

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, lagen om tillhandahållande av digitala tjänster och vissa lagar inom justitieministeriets förvaltningsområde ändras.

Propositionen har som mål att myndigheternas delgivningar i första hand ska sändas elektroniskt till de förvaltningskunder som har möjlighet att ta emot elektronisk delgivning. Genom propositionen eftersträvas att medborgarna ska kunna uträtta ärenden smidigare och oberoende av plats och dessutom att myndighetsförfarandena ska bli effektivare och produktiviteten bättre.

Det föreslås att till lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster fogas bestämmelser om att ett konto i en meddelandeförmedlingstjänst skapas på myndighetsinitiativ för fysiska personer som använder Suomi.fi-identifikation. Dessutom föreslås det att till lagen fogas preciserande bestämmelser om utnyttjandet av en meddelandeförmedlingstjänst. Enligt förslaget ändras lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet så att elektronisk delgivning genom en meddelandeförmedlingstjänst är möjlig utan samtycke av delgivningens mottagare. Lagens tillämpningsområde ändras när det gäller förundersökning och polisundersökning. Till lagen fogas också bestämmelser om meddelande om elektronisk delgivning utöver att bestämmelserna om tidsfristen för en handling som sänds elektroniskt ändras. Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om tillhandahållande av digitala tjänster utvidgas till att också omfatta polisundersökning och förundersökning. I lagen om domstolsavgifter föreslås stegvis gradering av rättegångsavgiften för de domstolar som använder förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänster. Dessutom föreslås att bestämmelserna om justitieförvaltningens myndigheter och domstolar ändras.

I enlighet med programmet för statsminister Petteri Orpos regering främjar propositionen Finlands stegvisa övergång till att prioritera digitala tjänster som kanal för att uträtta ärenden hos myndigheter. Främjandet av prioriteringen av elektronisk myndighetsdelgivning är också en del av genomförandet av statens produktivhetsprogram som ingår i regeringsprogrammet. Genom ändringen uppnås besparingar och effektiviseras myndighetsprocesserna.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning	5
1.3 Utnyttjande av privata digitala posttjänster i myndigheters elektroniska delgivningsförfarande	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	6
2.1 Regleringen om myndigheternas elektroniska delgivning	6
2.2 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster.....	7
2.2.1 Allmänt.....	7
2.2.2 Suomi.fi-meddelanden	9
2.2.3 Behörighetstjänst.....	13
2.2.4 Stark elektronisk autentisering och Suomi.fi-identifiering	14
2.3 Myndigheters skyldighet att ordna möjlighet till och stöd för elektronisk kommunikation	16
2.3.1 Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster.....	16
2.3.2 Stöd för användning av e-tjänster	18
2.4 Bestämmelser om delgivning i förvaltningslagen.....	20
2.4.1 Tillämpningsområde och delgivningsskyldighet	20
2.4.2 Delgivning med privatpersoner, juridiska personer och myndigheter	21
2.4.3 Förfarandet vid delgivning.....	22
2.5 Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.....	23
2.5.1 Syfte och tillämpningsområde.....	23
2.5.2 Begreppen elektroniskt meddelande och elektronisk dataöverföringsmetod.....	24
2.5.3 Krav på skriftlig form och elektronisk signering	25
2.5.4 När av myndigheterna inbegärda handlingar anses har inkommit inom utsatt tid ..	25
2.5.5 Bevislig och vanlig elektronisk delgivning	26
2.5.6 Elektronisk delgivning förutsätter samtycke.....	27
2.5.7 Lagen om elektronisk kommunikation i förhållande till annan lagstiftning och elektronisk delgivning.....	28
2.6 Central lagstiftning om delgivning särskilt i samband med rättskipning och förundersökning	29
2.7 Lagen om domstolsavgifter och rättegångsavgifter	30
2.8 Postningskostnader inom den offentliga förvaltningen.....	31
2.8.1 Postningskostnader och delgivningar inom justitieministeriets förvaltningsområde	32
2.9 1.4 Bedömning av nuläget.....	34
3 Målsättning	37
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	37
4.1 De viktigaste förslagen.....	37
4.1.1 Utgångspunkter	37
4.1.2 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster.....	38
4.1.3 Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.....	38

4.1.4 Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster.....	39
4.1.5 Bestämmelserna om justitieförvaltningens myndigheter och domstolarna.....	39
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	40
4.2.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna.....	40
4.2.1.1 Allmänt.....	40
4.2.1.2 Statsförvaltningen och offentliga samfund	41
4.2.1.3 Kommuner	48
4.2.1.4 Vårdsområden	49
4.2.2 Grundläggande och mänskliga rättigheter.....	50
4.2.2.1 Konsekvenser för jämlikheten.....	50
LAGFÖRSLAG	125

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt programmet för statsminister Petteri Orpos regering ska Finland stegvis övergå till att prioritera digitala tjänster som kanal för kommunikation med myndigheter. Under regeringsperioden ändras lagstiftningen så att förvaltningens kunder som utnyttjar e-tjänster i första hand ska få de delgivningar som myndigheterna skickar elektroniskt. I nuläget skickar myndigheterna i regel sina delgivningar per post till kunden på papper om kunden inte gett något separat samtycke till elektronisk delgivning, det vill säga i allmänhet till användning av Suomi.fi-meddelanden. Samtidigt måste det säkerställas att det finns alternativa service- och kommunikationskanaler för dem som inte kan använda e-tjänster. Dessutom utreder regeringen ett kostnadseffektivt sätt att möjliggöra att myndighetspost sänds till privata digitala posttjänster.

Genom denna utveckling genomförs också målen för Finlands digitala kompass. Enligt den digitala kompassen är målet att förvaltningskunderna i första hand ska använda digitala tjänster när de sköter offentliga förvaltningsärenden och att organisationer som tillhandahåller offentliga tjänster ska minska sitt klimatavtryck genom att i första hand kommunicera digitalt med sina kunder. I regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering konstateras det att regeringen följer hur målen i den digitala kompassen uppnås och fortsätter främja målen.

Ministerarbetsgruppen för samhällsförnyelse fastställde vid sitt möte den 3 oktober 2023 att man i Finland ska börja bereda en övergång till i första hand digital myndighetskommunikation. Enligt arbetsgruppen innebär det att myndigheterna i framtiden endast elektroniskt sänder till exempel sina beslut till dem som över huvud taget har möjlighet att sköta ärenden digitalt. Ministerarbetsgruppen fastställde dessutom den 17 maj 2024 de grundläggande riktlinjerna för beredningen av en lagstiftning om prioritering av digital myndighetskommunikation. Enligt dem bör delgivningar till medborgare som använder Suomi.fi-identifiering i framtiden skickas i första hand till Suomi.fi-meddelanden, det vill säga till den offentliga förvaltningens gemensamma meddelandeförmedlingstjänst. Medborgarna bör ha möjlighet att genom egen anmälan avvika från praxisen att ta emot elektroniska delgivningar. Myndigheterna bör i sina elektroniska delgivningar utnyttja den offentliga förvaltningens gemensamma stödtjänster, och frågan huruvida myndigheternas användningsskyldighet bör utvidgas till utnyttjandet av Suomi.fi-meddelanden ska bedömas som en del av lagberedningsarbetet. Dessutom beslutade ministerarbetsgruppen att man som en del av genomförandet ska utreda om det är möjligt att myndigheterna sänder delgivningar även till privata meddelandeförmedlingstjänster.

Främjandet av prioriteringen av elektroniska myndighetstjänster är också en del av genomförandet av statens produktivetsprogram som ingår i regeringsprogrammet. Genom ändringen uppnås besparingar och effektiviseras myndighetsprocesserna. Direkta besparingar uppstår i form av mindre postningskostnader, i och med att de traditionella breven ersätts med elektroniska Suomi.fi-meddelanden. Sammanlagt strävar man genom reformen efter att spara sammanlagt cirka 50 miljoner euro per år inom hela den offentliga förvaltningen. Om myndigheterna i större omfattning börjar utnyttja privata digitala posttjänster för elektronisk delgivning bidrar detta till att medborgarna får en högkvalitativ användarupplevelse och kan välja att ta emot delgivningar i en tjänst som de redan använder, samtidigt som förutsättningar skapas för nya digitala affärsmodeller och innovationer.

Den 27 mars 2024 inrättade finansministeriet ett program för att prioritera digitala myndighetstjänster och tillsatte en styrgrupp för programmet. Enligt beslutet om tillsättande krävs det vissa

lagstiftningsåtgärder för att målen i programmet ska nås, och för beredningen av lagändringarna tillsätts en separat lagstiftningsarbetsgrupp i samarbete mellan finansministeriet och justitieministeriet.

1.2 Beredning

Utkastet till regeringsproposition har beretts i en lagstiftningsarbetsgrupp (VN/9952/2024), som finansministeriet tillsatte den 13 maj 2024 och som har bestått av representanter för finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, kommunikationsministeriet, Finlands Kommunförbund, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Skatteförvaltningen och Folkpensionsanstalten. Arbetsgruppen har dessutom den 23 maj 2024 tillsatt en självständig underarbetsgrupp (VN/9952/2024) med uppgiften att bedöma vilka behov det finns att ändra lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde. Underarbetsgruppen har bestått av representanter för justitieministeriet, Domstolsverket, Mellersta Finlands tingsrätt och Finlands Advokatförbund.

Enligt beslutet om tillsättande ska arbetsgruppen under arbetets gång höra åtminstone funktionshinder-, äldre- och invandrarorganisationer, diskrimineringsombudsmannen, äldreombudsmannen och barnombudsmannen och vid behov andra myndigheter som har till uppgift att främja likabehandling. Lagstiftningsarbetsgruppen ordnade samråd med dessa aktörer den 24 oktober och den 25 oktober 2024. I samråden deltog SOSTE Finlands social och hälsa rf, Sametinget, Folktinget, diskrimineringsombudsmannen, Handikappforum rf, Vanhus- ja lähimäispalvelun liitto VALLI ry, Vanhustyön keskusliitto - Centraförbundet för de gamlas väl ry, barnombudsmannens byrå, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Institutet för hälsa och välfärd THL. Dessutom bjöds även Moniheli ry, Marthaförbundet, Centraförbundet för Mental Hälsa, äldreombudsmannen och Enter ry in till samråden. Underarbetsgruppen ordnade samråd den 23 oktober, den 24 oktober och den 28 oktober 2024. I dessa samråd deltog Utsökningsverket, konkursombudsmannens byrå, Uleåborgs rättshjälpsbyrå, Egentliga Finlands intressebevakningsbyrå, rättegångsbiträdesnämnden, Uleåborgs tingsrätt, Norra Finlands förvaltningsdomstol, marknadsdomstolen, riksåklagarens byrå, inrikesministeriet, Försvarsmaktens huvudstab, Gränsbevakningsväsendet, Tullen och Polisstyrelsen. Dessutom bjöds även Birkalands tingsrätt, Östra Finlands hovrätt, Helsingfors förvaltningsdomstol och konsumenttvistenämnden in till samråden. Helsingfors förvaltningsdomstol lämnade ett skriftligt yttrande.

Utkastet till regeringsproposition var på remiss xx.xx.xxxx - xx.xx.xxxx.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på <https://vm.fi/sv/projekt-och-lagberedning> med identifieringskoden VM085:00/2024. Det material som undergruppen för elektronisk delgivning inom rättsvården tagit fram finns på [projektsidorna \(https://oikeusministerio.fi/sv/projekt-och-lagberedning\)](https://oikeusministerio.fi/sv/projekt-och-lagberedning) med identifieringskoden OM051:00/2024.

1.3 Utnyttjande av privata digitala posttjänster i myndigheters elektroniska delgivningsförfarande

Målet är att prioriteringen av elektroniska myndighetstjänster ska genomföras som två parallella projekt. Utöver denna proposition genomförs under regeringsperioden också ett verkställande- och lagstiftningsprojekt, som går ut på att privata digitala posttjänster kan utnyttjas parallellt med den offentliga förvaltningens gemensamma meddelandeförmedlingstjänst. Tanken är att användaren utöver annan elektronisk meddelandetrafik även kan välja att ta emot elektroniska delgivningar från myndigheter i de privata digitala posttjänsterna. Syftet är att erbjuda medborgarna en möjlighet att välja vilken tjänst de vill använda och att i regel ta emot all elektronisk post i en och samma tjänst. Detta stöder medborgarnas valfrihet och bidrar till en högkvalitativ

användarupplevelse, och det skapar också förutsättningar för nya digitala affärsmodeller, en starkare digital tillväxtmiljö och innovationer.

I enlighet med regeringsprogrammet har finansministeriet utrett hur myndighetspost kan sändas på ett kostnadseffektivt sätt även till privata digitala posttjänster. När det gäller genomförandet av den andra delen av projektet har det utifrån denna utredning bedömts vara ändamålsenligast att införa en lösning som följer den danska modellen. Det är fråga om en handlingsmodell där myndigheternas digitala meddelanden om delgivning lagras i ett bakgrundsservicesystem som administreras av staten, och därifrån förmedlas de via en elektronisk förbindelse till en digital postlåda som valts av användaren och kvalitetsreviderats av en myndighet. En viktig fördel med modellen anses vara att meddelandena om delgivning inte lagras i enskilda digitala postlådor, utan i en centraliserad tjänst, varvid det i praktiken är möjligt för användaren att byta tjänsteleverantör allteftersom marknaden utvecklas. Detta gör det lättare för nya aktörer att komma in på marknaden samtidigt som det främjar både konkurrensen mellan operatörer av digitala brev-lådor och innovationer. Kommersiella operatörer av digitala postlådor regleras av funktionella, tekniska och säkerhetsrelaterade krav som tjänsten ska uppfylla för att licens för digital förmedling av myndighetspost ska beviljas. I Danmark har lösningen också motiverats dels med faktorer som hänför sig till informationssäkerhet och försörjningsberedskap, dels med att risken för att hamna i en leverantörsfälla, som uppstår när man förlitar sig för mycket på ett enskilt företag, ur statens synvinkel är under kontroll. I de europeiska jämförelseländer som använts i utredningen har man till stor del valt att också utnyttja privata digitala posttjänster.

Målet är att under 2026 göra det möjligt att utnyttja privata digitala posttjänster i myndigheternas elektroniska delgivningsförfarande. Finansministeriet ansvarar för beredningen av helheten. I beredningsarbetet hörs kommersiella aktörer för att möjliggöra en öppen och konkurrensutsatt marknad och en kostnadseffektiv lösning. Om antalet användare av Suomi.fi-meddelanden ökar avsevärt i enlighet med propositionen skapar det en grund för att också utnyttja privata digitala posttjänster i myndigheternas elektroniska delgivningsförfarande. Ett bredare underlag av mottagare av elektroniska delgivning från myndigheter skapar förutsättningar för en konkurrensutsatt marknad och affärsmöjligheter för företag.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Regleringen om myndigheternas elektroniska delgivning

Vid delgivning är det fråga om att en myndighetshandling levereras till en part eller till någon annan aktör som är viktig med tanke på behandlingen av ett ärende. Det kan handla om exempelvis ett förvaltningsbeslut eller någon annan handling som inverkar på behandlingen av ärendet. Bestämmelser om myndigheters delgivning finns i förvaltningslagen (434/2003), som bland annat innehåller allmänna bestämmelser om delgivning (9 kap.) och förfarandet vid delgivning (10 kap.). Elektronisk delgivning regleras separat i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003, nedan lagen om elektronisk kommunikation).

Genom bestämmelserna om delgivning tillgodoses rättsskyddet och rätten för var och en till god förvaltning enligt 21 § i grundlagen. Delgivningen ska ske så att mottagaren får de uppgifter han eller hon behöver för att utöva sina rättigheter. Uppgifterna ska delges på ett tydligt och för mottagaren begripligt sätt och i tillräckligt god tid (GrUU 9/2010 rd, s. 2). I samband med ändringen av postlagen (RP 58/2022 rd) har myndigheters delgivning betraktats som offentliga förvaltningsuppgifter enligt 124 § i grundlagen.

Relevanta bestämmelser med tanke på elektronisk delgivning finns i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016, nedan lagen om stödtjänster), där det bland

annat föreskrivs om en meddelandeförmedlingstjänst, det vill säga Suomi.fi-meddelanden. Suomi.fi-meddelanden är en tjänst som myndigheterna använder för elektronisk delgivning av handlingar. En annan lag som är relevant med tanke på elektronisk kommunikation överlag är lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019, nedan lagen om digitala tjänster), där det föreskrivs bland annat om vars och ens rätt att använda e-tjänster.

Förvaltningslagen tillämpas bland annat inte på rättskipning och utsökning, och därför finns det separata bestämmelser om delgivningsförfarandet i lagstiftningen om domstolar och Utsökningsverket. Vidare innehåller många lagar om olika myndigheter bestämmelser om delgivning som till vissa delar avviker från den allmänna lagstiftningen.

2.2 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

2.2.1 Allmänt

Syftet med lagen om stödtjänster är att förbättra tillgången och kvaliteten på offentliga tjänster, att förbättra tjänsternas informationssäkerhet och interoperabilitet samt styrningen av tjänsterna och att främja effektiviteten och produktiviteten inom den offentliga förvaltningens verksamhet. Lagen innehåller bestämmelser om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster. Med stödtjänst avses en sådan gemensam stödtjänst för e-tjänster som användarorganisationen (t.ex. en myndighet) använder som stöd för sina elektroniska tjänster eller för någon annan uppgift som den har eller tjänst som den tillhandahåller. I lagen föreskrivs det om stödtjänsternas funktionaliteter, serviceproducenternas ansvar och uppgifter samt om behandlingen av personuppgifter och andra uppgifter inom tjänsteproduktionen. Lagen innehåller också bestämmelser om skyldigheten och rätten att använda gemensamma stödtjänster. Produktionen av stödtjänster har med vissa undantag koncentrerats till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

I 3 § i lagen om stödtjänster definieras de gemensamma stödtjänsterna för e-tjänster närmare. Det finns sammanlagt nio gemensamma stödtjänster för e-tjänster, och alla dessa är Suomi.fi-tjänster. Av dessa är särskilt meddelandeförmedlingstjänsten (Suomi.fi-meddelanden), tjänsten för identifiering av fysiska personer (Suomi.fi.-identifiering) och behörighetstjänsten (Suomi.fi.-fullmakter) relevanta med tanke på denna proposition. Myndigheterna inom den offentliga förvaltningen har en omfattande skyldighet att använda alla Suomi.fi-tjänster, såvida inte de villkor för avvikelse från användningsskyldigheten som anges i lagen om stödtjänster uppfylls.

Skyldighet och rätt att använda stödtjänster

Enligt 5 § i lagen om stödtjänster är statliga förvaltningsmyndigheter, ämbetsverk, inrättningar och affärsverk, myndigheter i välfärdsområden och myndigheter i välfärdssammanslutningar, kommunala myndigheter samt domstolar och andra rättskipningsorgan skyldiga att använda meddelandeförmedlingstjänsten och vissa andra i lagen separat angivna stödtjänster.

Statliga förvaltningsmyndigheter är de statliga organ som har tillsatts för att sköta förvaltningsuppgifter. Till dem hör myndigheterna inom den centrala statsförvaltningen, dvs. statsrådet och ministerierna samt andra förvaltningsmyndigheter som lyder under statsrådet och har allmän regional behörighet. Statliga organ under de centrala förvaltningsmyndigheterna är till exempel närings-, trafik- och miljöcentralerna. Som exempel på statliga ämbetsverk och inrättningar kan nämnas statliga forskningsinstitut och forskningscentraler samt expertinrättningar, såsom Meteorologiska institutet, och bland ämbetsverken Konkurrens- och konsumentverket. (RP 59/2016 rd, s. 40)

Kommunala myndigheter ska vara användningsskyldiga när de sköter lagstadgade uppgifter. Kommunala myndigheter har rätt att använda stödtjänsterna även i sina andra uppgifter. De kommunala myndigheterna är oftast kollegiala kommunala organ, såsom fullmäktige och kommunstyrelsen samt nämnder, direktioner och kommittéer. Kommunala myndigheter och organ är också samkommuners och andra kommunala samarbetsorgans myndigheter och organ. Definitionen av kommunal myndighet är i sista hand beroende av om organet har uppgifter och behörighet som grundar sig på en rättslig norm. (RP 59/2016 rd, s. 40)

Aktörer som har rätt att använda stödtjänster

I 5 § 2 mom. i lagen om stödtjänster konstateras att myndigheter inom den offentliga förvaltningen, självständiga offentligrättsliga inrättningar, riksdagen och dess ämbetsverk, fonder utanför statsbudgeten samt aktörer som genom lag, en med stöd av lag utfärdad förordning eller ett med stöd av lag meddelat beslut av en statlig förvaltningsmyndighet har tillsatts för att självständigt sköta en offentlig förvaltningsuppgift får använda alla stödtjänster för skötseln av en lagstadgad offentlig förvaltningsuppgift. Kommunala myndigheter får använda alla stödtjänster även i sina andra uppgifter.

Enligt 5 § 3 mom. i lagen om stödtjänster får dessutom de som med stöd av ett avtal som baserar sig på lag eller på andra grunder än de som avses i 2 mom. sköter ett offentligt uppdrag får i detta uppdrag använda stödtjänster, utom identifieringstjänsterna och de samlade förvaltnings-tjänsterna för internetbetalning samt meddelandeförmedlingstjänsten.

Enligt specialmotiveringen till 5 § 3 mom. i lagen om stödtjänster har avsikten varit att ange mera vidsträckt rätt än i 1 och 2 mom. för aktörer med anknytning till den offentliga förvaltningen att i regel använda stödtjänsterna i dessa offentliga uppdrag. I fråga om vissa stödtjänster har det emellertid ansetts nödvändigt att begränsa användningsrätten till exempel med tanke på ett kostnadseffektivt utnyttjande av resurserna för stödtjänsterna, rättvist bemötande och konkurrenssynpunkter. Sådana fall som avses i momentet är till exempel när lagen möjliggör att offentliga uppdrag sköts av en privat aktör med stöd av ett avtal om köpta tjänster eller service-sedelstjänster som ingåtts med en offentlig förvaltningsmyndighet. (RP 59/2016 rd, s. 41)

Avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster

Ovan anges vilka aktörer som i regel är skyldiga att använda stödtjänster. Enligt 7 § i lagen om stödtjänster ska den som är skyldig att använda en stödtjänst för att få avvika från användningsskyldigheten ansöka om undantag från skyldigheten hos den serviceproducent som producerar stödtjänsten i fråga. Serviceproducenten ska innan den meddelar ett avslagsbeslut ge sökanden möjlighet att föra ärendet till finansministeriet för avgörande. Finansministeriet kan också på eget initiativ eller på begäran av serviceproducenten överta avgörandet av ett ärende, om ärendet är av betydelse för den allmänna styrningen enligt denna lag eller för styrningen av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen. Tills vidare har endast ett fåtal ansökningar om undantag från användningsskyldigheten lämnats in.

I förarbetena till lagen om stödtjänster har det konstaterats att grunderna för undantag från användningsskyldigheten med hänsyn till lagens syfte bör tolkas snävt. Undantaget ska vara nödvändigt enligt en objektiv bedömning av de skäl som avses i bestämmelsen. Tekniska och funktionella skäl kan betyda till exempel att stödtjänsten inte uppfyller sådana väsentliga krav på kvalitet eller andra funktionella krav som användarorganisationen behöver för att sköta sitt uppdrag. Ett funktionellt skäl att inte använda en stödtjänst kan naturligtvis också vara att organisationen inte har något behov av stödtjänsten i sin verksamhet. Med informationssäkerhetsskäl avses till exempel behov av särskilt skydd för känsliga personuppgifter eller uppfyllande av

kraven på behandling av säkerhetsklassificerat informationsmaterial samt bedömning av huruvida dylika uppgifter kan behandlas i stödtjänsterna och vilka specialarrangemang som eventuellt krävs. (RP 59/2016 rd, s. 40)

Kostnadseffektivitet kan tillsammans med funktionsprincipen komma i fråga som grund för undantag från användningsskyldigheten till exempel då man bedömer användningsskyldigheten i relation till utnyttjandet av riksomfattande och regionala investeringar som redan gjorts. Kostnadseffektivitets- och funktionsskäl kan tala för att man samordnar systemen i stället för att ersätta tidigare lösningar. Bedömningen ska göras med hänsyn till särdragen hos å ena sidan de elektroniska tjänsterna och å andra sidan respektive gemensam stödtjänst för e-tjänster. Till exempel när tjänsten för identifiering av fysiska personer införs är kostnadsbesparingarna för användarorganisationen så betydande att kostnaderna för införandet inte torde kunna utgöra ett hinder för att införa tjänsten. (RP 59/2016 rd s. 40–41) Den fastställda användningsskyldigheten kan således anses vara strikt, och myndigheterna ska noggrant avväga om det är möjligt att avvika från den.

2.2.2 Suomi.fi-meddelanden

Allmänt om Suomi.fi-meddelanden

I 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om stödtjänster föreskrivs det om en meddelandeförmedlingstjänst med hjälp av vilken användarorganisationen och användaren kan skicka elektroniska meddelanden till varandra och med hjälp av vilken en handling kan delges elektroniskt eller per post. Den meddelandeförmedlingstjänst som avses i punkten i fråga är tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Eftersom Suomi.fi-meddelanden är en gemensam stödtjänst för e-tjänster enligt lagen om stödtjänster har myndigheterna i enlighet med vad som beskrivits i föregående avsnitt en omfattande skyldighet att använda den. Även andra organisationer inom den offentliga förvaltningen kan använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Tjänsten ska inte användas för inbördes utbyte av meddelanden mellan myndigheter eller av företag som en informationskanal till deras kunder, såvida det inte är fråga om myndighetsuppgifter.

För medborgare som tar emot meddelanden i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och för företag syns tjänsten som en separat digital postlåda i Suomi.fi-webbtjänsten och -mobilapplikationen. Användarna kommer åt att läsa meddelanden som de fått i tjänsten när de identifierat sig genom stark elektronisk autentisering. Om användarorganisationen så önskar kan medborgaren eller företaget också kontakta användarorganisationen via tjänsten Suomi.fi-meddelanden för att inleda ett ärende eller lämna tilläggsuppgifter om ett ärende som är under behandling. Tack vare tjänsten Suomi.fi-meddelanden får medborgaren flera myndigheters meddelanden i en och samma tjänst, vilket underlättar vardagen och sporrar till att använda digitala tjänster. På ett företags vägnar kan tjänsten Suomi.fi-meddelanden tas i bruk av den som enligt handelsregistret har rätt att teckna företagets firma och företräda företaget ensam eller av en person som denna har befullmäktigat genom Suomi.fi-fullmakter. I nuläget är mindre än en procent av alla meddelanden som skickas via tjänsten Suomi.fi-meddelanden riktade till eller avsända av företag.

Myndigheter kan använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden också för delgivning av beslut. Tjänsten möjliggör också bevislig delgivning. Organisationer som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden behöver således inte separat skaffa en elektronisk meddelandeförmedlingskanal för att kunna skicka meddelanden. Det kostar ingenting för organisationerna att använda tjänsten. Användarorganisationen ansvarar dock för kostnader som orsakas av ändringsarbeten som eventuellt behöver göras i organisationens egna system och för portokostnaderna för meddelanden som

skickas som papperspost. Enligt förarbetena till lagen om stödtjänster är avsikten att tjänsten ska uppfylla kraven på förhöjd informationssäkerhet så att den även lämpar sig för förmedling av känsliga personuppgifter (RP 59/2016 rd, s. 38).

I anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden finns också en utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänst (TKJ-tjänst), med hjälp av vilken användarorganisationen också kan välja att sköta postningen av sina pappersbrev centraliserat. Det föreskrivs om TKJ-tjänsten i samma sammanhang som tjänsten Suomi.fi-meddelanden i 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om stödtjänster. Med brevpостfunktion avses enligt specialmotiveringen att man via meddelandeförmedlingstjänsten även kan posta pappersbrev centraliserat. Elektronisk delgivning kan användas till exempel i förvaltningsärenden eller domstolsärenden på det sätt som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet eller någon annanstans. När en organisation använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan den skicka meddelanden till alla medborgare och företag via utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänsten på en gång oberoende av om mottagaren använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller vill ta emot meddelanden per papperspost. Då behöver organisationen inte ha ett separat avtal om postning av dessa meddelanden. Utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänsten kan dock användas endast för utskrivning, kuvertering och distribution av de meddelanden som organisationen har skickat till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Organisationen ska således ha tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden för att kunna använda TKJ-tjänsten.

Enligt 21 § 1 mom. i postlagen (415/2011) ska den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster se till att det delgivningsförfarande som föreskrivs i lag kan användas och på behörigt sätt genomföras i hela landet. Enligt 2 mom. kan en myndighet avtala om genomförande av ett sådant delgivningsförfarande per post som föreskrivs i lag också med ett annat postföretag än den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. En myndighet kan ingå ett sådant avtal endast med ett sådant postföretag som har förutsättningar att sköta denna uppgift på behörigt sätt. Utskrivnings-, kuverterings- och distributionstjänsten fungerar så att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har konkurrensutsatt den aktör som ansvarar för tjänsten, och de organisationer som använder meddelandeförmedlingstjänsten kan om de så vill ta i bruk den konkurrensutsatta tjänsten eller sköta postningen av sina pappersbrev via egna avtalspartner. När en användarorganisation frivilligt tar i bruk utskrivnings-, kuverterings- och distributions-tjänsten förbinder den sig till de avtals- och användningsvillkor som behövs för tjänsten.

Register över samtycken som gäller elektroniskt delgivningsförfarande

Elektronisk delgivning kräver enligt lagen om elektronisk kommunikation att den som saken gäller gett sitt samtycke till delgivningen. Med stöd av 11 § i lagen om stödtjänster för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ett register för genomförande av elektronisk delgivning i anknytning till myndighetsverksamhet över de allmänna samtycken som användarna gett i fråga om ett elektroniskt delgivningsförfarande. Samtyckesregistret innehåller uppgifter om de allmänna samtycken som användarna har gett i fråga om elektronisk delgivning av myndighetsärenden. Användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan således ge sitt allmänna samtycke till att elektronisk delgivning används i ärenden som gäller dem.

I praktiken kan en myndighet delge en person en handling elektroniskt via personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, om personen har tagit i bruk Suomi.fi-meddelanden och i detta sammanhang har gett sitt samtycke till elektronisk delgivning.

Enligt förarbetena till lagen beslutar den myndighet som delger en handling utifrån uppgifterna i samtyckesregistret och uppgifter som den själv har samt bestämmelserna om delgivningsförfarandet, huruvida den vill att delgivningen till en fysisk person eller ett företag ska verkställas

elektroniskt med hjälp av den elektroniska meddelandeförmedlingstjänsten eller per post via meddelandeförmedlingstjänsten. Postadressen kan enligt myndighetens val i meddelandeförmedlingstjänsten vara antingen hemkommunen och boningsorten enligt befolkningsdatasystemet, uppgifterna i postens adressregister eller någon annan som myndigheten själv definierat, till exempel en kontaktadress som personen gett myndigheten. (RP 59/2016 rd, s. 48)

Behandling av personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden

I lagen om stödtjänster föreskrivs det om behandling av personuppgifter och andra uppgifter inom tjänsteproduktionen. Enligt 12 § i lagen om stödtjänster har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata såsom registeransvarig rätt att behandla uppgifter som registrerats om användningen av en stödtjänst som den svarar för i syfte att visa att uppgifterna behandlats på riktigt sätt i stödtjänsten eller annars för att producera och utveckla en stödtjänst som den svarar för samt för att trygga tjänstens funktion och informationssäkerhet. Uppgifterna ska avföras ur registret så snart det inte längre finns någon i detta moment avsedd grund för behandlingen. Grunden och behovet av behandling ska bedömas minst vart femte år, om inte något annat följer av lag.

Behandlingen av personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden grundar sig på fullgörandet av den lagstadgade skyldighet som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har på det sätt som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata behandlar personuppgifter bland annat för att kunna rikta meddelandena till rätt mottagare, meddela om inkomna och olästa meddelanden, verkställa delgivning och välja delgivningssätt, spara händelse- och logguppgifter för att visa att uppgifterna har behandlats på riktigt sätt och utreda felsituationer, säkerställa mobiltjänstens funktion samt vid behov även för statistikändamål.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är skyldig att förvara registeruppgifter om samtycken som gäller elektronisk delgivning, uppgifter om behandlingen av uppgifter i registret över Suomi.fi-meddelanden samt nödvändiga uppgifter för verifiering av delgivning. Vidare ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata förvara meddelanden som förmedlats via tjänsten Suomi.fi-meddelanden i två år, om inte användaren har raderat dem före det. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har ansett att det är utmanande att radera meddelanden i cykler på två år. Enligt myndigheten är det möjligt att en person har anhängiga ärenden, varför det finns en risk för att meddelanden som användaren fortfarande behöver försvinner från tjänsten.

Händelseuppgifter, det vill säga logguppgifter, förvaras i sin tur i regel i fem år. När förvarings-tiden löpt ut raderas och förstörs uppgifterna i registret. Andra uppgifter som sparats i registret över Suomi.fi-meddelanden förvaras i tio år efter att postlådan har stängts.

I registret över Suomi.fi-meddelanden sparas i nuläget personuppgifter om den fysiska personen som använder tjänsten, till exempel personbeteckning, e-postadress eller en inloggningsspecifik kod som identifierar användaren av mobilapplikationen. I tjänsten sparas dessutom bland annat uppgifter om personens samtycke till elektronisk delgivning eller ångrande av samtycke, personens språkval, identifieringskoder för inkomna och avsända meddelanden samt metadata. I fråga om personer som sköter ärenden på en annan persons vägnar i tjänsten Suomi.fi-meddelanden sparas personens e-postadress.

Utöver de ovannämnda uppgifterna sparas också händelseuppgifter, det vill säga logguppgifter. Med händelseuppgifter avses uppgifter om behandlingsåtgärder som Myndigheten för digitali-

sering och befolkningsdata och användarorganisationerna vidtar och som ska sparas samt åtgärder som vidtagits i registret. Vidare sparas händelseuppgifter om åtgärder som personen vidtagit i samband med användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata sparar också sådana meddelanden i registret som användarorganisationen skickar till personen per brev via TKJ-tjänsten i anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Meddelanden som skickats per brev via TKJ-tjänsten sparas i registret också efter det att personen i fråga har slutat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och valt papperspostning som leveranssätt för meddelanden.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samlar inte in och behandlar inte uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter eller uppgifter om straffdomar eller förseelser, men meddelanden som förmedlas via tjänsten kan innehålla denna typ av uppgifter. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är i egenskap av tjänsteproducent i fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte en part i den elektroniska delgivningen, och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har i regel inte rätt att läsa meddelanden som fysiska personer eller företag tar emot eller skickar i tjänsten.

Alla uppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden förmedlas alltid i krypterad form via en informationssäker kanal, men kundorganisationen ska ändå alltid själv bedöma tjänstens säkerhet och dataskyddsriskerna i förhållande till organisationens användningsändamål.

Tjänsten Suomi.fi-meddelanden och minderåriga

I den gällande lagen om stödtjänster föreskrivs det inte separat om personer under 18 år som använder meddelandeförmedlingstjänsten. I praktiken kan en person under 18 år för närvarande själv ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden, om personen använder ett personligt verktyg för stark autentisering, till exempel bankkoder eller mobilcertifikat.

Minderårigas möjligheter och rättigheter att få bankkoder eller medborgar- eller mobilcertifikat som fungerar som verktyg för stark autentisering varierar mellan olika beviljare. Vissa aktörer har inga åldersgränser för vem som med vårdnadshavarnas samtycke kan beviljas tjänster, men en del har fastställt en åldersgräns (till exempel 12 år) och ett krav på vårdnadshavarnas samtycke. I praktiken är de flesta minderåriga som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden över 15 år.

En laglig, i befolkningsdatasystemet angiven vårdnadshavare för en minderårig person kan också ta i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden för den minderårigas räkning. Vårdnadshavare till ett minderårigt barn kan i allmänhet sköta alla ärenden för barnets räkning utan någon särskild fullmakt. Den minderåriga kan inte själv ge sin vårdnadshavare fullmakt att sköta den minderårigas ärenden. Omständigheter som kan begränsa rätten att sköta ärenden är till exempel en spärrmarkering eller om vårdnadshavarna har ett särskilt avtal om delad vårdnad.

Vårdnadshavare till minderåriga kan i regel använda den minderårigas konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden för hans eller hennes räkning. Om den minderåriga har tagit i bruk kontot med samtycke, kan vårdnadshavaren använda kontot parallellt med den minderåriga. Vårdnadshavaren kan således ta emot delgivningar och andra meddelanden som skickas till den minderårigas konto och vid behov skicka meddelanden för den minderårigas räkning.

När den minderåriga fyller 18 år får den tidigare vårdnadshavaren inte längre sköta ärenden för sitt nu myndiga barn, såvida inte det myndiga barnet genom fullmakt ger sin tidigare vårdnadshavare rätt att sköta hans eller hennes ärenden. I dess nuvarande form förblir kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden aktivt efter att barnet blivit myndigt oberoende av om kontot har tagits i

bruk av barnet själv eller av vårdnadshavaren. De angivna kontaktuppgifterna i uppgifterna om kontot förblir i kraft, och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata informerar inte separat en person som nyligen uppnått myndig ålder om att hen äger ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, även om kontot ursprungligen tagits i bruk av vårdnadshavaren för den minderårigas räkning. Detta har medfört vissa utmaningar när delgivningar har skickats till en persons konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden utan att personen varit medveten om kontots existens.

Tjänsten Suomi.fi-meddelanden och dödsbon

En persons elektroniska postlåda i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs automatiskt när Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har informerats om att personen avlidit. Informationen om dödsfallet fås från befolkningsdatasystemet. Då kan inga nya meddelanden längre skickas till den avlidnes elektroniska postlåda, och dödsboet har inte användningsrätt till den avlidnes Suomi.fi-meddelanden. Eventuella inkommande meddelanden styrs till papperspostningen.

2.2.3 Behörighetstjänst

Enligt 3 § 6 punkten i lagen om stödtjänster avses med behörighetstjänst en tjänst som tillhandahåller användarorganisationen uppgifter om personens handlingsbehörighet och behörighet eller andra viljeyttringar. För behörighetstjänsten används namnet Suomi.fi-fullmakter. Suomi.fi-fullmakter gör det möjligt att sköta ärenden för en annan person eller organisation i tjänster som använder Suomi.fi-fullmakter för att kontrollera rättigheten att utträta ärenden. I Suomi.fi-fullmakter kan privatpersoner, företag, föreningar och andra sammanslutningar befullmäktiga en annan person, ett företag, en förening eller en annan sammanslutning att sköta ärenden för dem. Fullmakten är en elektronisk fullmakt, vars uppgifter sparas i fullmaktsregistret.

Enligt förarbetena till lagen om stödtjänster tillhandahåller behörighetstjänsten information om både en persons lagstadgade behörighet och begränsningar av behörigheten och behörighet som baserar sig på en rättshandling, dvs. fullmakt, eller någon annan viljeyttring samt information om andra viljeyttringar. I fråga om juridiska personer tillhandahålls information om ansvariga personer, det vill säga har en person exempelvis rollen som styrelseordförande eller VD eller rätt att teckna företagets firma (RP 59/2016 rd, s. 37).

I 10 § i lagen om stödtjänster föreskrivs det om ett register som förs av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, om förfarandet när fullmakter och andra viljeyttringar förs in i registret samt om sammankoppling av information om innehållet i en fullmakt eller annan viljeyttring och den som avgett den och om säkerställande av uppgiftshelhetens integritet. Fullmakter och andra viljeyttringar enligt 1 mom. gäller en noga avgränsad behörighet och hänför sig till en viss verksamhet eller händelse. Till exempel blankofullmakter ska inte kunna avges i tjänsten (59/2016 rd s. 46). Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan vid tillhandahållandet av behörighetstjänsten även förmedla sådana uppgifter om fullmakter och andra viljeyttringar som andra myndigheter har registrerat och förvaltar i egenskap av personuppgiftsansvariga, om den myndighet som registrerat dessa uppgifter har gett Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tillstånd att förmedla uppgifterna och om verksamheten inte äventyrar tillförlitligheten hos de uppgifter som förmedlas via behörighetstjänsten.

Den som avger fullmakten ska enligt 10 § 2 mom. i lagen om stödtjänster identifieras med hjälp av Suomi.fi-identifiering eller någon annan identifieringstjänst som är informationssäker och bevislig. Efter identifieringen kan användaren välja den eller de befullmäktigade och de ärenden som dessa kan sköta. Fullmakten gäller under en av användaren fastställd tid. I tjänsten är det också möjligt att begära fullmakt för att sköta ett visst ärende, varefter fullmaktsgivaren ska gå in och bekräfta fullmakten. Om ett företag, en förening, någon annan sammanslutning eller en person inte på egen hand kan bekräfta fullmakterna i tjänsten Suomi.fi-fullmakter kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata också registrera fullmakterna på ansökan med hjälp av tjänsten för tjänstemannabefullmäktigande.

Med Suomi.fi-fullmakter är det till exempel möjligt att sköta ärenden för en annan persons räkning. Det är möjligt att sköta ärenden för en annan person i de tjänster i vilka Suomi.fi-fullmakter har tagits i bruk. Som exempel kan nämnas Folkpensionsanstaltens tjänst MittKanta och Skatteförvaltningens tjänst MinSkatt. Suomi.fi-fullmakter bör i första hand utnyttjas i sådana situationer där det finns ett behov av att sköta ärenden för en annan person i Suomi.fi-tjänsterna eller i myndigheternas egna e-tjänster.

2.2.4 Stark elektronisk autentisering och Suomi.fi-identifiering

Verktyg för stark elektronisk autentisering och tillgången till sådana verktyg

Vid stark autentisering är det fråga om att verifiera identiteten elektroniskt. Lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009), nedan autentiseringslagen, innehåller bestämmelser om kraven på stark autentisering och om tillhandahållande av identifieringstjänster till tjänsteleverantörer, till allmänheten och till andra leverantörer av identifieringstjänster. Med hjälp av stark autentisering kan konsumenterna tryggt styrka sin identitet i olika elektroniska tjänster och leverantörer av e-tjänster kan identifiera sina kunder. Transport- och kommunikationsverket övervakar efterlevnaden av autentiseringslagen.

Frågan om att få verktyg för stark autentisering är grundläggande, eftersom ett verktyg för stark autentisering är nödvändigt för den faktiska tillgången till många andra digitala tjänster och för möjligheten att sköta ärenden på webben. Nätbankskoder och mobilcertifikat som tillhandahålls av privata tjänsteleverantörer har redan länge varit de vanligaste verktygen för stark autentisering bland konsumenterna, och nästan alla myndiga finländare använder nätbankskoder och/eller mobilcertifikat. I Finland finns det dock grupper som för närvarande inte använder något verktyg för stark autentisering, och det är inte ens nödvändigtvis möjligt för dem att få tillgång till ett sådant verktyg. Även det medborgarcertifikat som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fungerar som verktyg för stark autentisering. Medborgarcertifikatet utnyttjas dock mycket begränsat jämfört med de verktyg som tillhandahålls av den privata sektorn.

Autentiseringslagen innehåller inga bestämmelser som ger konsumenterna rätt att få ett verktyg för stark autentisering. Det betyder att utgångsläget för relationer mellan privata personer är avtalsfrihet, vilket innefattar friheten att välja avtalspartner. Avvikelse från avtalsfriheten är möjliga endast om det föreskrivs om avtalstvång på lagnivå. Ett verktyg för stark autentisering, och den lagstiftning som ligger bakom det, är också bundet till den finska personbeteckningen

och dess existens. Utan personbeteckning kan en person inte få tillgång till ett verktyg för stark autentisering.¹

Användning av stark autentisering i myndigheters e-tjänster

Organisationer inom den offentliga förvaltningen är enligt lagen om stödtjänster skyldiga att för stark autentisering i första hand använda en sådan tjänst för identifiering av fysiska personer som avses i 3 § 4 punkten i lagen (Suomi.fi-identifiering) och som identifierar en fysisk person som använder den offentliga förvaltningens e-tjänster med hjälp av en tjänst som tillhandahålls av en sådan leverantör av identifieringstjänster som avses i autentiseringslagen, administrerar identifieringstransaktionen och till användarorganisationen lämnar ut identifieringsuppgifter om en person ur befolkningsdatasystemet. Det är alltså fråga om en tjänst med stark autentisering och Suomi.fi-identifiering. I regel ska en organisation inom den offentliga förvaltningen utnyttja Suomi.fi-identifiering i e-tjänster som kräver stark autentisering. Tjänsten Suomi.fi-identifiering är dock inte ett sådant verktyg för stark autentisering som avses i autentiseringslagen, och därför tillämpas inte autentiseringslagen på tjänsten.

Bestämmelser om skyldigheten att använda stark autentisering inom den offentliga förvaltningen finns i 6 § i lagen om digitala tjänster, enligt vilken elektronisk identifiering kan krävas endast om det behövs för att säkerställa användarens åtkomsträttigheter i anslutning till en tjänst eller dess datainnehåll eller på grund av rättsverkningarna av en åtgärd som utförs i tjänsten. Om det är möjligt att få se och använda sekretessbelagt datainnehåll i en digital tjänst, ska tjänsteanvändaren identifieras med hjälp av stark autentisering. Med stöd av paragrafen är det emellertid möjligt att av vägande och motiverande skäl utnyttja någon annan motsvarande informationssäker identifieringstjänst.

I förarbetena till lagen om digitala tjänster har det preciserats i vilka situationer stark autentisering ska krävas. Enligt förarbetena ska myndigheterna med stöd av lagen om digitala tjänster från fall till fall bedöma vilka krav på identifiering som ställs i deras e-tjänster. En myndighet kan kräva stark autentisering till exempel när en användare i en tjänst kan se uppgifter om sig själv eller om en person som han eller hon företräder med stöd av ett bemyndigande. Stark autentisering ska dock användas särskilt i tjänster där användaren kommer åt att se eller hantera uppgifter om sitt hälsotillstånd, andra uppgifter inom särskilda kategorier av personuppgifter, uppgifter om en klientrelation i socialvården, uppgifter om elevvård samt affärs- och yrkeshemligheter. (RP 60/2018 rd, s. 71)

Det finns relativt få bestämmelser i andra lagar om när det uttryckligen krävs stark autentisering vid användning av e-tjänster. Till exempel i 18 § i lagen om elektronisk kommunikation konstateras det att bevislig delgivning kräver en identifieringsteknik som är datatekniskt tillförlitlig och bevislig. Enligt 14 § 1 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, nedan lagen om informationshantering) ska överföringen ordnas så att mottagaren verifieras eller identifieras på ett tillräckligt informationssäkert sätt, innan mottagaren kommer åt att behandla den överförda sekretessbelagda informationen. Speciallagstiftningen innehåller emellertid i viss mån bestämmelser om påvisande av identitet vid elektronisk kommunikation när det gäller en viss sektor eller tjänst. Då kan lagen till exempel förutsätta användning av antingen verktyg för stark autentisering enligt autentiseringslagen eller någon annan

---

¹ Transport- och kommunikationsverket, Marknaden för elektronisk identifiering – Elektronisk identifiering möjliggör trygg användning av elektroniska tjänster (sammandrag på svenska), s. 31, [Sähköisen tunnistamisen markkinat - Sähköinen tunnistamisen turvallisen asiointin mahdollistajana](#), läst 29.11.2024.

informationssäker identifieringsmetod. Speciallagstiftningen kan också innehålla allmänna krav på att personer ska kunna påvisa sin identitet på ett tillförlitligt sätt. Särskilt när det gäller elektronisk kommunikation inom hälso- och sjukvården kan det på lagnivå uttryckligen krävas sådan stark autentisering som avses i autentiseringslagen.

2.3 Myndigheters skyldighet att ordna möjlighet till och stöd för elektronisk kommunikation

2.3.1 Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

Lagen om digitala tjänster innehåller bestämmelser om digitala tjänster som myndigheterna tillhandahåller. Lagen tillämpas på statliga myndigheter, statliga affärsverk, kommunala myndigheter, riksdagens ämbetsverk, republikens presidents kansli, självständiga offentligt-rättsliga inrättningar, Jubileumsfonden för Finlands självständighet, ortodoxa kyrkan och dess församlingar, universitet och yrkeshögskolor samt på andra aktörer till den del de sköter offentliga förvaltningsuppgifter, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Syftet med lagen om digitala tjänster är att främja förverkligandet av jämlikhet i samhället särskilt genom att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning och personer med funktionsbegränsning att klara sig självständigt i olika funktioner i samhället.

I 2 kap. i lagen om digitala tjänster föreskrivs det om digitala tjänster som myndigheterna ordnar för allmänheten. Enligt 5 § 1 mom. i lagen om digitala tjänster ska myndigheterna ge alla en möjlighet att med hjälp av digitala tjänster eller andra elektroniska dataöverföringsmetoder sända elektroniska meddelanden och handlingar som hänför sig till deras behov att uträtta ärenden. Avsikten med bestämmelsen är att förtydliga myndigheternas skyldighet att ge förvaltningens kunder en möjlighet att sköta sina ärenden och övrig kommunikation med myndigheterna elektroniskt med hjälp av elektroniska dataöverföringsmetoder. Lagens 2 kap. tillämpas inte på polisundersökningar och förundersökningar.

I praktiken betyder bestämmelserna i lagen om digitala tjänster att myndigheterna är skyldiga att ordna sina tjänster så att elektronisk kommunikation är möjlig i alla ärenden som hänför sig till myndighetens ansvarsområde och befogenheter. Eftersom det föreskrivs om skyldighet för myndigheterna att ge förvaltningens kunder möjlighet att sända elektroniska meddelanden till myndigheterna, är möjligheten att uträtta ärenden inte begränsad till anhängiggörandet av ärenden. Man måste kunna uträtta ärenden hos myndigheterna med hjälp av digitala tjänster och andra elektroniska dataöverföringsmetoder av vilken orsak som helst som har att göra med förvaltningens kunders behov av att få information om myndighetens verksamhet, användningen av tjänster, förutsättningarna för inledande av ett ärende eller att uträtta andra ärenden.

Enligt 5 § 1 mom. i lagen om digitala tjänster ska myndigheterna ge alla en möjlighet att i sina ärenden för mottagande av elektroniska meddelanden och handlingar från en myndighet använda en meddelandeförmedlingstjänst som avses i lagen om förvaltningens gemensamma stöd-tjänster för e-tjänster eller någon annan tillräckligt informationssäker elektronisk dataöverföringsmetod, om myndigheten kan sända meddelandet eller handlingen i elektronisk form.

Enligt motiveringen till lagen om digitala tjänster vill man med bestämmelsen understryka att myndigheterna också aktivt bör ge kunderna inom förvaltningen en möjlighet att av myndigheterna få meddelanden och handlingar som hänför sig till deras ärenden i elektronisk form, när myndigheten kan sända meddelandet eller handlingen i elektronisk form (RP 60/2018 rd, s. 68). I fråga om formen och sättet för lämnandet av handlingar kan också något annat föreskrivas annanstans i lagstiftningen.

I förarbetena till lagen hänvisas det också till en tillräckligt informationssäker elektronisk dataöverföringsmetod, varvid det blir myndigheten själv som får bedöma med vilken elektronisk dataöverföringsmetod, som används av både den myndighet som sänder meddelandet och den kund inom förvaltningen som tar emot det, den elektroniska kommunikationen ska ske. Om kundens meddelande har sänts till myndigheten med vanlig e-post eller på en blankett som finns i en digital tjänst, går det inte nödvändigtvis att svara på meddelandet med hjälp av samma dataöverföringsmetod om det till exempel är fråga om ett meddelande som innehåller sekretessbelagd information. Då ska myndigheten svara på meddelandet i allmänna ordalag utan det sekretessbelagda innehållet eller så långt möjligt på något annat sätt, till exempel per telefon eller krypterat e-postmeddelande, via tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller per brev.

Tillgänglighet

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (nedan webbtillgänglighetsdirektivet) har genomförts genom lagen om digitala tjänster. Dessutom kompletterar Europaparlamentets och rådets direktiv om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (EU) 2019/882 (nedan tillgänglighetsdirektivet) de i 3 a kap. i lagen om digitala tjänster angivna tillgänglighetskraven som ställs på digitala tjänster som tillhandahålls konsumenterna. Kraven enligt webbtillgänglighetsdirektivet har tillämpats alltsedan 2019, medan kraven enligt tillgänglighetsdirektivet börjar tillämpas från och med den 28 juni 2025.

I webbtillgänglighetsdirektivet avses med tillgänglighet principer och tekniska hänsyn som ska respekteras när man utformar, bygger, underhåller och uppdaterar webbplatser och mobila applikationer i syfte att göra dem mer tillgängliga för användare, särskilt personer med funktionsnedsättning (skäl 2 i ingressen). I praktiken avses i direktivet med webbplatser tillgänglighet det att deras innehåll har planerats så att alla användargrupper kan använda dem utan tilläggsutrustning eller hjälpanordningar.

Enligt tillgänglighetsdirektivet bör tillgänglighet uppnås genom systematiskt undanröjande och förebyggande av hinder, främst genom universell utformning eller design för alla, vilket bidrar till att säkerställa tillgång för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra. I direktivet hänvisas det till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Enligt konventionen innebär synsättet design för alla ”sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning”. I linje med konventionen ska begreppet design för alla inte utesluta ”hjälpmedel som enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning eventuellt behöver”. Dessutom bör tillgänglighet inte utesluta skälig anpassning när så krävs i unionsrätten eller i nationell rätt. Enligt tillgänglighetsdirektivet bör tillgänglighet och design för alla tolkas i enlighet med den allmänna kommentar nr 2 (2014) om artikel 9 (Tillgänglighet) som kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har utarbetat (skäl 50 i ingressen).

I enlighet med 7 § i lagen om digitala tjänster ska en tjänsteleverantör säkerställa att innehållet i de digitala tjänsterna är möjligt att uppfatta och förstå och att användargränssnitt och navigering är hanterbara och driftsäkra, i enlighet med tillgänglighetskraven. De digitala tjänsternas datainnehåll ska uppfylla tillgänglighetskraven, när datainnehållet är tillgängligt för tjänsteanvändarna. Tillgänglighetskraven är gemensamma standarder, och genom att följa dessa standarder kan tjänsteleverantören uppfylla tillgänglighetskraven. Enligt 8 § 1 mom. i lagen kan en tjänsteleverantör avvika från tillgänglighetskraven bara om leverantören med stöd av en förhandsbedömning av tillgängligheten kan visa att iakttagandet av kraven skulle medföra en oproportionell börda för verksamheten.

Tillgänglighet och webbtillgänglighet utgör en del av säkerställandet av likabehandling. Det är av central betydelse att en myndighet uppfyller tillgänglighetskraven när den tillhandahåller digitala tjänster. Det är viktigt att var och en, oberoende av funktionsnedsättning eller annan funktionsbegränsning, kan använda en myndighets digitala tjänster.

2.3.2 Stöd för användning av e-tjänster

Allmänt

Fysiska personer har olika förutsättningar att kunna använda e-tjänster. Det kan bero på bland annat fysiska begränsningar, hög ålder, marginalisering, sjukdom, skuggområden i trådlösa nätverk och personens ekonomiska situation, som gör det svårt att skaffa och uppdatera nödvändig utrustning. Av denna anledning behöver vi alltjämt allmänna, tillgängliga och personliga tjänster för alla medborgare samt också personliga specialtjänster. Enligt principerna för god förvaltning gäller det att se till att stöd för användningen av e-tjänster och digitala tjänster erbjuds till dem som behöver det.

Med stöd för användning av e-tjänster, ”digitalt stöd”, avses stöd för användning av elektronisk kommunikation, tjänster och dator i syfte att hjälpa kunden att använda en dator självständigt och tryggt och använda e-tjänster, och som erbjuds kunden i form av stöd på distans, närstöd eller utbildning när en person inte själv klarar av eller kan använda en tjänst eller dator eller inte äger en dator. Till stödet hör också hänvisning till en e-tjänst och till elektronisk kommunikation. Myndigheterna är skyldiga att erbjuda stöd för användningen av sina egna tjänster, men till exempel allmän rådgivning i användningen av en dator hör inte till myndigheternas uppgifter.

Myndigheters rådgivningsskyldighet

Enligt 7 § i förvaltningslagen, som gäller serviceprincipen och kravet på adekvat service, ska möjligheterna att uträtta ärenden och behandlingen av ärenden hos en myndighet om möjligt ordnas så att den som vänder sig till förvaltningen får behörig service och att myndigheten kan sköta sin uppgift med gott resultat. Serviceprincipen innefattar en skyldighet att ordna möjligheterna att uträtta ärenden så att de som använder digitala tjänster får adekvata digitala tjänster inom förvaltning. När det gäller e-tjänster är serviceprincipen ett centralt element i bedömningen av den elektroniska myndighetsverksamhetens kvalitet.

Enligt 8 § i förvaltningslagen ska en myndighet inom ramen för sin befogenhet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. Rådgivningen är avgiftsfri. I lagen om digitala tjänster föreskrivs det om myndigheternas skyldighet att tillhandahålla tjänster i digital form. I 5 § i lagen om digitala tjänster föreskrivs det om myndigheternas skyldighet att i sina digitala tjänster offentliggöra kontaktuppgifter av vilka det framgår var allmänheten har möjlighet att få råd i användningen av en myndighets digitala tjänster. En kontaktuppgift kan enligt regeringens proposition till exempel bestå av en e-postadress, ett telefonnummer, en blankett online eller en chatt-tjänst. Enligt förarbetena till lagen är avsikten att se till att alla myndigheter har ordnat ett tillräckligt stöd i användningen av de digitala tjänsterna och att det aktivt erbjuds förvaltningens kunder (RP 60/2018 rd, s. 69). Det stöd som bestämmelsen avser är tekniskt stöd i anslutning till användningen av en tjänst. Det kan tillhandahållas av myndigheten själv eller av myndigheten tillsammans med andra myndigheter. Med bestämmelsen strävar man efter att främja möjligheterna för olika kundgrupper inom förvaltningen att vara i kontakt med myndigheterna också med hjälp av digitala tjänster.

Med rådgivning som gäller uträttande och behandling av ärenden hos myndigheter avses rådgivning om innehållet i eller användningen av en offentlig digital tjänst. Rådgivningen erbjuds av den som tillhandahåller den digitala tjänsten i fråga eller en instans som separat har anförtratts rådgivningsuppgiften. Stöd för användning av digitala tjänster kan en myndighet även anordna genom att anlita en privat aktör, om därom särskilt föreskrivs i lag. Bland annat har telefonsupport betraktats som en offentlig förvaltningsuppgift som förutsätter en bestämmelse i lag för att tjänsten ska kunna erbjudas en privat klient (GrUU 11/2006 rd).

Med stöd av den allmänna lagstiftningen om förvaltning ingår det således inte i en myndighets uppgifter att tillhandahålla digitalt stöd i begreppets vida bemärkelse, det vill säga exempelvis rådgivning om datorer eller allmänt stöd för användning av digitala tjänster. Myndigheten ska ge råd om användningen av dess egna digitala tjänster, men tillhandahållandet av stöd gäller inte till exempel vägledning om användningen av datorer eller i övrigt tillhandahållande av mer omfattande digitalt stöd.

Styrning från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och nätverk för digitalt stöd

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata styr tillhandahållandet av digitalt stöd, som grundar sig på 3 § 2 mom. i lagen om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (304/2019) enligt vilket Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata sköter medborgarrådgivning, användarstöd för digitala tjänster samt sakkunniguppgifter och tjänster i samband med informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Närmare bestämmelser om dessa uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Enligt 3 § i statsrådets förordning om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (53/2020) utvecklar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata rutinerna och praxis för användarstödet för digitala tjänster. I motiveringspromemorian till förordningen har utvecklingen av det digitala stödet motiverats enligt följande: ”I förordningen ska föreskrivas om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas uppgift som innehåller utveckling av en verksamhetsmodell för användarstödet för digitala tjänster, utveckling av ett nätverk för serviceproducenter samt stöd för serviceproducenter. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska ge råd och skapa god praxis om i vilka situationer och på vilket sätt stöd kan ges. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata skulle i denna uppgift kunna ta fram metoder, anvisningar och rekommendationer om hur verksamheten styrs, bedöms och mäts. I god praxis tas även fram grundläggande principer för när den som erbjuder stöd ska hänvisa kunden till andra kanaler eller att direkt kontakta den myndighet som sköter förvaltningsärendet.” I förordningen föreskrivs det för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata en roll som utgår från informationsvägledning och med stöd av vilken Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan ge råd, skapa god praxis samt allmänt sköta utveckling av digitalt stöd i samhället. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fungerat som utvecklare av digitalt stöd på riksomfattande nivå, skapat god praxis och gett råd om tillhandahållandet av digitalt stöd.

Eftersom digitalt stöd, i begreppets vida bemärkelse, inte har definierats i lagstiftningen eller föreskrivits höra till någon viss myndighets uppgifter är utgångsläget att ingen har en från lagen härledbar skyldighet att erbjuda allmän vägledning i exempelvis användningen av digitala enheter. Tillhandahållandet av digitalt stöd i bredare utsträckning har baserat sig på frivillig verksamhet som har finansierats från olika källor. En betydande del av allt digitalt stöd som tillhandahålls medborgarna produceras med hjälp av organisationer och det frivilligarbete som samordnas av dessa. Digitalt stöd tillhandahålls för närvarande av flera olika aktörer på grundval av frivillig finansiering, till exempel kommuner, bibliotek och olika organisationer. Kring dessa aktörer har det bildats olika nätverk av digitalt stöd, där stöd erbjuds och gemensamma erfarenheter i anslutning till digitalt stöd delas. Ett system där tillhandahållandet av digitalt stöd bygger

på frivillighet är dock beroende av finansiering. I olika sammanhang har möjligheten att föreskriva att en viss myndighet ska ansvara för tillhandahållandet av digitalt stöd i begreppets vida bemärkelse varit föremål för bedömning, men åtminstone tills vidare har inga åtgärder vidtagits för att utvidga den gällande serviceprincipen för myndigheter.

Kundbesök

I februari 2021 tillsattes ett projekt i syfte att revidera statens service- och lokalnät under 2020-talet. Målet med projektet är att koncentrera kundbesöken till gemensamma kundserviceställen inom den offentliga förvaltningen och minska antalet kontorslokaler som staten använder. De statliga myndigheterna hade i början av 2020-talet drygt 700 besöksadresser, och dessutom tillhandahölls tjänster vid cirka 200 servicepunkter, som huvudsakligen administrerades av kommuner. Antalet kundbesök hos statliga myndigheter har halverats under 2010-talet och det uppskattas minska ytterligare från fyra miljoner till två miljoner under det löpande decenniet, varvid det inte längre kommer att vara lönsamt för myndigheterna att administrera egna omfattande nätverk av servicepunkter. Även urbaniseringen och de allt knappare ekonomiska resurserna påverkar hela den offentliga förvaltningen. Utgångspunkten för de statliga tjänsterna är att tillhandahålla omfattande e-tjänster, men man vill trygga möjligheten till kundbesök för dem som inte kan sköta sina ärenden på webben. Projektet erbjuder gemensamma lösningar för att uppnå besparingar och att upprätthålla och förbättra kundbesöksservicen.²

Möjligheten till kundbesök tryggas således även i fortsättningen, men myndigheternas verksamhetsställen kommer att minskas. Detta ökar betydelsen av såväl digitala tjänster som digitalt stöd särskilt i sådana områden där avstånden till servicepunkterna är långa. Vid sidan av digitala tjänster gäller det dock att också säkerställa att var och en har möjlighet att uträtta sina ärenden hos en myndighet även i fortsättningen.

2.4 Bestämmelser om delgivning i förvaltningslagen

2.4.1 Tillämpningsområde och delgivningsskyldighet

På förvaltningsförfarandet tillämpas som allmän lag förvaltningslagen. Enligt 2 § i förvaltningslagen tillämpas lagen hos statliga myndigheter, välfärdsområdenas och välfärdssammanslutningarnas myndigheter, kommunala myndigheter och självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar samt hos riksdagens ämbetsverk och republikens presidents kansli (myndighet). Dessutom tillämpas förvaltningslagen vid statens affärsverk, offentlighetsrättsliga föreningar samt på enskilda då de sköter offentliga förvaltningsuppgifter.

Enligt 4 § i förvaltningslagen tillämpas lagen inte på rättskipning, förundersökning, polisundersökning eller utsökning. Lagen tillämpas inte heller på militära order eller på andra beordranden som har utfärdats inom förvaltningen och som gäller utförande av ett uppdrag eller vidtagande av någon annan åtgärd. Förvaltningslagen tillämpas inte heller på den laglighetskontroll som utövas av de högsta laglighetsövervakarna, om inte något annat föreskrivs särskilt.

Förvaltningslagens 9 kap. innehåller allmänna bestämmelser om delgivning och i 10 kap. föreskrivs det om det förfarande som ska iakttas vid delgivning. I 5 § i förvaltningslagen konstateras det att bestämmelser om elektronisk kommunikation vid anhängiggörande och behandling av

---

²Finansministeriet, Reformen av statens service- och lokalnät på 2020-talet: Lägesrapport (presentationsblad på svenska), [Valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistaminen 2020-luvulla: Väiliraportti \(valtioneuvosto.fi\)](https://valtioneuvosto.fi), läst 29.11.2024

förvaltningsärenden samt vid vanlig och bevislig elektronisk delgivning av beslut finns i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet. Lagen om elektronisk kommunikation behandlas separat i avsnitt 2.5.

Myndigheters skyldighet att delge en handling grundar sig på 54 § i förvaltningslagen. I paragrafen konstateras att ett beslut som en myndighet har fattat ska av myndigheten utan dröjsmål delges en part och andra kända som har rätt att begära omprövning av beslutet eller att överklaga det genom besvär. Myndigheten ska delge också ett sådant beslut som inte får överklagas. Myndigheten ska under behandlingen av ett ärende sköta delgivningen av meddelanden, kallelser eller andra handlingar som inverkar på behandlingen av ärendet. Enligt förarbetena till förvaltningslagen uppställer paragrafen för myndigheterna en allmän skyldighet att delge de handlingar som hör till behandlingen av ett förvaltningsärende. Syftet med förslaget är att understryka betydelsen av delgivningen dels som en del av behandlingen av ett förvaltningsärende och dels som en förutsättning för möjligheten att utöva rätten att söka ändring. (RP 72/2002 rd, s. 115)

I 54 § i förvaltningslagen föreskrivs det således om myndighetens skyldighet att också sköta delgivningen förutom av beslut som myndigheten fattat även av andra handlingar som inverkar på behandlingen av ett ärende. I förarbetena nämns meddelanden och kallelser som handlingar som inverkar på behandlingen. Med meddelanden avses bland annat ett meddelande om förrättande av inspektion, om hörande och sådant meddelande om användning av påverkningsmöjligheterna som tillställs andra än parter. Som kallelser betraktas kallelse till syn eller till vittnesförhör eller till ett förfarande där en part framför utredning muntligen. Uppräkningen i bestämmelsen är inte avsedd att vara uttömmande. Också en annan handling än en som särskilt nämns i bestämmelsen kan vara sådan som inverkar på behandlingen. Till exempel en kompletteringsuppmaning, en inspektionsberättelse, ett syneprotokoll och en ankomstavi som gäller en handling och en uppskattning om när beslutet ges är dylika handlingar. (RP 72/2002 rd, s. 116)

Som det konstaterats ovan är uppräkningslistan av handlingar som omfattas av delgivningsskyldigheten i 54 § i förvaltningslagen inte avsedd att vara uttömmande. All information som en myndighet skickar till förvaltningskunder är dock inte handlingar som omfattas av delgivningsskyldigheten. Det kan också handla om exempelvis rådgivning enligt 8 § i förvaltningslagen. Enligt paragrafen ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av ett förvaltningsärende samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträttandet av ärenden. Samtidigt kan myndigheterna i enlighet med den serviceprincip som avses i 7 § i förvaltningslagen informera förvaltningens kunder även om andra nödvändiga ärenden. I 20 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan offentlighetslagen), föreskrivs det om myndigheternas skyldighet att producera och sprida information. Enligt denna paragraf ska myndigheterna informera om sin verksamhet och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till myndighetens verksamhetsområde. Utöver dessa meddelanden kan andra handlingar som faller utanför delgivningsskyldigheten vara exempelvis olika meddelanden som gäller praktisk förvaltningsverksamhet, såsom socialservice, undervisning och hälso- och sjukvård, och som inte anknyter till behandlingen av ett förvaltningsärende, olika påminnelsemeddelanden samt olika automatiska meddelanden som gäller till exempel informationssäkerhet eller mottagande av dokument.

2.4.2 Delgivning med privatpersoner, juridiska personer och myndigheter

I 56–58 § i förvaltningslagen föreskrivs det om delgivning med privatpersoner, juridiska personer och myndigheter. Enligt lagens 56 § ska delgivning med en privatperson ske med personen själv eller med hans eller hennes lagliga företrädare. Om både delgivningens mottagare och

dennes företrädare har rätt att föra talan i ärendet, ska delgivning ske med vardera särskilt. Delgivning sker med en person som en part har befullmäktigat, om den befullmäktigades rätt att ta emot delgivningar inte har begränsats särskilt eller delgivningen inte ska ske med parten personligen. Den befullmäktigade ska underrättas om en delgivning som har skett med huvudmannen.

Med privatperson avses enligt förarbetena en fysisk person eller en sådan privatperson som idkar närings- eller företagsverksamhet utan att verksamheten utgör någon separat juridisk person. Med laglig företrädare avses vårdnadshavare, förmyndare eller någon annan laglig företrädare, såsom en intressebevakare som förordnats för en person. Utgångspunkten är att delgivningen sker med en i bestämmelsen avsedd laglig företrädare, om det finns en sådan. Om både delgivningens mottagare och dennes företrädare har rätt att föra talan i ärendet, ska delgivning ske med vardera separat. (RP 72/2002 rd, s. 117)

Enligt 57 § i förvaltningslagen ska vanlig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse ske under den adress som sammanslutningen eller stiftelsen har angett. Bevislig delgivning med en sammanslutning eller en stiftelse ska riktas till en person som har rätt att ta emot delgivningar på dess vägnar. I denna paragraf föreskrivs det också om delgivning med dödsbon och konkursbon.

Om delgivning med myndigheter föreskrivs det i 58 § i förvaltningslagen. Enligt denna paragraf sker delgivning med den myndighet som för talan i ärendet. Om det är oklart vilken myndighet som för statens talan, sker delgivningen med regionförvaltningsverket. Vidare föreskrivs det om delgivning med ett välfärdsområde och en kommun samt delgivning med en enskild som sköter en offentlig förvaltningsuppgift.

2.4.3 Förfarandet vid delgivning

Bestämmelser om vanlig och bevislig delgivning finns i 59 och 60 § i förvaltningslagen. Vanlig delgivning enligt 59 § sker per post genom brev till mottagaren. Mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas. Enligt specialmotiveringen ska vanlig delgivning vara det som i regel anlitas vid delgivning av handlingar som hör till behandlingen av ett förvaltningsärende. När det gäller delgivningstidpunkten anses mottagaren ha fått del av ett brev den sjunde dagen efter att brevet avsändes, om inte något annat visas. Utgångspunkten är att den som hävdar att delgivningen har skett senare än detta ska förete tillräcklig bevisning till stöd för sitt påstående. (RP 72/2002 rd, s. 120–121) I fråga om vanlig delgivning grundar sig delgivningstidpunkten alltså på ett antagande om delgivning, och myndigheten behöver inte separat övervaka att brevet når fram till mottagaren.

Enligt 60 § i förvaltningslagen, som gäller bevislig delgivning, ska en delgivning verkställas per post mot mottagningsbevis, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs. Mottagningsbevis kan användas också i de fall där det av andra skäl är nödvändigt för att trygga en parts rättigheter. Av mottagningsbeviset ska framgå den som har verkställt delgivningen, mottagaren och tidpunkten för delfäendet.

I förarbetena till förvaltningslagen konstateras att förpliktande beslut är alla sådana beslut där det uppställs en förpliktelse att göra någonting. Förpliktelsen kan vara en betalningsförpliktelse eller till exempel en förpliktelse att avlägsna en byggnad. Däremot ska till exempel ett beslut genom vilket en sökande beviljas något stöd eller bidrag och som innehåller betydande villkor eller begränsningar beträffande rätten att använda egendom inte betraktas som ett förpliktande

beslut. Utgångspunkten är den förpliktande karaktären hos avgörandet i huvudsaken. Mottagningsbevis ska enligt myndighetens prövning kunna användas också i de fall där bevislig delgivning av någon annan anledning kan anses vara nödvändig för att trygga en parts rättigheter. Det kan vara fråga om detta närmast när det vid behandlingen blir nödvändigt att för utredning av ärendet förrätta syn eller muntligt hörande, och personens närvaro vid förrättningen behövs för att ärendet ska kunna avgöras. (RP 72/2002 rd, s. 121–122)

I samband med stiftandet av förvaltningslagen har syftet varit att begränsa användningsområdet för bevislig delgivning så mycket som möjligt. Förfarandet med mottagningsbevis har allmänt ansetts vara ett långsamt, dyrt och ur både delgivarens och mottagarens synvinkel arbetsdrygt delgivningssätt. (RP 72/2002 rd, s. 121)

2.5 Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

2.5.1 Syfte och tillämpningsområde

Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet, det vill säga lagen om elektronisk kommunikation, är en allmän lag om elektronisk kommunikation. Syftet med lagen är att genom främjande av elektroniska dataöverföringsmetoder göra uträttandet och behandlingen av ärenden smidigare och snabbare i förvaltningen, vid domstolar och andra rättsskipningsorgan samt i utskökningsförfarandet, samt att öka datasäkerheten i anslutning till dessa.

Enligt 2 § i lagen om elektronisk kommunikation tillämpas lagen när anhängiggörande och behandling av förvaltningsärenden, domstolsärenden, åtalsärenden och utskökningsärenden samt delgivning av beslut i nämnda ärenden sker på elektronisk väg, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Lagen gäller i tillämpliga delar också annan myndighetsverksamhet. Med domstolsärenden avses mål och ärenden som behandlas vid allmänna domstolar, förvaltningsdomstolar och specialdomstolar. Med domstolsärenden avses dessutom ändringssökande i förvaltningsärenden även hos förvaltningsmyndigheter och andra rättsskipningsorgan. Lagen tillämpas dessutom på elektronisk kommunikation när behandlingen av ett förvaltningsärende ankommer på någon annan än ett offentligt samfund. Angående elektronisk kommunikation inom evangelisk-lutherska kyrkan i Finland föreskrivs särskilt. Tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation är således mer omfattande än förvaltningslagens tillämpningsområde i och med att det förutom förvaltningsärenden även omfattar rättsskipningsärenden, åtalsärenden och utskökningsärenden.

Lagen om elektronisk kommunikation tillämpas inte på förundersökning och polisundersökning. Enligt förarbetena till lagen om elektronisk kommunikation motsvarar denna begränsning av tillämpningsområdet den begränsning som har gjorts i lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden (1318/1999, upphävd) (RP 17/2002 rd, s. 32). Den lag som föregick den ovannämnda lagen om elektronisk kommunikation tillämpades inte heller på utskökning. Enligt förarbetena till lagen om elektronisk kommunikation i förvaltningsärenden motsvarade lagens tillämpningsområde huvudsakligen tillämpningsområdet för lagen om förvaltningsförfarande (598/1982, upphävd), vilket har använts som motivering bland annat till att förundersökning och polisundersökning inte ska höra till lagens tillämpningsområde (RP 153/1999 rd, s. 17).

Det sakliga och organisatoriska tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation har preciserats i förarbetena. Med behandling av ett förvaltningsärende avses avgörande av förvaltningsärendet och åtgärder som direkt främjar avgörandet.

Med behandling av ett domstolsärende och utskökningsärende avses på motsvarande sätt avgörande av dessa ärenden och andra åtgärder som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Lagens

tillämpningsområde omfattar egentligen inte olika myndigheters användning av register eller diariet, om vilka det föreskrivs separat. I förarbetena har angetts som exempel att en myndighets beslut att vägra lämna ut begärda registeruppgifter är ett i lagen om elektronisk kommunikation avsett beslut i ett förvaltningsärende, och den lagen kan således tillämpas exempelvis både på handläggningen av ärendet (begäran om tilläggsuppgifter för avgörande av ett ärende) och på delgivningen av beslutet. Eftersom det är svårt att se skillnaden mellan ett förvaltningsärende och faktisk förvaltningsverksamhet, föreslås att lagen i tillämpliga delar ska tillämpas också på annan myndighetsverksamhet. Lagen kan således tillämpas exempelvis i Arbetskraftsmyndigheternas serviceverksamhet. Lagens bestämmelser om myndigheternas skyldigheter är i vidsträckt bemärkelse tillämpliga på olika myndigheters verksamhet. Genom en utvidgning av tillämpningsområdet till att omfatta den faktiska förvaltningsverksamheten uppfyller man kraven på god förvaltning i 21 § i grundlagen. (RP 17/2002 rd, s. 31–32)

I förarbetena till lagen om elektronisk kommunikation konstateras vidare att när det gäller förvaltningsärenden tillämpas den föreslagna lagen vid alla de offentliga samfundens, såsom statens, kommunernas och samkommunernas ämbetsverk, inrättningar och andra organ. Lagen ska tillämpas också vid riksdagens ämbetsverk när dessa handlägger förvaltningsärenden. Också domstolarna kan behandla förvaltningsärenden som avses i lagen om förvaltningsförfarande, närmast justitieförvaltningsärenden och förfrågningar om handlingar. Lagen ska tillämpas också i förvaltningsärenden vid statens affärsverk. Lagen ska tillämpas på handläggningen av förvaltningsärenden vid självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar som Finlands Bank och Folkpensionsanstalten samt motsvarande kommunala inrättningar. Lagen ska dessutom tillämpas på offentlighetsrättsliga föreningar. (RP 17/2002 rd, s. 32)

2.5.2 Begreppen elektroniskt meddelande och elektronisk dataöverföringsmetod

I 4 § i lagen om elektronisk kommunikation definieras begreppen elektronisk dataöverföringsmetod, elektroniskt meddelande och elektroniskt dokument, som är av betydelse vid elektronisk delgivning enligt lagens 18 och 19 §. Med elektronisk dataöverföringsmetod avses telefax och teletjänster, såsom elektroniska blanketter, elektronisk post och rätten att använda elektroniska datasystem, samt andra på elektronisk teknik baserade metoder där data förmedlas via en trådlös överföringskanal eller kabel, dock inte telefonsamtal. Med elektroniskt meddelande avses information som har sänts med en elektronisk dataöverföringsmetod och som vid behov kan sparas i skriftlig form. Med elektroniskt dokument avses ett elektroniskt meddelande som hänför sig till anhängiggörandet eller behandlingen av ett ärende eller till delgivningen av ett beslut. Enligt förarbetena till lagen utestänger kravet på att det ska finnas en lagringsfunktion den muntliga telefonkommunikationen från lagens tillämpningsområde. Lagringsfunktionen understryker behovet att kunna spara de elektroniska dokument som inkommer till myndigheterna. (RP 17/2002 rd, s. 36)

Bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation är teknikneutrala i och med att lagen gör det möjligt att använda olika elektroniska metoder vid delgivning. En myndighet kan således i regel använda en elektronisk metod som den anser vara ändamålsenlig, förutsatt att den uppfyller de krav som anges i lag. Den elektroniska delgivningen kan alltså genomföras till exempel per e-post eller via tjänsten Suomi.fi-meddelanden, myndighetens e-tjänst eller någon annan tjänst som uppfyller de krav som anges i lagstiftningen. Kraven på bland annat informationssäkerhet och sekretess kan dock ställa vissa begränsningar på delgivningssättet.

2.5.3 Krav på skriftlig form och elektronisk signering

I 9 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det om uppfyllandet av kravet på skriftlig form i fråga om elektroniska dokument. Vid anhängiggörande och behandling av ärenden uppfyller också elektroniska dokument som sänts till en myndighet kravet på skriftlig form. Ett elektroniskt dokument som kommit in till en myndighet behöver inte kompletteras med en underskrift, om dokumentet innehåller uppgifter om avsändaren och om det inte finns anledning att betvivla dokumentets autenticitet eller integritet. Om ett elektroniskt dokument som sänts till en myndighet innehåller utredning om ett ombuds behörighet, behöver ombudet inte lämna in fullmakt. Myndigheten kan dock förordna att en fullmakt ska lämnas in, om den har anledning att betvivla ombudets behörighet eller behörighetens omfattning.

I lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det således separat om att också ett elektroniskt dokument som inkommit till en myndighet uppfyller kravet på skriftlig form, varför elektroniska dokument i regel inte behöver kompletteras med en underskrift. Bestämmelsen signering motsvarar 22 § 2 mom. i förvaltningslagen.

Varken förvaltningslagen, lagen om elektronisk kommunikation eller någon annan allmän lagstiftning innehåller dock bestämmelser om att också ett elektroniskt dokument som upprättats av en myndighet uppfyller kravet på skriftlig form. Enligt 43 § i förvaltningslagen ska förvaltningsbeslut ges skriftligen. I förvaltningslagens systematik avses dock med skriftlig form motsatsen till muntlig form, inte det att ett förvaltningsbeslut inte kan upprättas i elektronisk form. Av bestämmelserna om elektronisk signering och delgivning i lagen om elektronisk kommunikation följer dessutom att en myndighetshandling kan upprättas och delges i elektronisk form. På motsvarande sätt är definitionen av myndighetshandling i 5 § 1 mom. i offentlighetslagen teknikneutral, och den omfattar också myndigheternas elektroniska handlingar.

I 16 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det separat om elektronisk signering av beslutshandlingar och i 20 § om maskinell underskrift av stämningsansökningar, stämningar samt domstolarnas expeditioner och andra rättegångshandlingar. Bestämmelserna förutsätter dock inte i sig att en myndighet ska underteckna en handling elektroniskt eller maskinellt, utan de möjliggör dessa metoder, om annan lagstiftning kräver att myndigheten ska underteckna en handling. Förvaltningslagen innehåller inte heller någon separat bestämmelse om att exempelvis ett förvaltningsbeslut eller någon annan myndighetshandling ska undertecknas.

2.5.4 När av myndigheterna inbegärda handlingar anses ha inkommit inom utsatt tid

I 11 § i lagen om elektronisk kommunikation anges när av myndigheterna inbegärda handlingar anses ha inkommit inom utsatt tid. Utlåtanden, redogörelser, svaromål, bemötanden och andra motsvarande handlingar som en myndighet begärt vid behandlingen av ett ärende anses ha kommit in inom utsatt tid, om handlingen kommer in senast den sista dagen av den utsatta tiden på ett i denna lag angivet sätt. Detta tillämpas också i fråga om handlingar som en myndighet berett någon tillfälle att lämna in. I 10 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det om ankomsttidpunkten för ett elektroniskt meddelande, och enligt paragrafen anses ett elektroniskt meddelande ha kommit in till en myndighet när det finns tillgängligt för myndigheten i en mottagaranordning eller ett datasystem på ett sådant sätt att meddelandet kan behandlas.

I lagen om elektronisk kommunikation utgör 11 § en specialbestämmelse i förhållande till 6 § 1 mom. i lagen om beräkning av laga tid (150/1930), enligt vilket missnöjesanmälan, inlämnande av ändringsansökan, bemötande därav, tjänsteansökan och andra åtgärder, som ska vidtas inom en bestämd tid vid domstol eller någon annan myndighet eller vid en officiell förrättning, ska ske senast den sista dagen av den bestämda tiden. Ska åtgärden vidtas i ett ämbetsverk, ska

det ske före utgången av verkets öppettid, och ska åtgärden vidtas vid en domstols sammanträde eller någon annan förrättning, ska det ske före sammanträdet eller förrättningens slut.

Handlingen ska således i regel ha kommit in till myndigheten på den sista dagen av tidsfristen inom myndighetens öppettid. Ett elektroniskt dokument kan emellertid lämnas in samma dag även efter myndighetens öppettid, när det är fråga om en handling som myndigheten har inbegär. Ett elektroniskt dokument som lämnats in på eget initiativ, såsom besvär eller någon annan handling om anhängiggörande, ska dock i likhet med en handling som lämnats in fysiskt eller per post ha kommit in till myndigheten inom myndighetens öppettid.

I rättspraxis har det ansetts att en besvärshandling som inkommit i elektronisk form har anlänt för sent, om den inkommit på den sista dagen av besvärstiden, men efter domstolens öppettid (t.ex. HFD 10.3.2016/780). Däremot har särskilt bristfälliga besvärsgörande tolkats till den berörda partens fördel, så att en handling om anhängiggörande som inlämnats i elektronisk form inte har kunnat lämnas obehandlad på den grund att handlingen har inkommit på utsatt dag men efter ämbetsverkets öppettid (t.ex. HFD:2024:22, MAD:474/2024 28.8.2024).

2.5.5 Bevislig och vanlig elektronisk delgivning

I 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det om bevislig och vanlig elektronisk delgivning, som huvudsakligen kan användas vid delgivning av motsvarande handlingar som avses i 59 och 60 § i förvaltningslagen, som gäller vanlig och bevislig delgivning. Eftersom förvaltningslagen inte tillämpas på bland annat rättskipning och utsökning bestäms användningen av vanlig och bevislig elektronisk delgivning på grundval av lagstiftningen om rättskipning och utsökning. I förvaltningslagen är huvudregeln att vanlig delgivning ska användas, och bevislig delgivning ska i enlighet med ovanstående användas enligt 60 § i förvaltningslagen åtminstone när delgivningen gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs.

Enligt 18 § 1 mom. i lagen om elektronisk kommunikation, där det föreskrivs om bevislig elektronisk delgivning, får en handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt med partens samtycke delges också som ett elektroniskt meddelande, dock inte per telefax eller på därmed jämförbart sätt. Myndigheten ska då meddela att parten eller dennes företrädare kan hämta handlingen från en av myndigheten anvisad server, databas eller någon annan fil. Bevislig elektronisk delgivning kan enligt ordalydelsen således användas efter myndighetens prövning, och myndigheten kan exempelvis i behandlingen av ett förvaltningsärende använda antingen det i 60 § i förvaltningslagen avsedda förfarandet med mottagningsbevis som sker per post eller det elektroniska förfarande som avses i lagen om elektronisk kommunikation. Enligt gällande lag förutsätter användningen av elektronisk delgivning dock att parten gett sitt samtycke därtill.

Enligt 18 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation ska parten eller dennes företrädare identifiera sig när handlingen hämtas. Vid identifieringen ska då användas en identifieringsteknik som är datatekniskt tillförlitlig och bevislig. I momentet förutsätts dock inte att en viss identifieringsteknik ska användas, såsom stark autentisering.

Enligt 3 mom. anses en handling ha delgivits när den har hämtats från den länk som myndigheten anvisat enligt 1 mom. Om handlingen inte har hämtats inom sju dagar från myndighetens meddelande, iakttas vid delgivningen vad som annanstans i lag föreskrivs om delgivning. I praktiken kan delgivningen då förrättas till exempel i enlighet med 60 § i förvaltningslagen per

post mot ett mottagningsbevis, som stämmningsdelgivning eller med hjälp av något annat lämpligt delgivningssätt som anges i lag.

Enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation, som gäller vanlig elektronisk delgivning, får andra handlingar än de som avses i lagens 18 § med samtycke av den som saken gäller delges som ett elektroniskt meddelande. Om det emellertid krävs för att tillgodose skyddet för den personliga integriteten eller av ett särskilt behov av skydd eller säkerhet hos den som saken gäller, eller för att trygga dennes rättigheter, ska vid delgivning av handlingar iakttas vad som i 18 § eller annars föreskrivs om delgivning. I likhet med bevislig elektronisk delgivning kan även vanlig elektronisk delgivning användas efter myndighetens prövning, och myndigheten kan exempelvis vid delgivning av ett förvaltningsärende använda ett brev enligt 59 § i förvaltningslagen eller vanlig elektronisk delgivning enligt lagen om elektronisk kommunikation, förutsatt att den som saken gäller har gett sitt samtycke till elektronisk delgivning.

I 19 § i lagen om elektronisk kommunikation föreskrivs det bland annat om ett tilläggskrav på tillgodoseende av skyddet för den personliga integriteten hos den som saken gäller, varvid bevislig delgivning ska användas i stället för vanlig elektronisk delgivning. Vanlig elektronisk delgivning enligt lagen om elektronisk kommunikation kan således inte användas i alla de situationer där vanlig delgivning är möjlig exempelvis enligt förvaltningslagen. Kravet har precisrats i specialmotiveringen av lagen om elektronisk kommunikation, där det konstateras att när myndigheterna använder sig av ett delgivningssätt som den som saken gäller angett måste de särskilt se till att detta delgivningssätt inte leder till att material som ska hållas hemligt avslöjas eller att någon utomstående får känsliga uppgifter om den som saken gäller, en närstående till denne eller dennes verksamhet, exempelvis uppgifter om ekonomiska svårigheter eller hälsotillstånd. I praktiken kräver bestämmelsen ett delgivningssätt som är bevisligt på något sätt. (RP 17/2002 rd, s. 49) Samtidigt kan även vanlig elektronisk delgivning verkställas tekniskt på olika sätt. Till exempel tjänsten Suomi.fi-meddelanden är ett mer informationssäkert delgivningssätt jämfört med bland annat vanlig e-post, eftersom informationen i Suomi.fi-meddelanden alltid förmedlas i krypterad form via en informationssäker kanal.

Enligt 19 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation anses en handling ha blivit delgiven den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas. På samma sätt som bestämmelsen om vanlig delgivning i 59 § i förvaltningslagen grundar sig också vanlig elektronisk delgivning enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation på ett antagande om delgivning, varvid myndigheten inte separat behöver förvissa sig om att personen faktiskt har öppnat och läst det elektroniska meddelandet.

2.5.6 Elektronisk delgivning förutsätter samtycke

Elektronisk delgivning får enligt 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation endast användas med samtycke från den som saken gäller. Enligt förarbetena håller man i lagen fast vid den utgångspunkten att myndigheten inte ensidigt själv kan fatta beslut om att använda elektronisk delgivning. Regleringen har bland annat sin grund i att omständigheterna kring den elektroniska kommunikationen kan vara av mycket varierande slag. Ett ärende kan anhängiggöras med hjälp av utrustning som är i sambruk. Härvid är det möjligt att personen i fråga inte oavbrutet kan följa med den elektroniska post som är adresserad till honom eller henne. Därför är det enligt förarbetena till lagen om elektronisk kommunikation klarare att kräva att personen i fråga ger sitt uttryckliga samtycke till att delgivningen sker på elektronisk väg, antingen med tanke på delgivningen i ett enskilt fall eller mera allmänt. Samtycke kan erhållas till exempel på så sätt att den elektroniska blankett som utformats för ärendet innehåller en speciell punkt där den som saken gäller kan ange vilket delgivningssätt denne önskar eller ändra ett tidigare meddelat delgivningssätt. (RP 17/2002 rd, s. 47–48)

I förarbetena till en ändring av 19 § i lagen om elektronisk kommunikation konstateras det att om exempelvis en processadress uppges i samband med rättegång betyder det att samtycke har getts. (RP 111/2010 rd, s. 6) På motsvarande sätt konstateras det i förarbetena till lagen om rättegång i förvaltningsärenden att det enklaste sättet för en part att ge det samtycke till elektronisk delgivning som lagen förutsätter är att meddela också sina elektroniska kontaktuppgifter i besvär eller andra handlingar som lämnas in till domstolen. (RP 29/2018 rd, s. 160)

Kravet på samtycke har tolkats på motsvarande sätt också i rättspraxis. I ett avgörande av högsta förvaltningsdomstolen måste ändringssökanden, med beaktande av den utredning om den elektroniska servicen och dess användarvillkor som framförts i högsta förvaltningsdomstolen samt att ändringssökanden i tjänsten hade uppgett sin e-postadress, anses ha godkänt att en eventuell begäran om komplettering kunde sändas som ett elektroniskt meddelande. Ämbetsverket hade under dessa omständigheter kunnat lita på att ändringssökanden fick del av kompletteringsbegäran. Det att ändringssökanden uppgett att en annan person i verkligheten, på grund av ändringssökandens analfabetism, hade skrivit in sig i den elektroniska servicen i stället för ändringssökanden, var inte en orsak till att bedöma ärendet annorlunda. (HFD 6.9.2018/4025, se även HFD 3.6.2020/2414)

2.5.7 Lagen om elektronisk kommunikation i förhållande till annan lagstiftning och elektronisk delgivning

Som det konstaterats ovan är lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet en allmän lag om elektronisk kommunikation. Det är i allmänhet inte nödvändigt att hänvisa till allmän lagstiftning om man inte avviker från denna. När det gäller bevislig elektronisk delgivning konstateras det i 18 § i lagen om elektronisk kommunikation att en handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt får delges också som ett elektroniskt meddelande. Enligt 19 §, som gäller vanlig elektronisk delgivning, får andra handlingar än de som avses i lagens 18 § delges elektroniskt. Vanlig elektronisk delgivning kan således användas vid delgivningen av andra handlingar än sådana handlingar som ska delges bevisligen.

Bestämmelserna om delgivning i lagen om elektronisk kommunikation bildar allmän lagstiftning som gör det möjligt att använda elektronisk delgivning med de myndigheter och andra aktörer som hör till lagens tillämpningsområde. Det är således inte nödvändigt att föreskriva separat om elektronisk delgivning, utan myndighetshandlingar kan delges elektroniskt direkt med stöd av allmän lagstiftning, såvida inte annan lagstiftning, internationella överenskommelser eller till exempel EU-lagstiftning utgör ett separat hinder för detta. Ibland kan också delgivningssituationen leda till att elektronisk delgivning av en handling inte är möjlig, till exempel på grund av att delgivningen måste verkställas omedelbart och personen inte har tillgång till en elektronisk enhet.

Speciallagstiftningen innehåller många bestämmelser till exempel om delgivning av en handling per brev eller post. Lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), som föregick förvaltningslagen, förutsatte en separat reglering om delgivningssätt. I samband med att förvaltningslagen stiftades 2003 togs allmänna bestämmelser om vanlig och bevislig delgivning in i förvaltningslagen. Delgivning per brev eller post, som det föreskrivs om i speciallagstiftning, utgör dock inget hinder för användning av elektronisk delgivning, utan lagen om elektronisk kommunikation kan tillämpas som allmän lag parallellt med speciallagstiftningen. Motsvarande bestämmelser om delgivning av en handling per post ingår också till exempel i fråga om rättskipning i rättegångsbalken (4/1734) och i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Också i dessa fall är delgivning av en handling genom sådan vanlig eller bevislig elektronisk delgivning som avses

i lagen om elektronisk kommunikation möjlig direkt med stöd av 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation utan att det är nödvändigt att föreskriva separat om detta.

2.6 Central lagstiftning om delgivning särskilt i samband med rättskipning och förundersökning

Lagen om elektronisk kommunikation och dess bestämmelser om elektronisk delgivning tillämpas som det konstaterats ovan på elektronisk delgivning förutom av förvaltningsärenden även av domstolsärenden, åtalsärenden och utsokningsärenden, dock inte på förundersökning och polisundersökning. Förvaltningslagen tillämpas dock inte på bland annat rättskipning, förundersökning, polisundersökning eller utsokning. Till dessa delar har det föreskrivits separat om delgivning bland annat i lagstiftningen om domstolar, Åklagarmyndigheten och förundersökningsmyndigheter.

Rättskipningen utgör en del av det rättskydd som tillgodoses i efterskott och vars funktion är att avgöra rättstvister och säkerställa att den materiella rättens normer tillämpas rätt. Rättskipningen indelas enligt rättsområden i dels rättegångsförfarande och dels förvaltningslagskipning. De grundläggande bestämmelserna om civil- och straffrättslig rättegång finns i rättegångsbalken och i lagen om rättegång i brottmål. Rättegångsbalken tillämpas på brott- och tvistemål och ansökningsärenden som behandlas vid de allmänna domstolarna. Med stöd av hänvisningsbestämmelser tillämpas paragraferna om delgivning i rättegångsbalken också till exempel på ärenden som behandlas vid arbetsdomstolen och vissa ärenden som behandlas vid marknadsdomstolen. I 11 kap. i rättegångsbalken föreskrivs det om delgivning, och även annanstans i lagen finns det specialbestämmelser om delgivning. Vid en rättegång ska parten meddela domstolen en adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller målet eller ärendet kan sändas (processadress). Processadressen kan vara en postadress eller en e-postadress. I lagen om rättegång i brottmål hänvisas det i fråga om delgivning på flera ställen till 11 kap. i rättegångsbalken, och dessutom innehåller lagen med anledning av straffprocessens särdrag vissa särskilda bestämmelser om delgivning.

Bestämmelser om förfarandet vid förvaltningsrättslig rättskipning finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019, nedan förvaltningsprocesslagen). I 9 kap. i förvaltningsprocesslagen föreskrivs det om delgivning, och dessutom innehåller lagen i likhet med rättegångsbalken bestämmelser om meddelande av en processadress.

Trots att utsokning, som det föreskrivs om i utsokningsbalken (705/2007), har vissa drag av förvaltning betraktas det ändå som rättskipning. Bestämmelser om delgivning av en handling finns i 3 kap. 37–42 § i utsokningsbalken. I utsokningsbalken föreskrivs det separat att man som delgivningsadress också kan använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden i stället för den postadress som uppgetts.

Som det konstaterats ovan ingår förundersökning och polisundersökning inte i tillämpningsområdet för vare sig förvaltningslagen eller lagen om elektronisk kommunikation. Förundersökning utgör inte rättskipning, men samtidigt kan det inte heller betraktas som förvaltningsförfarande. Förundersökning är ett separat förfarande före en rättegång, i vilket polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet skaffar utredning om huruvida det finns skäl att anse att ett brott har begåtts samt att misstänka någon viss person för brottet, och om skälen är tillräckliga för att anhängiggöra en egentlig rättegång. Om det förfarande som ska iaktas vid förundersökning föreskrivs i förundersökningslagen (805/2011). Med polisundersökning avses annan undersökning som polisen enligt lag ska företa än förundersökning med anledning av brott. Bestämmelser om polisundersökning finns i polislagen (872/2011), och på förrättandet av polisundersökning tillämpas dessutom i tillämpliga delar bestämmelserna i förundersökningslagen.

Polislagen innehåller inte separata bestämmelser om delgivning i fråga om polisundersökning. I 11 kap. 1 § 3 mom. i förundersökningslagen föreskrivs det bland annat om delgivning av förundersökningsbeslut. Förundersökningslagen innehåller dock inga separata bestämmelser om användning av elektronisk delgivning.

2.7 Lagen om domstolsavgifter och rättegångsavgifter

I lagen om domstolsavgifter (1455/2015) föreskrivs det om de rättegångsavgifter och ansökningsavgifter som tas ut som ersättning för de kostnader som orsakats staten för behandlingen av ett mål eller ärende och för de åtgärder som vidtagits i en domstol. Rättegångsavgifterna varierar mellan domstolarna och de olika kategorierna av ärenden, men avgiften är lika stor oberoende av kommunikationssätt. Ett undantag utgör ärenden som behandlas som summariska tvistemål i tingsrätten. I dessa fall är rättegångsavgiften lägre om uppgifterna om ärendet har lämnats direkt till tingsrättens informationssystem.

Via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst är det numera möjligt att i regel lämna alla uppgifter om ett ärende som gäller ändringssökande eller en förvaltningsstvist till förvaltningsdomstolarna, högsta förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen. Uppgifter som lämnats via e-tjänsten sparas automatiskt i domstolens ärendehanteringssystem och behöver således inte föras in separat i systemet. På grund av tekniska begränsningar är det dock inte möjligt att skicka filer som är större än 50 megabyte via e-tjänsten.

För att handlingar som gäller en rättegång ska kunna delges via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst förutsätts att mottagaren har valt e-tjänsten som delgivningsadress, det vill säga processadress. I e-tjänsten kan handlingar delges genom både vanlig och bevislig elektronisk delgivning. När en delgivning inkommer till e-tjänsten skickas en notifikation till mottagaren i form av ett Suomi.fi-meddelande, e-postmeddelande eller sms. I praktiken har de som inlett ett ärende valt e-tjänsten som processadress endast om de uttryckligen har inlett ärendet i fråga via e-tjänsten. Det är emellertid helt möjligt att välja en e-postadress eller postadress som processadress, även om ärendet har inletts vida e-tjänsten.

Enligt 2 § i lagen om domstolsavgifter justeras avgifterna genom förordning av justitieministeriet med tre års mellanrum så att de motsvarar förändringen i penningvärdet. Enligt den gällande förordningen om domstolsavgifter (1020/2024) tas det ut en avgift på 310 euro för rättegång i förvaltningsdomstolen och 610 euro för rättegång i högsta förvaltningsdomstolen. I marknadsdomstolen är rättegångsavgiften i regel 2 440 euro, dock 610 euro för en enskild, och samma avgifter gäller i arbetsdomstolen. I försäkringsdomstolen är rättegångsavgiften 610 euro, dock 310 euro för en enskild.

Betalningsskyldig är den som har inlett saken eller den som har trätt i hans eller hennes ställe. Rättegångsavgifterna tas ut efter utförd prestation. Genom förordning av justitieministeriet får det utfärdas bestämmelser om situationer där den betalningsskyldige kan betala avgiften i förskott. I vissa fall som det föreskrivs om separat i lagen om domstolsavgifter tas det inte ut någon rättegångsavgift. Alternativt kan avgiften sänkas. I 5 § föreskrivs det till exempel om domstolarnas avgiftsfria prestationer. Befrielse från avgift kan grunda sig till exempel på ett beslut om rättshjälp (7 §) eller på att domstolen ändrar ett beslut till förmån för ändringssökanden (9 §). År 2023 inflöt cirka 30,7 miljoner euro till staten i form av rättegångsavgifter. Förvaltnings- och specialdomstolarna skickade 2023 ut fakturor för rättegångsavgifter till ett sammanlagt belopp på cirka 2,9 miljoner euro.

2.8 Postningskostnader inom den offentliga förvaltningen

Ett enskilt brev som sänts via den utskrifts-, kuverterings- och distributionstjänst (TKJ) som är integrerad i tjänsten Suomi.fi-meddelanden har, utan utskrift av tilläggsidor, på 2023 års kostnadsnivå kostat i genomsnitt 0,94 euro i Economy-klass och 2,81 euro i Priority-klass. Cirka 98 procent av alla de brev från myndigheter som sänts via TKJ-tjänsten har varit brev i den för-
månligare Economy-prisklassen. Utöver det postningsavtal som gäller TKJ-tjänsten har myndigheterna också utarbetat andra postningsavtal, där det genomsnittliga enhetspriset varierar enligt meddelandevolymen beroende på myndigheten. Vidare har en del av myndigheterna redan i nuläget utnyttjat privata meddelandeförmedlingstjänster, där det genomsnittliga priset för ett sänt meddelande har varit 0,2–0,3 euro. En elektronisk delgivning som sänds via tjänsten Suomi.fi-meddelanden är avgiftsfri för myndigheten efter ibruktagningskostnaderna. Administrationen och vidareutvecklingen av meddelandeförmedlingstjänsten, kundservicen i anslutning till produktionen av tjänsten och ibruktagningsstödet till myndigheterna samt andra stödåtgärder finansieras centraliserat från moment 28.70.03, omkostnader för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Enligt statens bokslutsuppgifter för 2023 uppgick de olika förvaltningsområdenas totala kostnader för brevpостning till 40,9 miljoner euro. De totala kostnaderna täcker inte endast myndigheternas delgivningar utan inkluderar också alla myndigheters postningskostnader för brev och annat kommunikationsmaterial som sänts förutom till medborgarna även till sammanslutningar och andra organisationer. De totala kostnaderna innefattar också material som sänds till förvaltningens kunder utifrån en avgift, varvid kostnaden för brevpостningen har beaktats i priset på prestationen enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. Av de totala kostnaderna var enbart Skatteförvaltningens årliga kostnader 14,1 miljoner euro, det vill säga omkring en tredjedel av alla kostnader för ministeriernas förvaltningsområden. Den totala kostnad som anges i statens bokslut 2022 var 36,3 miljoner euro, medan den i bokslutet 2021 var 34,7 miljoner euro. Statsförvaltningens totala kostnader för brevpостning har under de senaste åren ökat med 5–10 procent trots att antalet elektroniska meddelanden som förmedlats via tjänsten Suom.fi-meddelanden och andra digitala posttjänster samtidigt har ökat och ersatt pappersbrev. Bakom de stigande kostnaderna ligger prisstegringen i fråga om postning av pappersbrev, och priserna förväntas fortsätta stiga allt mer under de kommande åren. År 2023 sände myndigheterna inom statsförvaltningen via tjänsten Suomi.fi-meddelanden sammanlagt cirka 13 miljoner elektroniska meddelanden, och 5,9 miljoner av dessa sändes av Skatteförvaltningen.

För kommunerna i Fastlandsfinland uppgick kostnaderna för brevpостning 2023 enligt bokslutsprognosen till 15,9 miljoner euro. Samkommunernas motsvarande totala kostnader 2023 var 1,9 miljoner euro, vilket innebär att sammanlagt cirka 17,8 miljoner euro användes för post- och kurirtjänster inom kommunsektorn 2023. Konteringen inkluderar dock förutom postningen av pappersbrev till medborgarna även övriga kommunikationskostnader, som enligt de uppgifter som fåtts från kommunerna uppskattats utgöra omkring en tredjedel av kommunernas totala kostnader. Den årliga kostnaden för pappersbrev som skickats till medborgarna 2023 var alltså cirka 12 miljoner euro.

I genomsnitt har en delgivning som en myndighet sänt via tjänsten Suomi.fi-meddelanden inneburit en inbesparing på cirka en euro per brev på 2023 års kostnadsnivå. Förutom direkta inbesparingar bidrar propositionen också till att dämpa ökningen av kostnaderna för brevpостning inom den offentliga förvaltningen. De stigande kostnaderna för brevpостning är en följd av att postavgifterna höjts, och avgifterna kan antas fortsätta stiga med åtminstone 10–20 procent även under kommande år. Propositionen uppskattas också få konsekvenser som påverkar pris-
höjningarna i fråga om postning av pappersbrev i och med att miljoner myndighetsbrev ersätts med elektroniska delgivningar. Höjningarna av priserna på postningen av pappersbrev kan ha

en minskande effekt på sparpotentialen inom den offentliga ekonomin beroende på den reella prisutvecklingen och hur stora volymer pappersbrev myndigheterna efter reformen fortsätter att sända, det vill säga hur stor del av de medborgare som trots att de använder e-tjänster i fortsättningen väljer att genom egen anmälan avvika från den prioriterade praxisen med elektroniska delgivningar.

Enligt välfärdsområdenas bokslutsprognoser uppgick de totala kostnaderna för post- och kurirtjänster 2023 till sammanlagt 28,8 miljoner euro. Motsvarande totala kostnader för välfärdssamkommunerna var 7,2 miljoner euro, vilket sammanräknat med de totala kostnaderna för välfärdsområdena blir sammanlagt 36 miljoner euro. På samma sätt som i fråga om kommunerna innefattar kostnaderna på detta konto även andra kommunikationskostnader än bara pappersbrev till medborgarna. Den största kostnadsposten är dock enligt uppgifterna från välfärdsområdena pappersbrev och postningen av dessa, som utgör uppskattningsvis 70 procent av de totala konterade kostnaderna. Välfärdsområdenas och välfärdssamkommunernas totala årliga kostnader för pappersbrev som skickats till medborgarna 2023 var alltså uppskattningsvis cirka 25 miljoner euro.

I nuläget påverkas antalet elektroniska delgivningar som förmedlas via tjänsten Suomi.fi-meddelanden av antalet medborgare som gett sitt samtycke till elektronisk delgivning. I slutet av 2023 hade sammanlagt cirka 1,22 miljoner medborgare gett sitt samtycke till elektronisk delgivning, och i november 2024 var motsvarande antal 1,48 miljoner medborgare. År 2023 sände myndigheterna inom den offentliga förvaltningen sammanlagt 13,4 miljoner elektroniska Suomi.fi-meddelanden, som i form av ersatta pappersbrev ledde till inbesparingar på cirka 13 miljoner euro för den offentliga förvaltningen.

2.8.1 Postningskostnader och delgivningar inom justitieministeriets förvaltningsområde

I samband med projektet har postningskostnaderna för aktörerna inom justitieministeriets förvaltningsområde analyserats närmare som en del av bedömningen av lagstiftningsändringarna inom förvaltningsområdet.

Tingsrätterna. Tingsrätternas postningskostnader var enligt uppgifterna från domstolsverket 2,255 miljoner euro 2023 och drygt 1,2 miljoner euro under den första halvan av 2024. Enligt uppgifterna från domstolsverket sände tingsrätterna 2018 sammanlagt cirka 354 850 delgivningar till privatpersoner, exklusive delgivningar i summariska tvistemål. Delgivningarna fördelade sig enligt följande: delgivningar genom stämningsman 117 600 (cirka 33 procent), delgivningar med delgivningskvitto 97 250 (cirka 27 procent), delgivningar per brev 62 000 (cirka 17 procent), delgivningar genom efterlysning 26 600 (cirka 7 procent), delgivningar per telefon 14 300 (cirka 4 procent), kungörelsedelgivningar 550 (cirka 0,2 procent) och delgivningar mot mottagningsbevis 280 (cirka 0,1 procent). Resten var andra delgivningssätt eller delgivningar som statistikförts utan angivet delgivningssätt. Uppgifterna är från 2018, eftersom färskare uppgifter om tvistemål inte finns att tillgå på grund av domstolarnas informationssystem. Det finns dock ingen orsak att anta att situationen skulle ha förändrats nämnvärt, framför allt med tanke på att inga stora förändringar har skett i antalet ärenden. Uppgifterna gäller privatpersoner, eftersom reformen kan bedömas ha konsekvenser i första hand för dem. Delgivningarna till juridiska personer sänds i stor utsträckning i elektronisk form redan nu. De erhållna uppgifterna visar att också delgivningar per brev i nuläget till stor del sker per e-post. Dessutom levereras uppskattningsvis tio procent av alla delgivningar med delgivningskvitto redan nu på elektronisk väg med stöd av 11 kap. 3 § 3 mom. i rättegångsbalken.

Förvaltningsdomstolarna. Förvaltningsdomstolarnas postningskostnader uppgick 2023 till cirka 208 000 euro. Under den första halvan av 2024 var postningskostnaderna cirka 111 000

euro, och följaktligen kan postningskostnaderna under hela 2024 antas ha uppgått till cirka 222 000 euro.

Enligt distributionsuppgifterna i förvaltnings- och specialdomstolarnas ärendehanteringssystem Haipa verkställde förvaltningsdomstolarna 2023 cirka 60 600 delgivningarna, av vilka cirka 52 900 var vanliga delgivningarna och cirka 7 700 bevisliga delgivningarna. Av de vanliga delgivningarna verkställdes cirka 55 procent per e-post, cirka 29 procent per brev och cirka 15 procent via e-tjänsten. Sammanlagt sände domstolarna ut cirka 15 500 brev. Av de bevisliga delgivningarna verkställdes cirka 72 procent per brev, cirka 12 procent genom stämningssman och cirka 11 procent per e-post. Sammanlagt sände domstolarna ut cirka 5 600 brev om bevisliga delgivningarna, och i dessa är det huvudsakligen delgivning mot mottagningsbevis som har använts.

Förvaltningsdomstolarna har strävat efter att öka användningen av förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst som kanal för inledande av ärenden och delgivning. Den har dock tills vidare inte använts i så hög grad som eftersträvs. Det skickas en notifikation om delgivningen i e-tjänsten till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, till mottagarens e-post eller per sms.

I förvaltningsdomstolarna sänds delgivningarna till största delen till en processadress, eftersom förvaltningsdomstolarna i regel behandlar besvärärenden, med undantag av vissa ansökningsärenden (t.ex. ansökan om omhändertagande, beslut om vård oberoende av patientens vilja). I ett besvärärende uppger ändringsökanden en processadress i samband med att besvären lämnas in.

Hovrätterna. Enligt uppgifter från Domstolsverket kan hovrätternas postningskostnader uppskattas uppgå till cirka 145 000 euro. År 2023 verkställde hovrätterna cirka 12 700 delgivningarna. Av dessa var 7 800 (cirka 61 procent) delgivningarna med delgivningskvitto, 1 470 (cirka 12 procent) delgivningarna genom stämningssman och 30 (cirka 0,2 procent) delgivningarna per telefon. Resten har till största delen (2 500, dvs. cirka 20 procent) klassificerats som delgivningarna som skett per e-post.

Utsökningsverket. År 2023 uppgick Utsökningsverkets postningskostnader till sammanlagt cirka 4,4 miljoner euro. När det gäller utsökningsärenden har det varit möjligt att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden som delgivningskanal sedan 2016, och i nuläget används tjänsten i hög grad för delgivningarna. Utsökningsverket prioriterar redan nu Suomi.fi-meddelanden som delgivningssätt i fråga om vanliga delgivningarna, förutsatt att kunden har ett Suomi.fi-konto och inte har sänt utmätningssmannen ett meddelande om förbud enligt 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken.

Enligt uppgifter från Utsökningsverket sände Utsökningsverket 2023 ut 2 340 000 handlingar via tjänsten Suomi.fi-meddelanden, vilket innebär cirka 37 procent av alla handlingar som Utsökningsverket sände ut. Under perioden januari–augusti 2024 sände Utsökningsverket ut cirka 1 820 000 handlingar via tjänsten Suomi.fi-meddelanden, vilket innebär cirka 41 procent av alla handlingar som Utsökningsverket sände ut. Om antalet handlingar fortsätter att öka i samma takt förväntas det i slutet av 2024 uppgå till cirka 2 740 000 handlingar, vilket innebär cirka 43 procent av alla handlingar som Utsökningsverket sänder ut. Det innebär alltså en årlig ökning på 6 procent.

Rättshjälps- och intressebevakningsbyråerna. År 2023 var de totala postningskostnaderna för sektorn sammanlagt cirka 560 000 euro, och de härrörde huvudsakligen från kundkommunikation som faller utanför 54 § i förvaltningslagen. De handlingar inom sektorn som omfattas av delgivningsskyldigheten enligt 54 § i förvaltningslagen delges redan nu huvudsakligen på annat sätt än per post. Oftast består dessa handlingar av beslut om rättshjälp, som sänds per e-post till

ett privat biträde som sköter ärenden på sökandens vägnar. I fortsättningen ska dessa beslut delges via rättshjälpsbyråernas e-tjänst.

2.9 1.4 Bedömning av nuläget

Utnyttjande av tjänsten Suomi.fi-meddelanden

I lagen om stödtjänster föreskrivs det inte med någon större exakthet om förfarandena och ansvarsfördelningen mellan serviceproducenten och användarorganisationen vid användningen av meddelandeförmedlingstjänsten. Detta har lett till att användningen av tjänsten är förknippad med vissa oklarheter och tolkningsfrågor. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har i egenskap av serviceproducent tagit fram handlingsmodeller i anslutning till användningen av tjänsten. Olika användarorganisationer använder dock tjänsten på mycket olika sätt. Behovet av en mer exakt reglering om förfarandena och ansvarsfördelningen i anslutning till användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden har lyfts fram och det har bedömts att detta behov kommer att öka i synnerhet om tjänsten börjar användas i avsevärt högre grad inom myndigheternas delgivningsförfarande.

Myndigheterna har inte uppfyllt sin skyldighet enligt 5 § i lagen om stödtjänster fullt ut när det gäller att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Statens revisionsverk konstaterar i sin revisionsberättelse för 2022 att tjänsten tills vidare används i begränsad omfattning i myndigheternas verksamhet och att utnyttjandegraden av tjänsten är avsevärt lägre i Finland än i de övriga nordiska länderna (Statens revisionsverks revisionsberättelser 10/2022). En förklaring till det begränsade utnyttjandet av tjänsten är att medborgarna och företagen inte har börjat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden i någon större grad och antalet slutanvändare av tjänsten således är begränsat. Avsaknad av någon viss teknisk funktion, parallella kommunikationssätt och reserverade uppfattningar om tjänsten är andra exempel på orsaker som begränsat ibruktagandet av tjänsten vid olika myndigheter. Vissa myndigheter kan också använda andra elektroniska sätt att sända meddelanden och delgivningar. Dessutom använder en del myndigheter också egna elektroniska tjänster till vilka de skickar meddelanden och handlingar. Det är dock oklart i vilken omfattning myndigheter som är skyldiga att använda tjänsten har bedömt användningen av andra kommunikationstjänster i förhållande till nödvändighetskriteriet när det gäller undantag från användningsskyldigheten enligt lagen om stödtjänster, eftersom inga ansökningar om undantag från användningsskyldigheten har lämnats in i fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Trots den lagstadgade användningsskyldigheten används tjänsten Suomi.fi-meddelanden endast begränsat till exempel inom kommunsektorn. Den kartläggning av kommunernas digitalisering (2024) som Kommunförbundet gjort visar att endast ett fåtal kommuner har tagit i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden i omfattande grad i de tjänster som används inom olika funktioner och sektorer. Endast 4 procent av alla kommuner som deltog i Kommunförbundets enkät bedömde att digitaliseringen av pappersposten hade genomförts fullt ut i kommunen. Av kartläggningen framgick att ju större kommunen är, desto större fördelar anses digitaliseringen av pappersposten medföra. Totalt 23 procent av alla som besvarade enkäten konstaterade att det inte lönar sig att digitalisera försändelserna av papperspost på grund av att så små volymer av post sänds ut. Detta gäller särskilt kommuner med färre än 5 000 invånare.

Dessutom används tjänsten Suomi.fi-meddelanden ännu mer begränsat inom välfärdsområdena jämfört med kommunsektorn, trots att även välfärdsområdena är skyldiga enligt lag att använda meddelandeförmedlingstjänsten. I nuläget använder en fjärdedel av välfärdsområdena inte tjänsten Suomi.fi-meddelanden över huvud taget. Hälften av de välfärdsområden som har tagit i bruk tjänsten sänder årligen endast några hundratal Suomi.fi-meddelanden, vilket innebär att

tjänsten används inom en mycket begränsad del av välfärdsområdenas funktioner. Välfärdsområdena har framfört vissa utvecklingsbehov i anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden till exempel i sina utlåtanden om Suomi.fi-tjänsternas strategi fram till 2030. För att tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska börja användas fullt ut i välfärdsområdena behöver framför allt ibruktagandet löpa smidigare.

Antalet medborgare som med sitt samtycke börjat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden har i flera år ökat med cirka 15 000 användare per månad, det vill säga cirka 180 000 användare per år. Strävan har varit att öka antalet användare genom myndigheternas kommunikationsåtgärder, men trots dessa åtgärder används tjänsten Suomi.fi-meddelanden alltjämt endast i begränsad omfattning och den är fortfarande relativt okänd. Med hjälp av helt frivilliga åtgärder tar det sannolikt uppskattningsvis 15–20 år att uppnå tjänstens fulla användningspotential, och under denna tid kumuleras de totala kostnaderna för postningen av pappersbrev inom hela den offentliga förvaltningen till hundratals miljoner euro. Att utöka antalet användare endast genom de åtgärder som den gällande lagstiftningen möjliggör har beräknats vara en för långsam metod för att främja de målsättningar för propositionen som beskrivs nedan i avsnitt 3. I Statens revisionsverks ställningstagande om Suomi.fi-tjänsternas nuläge och utveckling³ framförs dessutom observationen att förutom att tjänsten Suomi.fi-meddelanden bör utvecklas i en kundorienterad riktning bör också lagstiftningen om användningen av tjänsten ses över i syfte att öka utnyttjandegraden.

Gränssnittet för tjänsten Suomi.fi-meddelanden har ansetts vara bristfällig i förhållande till företagsanvändarnas och företagsmeddelandenas behov. Det är till exempel inte möjligt att från företagets sida avgränsa kommunikationen ärendespecifikt inom företaget eller exempelvis i en situation där företaget anlitar en bokföringsbyrå. Den som har rätt att teckna företagets firma eller en befullmäktigad person kommer i nuläget åt att behandla samtliga meddelanden som sänts till eller av företaget, vilket har upplevts vara problematiskt. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden har i nuläget bedömts betjäna främst ensamföretagare eller småföretag, i vilka den som har rätt att teckna företagets firma sköter alla myndighetsärenden för företagets del. Gränssnittet för tjänsten Suomi.fi-meddelanden är för närvarande i fråga om juridiska personer förknippad med utmaningar som alltjämt kräver betydande utvecklingsarbete, och därför är det inte möjligt att inom ramen för det aktuella projektet se över lagen om stödtjänster ur de juridiska personernas synvinkel.

Regleringen om elektronisk delgivning

Som det har konstaterats ovan innehåller förvaltningslagen allmänna bestämmelser om delgivning. I förvaltningslagen föreskrivs det dessutom om det förfarande som ska tillämpas vid användningen av andra delgivningssätt än ett elektroniskt delgivningssätt. Bestämmelserna om delgivning i förvaltningslagen bedöms inte vara föremål för ändringsbehov i samband med detta projekt.

Lagen om elektronisk kommunikation stiftades 2003. Efter det har den elektroniska kommunikationen med myndigheterna ökat kraftigt bland kunderna inom förvaltningen. Samtidigt har också användningen av elektronisk delgivning ökat avsevärt i takt med att myndigheternas digitala tjänster har utvecklats. Myndigheterna använder i sin elektroniska delgivning nuförtiden förutom e-post särskilt tjänsten Suomi.fi-meddelanden samt sina egna elektroniska tjänster. Samtidigt har till exempel användningen av telefax vid delgivning i praktiken upphört.

---

³ Statens revisionsverk, Suomi.fi-tjänsternas nuläge och utveckling. Statens revisionsverks ställningstagande 10/2022.

Utvecklingen och den ökande användningen av elektroniska delgivningssätt medför behov av att ändra och förtydliga även bestämmelserna om elektronisk delgivning i lagen om elektronisk kommunikation, som delvis är föråldrade. I samband med att lagen om stödtjänster, som gäller tjänsten Suomi.fi-meddelanden, ses över ska även kravet på samtycke när det gäller elektronisk delgivning i lagen om elektronisk kommunikation bedömas, så att användningen av elektronisk delgivning kan utökas i enlighet med målsättningarna för projektet.

Det register över samtycken i anslutning till elektroniskt delgivningsförfarande som det föreskrivs om i lagen om stödtjänster har huvudsakligen upplevts fungera väl. Kravet på samtycke enligt lagen om elektronisk kommunikation har allmänt taget varit förknippat med vissa tolkningsutmaningar, som beskrivits ovan (HFD 6.9.2018/4025, HFD 3.6.2020/2414, BJO 2954/4/12, 28.5.2013). När ett samtycke till elektronisk delgivning har getts via registret över samtycken har det emellertid ur myndigheternas synvinkel varit tillförlitligt.

Lagen om elektronisk kommunikation är en allmän lag, och som det har beskrivits ovan i avsnitt 2.5.7 är det möjligt för en myndighet att direkt med stöd av den lagen använda ett i lagen föreskrivet bevisligt eller vanligt elektroniskt delgivningssätt utan att det behöver föreskrivas separat om elektronisk delgivning. De omnämmanden av till exempel delgivning per post eller brev som finns i speciallagstiftningen utgör inte heller något hinder för användning av ett elektronisk delgivningssätt, och de har i allmänhet inte heller ansetts göra det. I fråga om vanlig elektronisk delgivning verkar det dock finnas ett behov av att förtydliga delgivningssättet i förhållande till bestämmelser annanstans i lag och att harmonisera detta med 18 §, som gäller bevislig delgivning, för att undvika tolkningsoklarheter.

Allteftersom den elektroniska kommunikationen ökar behöver också bestämmelserna om tidsfristen i fråga om elektroniska handlingar ses över. Enligt gällande lagstiftning varierar tidsfristen för inlämnande av en elektronisk handling beroende på om det är fråga om en handling som myndigheten har begärt eller en handling som personen lämnar in på eget initiativ. Eftersom myndigheternas elektroniska tjänster i regel är tillgängliga även utanför myndigheternas öppettider verkar det inte vara motiverat att binda tidsfristen för inlämnande av en elektronisk handling till myndighetens öppettider.

Lagen om elektronisk kommunikation och 2 kap. i lagen om digitala tjänster tillämpas inte på förundersökning och polisundersökning. Av förundersökningsmyndigheterna har emellertid särskilt polisen under de senaste åren kraftigt utvecklat också de elektroniska tjänsterna i anslutning till förundersökning, och i nuläget görs till exempel redan drygt hälften av alla polisanmälningar elektroniskt. Förundersökningslagen innehåller inte heller separata bestämmelser om till exempel elektronisk delgivning. Den gällande lagstiftningen om förundersökningsmyndigheternas elektroniska tjänster är i viss mån inkonsekvent, eftersom även förundersökningsmyndigheterna är skyldiga att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden bland annat enligt lagen om stödtjänster.

Med anledning av de ändringar som ska göras i lagen om stödtjänster och lagen om elektronisk kommunikation behöver också särskilt lagstiftningen om rättskipning ses över och förtydligas så att det blir lättare att använda elektronisk delgivning och användningen av detta delgivningssätt ökar.

Rättegångsavgifter

När det gäller lagen om domstolsavgifter behöver det med tanke på målet att öka den elektroniska kommunikationen och användningen av elektronisk delgivning bedömas om det är möjligt

att gradera rättegångsavgiften i fråga om sådana domstolar som erbjuder en möjlighet till elektronisk kommunikation via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst. Förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst har varit i användning sedan 2018, men e-tjänsten används fortfarande relativt begränsat. Till exempel visar uppgifterna om distributionen av Haipa-handlingar att de domstolar som använder förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst under 2023 verkställde endast knappt 16 procent av delgivningarna via e-tjänsten. När ett ärende blir anhängigt via e-tjänsten minskar domstolarnas arbetsmängd i flera olika behandlingsskeden. E-tjänsten är också ett informationssäkert sätt att lämna uppgifter till domstolarna, och handlingarna i anslutning till rättegången kan delges i e-tjänsten informationssäkert, förmånligt, snabbare och behändigare än via brevpост. Ett sätt att öka användningen av förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst är att föreskriva att användare av e-tjänsten ska betala en lägre rättegångsavgift för behandlingen av sitt ärende på samma sätt som i fråga om summariska tvistemål.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att främja det mål som anges i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, enligt vilket lagstiftningsåtgärder ska vidtas för att myndigheternas kommunikation och delgivningar i första hand ska skötas digitalt i fråga om de kunder för vilka det är möjligt.

Målet främjas genom lagstiftningsåtgärder som förtydligar regleringen om elektronisk delgivning och den elektroniska meddelandeförmedlingstjänsten (Suomi.fi-meddelanden), i syfte att öka den elektroniska myndighetskommunikationen avsevärt. Ändringarna i lagstiftningen ska göras med beaktande av kraven på rättssäkerhet, jämlikhet och god förvaltning. Målet är att säkerställa att alternativa service- och kommunikationskanaler även framöver ska erbjudas dem som inte kan använda e-tjänster. Det ska skapas förutsättningar dels för en öppen och konkurrensutsatt marknad också i fråga om verkställandet av myndigheternas elektroniska delgivningar, dels för ett mer omfattande utnyttjande av privata digitala posttjänster i myndigheternas elektroniska delgivningsförfarande.

Målet med propositionen är dessutom att minska klimatavtrycket för organisationer som tillhandahåller offentliga tjänster genom att stärka deras skyldighet att prioritera digital kommunikation med sina kunder. Propositionen är en fortsättning på arbetet med att främja målen i den digitala kompassen. Genom ändringarna i lagstiftningen eftersträvas också effektivare myndighetsförfaranden och en bättre produktivitet, samt möjligheter att utträta ärenden hos myndigheterna oberoende av plats. Ett annat mål med ändringarna är att säkerställa att ärenden kan utträttas elektroniskt hos myndigheterna på ett informationssäkert sätt.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Utgångspunkter

I propositionen föreslås det att lagstiftningen ska ändras så att myndigheternas delgivningar i första hand ska sändas elektroniskt till de förvaltningskunder som har möjlighet att ta emot elektronisk delgivning. I nuläget skickar myndigheterna i regel sina delgivningar som papperspost till kunden om kunden inte gett något separat samtycke till elektronisk delgivning. Samtidigt ska det säkerställas att det finns alternativa service- och kommunikationskanaler för dem som inte kan använda e-tjänster. Propositionen innehåller förslag till ändringar i förfarandebestämmelserna om delgivning. Däremot föreslås ingen ändring av utgångspunkten för vilka

handlingar som omfattas av myndigheternas delgivningsskyldighet och vilka som inte gör det. I förvaltningslagen och i speciallagstiftningen anges vilka handlingar som ska delges.

4.1.2 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

Det föreslås att bestämmelserna om meddelandeförmedlingstjänsten i lagen om stödtjänster ska ändras så att ett nytt 2 a kap. fogas till lagen. Vidare ska den gällande lagstiftningen förtydligas med avseende på skyldigheten att använda stödtjänster och ansökan om undantagstillstånd, och dessutom ska bestämmelserna om behandling av personuppgifter preciseras så att det föreskrivs mer ingående om användarregistret och hur länge meddelandena ska bevaras.

I och med de föreslagna bestämmelserna ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata automatiskt skapa ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden för en myndig fysisk person som använder Suomi.fi-identifiering, om personen ännu inte har ett sådant konto. Personen kan emellertid meddela att han eller hon vill sluta använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och övergå till att ta emot delgivningar i pappersform. Om en person som meddelat att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska stängas dock fortsätter att utträta ärenden i myndigheternas e-tjänster, ska personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden återställas sex månader efter att det har stängts. Också i detta sammanhang kan personen meddela att han eller hon vill sluta använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och övergå till att ta emot delgivningar i pappersform. Genom denna ändring verkställs myndigheternas delgivningar i fortsättningen i första hand via tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det föreslås att det ska preciseras att användarorganisationen ska använda meddelandeförmedlingstjänsten i sitt elektroniska delgivningsförfarande.

Vidare ska det bli möjligt för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att på myndighetens initiativ blockera användningen av ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, om användningen av kontot av informationssäkerhetsskäl har äventyrats. Ett konto tas helt bort, om det inte har återställts för användning under de senaste fem åren på användarens eget eller myndighetens initiativ.

4.1.3 Lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

De föreslås att bestämmelserna om bevislig och vanlig elektronisk delgivning i 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet ska ändras och att det till lagen fogas nya 19 a och 19 b §, som gäller notifikation om elektronisk delgivning. Bestämmelserna gör det lättare för myndigheterna att delge fysiska personer handlingar på elektronisk väg. De gör det möjligt för myndigheterna att sända en elektronisk delgivning till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, utan mottagarens separata samtycke, om mottagaren använder meddelandeförmedlingstjänsten. Bestämmelserna förutsätter att om mottagaren har uppgett en elektronisk kontaktuppgift i meddelandeförmedlingstjänsten ska det till mottagarens elektroniska adress i fråga sändas en notifikation om att en ny delgivning inkommit till tjänsten.

Genom bestämmelserna blir det möjligt för en myndighet att sända en elektronisk delgivning utan mottagarens separata samtycke också till myndighetens egen e-tjänst, förutsatt att en notifikation om detta sänds till personens konto i meddelandeförmedlingstjänsten (tjänsten Suomi.fi-meddelanden). Annan elektronisk delgivning till exempel direkt till personens e-postadress förutsätter att personen har meddelat en elektronisk kontaktuppgift till myndigheten.

Vidare föreslås det att lagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta också förundersökning och polisundersökning. Förslaget gör det bland annat möjligt att använda elektronisk delgivning i förundersökningar och polisundersökningar samt i ett bötesförfarande. Det föreslås

också att det i lagen ska tas in definitioner av termerna meddelandeförmedlingstjänst och elektronisk tjänst, som är förenliga med definitionerna i lagen om stödtjänster, och att bestämmelsen om när dokument anses ha inkommit inom utsatt tid utvidgas till att omfatta alla elektroniska handlingar som lämnas till myndigheter.

4.1.4 Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om digitala tjänster ska utvidgas så att den gällande begränsningen av tillämpningsområdet i 2 kap. som utesluter polisundersökning och förundersökning stryks.

4.1.5 Bestämmelserna om justitieförvaltningens myndigheter och domstolarna

Det föreslås att de bestämmelser om delgivning av handlingar som ingår i regleringen om justitieförvaltningens myndigheter och domstolarna ska ändras så att möjligheterna att använda elektronisk delgivning utvidgas och att prioriteringen av detta delgivningssätt ska lyftas fram parallellt med delgivning per brev och andra delgivningssätt. I syfte att förbättra förutsättningarna för elektronisk delgivning föreslås det också att bestämmelserna om processadress ska ändras och att en part ska åläggas att till domstolen meddela sin personbeteckning eller sitt företags- och organisationsnummer samt personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret för en part, ett vittne eller någon annan som ska höras samt i vissa fall även för motparten, om parten känner till beteckningen eller numret. Ändringar föreslås i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, rättegångsbalken, lagen om ändring av rättegångsbalken 96/2022, lagen om rättegång i brottmål, utsökningsbalken, fastighetsbildningslagen (554/1995), lagen om grupptalan om åtgärder för förbuds föreläggande (1101/2022), lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014), lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010), förundersökningslagen, rättshjälpslagen (257/2002), lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013), lagen om rättegång i arbetsdomstolen (646/1974), lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/1965) och vallagen (714/1998). Tillsammans med de allmänna bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation och i lagen om stödtjänster underlättar dessa bestämmelser elektronisk delgivning av handlingar.

I syfte att öka användningen av elektronisk delgivning föreslås det att lagen om rättegång i förvaltningsärenden ska ändras när det gäller besvärens innehåll och verkställandet av delgivning. Om ändringssökanden har lämnat in besvären eller senare medan ärendet är anhängigt någon annan handling till förvaltningsdomstolens e-tjänst, föreslås det att den e-tjänst som uppgetts ska betraktas som processadress. Vidare föreslås det att domstolen kan delge en handling i en elektronisk tjänst, om delgivningens mottagare är användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I så fall sänds en notifikation om delgivningen till den elektroniska adress som mottagaren uppgett som processadress.

Enligt propositionen ska 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken, enligt vilket en person får förbjuda att handlingar från utsökningsverket sänds till meddelandeförmedlingstjänsten, upphävas. Genom upphävandet av bestämmelsen harmoniseras bestämmelserna om möjligheten att förbjuda att utsökningsverkets handlingar sänds elektroniskt med de allmänna bestämmelser som i denna proposition föreslås i lagen om stödtjänster.

Det föreslås att bestämmelser om en gradering av rättegångsavgiften fogas till 2 § i lagen om domstolsavgifter. I och med graderingen blir rättegångsavgiften i högsta förvaltningsdomstolen, förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen lägre, om den som har anhängiggjort ärendet har lämnat uppgifterna om målet eller ärendet till förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst. Bestämmelserna uppmuntrar dem som anhängiggör

ärenden att välja ett informationssäkert och effektivt sätt att sköta ärendet. Graderingen av rättegångsavgiften föreslås vara skälig och oftast uppgå till 5–10 procent, beroende på ärendegruppen, och skillnaden mellan avgifterna hindrar inte att ärendet görs anhängigt på något annat sätt än per brev eller e-post. Det är fråga om en nedsättning som beviljas på grundval av användningen av e-tjänsten, och den gällande rättegångsavgiften höjs i inget fall till följd av ändringen.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna

4.2.1.1 Allmänt

Propositionen har positiva ekonomiska konsekvenser för de offentliga finanserna. Direkta ekonomiska inbesparingar uppnås i och med att myndigheternas delgivning i pappersform framöver i första hand ersätts med delgivning som verkställs elektroniskt. Dessa förmedlas i regel med hjälp av förvaltningens gemensamma meddelandeförmedlingstjänst som omfattas av användningsskyldigheten enligt lagen om stödtjänster (571/2026), det vill säga tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Enligt 5 § 1 mom. i lagen om stödtjänster är majoriteten av myndigheterna inom den offentliga förvaltningen redan skyldiga att utnyttja meddelandeförmedlingstjänsten, vilket innebär att sparmålen grundar sig på gällande lagstiftning som är förpliktande för myndigheterna.

I genomsnitt innebär en delgivning som en myndighet sänder via tjänsten Suomi.fi-meddelanden inbesparade postkostnader på cirka en euro per brev (på 2023 års kostnadsnivå). Förutom direkta inbesparingar bidrar propositionen också till att dämpa ökningen av kostnaderna för brevpöstning inom den offentliga förvaltningen. De stigande kostnaderna för brevpöstning är en följd av att postavgifterna höjts, och avgifterna kan antas fortsätta stiga med 10–20 procent även under kommande år. Propositionen uppskattas också få konsekvenser som påverkar prishöjningarna i fråga om postning av pappersbrev i och med att miljoner myndighetsbrev ersätts med elektroniska delgivning. Höjningarna av priserna på postningen av pappersbrev kan ha en minskande effekt på sparpotentialen inom den offentliga ekonomin beroende på den reella prisutvecklingen och hur stora volymer pappersbrev myndigheterna efter reformen fortsätter att sända, det vill säga också på hur stor del av de medborgare som trots att de använder e-tjänster i fortsättningen väljer att genom egen anmälan avvika från den prioriterade praxisen med elektroniska delgivning.

Hur stora de ekonomiska inbesparingarna blir beror på hur många av användarna av Suomi.fi-identifiering som beslutar att genom egen anmälan avvika från den prioriterade praxisen och fortsätta ta emot pappersbrev. Möjligheten att avvika från den prioriterade praxisen genom egen anmälan gör det svårt att uppskatta hur stora inbesparingarna kan bli. En enkätundersökning som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genomförde i augusti 2024 visar att av dem som inte använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden är cirka hälften beredda att åtminstone pröva att ta emot elektroniska delgivning, och 14 procent är beredda att direkt bli användare av tjänsten. Enligt undersökningen uppgav en tredjedel (30 %) att de skulle be om att få breven i pappersform, men i denna andel ingår i undersökningen också de respondenter som inte uttrycker ärenden hos myndigheter via elektroniska kanaler, det vill säga som egentligen inte omfattas av reformen. De faktiska inbesparingarna kommer också att påverkas av i hur stor omfattning de minderåriga personer som använder Suomi.fi-identifiering samtycker till att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I vilket fall som helst kan inbesparingar beräknas uppnås endast delvis under det år lagen träder i kraft, eftersom de är beroende av att personerna utnyttjar Suomi.fi-identifiering för att ett konto ska skapas för dem i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på det sätt som anges i propositionen.

Inga direkta anslagsminskningar har gjorts i statsbudgeten till följd av propositionen. De anslagsminskningar som gäller statsförvaltningens produktivhetsprogram och de omkostnadsbesparingar som där anges har gjorts genom beslut som är helt oberoende av denna proposition som en del av statsbudgeten och planen för de offentliga finanserna. Propositionen fungerar som en strukturell reform som är förenlig med statsförvaltningens produktivhetsprogram och gemensam för den offentliga förvaltningen, och som bidrar till att olika momentspecifika omkostnadsbesparingar kan uppnås.

4.2.1.2 Statsförvaltningen och offentliga samfund

Målet med reformen är att öka antalet personer som tar emot elektroniska delgivningar och på så sätt ersätta största delen av de myndighetsdelgivningar som sänds i form av pappersbrev med elektroniska meddelanden. Enligt logguppgifterna i tjänsten Suomi.fi-identifiering utnyttjade sammanlagt 4,3 miljoner privatpersoner tjänsten under 2023. Om motsvarande antal medborgare övergår till att ta emot elektroniska delgivningar via tjänsten Suomi.fi-meddelanden i enlighet med målsättningarna för propositionen, med andra ord om antalet medborgare som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar med cirka 3 miljoner, innebär det att myndigheterna inom statsförvaltningen sänder ut uppskattningsvis cirka 30 miljoner fler meddelanden via tjänsten Suomi.fi-meddelanden jämfört med utgångsnivån 2023. Räknat i euro innebär det cirka 30 miljoner euro i årliga inbesparingar för statsfinanserna, och dessa fördelas mellan omkostnadsmomenten för de myndigheter som sänder meddelandena.

Den största nyttotagaren bland statsförvaltningens ämbetsverk är Skatteförvaltningen, som strävar efter att kunna spara in 10 miljoner euro per år genom prioriteringen av elektronisk delgivning. För att detta mål ska uppnås har Skatteförvaltningen uppskattat att elektronisk delgivning måste prioriteras i mycket stor omfattning bland de medborgare som använder Suomi.fi-identifiering. Propositionen har ansetts möjliggöra dessa inbesparingar till den del de personer som sköter sina ärenden elektroniskt faktiskt fortsätter att utnyttja elektronisk delgivning utan att begära stängning av kontot. Möjligheten att avvika från den prioriterade praxisen genom egen begäran gör det svårt att uppskatta hur stora inbesparingarna kan bli. För att Skatteförvaltningen ska uppnå de eftersträlvade inbesparingarna förutsätts en speciallagstiftning om beskattningsförfarande som är förenlig med de föreslagna bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation, enligt vilka det inte krävs ett separat samtycke från förvaltningskunden för att en elektronisk delgivning ska kunna sändas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Under beredningen har det bestämts att en speciallagstiftning om beskattningsförfarande ska börja beredas. Målet är att den reglering som föreslås i denna proposition ska tillämpas på beskattningsförfarandet, med beaktande av särdragen i beskattningsförfarandet.

Transport- och kommunikationsverket Traficom beräknas spara cirka 2,8 miljoner euro per år i sina omkostnader. De ovannämnda inbesparingarna som fördelar sig mellan myndigheternas omkostnadsmoment har beaktats i planeringen av förvaltningsområdenas ekonomi och verksamhet som en del av budget- och ramberedningen. Förvaltningsområdenas åtgärder och sparmål har beskrivits i ministeriernas förvaltningsområdesspecifika produktivhetsprogram, som publicerades den 23 september 2024.⁴ Samtidigt uppskattas reformen ha en inverkan på enhetspriserna för papperspost, vilket innebär att enhetspriset per brev som levererats i pappersform stiger ytterligare, utöver den rådande kostnadstrenden.

---

⁴ Ministeriernas förvaltningsområdesspecifika produktivhetsprogram <<https://vm.fi/valtioniinnon-tuottavuusohjelma>>, läst 9.10.2024.

Inbesparingarna har uppskattats i förhållande till den nuvarande utnyttjandegraden av tjänsten Suomi.fi-meddelanden vid myndigheterna inom statsförvaltningen, utifrån vilken den ursprungliga uppskattningen från 2023 har preciserats. Sparpotentialen kan öka i takt med att allt fler myndigheter tar i bruk tjänsten Suomi.fi-meddelanden som en del av sina e-tjänster och system. En kraftig ökning av antalet användare antas leda till att tjänsten blir en attraktivare meddelandeförmedlingskanal än tidigare också för myndigheterna, vilket förväntas resultera i en högre utnyttjandegrad av tjänsten i förhållande till nuläget, också organiskt sett. Av aktörerna inom statsförvaltningen använder till exempel Forsvarsmakten, som verkar inom försvarsministeriets förvaltningsområde, tjänsten Suomi.fi-meddelanden begränsat endast som en del av sin nätbaserade utbildningsmiljö (cirka 13 000 Suomi.fi-meddelanden per år), men Forsvarsmaktens postningskostnader har på 2023 års kostnadsnivå varit 2,3 miljoner euro och årligen ökat med cirka 20 procent. En betydande del av kostnadsposten hänför sig till uppbådsrelaterat material som sänds ut till medborgarna.

Av aktörerna utanför förvaltningsområdena är Folkpensionsanstalten en självständig offentlig-rättslig inrättning och vid sidan av Skatteförvaltningen den mest betydande myndigheten som sänder ut delgivningar, mätt i meddelandevolym. Folkpensionsanstaltens årliga kostnader i anslutning till postningen av pappersbrev ligger kring 13–14 miljoner euro per år (på 2023 års kostnadsnivå). Folkpensionsanstalten är med stöd av 5 § 1 mom. i lagen om stödtjänster inte skyldig att utnyttja meddelandeförmedlingstjänsten. Folkpensionsanstalten utnyttjar inte heller tjänsten med stöd av den användningsrätt som följer av 5 § 2 mom. i den lagen. Enligt 20 a § 2 mom. i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) får Folkpensionsanstalten med partens samtycke delge ett beslut som ett elektroniskt meddelande. För att möjliggöra elektronisk delgivning som grundar sig på samtycke för Folkpensionsanstalten ett register över givna samtycken. Enligt det produktivetsprogram för förvaltningsområdet som social- och hälsovårdsministeriet publicerade den 23 september 2024 är målet att andelen elektroniskt meddelade beslut ska öka till 80 procent för Folkpensionsanstaltens del (i början av 2024 cirka 27 procent). En förutsättning för att sparmålet ska uppnås anges vara att den digitala prioriteringen beaktas i lagstiftningen. En risk när det gäller att realisera besparingarna uppges vara Postis prishöjningar. Folkpensionsanstalten utnyttjar sin egen e-tjänst MittKanta för elektronisk delgivning av beslut. Fler än en miljon personer hade i slutet av 2024 gett Folkpensionsanstalten sitt samtycke till elektronisk delgivning. Antalet personer som gett sitt samtycke har under två månader ökat med cirka 30 procent.

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM117:00/2023> Enligt uppgifter från social- och hälsovårdsministeriet bereder ministeriet en ändring av 20 a § i lagen om Folkpensionsanstalten (<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM117:00/2023>). Syftet är att ändra bestämmelserna i samma riktning som den allmänna lagstiftning som föreslås i denna proposition. Avsikten är att 20 a § 2 mom. i lagen om Folkpensionsanstalten ska ändras så att den innehåller en hänvisning till bestämmelserna om elektronisk delgivning i lagen om elektronisk kommunikation, varvid den gällande allmänna lagstiftningen tillämpas på Folkpensionsanstalten. Ändringen innebär att elektronisk delgivning inte längre förutsätter ett uttryckligt samtycke från den berörda parten, utan det räcker att personen har uppgett en elektronisk adressuppgift. I statsförvaltningens produktivetsprogram har det uppskattats att ändringen medför inbesparingar på sex miljoner euro räknat i omkostnader. I lagen kvarstår dock med avvikelser från den allmänna lagstiftningen ett antagande om delfående inom sju dagar.

Enligt Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som är serviceproducentorganisation för tjänsten Suomi.fi-meddelanden, uppgick de årliga direkta kostnaderna för tjänsten 2023 till cirka 4,7 miljoner euro, vilket inkluderar alla direkta kostnader i anslutning till produktionen, administreringen och vidareutvecklingen av tjänsten när det gäller köptjänster, personal, administrering av infrastrukturen och avskrivningar. Angående vidareutveckling genomfördes under

2023 betydande investeringar bland annat i förnyandet av gränssnittet för mobilapplikationer och arkitekturen. Dessutom har budgeten innefattat gemensamma kostnader för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata som överförts till årsbudgeten för tjänsten Suomi.fi-meddelanden och som gäller kundservice och kundstöd som erbjuds både myndigheter och medborgare, ämbetsverkets gemensamma stödtjänstfunktioner samt marknadsföring och kommunikation.

Kostnaderna för tjänsten Suomi.fi-meddelanden täcks med medel från moment 28.30.03 Omkostnader för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, för vilket inget nytt anslag föreslås. Kostnaderna täcks med hjälp av det befintliga anslaget genom att omkostnaderna prioriteras eller genom att investeringsbehoven när det gäller den kontinuerliga utvecklingen av tjänsten periodiseras. Propositionen får konsekvenser för infrastruktur- och kapacitetskostnaderna i anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden allteftersom antalet användare och antalet meddelanden ökar. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata uppskattar att molntjänstkostnaderna för tjänsten Suomi.fi-meddelanden kommer att öka med 130 000–170 000 euro per år när lagstiftningen träder i kraft. Syftet med de gemensamma stödtjänsterna för den offentliga förvaltningen, inklusive meddelandeförmedlingstjänsten, är att producera kostnads effektivitet genom att erbjuda gemensamma och centraliserade lösningar för hela den offentliga förvaltningens behov i stället för flera separata lösningar för de enskilda ämbetsverken och sektorerna. Regeringens finanspolitiska ministerutskott har vid sitt sammanträde den 6 februari 2024 i anslutning till verkställandet av det produktivhetsprogram för statsförvaltningen som ingår i regeringsprogrammet bestämt att IKT- och digitaliseringsprojektens produktivitet ska förbättras genom att förvaltningens gemensamma tjänster börjar utnyttjas i högre grad än tidigare. Även ministerarbetsgruppen för samhällsförnyelse har vid sitt sammanträde den 17 maj 2024 fastställt att gemensamma stödtjänster i första hand ska utnyttjas i myndigheternas elektroniska delgivningar.

Prioriteringen av elektronisk delgivning leder också till att antalet elektroniska identifieringar ökar, och därmed även kostnaderna för elektronisk identifiering. Kostnaderna för elektronisk identifiering täcks med det separata förslagsanslagsmomentet 28.30.04, för vilket inget nytt anslag föreslås. Kostnaderna har bedömts kunna täckas med den nuvarande anslagsnivån för förslagsanslagsmomentet. Enligt Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan propositionen leda till att kostnaderna för elektronisk identifiering ökar med 400 000–500 000 euro per år. Kostnadsökningen beror på att identifiering börjar utnyttjas i allt större utsträckning när personer identifierar sig allt oftare i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. De ökande kostnaderna för elektronisk identifiering är dock förknippade med vissa osäkerhetsmoment och variabler, och dessa kan de facto ha en dämpande effekt på kostnadsökningen. Mobilapplikationen för tjänsten Suomi.fi-meddelanden kräver färre identifieringssessioner än då tjänsten används med hjälp av webbläsare. Om mobilapplikationsversionen blir populärare än det webbläsarbaserade gränssnittet kommer kostnaderna för elektronisk identifiering att öka i måttligare takt än väntat. Strävan är att mobilapplikationsversionen ska marknadsföras aktivt i samband med genomförandet. I nuläget utnyttjar redan majoriteten av användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden (85 %) mobilapplikationen i stället för det webbläsarbaserade gränssnittet. Även nya identifieringslösningar, bland annat digitala plånböcker, kan stävja kostnadsökningen om de börjar utnyttjas i omfattande grad i stället för identifiering med hjälp av bankkoder.

Justitieministeriets förvaltningsområde

Propositionen innehåller förslag till ändringar i lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde i syfte att främja elektronisk delgivning. Den underarbetsgrupp som ansvarar för beredningen av dessa har separat bedömt vilka konsekvenser ändringsförslagen har för myndighetsaktörerna inom justitieministeriets förvaltningsområde. Av denna anledning har också de

kostnadsinbesparingar som ändringsförslagen medför bedömts på en mer detaljerad nivå i fråga om justitieministeriets förvaltningsområde jämfört med de övriga förvaltningsområdena. Projektet uppskattas inom justitieministeriets förvaltningsområde leda till årliga besparingar på 2–4 miljoner euro. Hur stora inbesparingarna blir beror i synnerhet på i vilken takt antalet konton i tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar, hur vanligt det blir att kunderna använder en elektronisk processadress vid domstolarna samt hur den tekniska utvecklingen av de allmänna domstolarnas ärendehanteringssystem (AIPA) framskrider.

Tingsrätterna. Trots att tjänsten Suomi.fi-meddelanden har tagits i bruk i domstolarnas ärendehanteringssystem AIPA kan inbesparingar i fråga om de allmänna domstolarna uppnås endast om det mellan tjänsten Suomi.fi-meddelanden och domstolarnas AIPA-system skapas en anslutning, via vilken tjänsten Suomi.fi-meddelanden automatiskt sänder ett meddelande till AIPA-systemet om att en person har bekräftat ett mottagande av en handling i meddelandeförmedlingstjänsten. Domstolsverket har uppgett att en anslutning mellan tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ärendehanteringssystemet AIPA med den ovannämnda funktionen sannolikt kan tas i bruk före den planerade tidpunkten för lagförslagets ikraftträdande, det vill säga början av 2026. Däremot kan tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte utnyttjas i ärenden som behandlas i andra system än ärendehanteringssystemet AIPA utan att systemet vidareutvecklas, vilket enligt uppgifter från Domstolsverket inte torde ske inom de närmaste åren. Den med tanke på reformen viktigaste ärendegruppen som behandlas utanför AIPA-systemet är summariska tvistemål. Med tanke på att summariska tvistemål behandlas i stora volymer, under den senaste tiden cirka 400 000 fall per år, skulle det i hög grad kunna påverka antalet bevisliga elektroniska delgivningar som verkställs i tingsrätterna om tjänsten Suomi.fi-meddelanden börjar utnyttjas i fråga om dessa mål.

I tingsrätterna leder propositionen till mindre arbete för stämmingsmännen och lägre postningskostnader. Kostnaderna vid delgivningar genom stämmingsman består till stor del av årsverken, och av den anledningen är det särskilt relevant att de ekonomiska konsekvenserna bedöms med tanke på årsverken i fråga om denna typ av delgivningar. Allmänt taget kan man konstatera att stämmingsmän verkställer delgivningar genom stämmingsman och delgivningar per telefon, och att den övriga personalen vid tingsrätterna sköter andra delgivningar. Enligt uppgifter från Domstolsverket var antalet årsverken för stämmingsmän 270 år 2023, och av dessa hänförde sig 254 årsverken till delgivningar. Utifrån de uppgifter om kalkylmässiga kostnader för delgivning som fås från Domstolsverket kan priset för en delgivning genom stämmingsman uppskattas till cirka 46,50 euro, och priset för en delgivning per telefon till cirka 19,90 euro.

Grovt sett kan man anta att ungefär en tiondel av de delgivningar som i nuläget verkställs genom stämmingsman och ungefär en fjärdedel av de delgivningar som verkställs per telefon i fortsättningen tack vare propositionen kan verkställas som bevisliga elektroniska delgivningar. Det innebär att uppskattningsvis cirka 15 000 delgivningar som i nuläget verkställs som delgivningar genom stämmingsman eller delgivningar per telefon i tingsrätterna framöver kan verkställas som bevisliga elektroniska delgivningar. Detta motsvarar en kalkylmässig inbesparing på cirka 545 000 euro per år i och med att stämmingsmännens arbete och postningskostnaderna i anslutning till detta arbete minskar.

Det ovannämnda scenariot där delgivningar genom stämmingsman och delgivningar per telefon i fortsättningen kan verkställas som elektroniska delgivningar inkluderar också de postningskostnader som följer av dessa delgivningar. Beloppet av postningskostnader kan emellertid antas minska också av den orsaken att de delgivningar som för närvarande verkställs som delgivningar med delgivningskvitto framöver kan verkställas som bevisliga elektroniska delgivningar. Till denna del kan det uppskattas att bevislig elektronisk delgivning i fortsättningen kan utnytt-

jas i cirka 90 procent av de situationer i vilka man i nuläget utnyttjar delgivning med delgivningskvitto. Propositionen kan bedömas leda till att cirka 80 000 delgivningar som i nuläget verkställs som delgivningar med delgivningskvitto per post i fortsättningen verkställs som bevisliga elektroniska delgivningar. Reformens konsekvenser för tingsrätternas postningskostnader uppgår således i fråga om delgivningar med delgivningskvitto till cirka 240 000 euro per år.

I fråga om delgivningar genom stämningssman, delgivningar per telefon och delgivningar med delgivningskvitto uppskattas de årliga inbesparingarna i tingsrätterna således uppgå till sammanlagt knappt 800 000 euro. När det gäller andra delgivningssätt än de som anges ovan är de ekonomiska konsekvenserna av reformen obetydliga. Inbesparingar kan uppnås också på den grund att ett effektivare delgivningsförfarande kan minska antalet inställda huvudförhandlingar i tingsrätten, i och med att stämningmännen kan koncentrera sig på svårare delgivningar. En inställd huvudförhandling orsakar ekonomiska förluster både för staten och för parterna, och dessa förluster minskar till följd av propositionen.

Förvaltningsdomstolarna. Om elektroniska processadresser börjar användas i större omfattning innebär det att förvaltningsdomstolarnas postningskostnader minskar och delgivningsförfarandet effektiviseras. Förvaltningsdomstolarna är dock i fråga om delgivningssättet bundna till att använda den processadress som ändringssökanden har uppgett. Målet med projektet är att genom ändringar i förvaltningsprocesslagen styra ändringssökandena till att oftare uppge en elektronisk adress som processadress, men dessa har även i fortsättningen möjlighet att som processadress uppge enbart en postadress.

Om till exempel hälften av alla vanliga och bevisliga delgivningar som i nuläget verkställs per brev i fortsättningen kan verkställas elektroniskt, innebär det att förvaltningsdomstolarnas postningskostnader i fråga om delgivningar minskar med 90 000–110 000 euro. Inbesparingar uppstår särskilt på grund av att användningen av delgivningar med mottagningsbevis minskar. Postningskostnaderna för en delgivning med mottagningsbevis är 13,11 euro. Beloppet av inbesparade postningskostnader är i betydande grad kopplat bland annat till användningen av e-tjänsten och till att användningen ökar, och den föreslagna graderingen av rättegångsavgiften främjar denna utveckling.

Hovrätterna, högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, försäkringsdomstolen och arbetsdomstolen. Reformen inverkar också på hovrätternas postningskostnader, eftersom en stor del av alla delgivningar med mottagningsbevis i fortsättningen kan verkställas som bevisliga elektroniska delgivningar. Om man antar att andelen personer som faller utanför systemet med elektronisk delgivning blir cirka tio procent kan man, utifrån de antaganden som beskrivits ovan i fråga om tingsrätterna, beräkna att det minskande antalet delgivningar med mottagningsbevis som hovrätterna måste posta kan leda till att hovrätternas postningskostnader minskar med cirka 20 000 euro per år. Propositionen leder också till mindre postningskostnader för högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, försäkringsdomstolen och arbetsdomstolen. Denna effekt beräknas dock bli obetydlig, eftersom de totala postningskostnaderna för domstolarna i fråga enligt uppgifter från Domstolsverket är relativt låga.

Gradering av rättegångsavgiften i förvaltnings- och specialdomstolarna Rättegångsavgifterna justeras med tre års mellanrum, och senast gjordes det i början av 2025. År 2023 inflöt sammanlagt cirka 30,7 miljoner euro i avgiftsintäkter till staten utifrån de rättegångsavgifter som de olika domstolarna tar ut. Om antalet ärenden hålls på 2023 års nivå innebär det att de höjningar som trädde i kraft i början av 2025 leder till att de årliga rättegångsavgiftsintäkterna ökar med uppskattningsvis 2,87 miljoner euro.

Förvaltnings- och specialdomstolarna, det vill säga förvaltningsdomstolarna, högsta förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen, sände under 2023 ut drygt 6 300 fakturor som gällde rättegångsavgifter, och dessa uppgick till sammanlagt cirka 2,87 miljoner euro. Graderingen av rättegångsavgiften i förvaltnings- och specialdomstolarna uppskattas leda till att avgiftsintäkterna för rättegångsavgifter minskar med högst cirka 190 000 euro, om e-tjänsten används fullt ut. Realistiskt sett kan graderingen av rättegångsavgiften sporra till att e-tjänsten används i 50–70 procent av fallen, varvid avgiftsintäkterna minskar med 95 000–133 000 euro. Ju högre den ursprungliga rättegångsavgiften är, desto mindre antas den sporrande effekten bli. Graderingen av rättegångsavgiften resulterar således sannolikt i att beloppet av de rättegångsavgifter som förvaltnings- och specialdomstolarna tar ut minskar med 3–5 procent.

Den sporrande effekten av graderingen av rättegångsavgiften omfattar sådana ärenden för vars behandling domstolen tar ut en rättegångsavgift. År 2024 behandlades sammanlagt cirka 18 500 ärenden i alla förvaltningsdomstolar, och omkring hälften av dessa hörde till avgiftsbelagda ärendegrupper. I högsta förvaltningsdomstolen behandlades under 2024 drygt 3 700 ärenden, av vilka cirka 60 procent hörde till avgiftsbelagda ärendegrupper. De ärenden som behandlas i marknadsdomstolen och arbetsdomstolen är avgiftsbelagda. Däremot är de flesta ärenden som behandlas i försäkringsdomstolen inte avgiftsbelagda. Särskilt i förvaltningsdomstolarna och högsta förvaltningsdomstolen påverkas den sporrande effekten också av antalet ärenden för vars behandling rättshjälp har beviljats. I det fallet tas ingen rättegångsavgift ut av den ändringssökande. Även om användningen av e-tjänsten minskar kanslipersonalens arbete vid domstolarna, förblir spareffekten relativt liten för en enskild domstol. Ändringen bedöms ändå leda till kostnadsinbesparingar för domstolarna även i detta avseende. Den som inleder ärendet gör en del av domstolens arbete när personen i fråga matar in uppgifterna om ärendet samt besvärsskriften och dess bilagor i systemet så att de kan läsas direkt i domstolens ärendehanteringssystem, och uppgifterna kan också lätt överföras till de handlingar som upprättas av domstolen. Om besvärsskriften har lämnats i förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst förmedlas personbeteckningen till domstolen direkt via tjänsten Suomi.fi-identifiering, varvid den som anfört besvären kan identifieras på ett tillförlitligt sätt. Domstolens arbetsmängd minskar också i de senare behandlingsskedena av ärendet. Betydande inbesparingar uppkommer när bevisliga delgivningar kan verkställas elektroniskt i e-tjänsten i stället för att dyra brev med mottagningsbevis behöver sändas.

Åklagarmyndigheten. År 2023 meddelades beslut om åtalseftergift i cirka 32 500 mål, och beslutet delgavs den misstänkte per post. Det kan finnas flera misstänkta i ett mål, och beslut delges också målsäganden per post. Om man grovt antar att ett beslut postas för kännedom förutom till den misstänkte ens till en annan person i drygt hälften av målen, kan ett scenario där elektronisk delgivning börjar användas i större omfattning i fråga om beslut om åtalseftergift sannolikt leda till inbesparingar på uppskattningsvis några tiotusentals euro per år i och med att postningskostnaderna minskar. År 2022 utfärdade åklagaren cirka 34 000 strafforder genom bötesförfarande, och om elektronisk delgivning börjar utnyttjas i större omfattning är det möjligt att uppnå motsvarande inbesparingar också i fråga om bötesförfarande.

Utsökningsverket. Enligt uppgifter från Utsökningsverket är ett centralt problem med tanke på utsökningen det att endast ett fåtal medborgare har börjat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden på eget initiativ. Allteftersom nya konton i tjänsten Suomi.fi-meddelanden skapas och förbuden enligt 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken slopas i enlighet med propositionen kan man anta att inbesparingar kan uppstå för utsökningen i form av minskade postningskostnader, men i det här skedet är det svårt att uppskatta exakt hur stora inbesparingar det blir fråga om.

Enligt uppgifter från Utsökningsverket uppgår antalet kunder som blivit användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden för närvarande till cirka 170 000. Antalet förbud enligt 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken som meddelats av utsökningsgäldenärer uppgår i sin tur till cirka 15 000. Under 2023 var cirka 574 000 olika gäldenärer utsökningskunder, och 520 000 av dessa var fysiska personer.

Enligt en försiktig uppskattning som bygger på de ovannämnda siffrorna kan inbesparingen för utsökningsverkets del mätt i postningskostnader beräknas uppgå till cirka 850 000 euro per år, om antalet utsökningskunder som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar med 50 procent och antalet konton därmed uppgår till 255 000. I kalkylen ökar också antalet förbud med 50 procent, varvid antalet förbud uppgår till 22 500.

Om antalet utsökningskunder som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar med 100 procent och antalet konton uppgår till 340 000, innebär det en årlig inbesparing på cirka 2 000 000 euro i postningskostnader. Antalet förbud i detta scenario är 30 000. Om däremot antalet utsökningskunder som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar med 150 procent och antalet konton uppgår till 425 000, innebär det en årlig inbesparing på cirka 3 100 000 euro i postningskostnader. I detta scenario är antalet förbud 37 500.

De ovannämnda kalkylerna över inbesparade postningskostnader är endast grova uppskattningar av potentiella inbesparingar, men de ger åtminstone en allmän bild av läget. Ett osäkerhetsmoment i kalkylerna kan anses vara till exempel antalet förbud. Det är mycket utmanande att på förhand uppskatta hur ett eventuellt upphävande av 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken i fortsättningen kan påverka antalet förbud.

Rättshjälps- och intressebevakningsbyråerna. Propositionen leder i viss mån till minskade postningskostnader för rättshjälps- och intressebevakningsbyråerna, men denna effekt uppskattas bli obetydligt, eftersom de handlingar som omfattas av delgivningsskyldigheten enligt 54 § i förvaltningslagen redan nu delges huvudsakligen på annat sätt än per post. Ett annat faktum som inverkar på postningskostnaderna är det att meddelanden som skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden i nuläget inte lämpar sig som delgivningssätt när ett biträde sköter ärenden för en sökande. Inbesparingar i form av minskade postningskostnader är således möjliga endast till den del sökandena själva sköter sina ärenden direkt med rättshjälpsbyrån. Ingen statistik om antal finns att tillgå. Om antalet medborgare som utnyttjar tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar i enlighet med de mål som satts upp för reformen kan man dock anta att det ökande antalet Suomi.fi-meddelanden kommer att synas också inom denna sektor.

Postningskostnaderna inom denna sektor består huvudsakligen av kundkommunikation som inte omfattas av 54 § i förvaltningslagen, och strävan är att den ska styras till nya meddelandetjänster. Inom rättshjälpen har den elektroniska meddelandetjänsten tagits i bruk sommaren 2024, och det är meningen att meddelandetjänsten ska tas i bruk inom intressebevakningen under 2025. Det är möjligt att detta kan leda till inbesparingar i form av mindre postningskostnader, men det är svårt att i det här skedet uppskatta hur stora inbesparingar det kan bli fråga om.

Förundersökningsmyndigheterna

På grund av ändringen av tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation och 2 kap. i lagen om digitala tjänster har de ekonomiska konsekvenserna bedömts separat från förundersökningsmyndigheterna särskilt när det gäller polisen.

Polisen. Polisen meddelar förundersökningsbeslut som ska sändas till parterna i uppskattningsvis 200 000 ärenden per år. Eftersom det kan finnas flera parter i ett ärende sänder polisen ut

uppskattningsvis cirka 360 000 beslut, och majoriteten av dessa, hela 75 procent, sänds i nuläget per brev. Enligt en grov uppskattning kan antalet brev i och med prioriteringen av elektronisk delgivning således minska med cirka 200 000 per år, vilket innebär att reformen kan leda till en inbesparing på 200 000 euro enbart i form av mindre postningskostnader. Dessutom har man inom polisen uppskattat att inbesparingen i arbetstid uppgår till cirka 10 minuter/beslut. Detta motsvarar sammanlagt cirka 20 årsverken, det vill säga flera hundratusentals euro i sparade arbetskostnader. Antalet polisundersökningar utgör cirka 15 procent av antalet förundersökningar. Således kan det också uppskattas att inbesparingar på några tiotusentals euro kan uppnås i fråga om polisundersökningar, dock med de ovannämnda reservationerna när det gäller förundersökning. Polisen sänder ut uppskattningsvis 75 000 ordningsböter per år, och om elektronisk delgivning börjar utnyttjas i större utsträckning leder det på motsvarande sätt till inbesparingar på uppskattningsvis några tiotusentals euro inom bötesförfarandet. En total övergång till elektroniska handlingsmodeller inom polisens verksamhet är beroende av bland annat också informationssäkerhetsfrågor och systemutveckling. Det är således inte sannolikt att så stora inbesparingar kommer att uppnås, åtminstone inte omedelbart efter att reformen träder i kraft.

Tullen, Gränsbevakningsväsendet och Försvarsmakten. Tullen, Gränsbevakningsväsendet och Försvarsmakten utför betydligt färre förundersökningar jämfört med polisen. Om elektronisk delgivning börjar utnyttjas i fråga om förundersökningsbeslut leder det till små inbesparingar även för dessa aktörer.

4.2.1.3 Kommuner

Propositionens direkta ekonomiska konsekvenser för kommunsektorn har uppskattats också i förhållande till den nuvarande utnyttjandegraden av tjänsten Suomi.fi-meddelanden vid de kommunala myndigheterna, utifrån vilken den ursprungliga uppskattningen från 2023 har precisrats. Enligt uppgifter från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata sände de kommunala myndigheterna under 2023 totalt 190 000 meddelanden till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det betyder att det alltså finns en stor outnyttjad potential för att öka användningen av tjänsten, och denna observation stöds också av en utredning som Kommunförbundet gjorde 2024. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden används inom kommunsektorn mest i de största städerna, och Kommunförbundets utredning visar också att tjänsten används i allt större utsträckning ju större kommun det är fråga om. Enbart de tre största kommunerna som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden, det vill säga städerna Esbo, Vanda och Helsingfors, står för nästan 60 procent av den totala årliga meddelandevolymen inom kommunsektorn. Till exempel i Esbo sänds Suomi.fi-meddelanden som gäller tjänster inom småbarnspedagogiken och ekonomitjänster.

Utifrån antalet meddelanden 2023 kan det bedömas att i den grad som kommunerna i nuläget utnyttjar tjänsten Suomi.fi-meddelanden har propositionen relativt obetydliga konsekvenser för den kommunala ekonomin. Direkta konsekvenser uppstår om antalet medborgare som tar emot Suomi.fi-meddelanden ökar till cirka 4 miljoner, vilket med den nuvarande utnyttjandegraden innebär att antalet meddelanden som sänds till tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar med cirka 0,5 miljoner. Dessutom har de offentliga arbetskrafts- och företagstjänsterna (AN-tjänsterna) överförts till kommunerna i början av 2025, varvid cirka 600 000 årliga elektroniska delgivningar överfördes från statsförvaltningen till kommunerna med det nuvarande antalet mottagare av elektroniska delgivningar. Propositionen leder till att 1,5 miljoner fler elektroniska delgivningar i anslutning till AN-tjänsterna verkställs jämfört med nuläget, vilket resulterar i att inbesparingarna inom den kommunala ekonomin ökar till cirka 2 miljoner euro per år. Utifrån Kommunförbundets utredning och statistiken över användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan den oanvända potentialen inom kommunsektorn anses vara betydande när det gäller elektronisk myndighetskommunikation. I beredningen har det också bedömts att om antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar avsevärt kommer den att bli en betydligt attraktivare

meddelandeförmedlingskanal för kommunerna, vilket förväntas leda till en organisk fortsatt ökning av kommunernas användningsvolym. Om en betydande del av kommunerna i Finland börjar använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden i lika omfattande grad som till exempel Karleby stad, som utnyttjar tjänsten i hög grad inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen (cirka 0,2 meddelanden per invånare per år), innebär det att kommunerna på grundval av den nuvarande utnyttjandegraden av tjänsten Suomi.fi-meddelanden (1,4 miljoner personer som meddelat sitt samtycke) sänder cirka 0,75 miljoner fler Suomi.fi-meddelanden som gäller 15 år fyllda finländare än i nuläget. Om antalet användare ökar till cirka 4 miljoner innebär detta en ökning på uppskattningsvis cirka 2,2 miljoner Suomi.fi-meddelanden jämfört med nuläget. Med beaktande av den nuvarande utnyttjandegraden av tjänsten Suomi.fi-meddelanden bland kommunerna, potentialen att öka utnyttjandegraden och AN-reformen kan det uppskattas att propositionen leder till en årlig inbesparing på cirka 4 miljoner euro i den kommunala ekonomin. För att den uppskattade inbesparingen ska realiseras förutsätts dock att en stor del av kommunerna börjar använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden i mer omfattande grad. Utifrån de ändringar som föreslås i propositionen görs dock inga ändringar i kommunernas statsandelar.

4.2.1.4 Valfärdsområden

På samma sätt som i fråga om kommunsektorn kan det utifrån antalet Suomi.fi-meddelanden 2023 bedömas att i den grad som valfärdsområdena i nuläget utnyttjar meddelandeförmedlingstjänsten har propositionen obetydliga konsekvenser för valfärdsområdenas ekonomi. Enligt uppgifter från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata sände valfärdsområdena under 2023 totalt 26 000 elektroniska Suomi.fi-meddelanden. Antalet meddelanden ökar dock snabbt hos valfärdsområdena, och social- och hälsovårdsministeriet har som en del av Finlands program för hållbar tillväxt (RRP) anvisat projektfinansiering för att främja ibruktageandet av Suomi.fi-tjänsterna (inkl. tjänsten Suomi.fi-meddelanden) i valfärdsområdena. Under 2024 hade valfärdsområdena fram till början av oktober redan sänt sammanlagt 78 000 Suomi.fi-meddelanden, vilket innebär att det totala antalet meddelanden under 2024 torde ha överstigit 100 000 och därmed fyrdubblats under årets lopp. Antalet sända Suomi.fi-meddelanden förväntas emellertid fortsätta att öka avsevärt årligen jämfört med 2024 års nivå. Samtidigt använder fortfarande en fjärdedel av valfärdsområdena trots den lagstadgade användningsskyldigheten inte över huvud taget tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Propositionen bedöms leda till att tjänsten Suomi.fi-meddelande blir attraktivare för valfärdsområdena, på samma sätt som för kommunsektorn, i och med att antalet användare ökar avsevärt. Om alla valfärdsområden går in för att utnyttja tjänsten Suomi.fi-meddelanden i lika omfattande grad som Norra Savolax valfärdsområde, som använder tjänsten i relativt stor utsträckning i sina patientbrev (cirka 0,16 meddelanden per invånare per år), innebär det att valfärdsområdena, i den grad tjänsten Suomi.fi-meddelanden nu utnyttjas, sänder ut cirka 730 000 fler meddelanden. Målsättningen med propositionen är att antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska öka till cirka 4 miljoner användare, varvid valfärdsområdena, enligt samma utnyttjandegrad som Norra Savolax valfärdsområde, sänder cirka 2,1 miljoner fler Suomi.fi-meddelanden jämfört med nuläget och de årliga inbesparingarna därmed uppgår till cirka 2 miljoner euro. För att den uppskattade inbesparingen ska realiseras förutsätts dock att valfärdsområdena börjar använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden i mer omfattande grad. Utifrån de ändringar som föreslås i propositionen görs dock inga direkta ändringar i finansieringen av valfärdsområdena, men de realiserade inbesparingarna analyseras som en del av de efterhandsgranskningar som gäller justeringen av valfärdsområdenas finansiering.

4.2.2 Grundläggande och mänskliga rättigheter

4.2.2.1 Konsekvenser för jämlikheten

Det föreslås att det ska föreskrivas om att ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på myndighetsinitiativ åt en person som identifierar sig i en myndighets digitala tjänst med hjälp av Suomi.fi-identifiering. Efter att kontot har öppnats i tjänsten Suomi.fi-meddelanden får personen myndighetsdelgivning i elektronisk form i tjänsten i stället för delgivning som sänds per post, och det krävs inte att personen har gett sitt separata samtycke till detta. Eftersom detta förfarande avsevärt ökar andelen människor som tar emot myndighetsdelgivning i elektronisk form i stället för per brev, kan propositionen bedömas ha betydande konsekvenser för jämlikheten.

Konsekvenserna för jämlikheten bedöms gälla främst dem, som använder tjänsten Suomi.fi-identifiering när de utträttar ärenden via myndigheters elektroniska tjänster, och som det till följd av propositionen på myndighetsinitiativ skapas ett konto för i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Dessa personer får därefter alla myndighetsdelgivning i elektronisk form i stället för per brev. Däremot har propositionen sannolikt inga betydande direkta konsekvenser för personer som redan tidigare genom sitt samtycke har börjat använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Dessa personer får alltså myndigheternas delgivning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Propositionen förväntas emellertid leda till att antalet myndigheter som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden och omfattningen av deras användning kommer att öka, varvid det är möjligt att antalet myndighetshandlingar som sänds till tjänsten kan öka också i fråga om de personer som redan genom sitt eget samtycke har blivit användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Propositionen har inte heller direkta konsekvenser för dem som i nuläget inte använder elektroniska myndighetstjänster över huvud taget, eftersom det föreslås att det ska föreskrivas att ett konto skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden åt en person på myndighetsinitiativ och elektroniska delgivning börjar sändas till kontot endast i samband med att personen använder Suomi.fi-identifikation vid inloggning i en myndighets, till exempel Skatteförvaltningens eller Folkpensionsanstaltens, elektroniska tjänst. De som inte använder Suomi.fi-identifikation får alltså sina delgivning i brevform per post eller, om de så önskar, på något annat sätt i elektronisk form. De kan emellertid bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden senare, om de börjar använda Suomi.fi-identifikation eller ger sitt samtycke till att bli användare av tjänsten. Detta förutsätter emellertid att de har verktyg för stark autentisering, som behövs för Suomi.fi-identifikation. För att få verktyg för stark autentisering måste personen ha en finsk personbeteckning. Således är det inte möjligt för alla att bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Kravet på att en person ska ha verktyg för stark autentisering för att kunna använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden tryggar emellertid tillgodoseendet av användarens grundläggande rättigheter till exempel genom att det säkerställer att användaren i princip själv har kontroll över åtkomsten till de elektroniska handlingar som inkommit och innehållet i dessa.

Propositionen bedöms ha positiva konsekvenser för jämlikheten i fråga om de personer för vilka delgivning per brev i nuläget lämpar sig rätt dåligt och som har tillräckliga digitala färdigheter men tills vidare saknar ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden når myndighetens elektroniska delgivning fram mycket snabbt och tillförlitligt. När en person blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan han eller hon läsa alla inkomna elektroniska handlingar helt oberoende av plats med hjälp av en enhet som lämpar sig för läsning av Suomi.fi-meddelanden, en internetuppkoppling och ett verktyg för stark autentisering. Det elektroniska delgivningssättet kan förbättra möjligheterna att delgivningarna når fram till personer som till exempel reser mycket och tillfälligt vistas på någon annan adress än på sin postadress. Dessa personer kan de facto ha relativt dåliga förutsättningar att få vetskap

om delgivningar som verkställts i brevform per post. En elektronisk delgivning kan nå fram snabbare och tillförlitligare till en person också i samband med en flytt eller om postadressen ändras av någon annan orsak, varvid det ofta är osäkert om posten faktiskt levereras till rätt adress.

Möjligheten att bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot elektroniska delgivningar kan i vissa fall också hjälpa personer i utsatt ställning att på lika grunder få tillgång till myndighetsmeddelanden. Till exempel för vissa personer som hör till en funktionsnedsättningsgrupp kan förslagen om att främja elektronisk kommunikation med myndigheter medföra positiva konsekvenser för jämlikheten. Bland annat för många personer med hörselnedsättning kan det vara ett lämpligt alternativ att sköta myndighetsärenden elektroniskt. En person kan ha lättare att ta emot elektroniska delgivningar också med anledning av en funktionsnedsättning eller sjukdom som begränsar personens rörlighet. Till exempel för den som tar sig fram i rullstol eller med något annat hjälpmedel kan det vara lättare att ta emot elektroniska delgivningar än delgivningar som sänds per post. Livscykeln för en elektronisk delgivning är i och med dess arkiveringsegenskaper också i många fall längre än livscykeln för ett traditionellt pappersbrev, eftersom ett pappersbrev kan försvinna eller förstöras till följd av att livssituationen förändras eller har förändrats eller till följd av utmaningar i vardagen som följer av detta. Om en persons livssituation plötsligt förändras kan till exempel möjligheten att utträta ärenden för en annan persons räkning vara ett smidigt alternativ, i och med att personen kan ge någon annan fullmakt att läsa viktiga delgivningar i hans eller hennes ställe. Eftersom ett elektroniskt meddelande också kan tas emot oberoende av var personen befinner sig stöder det elektroniska delgivnings-sättet dessutom möjligheterna för exempelvis personer med funktionsnedsättning eller seniorer att utträta sina ärenden självständigt till exempel mellan tillfälliga vårdperioder.

Det elektroniska delgivningssättet kan också ha positiva konsekvenser för jämlikheten för personer som bor på landsbygden och som har tillräckliga digitala färdigheter men tills vidare saknar ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. På landsbygden är det mer sällsynt än i städerna att bo i höghus och därmed att posten levereras ända till bostaden, och avståndet mellan personens bostad och postlådan kan vara långt. Således kan elektroniska delgivningar i tjänsten Suomi.fi-meddelanden i vissa fall förbättra åtkomsten till handlingar som sänts av en myndighet, när det handlar om personer som bor på landsbygden. Samtidigt kan det på grund av de långa avstånden vara svårare för personer som bor på landsbygden och som har sämre digitala färdigheter att få det digitala stöd som de behöver för att kunna använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Eventuella risker med tanke på jämlikheten som kan följa av propositionen är särskilt det faktum att de personer som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden i praktiken har olika möjligheter att använda tjänsten och ta emot delgivningar elektroniskt samt att därmed komma åt handlingar och andra meddelanden från myndigheter som gäller deras rättigheter, intresse och skyldigheter. Förslaget att en person kan bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden i samband med en Suomi.fi-identifikationstransaktion när personen använder en myndighets elektroniska tjänst kan emellertid anses utesluta en stor del av de personer som har ytterst begränsade eller obefintliga digitala färdigheter. Kopplingen till en Suomi.fi-identifikation säkerställer således att personer med sämre digitala färdigheter har jämlika möjligheter att få delgivningar i fortsättningen också på något annat sätt än i elektronisk form.

Samtidigt föreslås det att om en person använder Suomi.fi-identifikation en enda gång till exempel för att identifiera sig i MinSkatt eller MittKanta ska det leda till att ett konto skapas för personen i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ. Därmed kan man anta att propositionen leder till att personer med synnerligen varierande nivå på digitala färdigheter kan

bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och börja få elektroniska delgivning. Eftersom propositionen gör det möjligt att verkställa delgivning också på så sätt att det till tjänsten Suomi.fi-meddelanden endast sänds en notifikation som informerar mottagaren om att en handling har delgetts, medan själva handlingen finns att läsa i myndighetens egen elektroniska tjänst, kan tillgången till elektroniska handlingar de facto ofta förutsätta att personen har tillräckliga digitala färdigheter för att kunna använda inte bara tjänsten Suomi.fi-meddelanden, utan också andra elektroniska tjänster som erbjuds av olika myndigheter.

En persons digitala färdigheter kan anses utgöra en helhet av olika egenskaper, färdigheter och kunskaper. De digitala färdigheterna påverkas först och främst av personens kognitiva färdigheter, såsom läskunnighet, en förståelse för funktionslogiken bakom digitala gränssnitt samt finmotoriska färdigheter, såsom fingerfärdighet. Vidare förutsätts personen ha tillräckliga språkkunskaper i åtminstone ett av gränssnittsspråken i tjänsten Användningen av elektroniska myndighetstjänster har ansetts förutsätta förutom allmän digital kompetens även andra mer specifika färdigheter, såsom en uppfattning av det nationella systemet med offentliga tjänster samt förståelse av myndighetsspråk.⁵

Europeiska kommissionen poängterar i sin rapport om det digitala decenniet från 2024⁶ att Finlands centrala styrka inom digitaliseringspolitiken är medborgarnas digitala färdigheter, som enligt rapporten är på europeisk toppnivå. Enligt rapporten har 82 procent av finländarna åtminstone digitala grundfärdigheter, vilket är en klart högre nivå än genomsnittet i EU (55,6 %). Finländarnas digitala färdigheter är enligt rapporten dessutom klart mer avancerade jämfört med danskarna (69,6 %), trots att Danmark övergick till obligatorisk elektronisk delgivning redan 2014.

Även Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata konstaterar i sin rapport om digital kompetens 2023⁷ att finländare i åldern 16–89 år i genomsnitt har mycket goda digitala färdigheter. Färdigheternas andel och deras grundläggande eller mer avancerade art varierar dock mellan de olika åldersgrupperna. Finländare under 45 år har i genomsnitt mycket goda digitala färdigheter, och de flesta har mer avancerade färdigheter än grundfärdigheter. Andelen personer med digital kompetens börjar dock minska redan inom gruppen 45-åringar. Av finländarna i åldern 65–74 år har bara hälften åtminstone digitala grundfärdigheter, och av dem har de flesta också endast grundfärdigheter. I åldersgruppen 75–89 år har endast 22 procent åtminstone digitala grundfärdigheter, och av dessa har så gott som alla endast grundfärdigheter. Resultaten för den äldsta åldersgruppen beror delvis på att omkring en tredjedel av dem inte använder internet över huvud taget. Enligt Statistikcentralens uppgifter från 2023 använde 82 procent av finländarna i åldern 65–74 år och cirka hälften av finländarna i åldern 75–89 år en telefon med pekskärm. Samtidigt observerade Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata också i sin rapport om digital kompetens att finländarnas digitala kompetens har fortsatt att öka inom alla åldersgrupper, även bland de äldre.

---

⁵ THL, Hyvinvointiyhteiskunnan digitaalset palvelut yhdenvertaisiksi — 9 kriittistä toimenpidettä haavoittuvassa asemassa olevien huomioimiseksi, Päätösten tueksi 1/2022, s. 2, <www.julkari.fi/handle/10024/143708> läst 30.7.2024.

⁶ Europeiska kommissionens, Digital Decade 2024: Country reports <<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-decade-2024-country-reports>> läst 30.9.2024.

⁷ Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Rapport om digital kompetens 2023 <<https://dvv.fi/-/digitaitoraportti-2023-digi-ensin-mutta-ei-yksin>> läst 30.9.2024.

Trots att största delen av befolkningen har goda digitala färdigheter är det med andra ord ändå möjligt att en del av de nya användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden har klart sämre digitala färdigheter och därmed svagare förutsättningar än andra att ta emot elektroniska delgivningar. Oberoende av sina digitala färdigheter har alla människor inte heller lika lätt och god tillgång till it-utrustning såsom personliga datorer och smarttelefoner, vilket i studier har konstaterats leda till att olika människor har olika möjligheter att använda digitala myndighetstjänster.⁸ Det kan till exempel hända att en person använder en myndighets elektroniska tjänst på en dator i sam användning men saknar en egen enhet för att regelbundet kunna följa elektroniska delgivningar

Eftersom många olika orsaker kan ligga bakom det att ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ skapas för en person utan tillräckliga faktiska digitala färdigheter, är det svårt att på förhand uppskatta hur stor andel av alla nya användare denna grupp personer blir. En person kan till exempel ha fått hjälp av en närstående för att kunna logga in i en myndighets elektroniska tjänst, till exempel MittKanta eller MinSkatt. Enligt äldreombudsmannen är det vanligt att en närstående hjälper en äldre person att uträtta ärenden i digitala tjänster.⁹ I vissa fall kan en person också ha tillräckliga digitala färdigheter för att klara av att sporadiskt använda en viss myndighets e-tjänst som är bekant, men det blir svårt när personen ska lära sig använda en ny och särskild tjänst, såsom tjänsten Suomi.fi-meddelanden och andra myndigheters e-tjänster, samt övergå till att mer allmänt ta emot elektroniska delgivningar. Någon kan också av andra orsaker tillfälligt ha möjlighet att använda Suomi.fi-identifikation utan att ha mer bestående förutsättningar att följa meddelandetraffiken på sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

I propositionen minskas de negativa konsekvenser för jämlikheten som eventuellt kan uppstå för denna grupp av personer med sämre digitala färdigheter framför allt genom att det görs möjligt också för personer som börjar få elektroniska delgivningar, i och med att ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden har skapats för dem på myndighetsinitiativ, att vägra använda tjänsten. Myndighetsdelgivningen i den föreslagna lagstiftningen begränsas således för ingens del enbart till elektronisk delgivning. I syfte att göra det möjligt att vägra ta emot elektroniska delgivningar föreskrivs det om en möjlighet att begära att ens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs. I så fall upphör myndigheterna att sända elektroniska delgivningar till personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, kontot stängs och personen får i fortsättningen sina delgivningar igen i regel per post eller eventuellt på något annat elektroniskt sätt som personen önskar.

Förfarandet med begäran om stängning av kontot när det gäller att stoppa användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden innebär att en person som inte har tillräckliga digitala färdigheter för att kunna använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden men som på myndighetsinitiativ har blivit användare av tjänsten måste vidta aktiva åtgärder för att användningen av tjänsten ska upphöra. Personer med mer avancerade digitala färdigheter, som fortsätter att vara användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, orsakas inte detta besvär. Personen behöver emellertid inte betala något för att få göra begäran, som dessutom är lätt att göra, och rådgivning och stöd för detta fås särskilt från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, vilket minskar det besvär som orsakas av själva förfarandet. Dessutom informeras personen tydligt om möjligheten att göra begäran redan i det skedet då ett konto skapas för honom eller henne i samband med en

---

⁸ Lotta Virtanen m.fl., Hyvinvointiyhteiskunnan erilaiset digipalveluiden käyttäjät – Katsaus digipalveluiden hyödyntämiseen liittyvästä yksilötason tekijöistä, Työpaperi 31/2023, s. 14, <www.julkari.fi/handle/10024/146888> läst 29.7.2024.

⁹ Äldreombudsmannen, Äldreombudsmannens berättelse till riksdagen 2024, B 3/2024 rd, s. 29, <<https://vanhusasia.fi/julkaisut>> läst 29.7.2024.

Suomi.fi-identifikation. Personen kan således göra begäran vid behov genast efter att kontot har skapats. Det besvär som orsakas av begäran kan också minskas genom att allmänheten informeras om ändringarna. Då kan en person till exempel på förhand förbereda sig på att göra en begäran, om personen inte vill ta emot elektroniska delgivningar i tjänsten Suomi.fi-meddelanden men vet att han eller hon ändå kommer att använda Suomi.fi-identifikation.

I vissa fall kan sämre digitala färdigheter räcka till för att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men det kan ändå ta längre tid och vara besvärligt för personen att lära sig använda den nya tjänsten till exempel om han eller hon måste be om digitalt stöd. Personer med bättre digitala färdigheter behöver inte lika mycket tid och orsakas inte lika mycket besvär för att lära sig använda nya elektroniska tjänster och bli van vid dem. Med andra ord har digitalt stöd, såsom rådgivning och olika kurser om användningen av digitala system och tjänster, stor betydelse när det gäller att minska jämlikhetsskillnader som beror på digitala färdigheter i anslutning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheterna är dessutom skyldiga att ge medborgarna råd om användningen av sina egna elektroniska tjänster. Denna skyldighet gäller också Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som ger råd om användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och de andra Suomi.fi-tjänsterna. Även biblioteken, kommunerna och olika organisationer ordnar i nuläget digitalt stöd på grundval av frivillig finansiering. I propositionen föreslås det dock inga bestämmelser om finansiering av digitalt stöd eller ett utökat utbud av stöd, utan det digitala stöd som ska ges för användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden är beroende av befintliga stödmöjligheter. En utredning om digitalt stöd som utförts av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata visar att många är omedvetna om att det finns digitalt stöd att få och brukar begära inofficiell hjälp av sina närstående.¹⁰ Genom att informera om det digitala stöd som finns att tillgå kan man öka stödets genomslag som en mekanism som tryggar jämlikheten. Samtidigt har inte alla jämlik tillgång till vare sig inofficiellt stöd från närstående eller digitalt stöd som erbjuds av utomstående aktörer. Digitalt stöd som erbjuds av utomstående aktörer finns inte nödvändigtvis att få i lika stor utsträckning eller lika lätt till exempel på landsbygden eller på svenska eller samiska. Det stöd som står till buds eliminerar inte heller alla de negativa konsekvenser för jämlikheten som beror på de faktiska skillnaderna i människornas digitala färdigheter.

Den digitala färdighetsnivån och tillgången till enheter för elektronisk kommunikation varierar både mellan individer och mellan människogrupper. En lägre nivå på digitala färdigheter kan i vissa situationer ha samband med att personen har en utsatt ställning i samhället. Även om användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden enligt vad som konstaterats ovan kan förbättra möjligheterna för vissa personer i utsatt ställning att uträtta sina ärenden till och med i hög grad, kan man också anta att det finns en grupp människor i utsatt ställning för vilka användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och elektronisk kommunikation överlag inte lämpar sig särskilt väl. Förutom vissa äldre kan också till exempel en del av dem som hör till vissa funktionsnedsättningsgrupper, marginaliserade eller personer som riskerar att bli marginaliserade, långtidssjuka, rehabiliteringsklienter inom mentalvården samt demenssjuka personer vara delvis digitalt kompetenta, på så sätt att de emellanåt klarar av att uträtta sina ärenden själva eller med hjälp av elektroniska tjänster, men samtidigt också upplever att det är utmanande att sköta ärenden hos myndigheter på elektronisk väg.¹¹ Diskrimineringsombudsmannen har i sin berättelse

---

¹⁰ Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Digitalisering först, men inte endast: Rapport om digital kompetens 2023, s. 17, <<https://dvv.fi/digitaitoraportti>> läst 30.7.2024.

¹¹ Anne Kouvonen, Vaikeus käyttää digitaalisia julkispalveluja ei aina johdu digitaitojen puutteesta (DigiIN, 19.6.2024) <<https://digiin.fi/kategoria-monikulttuurisuus/vaikeus-kayttaa-digitaalisia-julkispalve>

betonat att till exempel personer med funktionsnedsättning som hör till olika funktionsnedsättningsgrupper inte nödvändigtvis klarar av att agera i en digital verksamhetsmiljö, trots att applikationerna har planerats så att de ska vara tillgängliga för alla.¹² Till exempel personer med intellektuell funktionsnedsättning kan uppleva vissa utmaningar när de ska använda digitala tjänster på egen hand. Samtidigt är alla de som hör till olika funktionsnedsättningsgrupper en synnerligen brokig skara av människor med varierande digitala färdigheter. Vissa personer med funktionsnedsättning, till exempel personer med hörselnedsättning eller rörelsebegränsning har goda digitala färdigheter, och för dem kan användningen av tjänsten Suomi.fi-meddelanden vara ett bättre alternativ än att få delgivning per brev på posten.

En del personer med funktionsnedsättning kan klara av att använda digitala tjänster som har planerats på ett tillgängligt sätt. Genom serviceplanering av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, såsom användning av ett tydligt och lättbegripligt språk samt förbättring av tillgängligheten i övriga avseenden kan man lindra konsekvenser för jämlikheten som uppstår till följd av olikheter i digitala färdigheter. Genom att se till att tjänsten är språkligt tillgänglig kan man främja tjänstens funktion för personer med sämre språk- eller läskunnighet eller för personer vars utmaningar med användningen av myndigheters elektroniska tjänster hänger samman med ett svårbegripligt språk. Ett annat sätt att främja jämlikhetsaspekten i tjänsten är att se till att tjänsten kan användas med informationstekniska hjälpmedel för synskadade. På tjänsten Suomi.fi-meddelanden tillämpas de tillgänglighetskrav som anges i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster samt andra kvalitetskrav som ställs på planeringen och administreringen av tjänster. I propositionen föreslås det inte att nivån på dessa krav ska sänkas eller att tillämpningsområdet för kraven ska inskränkas. Dessutom har elektroniska meddelanden i många situationer identifierats som ett mer tillgängligt meddelandeförmedlingssätt än exempelvis traditionella brev i pappersform antingen som sådana eller i kombination med ett tekniskt hjälpmedel, såsom en applikation som konverterar text till ljud.

Vidare kan också vissa utlänningar med sämre språkkunskaper klara av att i begränsad omfattning använda myndigheters elektroniska tjänster, men för dem kan det vara svårt att bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, bland annat på grund av att de inte är förtroagna med hur det finländska samhället och det offentliga servicesystemet fungerar och inte har hunnit integrera sig i samhället.¹³ Genom att tillhandahålla tjänsten Suomi.fi-meddelanden, stöd för användningen av tjänsten samt information om tjänsten på ett så jämlikt sätt som möjligt på de lagstadgade språken, och om möjligt även på andra språk, främjas principen om jämlikhet i tjänsten. Det betyder att även tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna i tjänsten Suomi.fi-

---

luja-ei-aina-johdu-digitaitojen-puutteesta/> läst 30.10.2024; Lotta Virtanen m.fl., Hyvinvointiyhteiskunnan digitaaliset palvelut yhdenvertaisiksi — 9 kriittistä toimenpidettä haavoittuvassa asemassa olevien huomioimiseksi (2022) THL Päätöksenteon tueksi 1/2022 <<https://www.julkari.fi/handle/10024/143708>> läst 30.10.2024; Anu Kaihlanen m.fl., Haavoittuvat ryhmät etäpalvelujen käyttäjinä: kokemuksia COVID-19-epidemian ajalta (2021) THL Tutkimuksesta tiiviisti 33/2021 <<https://www.julkari.fi/handle/10024/142805>> läst 30.10.2024.

¹² Diskrimineringsombudsmannen, Diskrimineringsombudsmännens årsberättelse 2023, s. 48 <<https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/julkaisut>> läst 29.7.2024.

¹³ Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Invandrades digitala kompetens och sysselsättning: Översikt över upplevelserna av digitalisering, den egna digitala kompetensen och behovet av digitalt stöd hos arbetslösa invandrade i arbetsför ålder i Finland, 21.5.2024 <<https://dvv.fi/documents/16079645/20502009/Maahanmuuttaneiden+digiosaaminen+ja+ty%C3%B6llistyminen.pdf/4e4644aa-732b-1c4b-6396-ba7245448141/Maahanmuuttaneiden+digiosaaminen+ja+ty%C3%B6llistyminen.pdf?t=1716262260957>> läst 19.9.2024.

meddelanden utgör en central del av arbetet med att genomföra tjänsten på ett jämlikt sätt. Möjligheterna för personer med ett främmande språk som modersmål att använda till exempel digitala översättningstjänster är bättre om det är fråga om elektronisk kommunikation i stället för pappersblanketter. Främjandet av möjligheterna för personer med ett främmande språk som modersmål att sköta ärenden hos myndigheter stärker dessa personers delaktighet i samhället och tillgång till tjänster inom den offentliga förvaltningen.

I vissa fall kan personer i utsatt ställning ha tillräckliga digitala färdigheter för att kunna använda tjänsten i kombination med digitalt stöd från en annan person, men de har inte nödvändigtvis tillgång till fortlöpande digitalt stöd, som skulle göra det möjligt för dem att kontinuerligt följa sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och reagera på eventuella meddelanden. Dessutom kan en persons digitala kompetens försvagas under livets gång, antingen gradvis eller plötsligt till exempel på grund av åldrande, sjukdom eller funktionsnedsättning. En person kan ha nedsatta digitala färdigheter också med anledning av flera samverkande faktorer. De nedsatta digitala färdigheterna kan bero exempelvis på hög ålder eller på en funktionsnedsättning, svaga språkkunskaper eller en sjukdom. Dessa faktorer kan dessutom sammanfalla till exempel med en svag socioekonomisk ställning, varvid personen också har sämre möjligheter att skaffa och upprätthålla digital utrustning och kompetens. Enligt Statistikcentralen korrelerar användning av informations- och kommunikationsteknik med utbildningsnivå på så sätt att 2023 var användningen av informations- och kommunikationsteknik genomgående lägre bland personer som bara har grundskoleutbildning än bland personer med en högre utbildning. Även i studier har det konstaterats finnas ett samband mellan låg utbildnings- och inkomstnivå samt sämre möjligheter att utnyttja digitala tjänster.¹⁴ För alla de personer i utsatt ställning som har sämre digitala färdigheter och utmaningar med att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden, trots att de använder Suomi.fi-identifikation, är den ovan beskrivna möjligheten att meddela om upphörande av användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och om mottagande av elektroniska delgivningar i tjänsten antingen självständigt eller med hjälp av digitalt stöd är en synnerligen viktig mekanism som tryggar jämlikheten i propositionen.

När en person efter att ett konto har skapats i tjänsten Suomi.fi-meddelanden meddelar om upphörande av användning av tjänsten är detta meddelande ändå inte nödvändigtvis en slutlig vägran att använda tjänsten. Enligt propositionen kan personen bli användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på nytt antingen genom myndighetsinitiativ eller på eget initiativ genom att begära att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska återställa kontot i tjänsten. Genom myndighetsinitiativ blir en person användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på nytt och börjar ta emot elektroniska delgivningar sex månader efter att anmälan om förbudande av användning har gjorts, om personen efter detta använder Suomi.fi-identifikation vid inloggning till någon myndighets elektroniska tjänst. När en person på myndighetsinitiativ och utifrån Suomi.fi-identifikation har blivit användare av Suomi.fi-meddelanden på nytt, har personen ändå möjlighet att göra en ny anmälan om upphörande av användningen av tjänsten. Det att en person blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden på nytt genom myndighetsinitiativ förpliktar alltså inte personen att använda tjänsten. Det innebär dock att en person som sporadiskt utträtt myndighetsärenden på elektronisk väg men som inte kan använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden sannolikt behöver göra anmälan om upphörande av användningen av tjänsten flera gånger, allra tätast två gånger om året. Sådana personer med sämre digitala färdigheter som sporadiskt klarar av att utträta ärenden elektroniskt hos myndigheter men som inte klarar av att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden orsakas extra besvär då de upprepade gånger måste göra anmälningar

---

¹⁴ Lotta Virtanen m.fl., Hyvinvointiyhteiskunnan erilaiset digipalveluiden käyttäjät – Katsaus digipalveluiden hyödyntämiseen liittyvästä yksilötason tekijöistä, Työpaperi 31/2023, s. 13, <www.julkari.fi/handle/10024/146888> läst 29.7.2024.

för att de ska kunna sköta ärenden på ett sätt som motsvarar deras faktiska färdigheter. Personer för vilka tjänsten Suomi.fi-meddelanden lämpar sig väl eller för vilka det är lätt att göra en anmälan upprepade gånger orsakas inte något sådant extra besvär.

Den belastning som orsakas dessa personer med sämre digitala färdigheter kan dock lindras om lagstiftningen gör det möjligt för dem att använda Suomi.fi-identifikation fritt utan att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på nytt sex månader efter att anmälan om förbjudande har gjorts. På så sätt blir personen inte nödvändigtvis användare av tjänsten på nytt genom myndighetsinitiativ i samband med varje Suomi.fi-identifikationstransaktion, utan personen kan under ett halvt år efter behov sköta ärenden i myndigheternas elektroniska tjänster utan att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på nytt gång på gång. Dessutom informeras personen också efter ett halvt år, när han eller hon använder Suomi.fi-identifikation, tydligt dels om att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden öppnas på nytt i samband med användningen av Suomi.fi-identifikation, dels om möjligheten att göra en ny anmälan om upphörande av användning av tjänsten. Därmed kan en person som upplever utmaningar med att använda elektroniska tjänster på egen hand och som använder Suomi.fi-identifikation till exempel med stöd av en digitalstödsperson vid behov med hjälp av stödpersonen göra en ny anmälan i tjänsten Suomi.fi-meddelanden genast efter att personen blivit användare av tjänsten på nytt. För lämnande av anmälan erbjuds personen anvisningar och digitalt stöd enligt beskrivningen ovan. Också personer som inte har en egen dator med hjälp av vilken de skulle kunna följa sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden regelbundet utan som använder Suomi.fi-identifikation till exempel med hjälp av en lånedator, kan göra en ny anmälan genast i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Eftersom det är möjligt att när som helst utan någon motiverad orsak göra anmälan om upphörande av användning av Suomi.fi-meddelanden har kravet på upprepade anmälningar ansetts vara viktigt för att en så omfattande utnyttjandegrad av tjänsten Suomi.fi-meddelanden som möjligt ska uppnås bland de personer som har tillräckliga digitala färdigheter för att kunna använda tjänsten.

I propositionen föreskrivs det också om en notifikation som ska sändas till en elektronisk adress som personen har uppgett. Notifikationen till e-postadressen informerar användaren av tjänsten Suomi.fi-meddelanden om att ett nytt myndighetsmeddelande har inkommit. Eftersom en person inte alltid nödvändigtvis aktivt följer det konto som skapats för honom eller henne i tjänsten Suomi.fi-meddelanden fungerar notifikationen som ett verktyg för att informera personen om en handling som ska delges eller något annat meddelande som inkommit till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Personen kan uppge en e-postadress som kontaktuppgift för notifikationer i samband med att han eller hon blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men det föreslås inte att lämnandet av kontaktuppgift för notifikationer ska vara obligatoriskt.

Ur jämlikhetssynvinkel är det dock anmärkningsvärt att alla inte har ett e-postkonto och därför inte kan lämna någon kontaktuppgift för notifikationer. Samtidigt har det i beredningsarbetet inte varit möjligt att vare sig på ett noggrant avgränsat sätt identifiera en användargrupp som använder Suomi.fi-identifikation men som saknar ett e-postkonto eller bedöma problemets faktiska betydelse. Det bör dessutom noteras att om en notifikation per e-post är en lösning som lämpar sig dåligt för en person på grund av sämre digitala färdigheter eller någon annan orsak, har personen också i dessa situationer den ovan angivna möjligheten att anmäla att mottagandet av elektroniska delgivningar via tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska upphöra. Då behöver personen inte längre aktivt följa sin e-post eller sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden för att kontrollera om eventuella nya delgivningar inkommit, utan han eller hon kan få alla delgivningar per post.

I propositionen föreslås det också att bestämmelserna om tidsfristen för handlingar ska ändras så att en elektronisk handling anses ha inkommit till myndigheten inom utsatt tid, om handlingen når fram till myndigheten under den sista dagen av tidsfristen. I nuläget tillämpas motsvarande

bestämmelse om tidsfrist på en handling som myndigheten begärt, oberoende av på vilket sätt den lämnas till myndigheten. I praktiken har detta dock inneburit att en handling som en myndighet har begärt har kunnat lämnas in på den sista dagen av tidsfristen uttryckligen i elektronisk form till exempel till myndighetens e-tjänst även efter öppettiden för myndighetens verksamhetsställe. Den föreslagna ändringen innebär till exempel i fråga om ändringssökande att en något avvikande tidsfrist tillämpas på en besvärsskrift som lämnas i elektronisk form än på en besvärsskrift som lämnats fysiskt eller per post. Den sistnämnda ska vara framme hos myndigheten senast på den sista dagen inom myndighetens öppettid. I elektronisk form kan besvär anföras ännu senare samma dag.

Ändringen skapar således tillsammans med de allmänna bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid en formell skillnad mellan de sätt på vilka handlingar kan lämnas, så att personen får en något längre tidsfrist för handlingar som lämnas elektroniskt jämfört med handlingar som lämnas fysiskt eller per post, eftersom personen i fråga om det elektroniska inlämnings sättet inte behöver iaktta myndigheternas öppettider på den sista dagen av tidsfristen. En person som har sämre digitala färdigheter och därför inte kan lämna en handling elektroniskt får i sin tur en något kortare tidsfrist för inlämnandet av handlingarna. Detta kan ha en negativ effekt på jämlikheten med tanke på dem som utträttar sina ärenden på annat sätt än elektroniskt. Skillnaden mellan tidsfristerna gäller dock endast på den sista dagen av tidsfristen, och den kan räknas i timmar. Det kan således bedömas vara fråga om en relativt obetydlig skillnad.

I propositionen föreslås också bestämmelser om en gradering av rättegångsavgiften i förvaltnings- och specialdomstolarna, så att avgiften är lägre när ett ärende har gjorts anhängigt i respektive domstolars e-tjänst. Fastställandet av olika rättegångsavgifter beroende på om domstolarnas e-tjänst har använts för anhängiggörandet kan i praktiken bedömas försätta de personer i en svagare ställning som saknar tillräckliga digitala färdigheter, verktyg för stark autentisering eller nödvändiga datorer och en internetuppkoppling och därmed inte kan använda e-tjänsten. Storleken på rättegångsavgiften kan på grund av dessa faktiska förutsättningar för elektronisk kommunikation variera mellan olika personer som anhängiggjort samma typ av ärenden.

Den skillnad i rättegångsavgift som fastställs mellan de olika sätten för anhängiggörande är dock 30 euro, vilket ur jämlikhetssynvinkel kan anses vara mycket måttligt. Dessutom ska det observeras att det särskilt i förvaltningsdomstolarna och försäkringsdomstolen finns ett stort antal avgiftsfria ärendegrupper, som inte påverkas på något sätt av graderingen av rättegångsavgiften. Som exempel kan nämnas ärenden som gäller en tjänst eller förmån som avses i socialvårdslagen (1301/2014) och i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och som inleds av en privatperson, samt besvärärenden som en privatperson inleder i försäkringsdomstol och som gäller rätt till förmån, förmånens storlek eller återkrav av förmån. Ingen rättegångsavgift tas heller ut av en ändringssökande som beviljats rättshjälp. Graderingen av rättegångsavgiften försätter således inte personer i en ojämlik ställning utgående från sättet för anhängiggörande i sådana fall där det är fråga om en mindre bemedlad person eller om det har ansetts motiverat att föreskriva att en domstolsbehandling ska vara avgiftsfri.

Det ska också noteras att de konsekvenser för jämlikheten som uppstår till följd av att en lägre rättegångsavgift tillämpas på dem som använder förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst delvis kan lindras genom att datorer och eventuellt också handledning i hur de ska användas erbjuds allmänt till exempel på biblioteken. Även domstolarna kan erbjuda kunddatorer avsedda för dem som ska anhängiggöra ärenden, eventuellt i kombination med en möjlighet att med personalens hjälp upprätta en besvärsskrift eller stämningsansökan i e-tjänsten. Domstolarna erbjuder också rådgivning om användningen av e-tjänsten. På så sätt kan en person ha möjlighet

att få hjälp med att anhängiggöra sitt ärende i e-tjänsten och på så sätt omfattas av den lägre rättegångsavgiften trots att han eller hon har sämre digitala färdigheter.

4.2.2.2 Konsekvenser för tillgodoseendet av rättsskyddet

Eftersom användningen av elektronisk delgivning ökas avsevärt genom propositionen ändrar den i många fall det sätt på vilket människor får del av myndighetshandlingar som gäller deras rättigheter och skyldigheter. Därmed bedöms propositionen ha konsekvenser för människors rättsskydd. Myndighetens delgivningsskyldighet enligt 54 § i förvaltningslagen är en del av den rätt till rättsskydd och god förvaltning som garanteras i 21 § i grundlagen. Effektiv delgivning främjar också den serviceprincip som föreskrivs i 7 § i förvaltningslagen, enligt vilken den som vänder sig till förvaltningen ska få behörig service. Lagförslaget konsekvenser för rättsskyddet och god förvaltning är således förknippade med hur effektiva myndigheternas delgivning är, det vill säga med hur snabbt, tillförlitligt och tillgängligt en person får information om en delgivning i tjänsten Suomi.fi-meddelanden jämfört med delgivning som levereras som brev per post.

I propositionen föreslås det att en person på myndighetens initiativ överförs till mottagare av elektroniska delgivning genom att ett konto för Suomi.fi-meddelanden skapas åt personen när han eller hon använder Suomi.fi-identifiering till exempel för att logga in i en myndighets e-tjänst. Då kan i princip vilken myndighet som helst skicka elektroniska delgivning till personens konto för Suomi.fi-meddelanden och personens delgivning per brev minskar eller upphör helt. Enligt förslaget förutsätter skapandet av ett konto för meddelanden och mottagningen av elektroniska delgivning inte separat samtycke av personen. Eftersom tjänsten Suomi.fi-identifiering för närvarande används av 4,3 miljoner medborgare men tjänsten Suomi.fi-meddelanden av 1,3 miljoner medborgare, är den grupp medborgare som ska överföras till användare av Suomi.fi-meddelanden och mottagare av elektroniska delgivning potentiellt mycket stor.

Propositionen bedöms ha konsekvenser som stärker rättsskyddet och god förvaltning för de personer som har åtminstone måttliga digitala färdigheter och som i fortsättningen föreslås få delgivning elektroniskt. Dessa personer kommer i och med förslaget att få sina delgivning snabbare än då de levereras som brev per post, eftersom den elektroniska delgivningen finns i tjänsten Suomi.fi-meddelanden nästan omedelbart efter att den sänts. Snabbare delgivning kan ge kunden inom förvaltningen mer tid att fundera på planeringen och utförandet av de åtgärder som följer av delgivningen. Personen kan till exempel få mer tid att bereda sig inför ett hörande, att lämna en utredning eller att vidta de åtgärder som ett beslut som är till personens fördel möjliggör, såsom att planera och utföra behövliga anskaffningar.

Snabbare delgivning kan också stärka rättsskyddet när en person reser mycket eller vistas på flera adresser. En sådan person har inte nödvändigtvis möjlighet att följa sin brevpост regelbundet. En person som har tillräckliga digitala färdigheter kommer dessutom lätt åt alla sina elektroniska handlingar på en enhet i princip var som helst där det finns tillgång till internet. Det är möjligt att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden både med webbläsare på internet och med mobilapplikation på telefonen. Därmed kan elektroniska delgivning också minska vissa personers behov att överföra postutdelningen till en ny adress eller avbryta utdelningen till exempel när personen vistas på flera adresser under året.

Samtidigt kommer alla myndigheter inte nödvändigtvis att använda Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivning i alla sina kundgrupper, om de av grundad anledning ansöker om undantag från användning av Suomi.fi-meddelanden. En person kan således inte helt lita på att alla delgivning är elektroniska ens efter att tjänsten Suomi.fi-meddelanden tagits i bruk, trots att största delen av myndigheterna inom den offentliga förvaltningen i princip är skyldiga att

utnyttja meddelandeförmedlingstjänsten. I och med lagförslaget väntas antalet myndigheter som använder Suomi.fi-meddelanden och omfattningen av användningen ändå öka, varvid antalet handlingar som myndigheter skickar till tjänsten kan öka också för dem som redan med eget samtycke blivit användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Elektronisk delgivning är också i princip ett tillförlitligare delgivningssätt än brevpост, trots att det kan förekomma tillfälliga störningar i informationssystemen som påverkar sändandet av delgivningar. Delgivningarna bevaras tillförlitligt och centraliserat i tjänsten Suomi.fi-meddelanden utan att det förutsätter åtgärder av användaren.

På grund av förslaget om övergång till elektroniska delgivningar på myndigheternas initiativ kan propositionen dock bedömas orsaka också risker för rättsskyddet redan i samband med övergången till Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivningar. En person förutsätts förstå att när ett konto för Suomi.fi-meddelanden har skapats åt honom eller henne på en myndighets initiativ kan rent av alla personens delgivningar per brev överföras till tjänsten Suomi.fi-meddelanden utan separat samtycke och att personen därmed ska följa tjänsten med tanke på delgivningar som eventuellt kommer från olika myndigheter. Personen är ändå inte nödvändigtvis medveten om propositionen och de ändringar den medför och förstår följaktligen inte heller nödvändigtvis vilka mer omfattande konsekvenser en identifieringstransaktion i Suomi.fi har. Personen förstår inte nödvändigtvis till exempel det att i princip vilken myndighet som helst som använder Suomi.fi-meddelanden, efter att personens konto för Suomi.fi-meddelanden har skapats, kan skicka delgivningar till tjänsten, och med andra ord inte enbart den myndighet, i vars digitala tjänst personen identifierade sig i samband med att personen började använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Därmed är det möjligt att en ny användare av tjänsten inte nödvändigtvis märker handlingar som delges i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det här kan ha negativa konsekvenser för tillgodoseendet av personens rättsskydd.

Således förutsätter en smidig övergång till användning av Suomi.fi-meddelanden att mottagaren har digitala färdigheter oavsett om personen över huvud taget är medveten om ändringarna och kan bereda sig på eller annars reagera på dem. Detta gäller också situationer där en person på nytt blir användare av Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ på grund av en Suomi.fi-identifiering som sker efter att personen begärt att hans eller hennes konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs. Med tanke på eventuella rättsskyddskonsekvenser är det således en viktig fråga huruvida en person förstår att hans eller hennes brevdeltagningar kan omvandlas till elektroniska delgivningar som skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Biträdande justitieombudsmannens avgörandepraxis visar att risken är verklig i samband med övergången till elektroniska delgivningar. I biträdande justitieombudsmannens avgörande (EOAK/3370/2017) behandlades ett fall där klaganden inte var medveten om att brev från utsköningsverket styrts till personens elektroniska medborgarkonto och därmed inte heller om indrivning genom utsköning som riktats mot klaganden. I ett annat avgörande (EOAK/4818/2017) behandlades ett fall där klaganden inte var medveten om att det att klaganden tagit i bruk det elektroniska medborgarkontot för att betala tullavgifter innebar att också utsköningsmyndigheten flera år senare kunde skicka meddelanden om utsköning till medborgarkontot. Det bör också noteras att eftersom det vanliga elektroniska delgivningssätt som i regel används bygger på ett antagande om delfående behöver myndigheten inte heller i de flesta fall försäkra sig om att personen faktiskt har fått kännedom om en handling som skickats till tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Den rättsskyddsrisken som eventuellt orsakas av övergången till Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivningar förebyggs genom både allmän information och personlig information om de ändringar som propositionen orsakar. I syftet att kontrollera rättsskyddsriskerna ska medborgarna informeras om ändringarna redan i god tid innan ändringarna träder i kraft, när de träder i kraft och efter att de trätt i kraft. Genom information kan man öka den allmänna med-

vetenheten om ändringarna och deras betydelse och också den allmänna förändringsberedskapen. Dessutom ska en ny användare informeras personligen om övergången till elektroniska delgivningarna både i samband med att personen första gången blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och i samband med att personens konto i tjänsten eventuellt återställs. Informationen har en central betydelse i förebyggandet av rättsskyddsrisiker i synnerhet när ett konto för Suomi.fi-meddelanden skapas åt en person i samband med Suomi.fi-identifiering.

Informationen eliminerar inte helt risken för att personen inte förstår betydelsen av övergången till elektroniska delgivningarna. Den förbättrar ändå personens möjligheter att bli medveten om ändringen och förbereda sig inför den till exempel genom att lära sig använda Suomi.fi-meddelanden, ladda ner mobilapplikationen Suomi.fi och lägga in en skrivbordsnotifikation för sig själv i e-posten och i notifikationerna i mobilapplikationen. Information stöder också utnyttjandet av möjligheten att förbjuda elektronisk delgivning. Allmän information och personlig information är också sammankopplade så att den allmänna informationen hjälper personen att bättre förstå den information han eller hon får personligen när meddelandekontot skapas. Då kan medborgaren få information om ändringarna stegvis, vilket kan göra det enklare att ta till sig vad de innebär.

Efter att en person blivit användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan myndigheterna sända elektroniska delgivningarna till tjänsten utan separat samtycke eller förhandsanmälan. I tjänsten Suomi.fi-meddelanden är det möjligt att delge handlingar både genom bevislig elektronisk delgivning enligt 18 § i lagen om elektronisk kommunikation och genom vanlig elektronisk delgivning enligt 19 § i den lagen. Ingen ändring föreslås i denna grundläggande indelning i vanligt och bevisligt delgivningssätt. Det kan bedömas att lagförslagets rättsskyddskonsekvenser de facto i högre grad gäller ärenden där det används vanlig elektronisk delgivning än ärenden där det används bevislig elektronisk delgivning. Vid bevislig elektronisk delgivning ska myndigheten försäkra sig om att mottagaren faktiskt har fått del av handlingen. Myndigheten ska försäkra sig om det bevisliga delfäendet också när strävan är att sända delgivningen elektroniskt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I praktiken kan en person till exempel bekräfta sitt delfående av handlingen med en separat funktion för bekräftelse i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheten ska emellertid försöka göra delgivningen på ett annat sätt om den inte med hjälp av Suomi.fi-meddelanden kan försäkra sig om delfäendet inom den utsatta tiden. På så sätt äventyras inte personens rättsskydd även om han eller hon inte är medveten om att bevisliga elektroniska delgivningarna har kommit till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, eftersom saken slutligen ändå delges på annat sätt, till exempel i ett brev med mottagningsbevis.

På vanlig elektronisk delgivning tillämpas antagandet om delfående, varvid myndigheten inte separat behöver försäkra sig om att personen de facto får den handling som delges. Mottagaren av en vanlig elektronisk delgivning anses enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation ha fått handlingen för kännedom den tredje dagen efter avsändandet, om inte annat visas. Vid vanlig elektronisk delgivning vilar det på personens eget ansvar att följa delgivningarna som kommer till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Därmed förutsätter vanlig elektronisk delgivning större vaksamhet av en kund inom förvaltningen än bevislig elektronisk delgivning. Vanlig elektronisk delgivning omfattar emellertid också ärenden som eventuellt kan förutsätta åtgärder. I situationer med vanlig elektronisk delgivning orsakar ändringar i fråga om det praktiska delgivnings-sättet således fler tänkbara rättsskyddsrisiker än vid bevislig elektronisk delgivning.

Vid vanlig elektronisk delgivning är effektiviteten i den delgivning som myndigheten skickar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden och rättsskyddskonsekvenserna i praktiken beroende också av användarens digitala färdigheter. Därmed är rättsskyddskonsekvenserna av lagförslaget bundna till förslagets konsekvenser för jämlikheten. Förslaget kan bedömas ha både positiva och negativa rättsskyddskonsekvenser beroende på personens faktiska möjligheter att använda

Suomi.fi-meddelanden. Även om övergången till att ta emot delgivningarna som sänds till tjänsten Suomi.fi-meddelanden på det sätt som bedöms ovan kan anses förbättra effektiviteten i delgivningarna och därmed rättsskyddet för många, kan lagförslaget också ha konsekvenser som försämrar rättsskyddet för dem som i och med förslaget blir användare av Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ, men vilkas faktiska digitala färdigheter inte möjliggör ett effektivt delfående via Suomi.fi-meddelande. Vid användning av vanligt elektroniskt delgivningssätt är det därmed möjligt att en person de facto inte får kännedom om myndigheternas handlingar och inte vid behov kan utnyttja sin rätt till ändringssökande eller annars reagera i rätt tid.

Rättsskyddsrisiker som beror på situationer som dessa kan kontrolleras framför allt genom den möjlighet som behandlas närmare ovan i samband med bedömningen av konsekvenserna för jämlikheten och som föreslås i propositionen, nämligen att sluta använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot myndighetsmeddelanden som sänds till tjänsten. En persons begäran om att hans eller hennes konto i tjänsten stängs avses således fungera inte bara som en mekanism som tryggar jämlikheten utan också som en rättsskyddsmekanism i alla situationer där ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden har skapats åt en person på myndighetsinitiativ, men personen ändå har behov av delfående på annat sätt. Den här föreslagna möjligheten att välja mellan olika delgivningssätt säkerställer också en fortsatt möjlighet att sköta ärenden hos myndigheter på flera sätt, eftersom en person som har begärt att få sitt konto i meddelandeförmedlingstjänsten stängt om han eller hon så vill kan få en enskild handling för kännedom även elektroniskt till exempel till myndighetens e-tjänst. Således kan möjligheten att sluta använda tjänsten bedömas främja också myndighetens serviceprincip, eftersom avstående från Suomi.fi-meddelanden inte hindrar en person från att med sitt samtycke ta emot en elektronisk delgivning till exempel i myndighetens egen e-tjänst. Det bör dock noteras att användning av Suomi.fi-identifiering i en myndighets e-tjänst ett halvt år efter att personen begärt att hans eller hennes konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs återställer personens konto i tjänsten, och då ska personen börja använda Suomi.fi-meddelanden på nytt eller göra en ny begäran om att kontot i tjänsten stängs. Det enkla förfarandet för begäran om stängning av kontot och det stöd som erbjuds för detta förbättrar emellertid dess effektivitet som rättsskyddsmekanism.

Det är möjligt att en person, som av en eller annan orsak inte vill eller kan ta emot delgivningarna till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, redan har hunnit få delgivningarna till sitt konto när personen begär att kontot i tjänsten stängs. Personen är, trots sin vetskap om att han eller hon har ett konto för Suomi.fi-meddelanden och vill sluta använda tjänsten, inte nödvändigtvis medveten om dessa enskilda delgivningarna. Med tanke på rättsskyddet är det viktigt att även om handlingar som redan skickats som vanliga elektroniska delgivningarna inte skickas på nytt per brev efter att personen har begärt att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs, ska personen också efter detta ha möjlighet att granska handlingar som redan sänts till tjänsten. Begäran leder således inte till att personens konto för Suomi.fi-meddelanden tas bort helt. Enligt förslaget informeras personen dessutom om möjligheten att göra begäran redan när kontot för Suomi.fi-meddelanden skapas och han eller hon kan börja ta emot myndigheternas elektroniska delgivningarna. Genom personlig och allmän information kan man förebygga rättsskyddsrisiker i situationer där en person som de facto inte kan använda tjänsten, hinner få många elektroniska delgivningarna innan han eller hon lyckas begära att få återgå till delgivningarna per brev.

Med tanke på delgivningens effektivitet och rättsskyddet har också innehållet i meddelanden som skickas till konton för Suomi.fi-meddelanden betydelse. För närvarande skickar myndigheterna i praktiken delgivningarna till tjänsten Suomi.fi-meddelanden på två sätt. I meddelandet kan man skicka den handling som ska delges antingen som en text i meddelandet eller som en separat bilaga, eller alternativt bara information om att personen har en handling att hämta i någon myndighets egen e-tjänst, såsom MinSkatt. I propositionen föreslås inga separata bestäm-

melser om hur delgivningen ska göras i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheten får därmed själv avgöra hur delgivningen görs. Tillgodoseendet av personens rättsskydd kan emellertid främjas genom att så informativa meddelanden som möjligt skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden också när den handling som ska delges finns att hämta i en annan tjänst, det vill säga den avsändande myndighetens e-tjänst.

När en person har tillräckliga digitala färdigheter för att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot elektroniska delgivningar, är delgivningarnas effektivitet i praktiken beroende också av hur snabbt personen faktiskt får veta om en ny delgivning i tjänsten. Även om en elektronisk delgivning är framme nästan omedelbart efter avsändandet kontrollerar mottagaren, oavsett sina digitala färdigheter, inte nödvändigtvis på eget initiativ och regelbundet sina Suomi.fi-meddelanden med tanke på nya delgivningar. I synnerhet när delgivningen skickas om ett ärende där myndigheten är initiativtagare kan personen inte nödvändigtvis ens vänta sig en delgivning. Vid delgivning som sker per post får personen i praktiken sitt brev antingen genom postluckan i dörren till bostaden eller i en separat postlåda. Jämfört med brevpost kan kontroll av Suomi.fi-meddelanden genom särskild inloggning i tjänsten bedömas förutsätta något större egen aktivitet av medborgaren, även om den möda som inloggningen orsakar i någon mån kan påverkas av de inloggningstekniker som står till buds. Med telefon är det ofta möjligt att logga in i tjänsten Suomi.fi-meddelanden till exempel med fingeravtryck eller ansiktsgenkänning, även om tjänsten med bestämda intervaller förutsätter inloggning med identifiering. Separat inloggning kan emellertid anses effektivisera tillgodoseendet av medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter så att meddelandet faktiskt tas emot av den person som meddelandet är avsett för. Att kontrollera postlådan förutsätter också en viss aktivitet, men det är ändå ett mycket vanligt förfarande. Att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden förutsätter för sin del att man tar till sig ett nytt förfarande, även om en person som har tillräckliga digitala färdigheter också kan anses bära ansvar för att följa sina egna elektroniska meddelanden.

Att följa ankomsten av nya delgivningar kan emellertid underlättas genom de föreslagna bestämmelserna om notifikationer som ska skickas till den e-post som personen har angett eller i framtiden eventuellt också till någon annan elektronisk adress som personen angett. Detta sker automatiskt alltid när personen får en delgivning till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det ska vara möjligt för personen att ge en elektronisk adress för notifikationer genast när han eller hon börjar använda Suomi.fi-meddelanden. Enligt förslaget ska en notifikation till en elektronisk adress skickas också när det till tjänsten Suomi.fi-meddelanden kommer bara ett meddelande om en ny delgivning och den handling som ska delges kan tillgås i en annan tjänst, det vill säga myndighetens egen e-tjänst.

En person som får en notifikation om en ny elektronisk delgivning kan kontrollera sina Suomi.fi-meddelanden och öppna delgivningen. Eftersom e-posten för närvarande är det allmänna verktyget för elektronisk kommunikation för många kan man bedöma att största delen av de nya användarna av Suomi.fi-meddelanden har ett e-postkonto, dit notifikationer om nya delgivningar kan skickas. Det kan också bedömas att en person med relativt goda digitala färdigheter rätt regelbundet följer sin inkommande e-post och sannolikt mer regelbundet än sina Suomi.fi-meddelanden. Enligt Statistikcentralen hade mer än 90 procent av alla 16–64-åringar 2023 använt e-post under de senaste tre månaderna, även om användningen av e-post är mindre i gruppen personer över 64 år. I de äldre åldersgrupperna finns också fler personer som inte alls använder internet. En notifikation om delgivning som skickas till e-posten kan således bedömas förbättra rättsskyddet för användaren. Den kan också anses förbättra förvaltningens kvalitet och främja serviceprincipen. När en person har tagit i bruk mobilapplikationen Suomi.fi kan han eller hon få en notifikation till telefonen genom att aktivera funktionen för notifikationer om inkomna meddelanden i mobilapplikationen. Propositionen föreslås dock inte innehålla separata

bestämmelser om notifikationer i mobilapplikationen, utan det är fråga om en frivillig tilläggs-tjänst som användaren själv kan överväga att ta i bruk.

Samtidigt kan det antas att notifikationer till e-posten eller i framtiden till en eventuell annan elektronisk adress inte i praktiken kan utnyttjas som rättsskyddsmekanism i alla situationer. Lagförslaget innehåller inga bestämmelser om att det är obligatoriskt att ange en elektronisk adress när ett konto för Suomi.fi-meddelanden skapas av en person på myndighetsinitiativ. Det är möjligt att användaren inte vill ha notifikationer. Samtidigt kan personen på grund av brådska glömma att ange en adress eller så kanske han eller hon inte förstår betydelsen av en elektronisk adress med tanke på delgivningen. En eventuell riskfaktor som påverkar rättsskyddet kan i detta sammanhang anses vara den föreslagna lösningen att skapandet av ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska kopplas till en situation där medborgaren använder Suomi.fi-identifiering för att logga in i en viss e-tjänst. Då är personen inte nödvändigtvis beredd på att allmänt börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ange en elektronisk adress och fokuserar därmed inte heller på att börja använda meddelandena. I samband med att en person identifierar sig i Suomi.fi och blir användare av meddelandena kan det emellertid vara bra att personen påminns om att det är viktigt att följa meddelandena om man väljer att inte ange en kontaktuppgift för notifikationer. Risken för att användaren till exempel av misstag anger fel e-postadress i systemet på grund av ett skrivfel, kan för sin del förebyggas genom att den angivna e-postadressen måste bekräftas till exempel via en separat bekräftelselänk som skickas till adressen i fråga. Dessutom kan man genom vyer i användargränssnittet när en person börjar använda tjänsten förbättra sannolikheten för att personen tar till sig betydelsen av kontaktuppgift för notifikationer. I propositionen föreslås dock inga separata bestämmelser om bekräftelse av angiven elektronisk adress för notifikationer eller om information om kontaktuppgift för notifikationer.

Det kan också finnas personer som använder Suomi.fi-identifiering för inloggning i myndigheternas e-tjänster och som därmed blir användare av Suomi.fi-meddelanden, men som av en eller annan orsak inte har något e-postkonto. Samtidigt har man inte vid beredningsarbetet exakt lyckats identifiera en användargrupp som använder Suomi.fi-identifiering och som inte har ett e-postkonto i bruk eller bedöma problemets verkliga relevans. Den e-postadress en person använder kan också ändras från den som anmälts eller helt tas ur bruk. Om användaren inte senare lägger till eller korrigerar sin e-postadress i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, kan notifikationer inte sändas. Betydelsen av e-postadressen kan emellertid understrykas genom information i samband med att en person blir användare av Suomi.fi-meddelanden och senare i själva meddelandena. Användaren kan också regelbundet påminnas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller i samband med Suomi.fi-identifiering om hur viktigt det är att kontaktuppgiften för notifikationer är uppdaterad. Det bör noteras att om kontaktuppgift för notifikationer saknas eller uppgiften är felaktig hindrar det ändå inte myndigheten från att skicka delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

I vissa fall är notifikation till e-posten inte heller tillförlitlig även om personen har gett rätt adress och följer sin e-post. Notifikationen kan till exempel hamna i skräppostmappen i e-posten, där användaren inte nödvändigtvis märker den. I alla situationer där notifikationer om vanliga elektroniska delgivningar inte av en eller annan orsak kan sändas till personens e-post, är rättsskyddet för den som använder Suomi.fi-meddelanden i sista hand beroende av att personen på eget initiativ kontrollerar sina Suomi.fi-meddelanden. Samtidigt kan man trots möjligheten till notifikationer anta att en person med tillräckliga digitala färdigheter åtminstone ibland kontrollerar också sina Suomi.fi-meddelanden.

Propositionen innehåller dessutom ett förslag om att rättegångsavgiften ska sänkas när ett ärende inleds i förvaltnings- eller specialdomstolarnas e-tjänst. Sänkningen av avgiften kan i vissa fall sänka tröskeln för att inleda ett ärende i en förvaltnings- eller specialdomstol. Detta

kan bedömas förbättra människors möjligheter att få sina ärenden behandlade på behörigt sätt i domstol.

4.2.2.3 Konsekvenser för de språkliga rättigheterna

Jämfört med brevpост har utöver språket i de egentliga elektroniska delgivningarna även användningsspråket i tjänsten Suomi.fi-meddelanden en stor betydelse både för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och för hur effektiva de elektroniska delgivningarna är. Också språket i den information om tjänsten som i olika sammanhang ges till användaren har en särskild betydelse när ett konto för Suomi.fi-meddelanden skapas åt en person i samband med Suomi.fi-identifiering. Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna är då förknippade med tillgodoseendet av personens rättsskydd, eftersom personens förståelse för den information som ges om skapandet av kontot är ytterst viktig för huruvida personer blir medveten om förändringen och dess följder.

För närvarande är det möjligt att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden på finska, svenska och engelska. På Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tillämpas språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003), som förutsätter att myndigheternas tjänster tillhandahålls på nationalspråken och på samiska språk. I propositionen föreslås inga ändringar i tillämpningsområdet för språklagen eller samiska språklagen och inte heller bestämmelser om inskränkning av medborgarnas språkliga rättigheter. Således försämrar ändringarna enligt propositionen inte formellt medborgarnas språkliga rättigheter. Om utbudet i tjänsten Suomi.fi-meddelanden ändå är bristfälligt på olika språk kan detta de facto försämrade tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna, när kretsen av medborgare som använder tjänsten Suomi.fi-meddelandena i och med propositionen ökar avsevärt på myndighetsinitiativ. Till exempel om användningen av Suomi.fi-meddelanden eller information till en ny användare om de ändringar som propositionen orsakar är bristfällig på svenska eller på samiska språk försämrar det rätten för dem som har de här språken som modersmål och blir användare av meddelandena att sköta sina ärenden hos myndigheterna på sitt eget språk. Det kan eventuellt försämrade också tillgodoseendet av dessa personers rättsskydd om en person inte heller har tillräckliga kunskaper i finska för att förstå betydelsen av ändringarna.

Eftersom det kan bedömas att en del av de nya svensk- eller samiskspråkiga nya användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden behöver digitalt stöd för att komma in i och lära sig använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden är dessutom också den faktiska tillgången till digitalt stöd på olika språk viktig för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Det är möjligt att tillgången till digitalt stöd som olika aktörer ger på svenska eller på samiska språk de facto är till och med avsevärt mindre än tillgången till samma stöd på finska. Det finns inte heller nödvändigtvis lika mycket hjälpmedel för användning av elektroniska tjänster på samiska språk, såsom skärmläsningssystem. Då kan en persons möjligheter att använda tjänsten på svenska eller på samiska språk försämrade när det inte finns tillräcklig tillgång till stöd som behövs för användning av tjänsten på personens språk.

Möjligheterna för personer som talar ett annat språk än finska, svenska eller samiska språk som modersmål att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden på sitt modersmål eller på ett språk som de förstår är beroende av utbudet av andra användningsspråk i tjänsten. Eftersom tjänsten Suomi.fi-meddelanden och den information som finns i tjänsten är tillgänglig också på engelska förutsätter användningen av tjänsten inte till exempel att en person med utländsk bakgrund kan finska eller svenska. Således kan också personer som kan engelska använda tjänsten om de har ett verktyg för stark autentisering. Eftersom alla människor dock inte nödvändigtvis behärskar ett enda av användningsspråken i tjänsten kan det vara svårt eller omöjligt för en del att använda tjänsten när den inte är tillgänglig på ett språk som de förstår. Myndigheten för digitalisering

och befolkningsdata har emellertid identifierat att möjligheterna för personer som talar främmande språk att använda till exempel digitala översättningstjänster i fråga om elektroniska meddelanden är bättre jämfört med delgivning på papper, när den text som myndigheterna levererar är i digital form.

För närvarande stöder applikationen för Suomi.fi-meddelanden eller användargränssnittet till nättjänsten och postlådan inte samiska språk. Tjänsten stöder och identifierar ändå det enaresamiska, skoltsamiska och nordsamiska alfabetet. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata erbjuder redan i nuläget telefon- och e-posttjänst på samiska i anslutning till Suomi.fi-meddelanden. Inför ikraftträdandet av lagstiftningen om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet görs information och användaranvisningar på samiska språk tillgängliga för samiskspråkiga användare. Samiskspråkiga användare kommer att få information och anvisningar på alla tre samiska språk om att ett användargränssnitt och en postlåda på samiska tas i bruk, hur de vid behov får postlådan ur bruk och hur tjänsten ska användas. Också meddelanden publiceras på alla tre samiska språk, fransett allmän information, som ges bara på nordsamiska.

4.2.2.4 Konsekvenser för minderåriga

Som det beskrivits ovan i punkt 2.2.2 kan en person under 18 år för närvarande börja använda ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden med ett personligt verktyg för stark autentisering, förutsatt att personen ger sitt samtycke till att ta emot delgivning. På motsvarande sätt kan kontot tas i bruk för en minderårigs del av dennes vårdnadshavare. Den gällande lagen om stödtjänster innehåller inga bestämmelser om minderårigas ställning, och den nuvarande handlingsmodellen bygger på en tolkning gällande minderårigas talan som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata gjort utifrån allmän reglering.

I propositionen föreslås det bestämmelser om att serviceproducenten skapar ett konto för förmedling av meddelanden åt en myndig person som använder identifieringstjänsten. På grund av de konsekvenser som följer av att ett konto skapas har man under beredningen bedömt att det inte är möjligt att skapa ett konto på motsvarande sätt åt en minderårig. Att ett konto skapas åt en minderårig och att delgivning sänds till en minderårigs konto förutsätter alltså också i fortsättningen samtycke. I propositionen föreslås ändå särskilda bestämmelser om förutsättningarna för att skapa ett konto åt en minderårig, vilket förtydligar det gällande rättsläget och säkerställer att rättsskyddet tillgodoses för minderåriga.

I propositionen föreslås det att vårdnadshavaren kan bli användare av kontot för en minderårig som är under femton år och att en person under femton år inte kan bli användare av kontot med sitt eget samtycke. Det föreslås räcka med bara en vårdnadshavares samtycke, vilket motiveras närmare i specialmotiveringen. Ett konto som en person under femton år själv har börjat använda under den gällande lagstiftningen förblir aktivt tills den minderåriga fyller femton år. Den som har fyllt femton år kan bli användare av kontot endast med sitt eget samtycke.

Regleringen stöder sig på de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen om talan för en minderårig. Den föreslagna lagstiftningen säkerställer att meddelandeförmedlingstjänsten kan användas i situationer som avses i förvaltningslagen för delgivning som gäller minderåriga. Därför grundar sig den ålder som förknippas med att tjänsten börjar användas och med givande av samtycke på bestämmelserna i förvaltningslagen. Rätten för en minderårig som inte har fyllt femton år att delta i och självständigt påverka behandlingen av ett myndighetsärende som gäller den minderåriga och de undantagssituationer enligt speciallagstiftningen som gäller talan för personer under femton år ska i regel säkerställas på något annat sätt än genom kommunikation till den minderåriges meddelandeförmedlingskonto.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

4.2.3.1 Konsekvenser för myndigheterna

De föreslagna lagstiftningsändringarna ökar inte antalet organisationer som är skyldiga eller har rätt att använda stödtjänster. Det föreslås inte heller ändringar i omfattningen av skyldigheten att använda meddelandeförmedlingstjänsten, förutsättningarna för avvikande från skyldigheten eller förfarandet vid ansökan om undantag. De föreslagna ändringarna bedöms således inte ha konsekvenser för myndigheternas lagstadgade skyldighet att använda Suomi.fi-meddelanden i sin verksamhet.

Myndigheterna har inte tills vidare uppfyllt användningsskyldigheten i enlighet med lagen om stödtjänster i den utsträckning som man bedömde när den lagen stiftades. Meddelandeförmedlingstjänsten används aktivt av ungefär hälften av de organisationer som är skyldiga att använda den. Med aktiv användning avses att organisationen inte bara har tagit tjänsten i bruk, utan också faktiskt använder den i minst en av organisationens tjänster. Utnyttjandet av meddelandeförmedlingstjänsten har för myndigheternas del upplevts vara delvis oklart. Den föreslagna tydligare lagstiftningen om på vilket sätt och för vilket syfte det är meningen att myndigheterna ska använda meddelandeförmedlingstjänsten bedöms leda till att användningen av meddelandeförmedlingstjänsten ökar hos olika myndigheter. Användningen av tjänsten i myndigheternas verksamhet bedöms öka också i och med att antalet användare av meddelandeförmedlingstjänsten ökar kraftigt.

Myndigheterna kan i framtiden allt oftare utnyttja elektronisk delgivning i stället för delgivning per post, vilket förväntas effektivisera verksamheten. Till exempel brevpost som returneras på grund av felaktiga adressuppgifter och mängden anknyttande utredningsarbete är betydande hos vissa myndigheter. I fråga om elektronisk delgivning bedöms mängden motsvarande utredningsarbete vara mindre. Att elektronisk delgivning utnyttjas i stället för brev i pappersform bedöms också minska de kundkontakter som gäller dröjsmål. Samtidigt kan också elektroniska delgivningar vara förknippade med utmaningar när det gäller att nå kunder inom förvaltningen, och de kan leda till utredningsarbete för myndigheterna.

Också myndigheternas administrativa börda vid elektroniskt delgivningsförfarande bedöms bli lättare när utnyttjandet av elektronisk delgivning i fortsättningen inte längre i de flesta fall förutsätter att samtycke inhämtas av den berörda parten.

I propositionen föreslås det att tillämpningsområdet i 2 kap. i lagen om elektronisk kommunikation och lagen om digitala tjänster utvidgas så att tillämpningsområdet omfattar också förundersökning och polisutredning. Ändringen har konsekvenser för verksamheten hos polisen, Tullen, Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet. Ändringen av tillämpningsområdet bedöms ändå inte medföra några betydande nya skyldigheter för dessa myndigheter. Ändringen av tillämpningsområdet i 2 kap. i lagen om digitala tjänster innebär i synnerhet att förundersökningsmyndigheterna måste erbjuda en möjlighet för alla att i anslutning till behov av att sköta ärenden lämna in elektroniska meddelanden och handlingar med hjälp av digitala tjänster eller andra elektroniska metoder för meddelandeöverföring. Förundersökningsmyndigheterna har redan i nuläget elektroniska kontaktuppgifter som kan utnyttjas för kontakter till myndigheterna och för inlämnande av handlingar. Dessutom är det bland annat möjligt att göra brottsanmälan i polisens e-tjänst. Sett utifrån lagen om elektronisk kommunikation innebär ändringen av tillämpningsområdet i synnerhet att förundersökningsmyndigheterna vid delgivning av till exempel förundersökningsbeslut i enlighet med 11 kap. 1 § i förundersökningslagen kan använda kostnadseffektivare elektronisk delgivning och i sina elektroniska tjänster till denna del stödja

sig på allmän lagstiftning. Ändringen förtydligar också skyldigheterna gällande elektronisk skötsel av ärenden hos polisen och andra förundersökningsmyndigheter och kundernas rättigheter samt främjar digitaliseringsutvecklingen i samhället.

Ytterligare bedöms ändringen av bestämmelserna om tidsfrister i 11 § i lagen om elektronisk kommunikation samt ändringarna i bestämmelserna om vissa myndigheter inom justitieförvaltningen och domstolarna förutsätta att också myndigheternas anvisningar om sökande av ändring ändras så att de motsvarar ändringarna i lagstiftningen.

De föreslagna ändringarna bedöms ha konsekvenser för verksamheten hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Privatpersoners behov av kundservice och rådgivning hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bedöms öka. Den kundservice som behövs tillhandahålls också i fortsättningen genom att man erbjuder anvisningar som personer kan använda för att lösa sina problem själva samt genom rådgivning per telefon. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata erbjuder redan i nuläget anvisningar som användarorganisationernas egen kundservicepersonal kan använda för att ge råd åt användarna i de vanligaste frågor som gäller användningen av meddelandeförmedlingstjänsten. De föreslagna ändringarna kan medföra en del uppdateringsbehov i de befintliga anvisningarna och utbildningsmaterialen.

Behovet av kundservice förväntas öka kraftigt i början av 2026, då största delen av dem som använder identifieringstjänsten identifierar sig första gången. Efter det fortsätter det årliga behovet att vara något större än för närvarande som en följd av att antalet användare av meddelandeförmedlingstjänsten ökar samt av att användare eventuellt slutar använda tjänsten med bestämda mellanrum. De föreslagna ändringarna bedöms också öka den mängd stöd som de organisationer som använder meddelandeförmedlingstjänsten behöver av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata till exempel när tjänsten tas i bruk i större utsträckning eller när föremålen för användningen utvidgas. Ytterligare bedöms det att när antalet användare av meddelandeförmedlingstjänsten ökar avsevärt växer också behovet av utbildning för de utomstående tillhandahållare av digitalt stöd som ger råd åt användarna. Ökningen av kundservicen, rådgivningen och utbildningsbehovet bedöms ändå inte ha konsekvenser som ökar behovet av personal eller anslag, utan uppgifterna antas kunna skötas med de nuvarande resurserna.

4.2.3.2 Konsekvenser för myndigheternas informationshantering

Konsekvenser för myndigheternas uppgifter, ansvar och processer

Konsekvenserna av de föreslagna ändringarna för myndigheternas informationshantering är närmast av teknisk natur och en fråga om preciseringar i förhållande till nuläget. I propositionen föreslås inga ändringar i de grundläggande principerna i anslutning till lagen om stödtjänster och lagen om elektronisk kommunikation, så ändringarna uppskattas inte i regel medföra några betydande ändringar i myndigheternas uppgifter eller ansvar.

Arbetet för utveckling av informationssystemen inriktas direkt på förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (Suomi.fi-tjänsterna). Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har infört ett nytt gränssnitt i meddelandeförmedlingstjänsten som ska lösa de problem som hittills varit förknippade med organisationernas ibruktagning av meddelandeförmedlingstjänsten. Gränssnittets egenskaper har planerats i samarbete med kundorganisationerna och med utnyttjande av metoder inom servicedesign. Anvisningarna och dokumentationen i anslutning till gränssnittet förnyades och publicerades under hösten 2024.

Även om propositionen inte innehåller några förslag om nya skyldigheter för organisationerna inom den offentliga förvaltningen i anslutning till e-tjänster, är det på en praktisk nivå fråga om

en potentiellt betydande ändring. Genomförandet av den föreslagna regleringen väntas nämligen innebära att största delen av de meddelanden och delgivningar som myndigheterna skickar ut börjar överföras elektroniskt. I nuläget skickas största delen av meddelandena fortfarande som papperspost. Ändringen har eventuellt stora konsekvenser för antalet användare och ärenden i myndigheternas egna e-tjänster, om delgivningar eller andra meddelanden inte delges direkt i meddelandeförmedlingstjänsten, utan finns att tillgå i myndigheternas egna e-tjänster. Den ökande kommunikationen i form av meddelanden kräver sannolikt att de myndigheter som administrerar e-tjänsterna vidtar åtgärder i anslutning till teknisk utveckling för att kapaciteten i e-tjänsterna ska kunna utökas. Den ökade användningen av e-tjänster har ändå inte samma inverkan på verksamheten i myndigheternas egna e-tjänster, om delgivningarna och andra meddelanden från myndigheterna delges direkt i meddelandeförmedlingstjänsten och om delgivningen inte leder till ett direkt behov av att utträta ytterligare ärenden i myndighetens egen e-tjänst.

Konsekvenser för datalager och informationssystem

De uppgifter som ingår i en tjänst för identifiering enligt lagen om stödtjänster utnyttjas i åtgärder enligt 2 a kap. i den föreslagna lagen om stödtjänster, såsom vid skapande, stängning och återställande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten. I anslutning till dessa åtgärder behöver meddelandeförmedlingstjänsten i fortsättningen få information om den senaste identifieringstidpunkten och om åldern på den som identifierar sig. Därför bör ett gränssnitt skapas mellan identifieringstjänsten och meddelandeförmedlingstjänsten.

De föreslagna ändringarna inverkar inte på de uppgifter som lämnas ut eller på utlämningsätten mellan den ansvariga myndigheten och andra myndigheter. Det bör dock noteras att uppgifter i och med de föreslagna ändringarna eventuellt lämnas ut till flera nya användarorganisationer allteftersom användningsgraden för tjänsten Suomi.fi-meddelanden ökar. Det ökade antalet användare kan således ha faktiska konsekvenser för det sätt på vilket uppgifter förmedlas mellan myndigheterna och kunderna inom förvaltningen. Målet är att en kund som sköter ärenden elektroniskt i fortsättningen får myndighetsmeddelandena elektroniskt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Därför ska myndigheterna integrera sina egna e-tjänster i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och eventuellt i det sammanhanget göra ändringar i sina processer för skötsel av ärenden, i gränssnitten i informationssystemen och i meddelandestrukturerna.

Ändringarna enligt propositionen kräver att de gemensamma tjänsterna utvecklas. Statens informations- och kommunikationsteknikcentral ansvarar för användningstjänsterna avseende de tjänster som ska utvecklas. Utvecklingen ställer ytterligare krav på tjänsterna, eftersom det uttryckligen är tjänsterna inom förvaltningens gemensamma e-tjänster (Suomi.fi-meddelanden, Suomi.fi-identifiering, Suomi.fi-nättjänsten) som ska utvecklas. Enligt förslaget utvecklas i samband med genomförandet funktionerna i tjänsterna Suomi.fi-meddelanden och Suomi.fi-identifiering, anslutningsgränssnitten och anknytande stödfunktioner. Utvecklingen har eventuellt konsekvenser också för andra Suomi.fi-tjänster.

Konsekvenser för informationssäkerheten och kontinuitetshanteringen

I fråga om informationssäkerheten ändrar de föreslagna ändringarna inte det nuvarande sättet att producera Suomi.fi-meddelanden. Reformen har emellertid konsekvenser för dataskyddet och bevaringstiden för uppgifter. Enligt 13 § i lagen om stödtjänster är bevaringstiden för meddelanden som förmedlas med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten två år om användaren inte har raderat dem före det. I propositionen föreslås det att bevaringstiden förlängs till fem år för att bevarandet av behövliga uppgifter ska kunna säkerställas åtminstone under den straffrättsliga preskriberingstiden för de vanligaste tjänstebrotten. Den nuvarande bevaringstiden på

två år har i praktiken visat sig vara för kort. En stor del av myndighetsprocesserna hos de organisationer som använder meddelandeförmedlingstjänsten är betydligt långvarigare än den nuvarande bevaringstiden. En alltför kort bevaringstid för de handlingar och andra meddelanden som anknyter till processerna kan således orsaka bland annat oklarheter och eventuellt rättsföruster för både slutanvändarna och de myndigheter som använder tjänsten, om användarna inte själva har förstått att för sig själv spara de handlingar och den kommunikation som gäller ärendet. Motiveringen i anslutning till bevaringstiden för uppgifter och propositionens konsekvenser för skyddet av personuppgifter behandlas närmare i kapitlen 4.2.3.3 och 11.4.

De ändringar i infrastrukturen som den väntade ökningen av antalet användare förutsätter har till största delen redan genomförts i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Också i fråga om befolkningsdatasystemet har åtgärder för ökning av kapaciteten vidtagits redan tidigare med tanke på den ökande direktanvändningen av uppgifter och förberedelserna inför detta. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bereder sig på att vid behov öka kapaciteten senare efter hand som antalet användare och meddelanden ökar. En betydande ökning av antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och antalet meddelanden i tjänsten leder dock till en anhopning av uppgifter i synnerhet om de organisationer som använder meddelandeförmedlingstjänsten i fortsättningen skickar sina delgivningar och andra meddelanden direkt till meddelandeförmedlingstjänsten. Uppgifternas säkerhet ska enligt förslaget också i fortsättningen bedömas som en del av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas etablerade processer för informationssäkerhet och dataskydd samt beredskap och kontinuitetshantering. I samband med alla väsentliga ändringar som anknyter till meddelandeförmedlingstjänsten görs också informations-säkerhetsrevisioner i enlighet med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas etablerade processer.

4.2.3.3 Konsekvenser för informationssamhället och dataskyddet

Myndigheternas beslut och andra viktiga meddelanden når i och med de föreslagna ändringarna i allt fler fall fram till mottagaren i rätt tid utan brevpostrelaterade fördröjningar. Antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kommer att öka betydligt, varför myndigheterna har bättre möjligheter att nå sina kunder elektroniskt. Därmed har myndigheterna möjlighet att erbjuda medborgarna digitala tjänster av allt bättre kvalitet. När den elektroniska kommunikationen ökar minskar den tid det tar att sköta alla ärenden avsevärt. Man kan bedöma att de föreslagna ändringarna har effekter som på ett betydande sätt främjar utvecklingen inom informationssamhället.

Tjänsten Suomi.fi-meddelanden får i och med propositionen en allt viktigare ställning i kommunikationen mellan myndigheterna och medborgarna. Det här ökar avsevärt också mängden personuppgifter som sparas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och annars behandlas i tjänsten. Propositionen ökar avsevärt den mängd personuppgifter som behandlas av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, som administrerar tjänsten Suomi.fi-meddelanden, i och med att antalet användare av tjänsten ökar från nuvarande cirka 1,3 miljoner till eventuellt så mycket som 4,3 miljoner. En målbild är också att allt fler myndigheter övergår till att utnyttja Suomi.fi-meddelanden i sina elektroniska delgivningar i enlighet med den användningsskyldighet som föreskrivs för dem i lagen om stödtjänster. Det här utvidgar avsevärt mängden personuppgifter som registreras och behandlas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Användningen av högklassiga och datasäkra stödtjänster för e-tjänster kan anses ha konsekvenser som huvudsakligen förbättrar skyddet för personuppgifter i förhållande till den nuvarande behandlingen av personuppgifter i brevpост. Den ökande mängden personuppgifter som behandlas ökar emellertid också allvarlighetsgraden av eventuella påföljder till exempel när ett eventuellt omfattande dataintrång eller någon annan dataskyddsrisik realiserar. Ansvaret för att upprätthålla nivån på informationssäkerheten i olika myndigheters delgivningar övergår således i viss mån från de

företag som tillhandahåller delgivningsförfarande per post till producenten av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, det vill säga till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Detta innebär dock inte att avsändarorganisationens egen omsorgsplikt i fråga om informationssäkerhet ändras.

Det föreslås inga ändringar i datainnehållet i de personuppgifter som behandlas för att tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska kunna användas och tjänstens funktion ska kunna säkerställas. När allt fler myndigheter övergår till att använda Suomi.fi-meddelanden kan ändå karaktären hos de personuppgifter som ingår i delgivningarna och andra meddelanden ändras från det nuvarande så att mer sekretessbelagda uppgifter och uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter behandlas i tjänsten Suomi.fi-meddelandena. När antalet registrerade personer ökar används tjänsten Suomi.fi-meddelanden också av allt fler personer som har en svag ställning i förhållande till de personuppgiftsansvariga, såsom exempelvis äldre eller barn. Till denna del behandlas alltså i fortsättningen i större utsträckning sådana personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden som i nuläget behandlas via papperspost. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden har ursprungligen planerats som en tjänst som i stor omfattning används av olika myndigheter och av medborgarna, vilket har beaktats också i de lösningar som säkerställer informationssäkerheten i tjänsten.

I fråga om personuppgifter som ingår i delgivningarna som myndigheterna skickar bedöms lagförslaget ha också positiva effekter på skyddet för privatlivet och personuppgifter. Att granska och läsa delgivningarna som skickas som Suomi.fi-meddelanden förutsätter stark autentisering i tjänsten, i praktiken med Suomi.fi-identifiering. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är som producent av tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte part i e-tjänsten och myndigheten har i princip inte rätt att läsa meddelanden som skickas till fysiska personer eller företag eller meddelanden som dessa skickar i tjänsten. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden bedöms bättre än brevpost garantera att brevhemligheten uppfylls och att åtkomsten till informationen i delgivning till en person kontrolleras av personen själv. Bevarandet av inkomna delgivningarna i tjänsten Suomi.fi-meddelanden tryggar i de flesta fall bättre än brevpost skyddet för personuppgifter och privatlivet. Att radera delgivningarna i tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan också oftast anses trygga integriteten och skyddet för personuppgifter bättre än att förstöra brevpost som avfall eller genom återvinning.

Allvarlighetsgraden i konsekvenser som följer av olika eventuella personuppgiftsincidenter bedöms dock öka när mängden personuppgifter som behandlas i tjänsten ökar. Till exempel kan den allt större mängden uppgifter som behandlas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden leda till att tjänsten blir ett ännu attraktivare föremål för dataintrång. Man strävar efter att bemästra de risker som behandlingen av personuppgifter orsakar skyddet för personuppgifter och privatlivet genom olika informationssäkerhetsåtgärder som lagstiftningen om informationshantering och dataskydd förutsätter. Av den allmänna dataskyddslagstiftningen följer för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i dess egenskap av personuppgiftsansvarig och för personuppgiftsbiträdena ett flertal krav och skyldigheter som gäller behandlingen av personuppgifter och som för sin del minskar riskerna i anslutning till skyddet för personuppgifter. I den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det även om informationssäkerhet. En fysisk person ska också ha tillgång till de rättigheter och rättsmedel för en registrerad som anges i den allmänna dataskyddsförordningen, inklusive möjlighet att vid behov få sitt ärende behandlat av dataombudsmannen. Dessutom tillämpas på Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata också lagen om informationshantering och särskilt informationssäkerhetskraven i 4 kap. i den lagen. Också 4 kap. i lagen om stödtjänster ställer krav i anslutning till genomförandet av informationssäkerheten på Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata som producent av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det föreslås inte i propositionsutkastet att lagstiftningen i anslutning

till informationssäkerhet ska ändras, men när mängden uppgifter som behandlas och uppgifternas karaktär ändras måste Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bedöma om informationssäkerhetsåtgärderna är tillräckliga och ändamålsenliga.

Utbytet av meddelanden mellan myndigheter och medborgare innehåller vissa risker i anslutning till skyddet för personuppgifter och privatlivet som har att göra med en annan persons olovliga åtkomst till personuppgifterna. Sådana risker är förknippade exempelvis med situationer, där en handling behandlas på en offentlig plats eller där en annan person assisterar en person vid skötsel av ärenden hos en myndighet. I en elektronisk miljö kan åtkomsten till post som en annan person har mottagit av myndigheterna vara mer omfattande än i fråga om brev i pappersform i situationer, där personen har gett sitt verktyg för stark autentisering till en annan person. Samtidigt kan en motsvarande risk realiseras också i fråga om pappersbrev i en situation där personen förvarar handlingar som han eller hon har mottagit av myndigheter i sitt hem och har gett sin hemnyckel till en annan person. På grund av de föreslagna ändringarna överförs alltså denna typ av risker som är knutna till en persons eget agerande och metoderna för att hantera riskerna från papperspost allt mer till den elektroniska miljön. Användaren kan påverka riskhanteringen till exempel genom att använda bara pålitliga assistenter och genom att öppna sin elektroniska postlåda bara på ställen där utomstående inte har åtkomst till den. I den elektroniska miljön har användaren dessutom möjlighet att kontrollera risken i anslutning till åtkomsten till uppgifter genom att ta hand om sina verktyg för stark autentisering.

Den i lagförslaget föreslagna skyldigheten att skicka notifikationer till den e-postadress som personen gett när det inkommer en ny delgivning till personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan i vissa fall bedömas orsaka risker för skyddet för mottagarens privatliv och personuppgifter. Den användarorganisation som skickar delgivningar ansvarar enligt förslaget för innehållet i notifikationen och användarorganisationen ska bedöma hurdan datainnehåll som kan inbegripas till exempel i en notifikation som skickas från en e-tjänst till ett konto för Suomi.fi-meddelanden och hurdan datainnehåll kan vara i en notifikation som skickas till användarens e-post. En notifikation som skickas till e-posten ska till exempel inte innehålla sekretessbelagda uppgifter. Lösningen att sända en notifikation om en ny delgivning eller ett nytt meddelande som kommit in har ansetts vara viktig med tanke på tillgodoseendet av personens rättsskydd.

I den gällande lagen om stödtjänster föreskrivs det att bevaringstiden för meddelanden som förmedlats med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden är två år om användaren inte har raderat dem före det. Efter de föreslagna ändringarna ska meddelandena bevaras i fem år om inte användaren raderar dem före det. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden bedöms få en allt större betydelse som kommunikationskanal mellan användarna och myndigheterna, varför användarna mer än tidigare behöver en sådan informationssäker bevaringsplattform som tjänsten Suomi.fi-meddelanden erbjuder. De föreslagna ändringarna förlänger alltså bevaringstiden för personuppgifter som behandlas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Användaren kan ändå fortfarande radera meddelanden på sitt konto i meddelandeförmedlingstjänsten tidigare om han eller hon så vill.

Det föreslås också i fortsättningen vara möjligt för minderåriga som fyllt 15 år att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden med stöd av eget samtycke. Vårdnadshavare till minderåriga barn under 15 år kan börja använda ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden för den minderåriga. En minderårig under 15 år kan också själv läsa och skicka meddelanden om han eller hon har egna personliga identifieringsverktyg. Grunden för behandling av personuppgifter i tjänsten Suomi.fi-meddelanden är också i fortsättningen lagstadgad uppfyllelse av skyldigheten enligt artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Tjänsten Suomi.fi-meddelanden erbjuder minderåriga personer en elektronisk kanal för att sköta myndighetsärenden. Användarorganisationerna ska, när de skickar meddelanden till en minderårig person, se till att skyddet för barnets integritet

uppfylls. Samtidigt ska användarorganisationen också se till att vårdnadshavaren ges tillräckliga möjligheter att delta i beslutsfattande som gäller barnet. Den föreslagna regleringslösningen gör det möjligt för användarorganisationer som huvudsakligen använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden för delgivning att överväga ändamålsenligheten i att sända enskilda elektroniska delgivningar. Användarorganisationen kan till exempel, när den sänder meddelanden i anslutning till hälsovårdstjänster, bedöma om skyddet för barnets integritet tillgodoses tillräckligt om meddelandet sänds till ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden som barnets vårdnadshavare har öppnat eller om organisationen måste använda ett annat sätt att sända meddelandet.

Gradering av rättegångsavgiften i förvaltnings- och specialdomstolar

Genom den gradering av rättegångsavgiften som föreslås i lagen om domstolsavgifter uppmuntras de som inleder ärenden att göra det i förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst. Den ökade användningen av e-tjänsten har gynnsamma konsekvenser för skyddet för personuppgifter i många avseenden på samma sätt som konstaterats ovan i fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden. E-tjänsten är ett informationssäkert sätt att lämna uppgifter till domstolen. Rättegångshandlingar kan innehålla sekretessbelagda uppgifter och personuppgifter som är skyddade i informationsnätet när de överförs i e-tjänsten. Till exempel när e-post används identifierar avsändaren inte nödvändigtvis i vilka situationer det finns skäl att skicka meddelandet med skyddad e-post. Också delgivningar gällande rättegångar kan göras informationssäkert i e-tjänsten. Delgivningen riktas med hjälp av personbeteckningen eller FO-numret och endast starkt autentiserade personer som har rätt till handlingarna har åtkomst till dem. Elektronisk delgivning i en e-tjänst är inte förknippad med motsvarande risker för mänskliga fel som till exempel delgivning via e-post. Elektronisk delgivning i e-tjänst minskar avsevärt risken för att delgivningen skickas till fel adress, vilket för sin del minskar risken för personuppgiftsincidenter och obehörigt röjande av sekretessbelagda uppgifter. Dessutom är bevislig elektronisk delgivning i en e-tjänst ur mottagarens synvinkel sett ett betydligt snabbare och behändigare alternativ än delgivning med mottagningsbevis.

4.2.3.4 Konsekvenser för företagen

De föreslagna lagstiftningsändringarna har betydelse i synnerhet för att ett delgivningsförfarande enligt 21 § i postlagen kan användas och för verksamheten hos Posti Group Abp, som ansvarar för att förfarandet genomförs i hela landet. Övergången till prioritering av digital myndighetskommunikation minskar avsevärt antalet delgivningar som myndigheter sänder per post. Posti Group Abp har bedömt att 50–60 miljoner brev som kan klassificeras som myndighetsmeddelanden för närvarande sänds via bolaget. I fortsättningen sänds största delen av de här breven elektroniskt, vilket får konsekvenser för kostnadseffektiviteten när det gäller att säkerställa att det delgivningsförfarande som genomförs per post kan användas. Samtidigt har mängden brevpост redan i nuläget kontinuerligt minskat i takt med att företagens och medborgarnas tillvägagångssätt ändras. Mängden post som sänds elektroniskt har i motsvarande grad ökat. Från 2000 till slutet av 2022 minskade mängden adresserade brev som delades ut av Posti med cirka 70 procent. De föreslagna ändringarna har en minskande effekt inte bara på mängden pappersbrev som förmedlas av Posti Group Abp utan också på andra posttjänstföretag med vilka myndigheterna med stöd av 21 § 2 mom. i postlagen har avtalat om ett delgivningsförfarande som genomförs per post.

De föreslagna ändringarna ökar avsevärt antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Myndigheterna är redan enligt gällande lagstiftning förpliktade att använda tjänsten. Myndigheterna har inte i någon betydande utsträckning använt privata digitala posttjänster i sitt delgiv-

ningsförfarande. Därmed bedöms de föreslagna ändringarna inte medföra några betydande ändringar för de privata företag som tillhandahåller digitala posttjänster. Det här kan för sin del bero på att genomförandet av delgivning är en offentlig förvaltningsuppgift, och det finns inte lagstiftning om överföring av uppgiften på privata tillhandahållare av digitala posttjänster på det sätt som förutsätts i 124 § i grundlagen. Myndigheterna kan också i fortsättningen enligt sitt eget övervägande utnyttja privata digitala posttjänster för andra meddelanden än delgivningar och de föreslagna lagstiftningsändringarna eliminerar inte den här möjligheten. Enligt en utredning som finansministeriet låtit göra vilar affärsverksamheten hos företag i andra jämförelseändringar som bedriver digital postverksamhet i stor utsträckning på betalningar som tas ut av företagskunder och andelen avgifter som tas ut av staten är liten i företagets verksamhet.

Den betydande ökningen av antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden skapar en grund också för utnyttjande av privata digitala posttjänster i myndigheternas elektroniska delgivningsförfarande. En mer omfattande mottagarbas för myndigheternas elektroniska delgivning skapar förutsättningar för en konkurrensutsatt marknad och för möjligheter till affärsverksamhet för företagen. Avsikten är att införa prioriteringen av digital myndighetskommunikation som två samtidiga projekt på så sätt att också privata digitala posttjänster lyfts fram och kan utnyttjas vid sidan av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Till dessa kan användare som så önskar välja att utöver annan digital meddelandetrafik ta emot också delgivningar och andra meddelanden som myndigheterna sänder.

[kompletteras efter remissbehandlingen]

4.2.4 Miljökonsekvenser

Lagförslaget bedöms ha positiva klimat- och miljökonsekvenser. De direkta miljökonsekvenserna uppkommer då de brev som myndigheterna skickar per post ersätts med delgivningar och andra anmälningar som i första hand levereras elektroniskt. Pappersbrev och leveransen av dem är förknippade med flera direkta och indirekta utsläppskonsekvenser i samband med logistiken, pappersproduktionen och avfallshanteringen, det vill säga under brevframsändelsens livscykel.

De huvudsakliga miljökonsekvenserna av postande av pappersbrev uppkommer inom den logistik som är förknippad med utdelningen av breven samt inom tillverkningen av papper och brev. Miljökonsekvenserna av logistiken kring pappersbrev påverkas av omfattningen av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inom postutdelningen och de fasta utdelningsdagar som skapas i och med distributionsstödet för dagstidningar. Tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster enligt postlagen, det vill säga Posti, ska samla in och dela ut de postförsändelser som hör till samhällsomfattande tjänster under minst tre vardagar i veckan oavsett antalet brev som ska samlas in och delas ut. Dessutom har Posti beviljats statsunderstöd för viss tid i syfte att skapa förutsättningar för genomförande av dagstidningsutdelningen fem vardagar i veckan i områden där det inte på marknadsvillkor finns tillgång till heltäckande tidig utdelning av dagstidningar fem dagar i veckan. De bestämda fasta utdelningsdagarna begränsar klimat- och miljökonsekvenserna av övergången till digital myndighetskommunikation från att realiseras fullt ut när det gäller de logistiska utsläpp som orsakas av sloandet av pappersbrev.

Också till exempel de fordon som används i logistiken inverkar i betydande grad på klimat- och miljökonsekvenserna av brevpостandet. I Finland har till exempel Posti Group Abp som mål att transportera alla postförsändelser fossilfritt 2030 och att minska utsläppen av sin verksamhet till netto noll fram till 2040. Posti Group Abp har inte bedömt klimat- och miljökonsekvensen av ett enskilt brev i papperspost, men samarbetsorganisationen för nationella posttjänster Post

Corporation (IPC) bedömde i sin ansvarsrapport för 2023¹⁵ att enhetsvärdet för livscykeln för ett pappersbrev i medeltal är cirka 40,4 gram koldioxidutsläpp. IPC-medlemsländerna avviker emellertid avsevärt från varandra till exempel i fråga om postlagstiftningen, volymen av papperspost och de geografiska avstånden i postleveransen. Posti Group Abp definierar inte myndighetsbrev som en kategori för sig, men enligt Postis bedömning förmedlas via bolaget årligen 50–60 miljoner brev som kan klassificeras som myndighetsbrev. Dessutom sköts kommersiell postutdelning på marknadsvillkor av ett flertal andra distributionsföretag. Med beaktande av volymen på tiotals miljoner myndighetsbrev kan klimatkonsekvensen av brev i papperspost kalkymässigt bedömas vara betydande mätt i koldioxidton.

Miljökonsekvenserna av elektroniska delgivning påverkas av kapacitetskrav i anslutning till meddelandeförmedlingstjänstens funktion när det gäller serverlokalen, informations- och kommunikationstekniken och livscykeln för dessa samt anknytande energibehov. Med avseende på miljökonsekvenserna kan elektronisk delgivning emellertid i medeltal betraktas som ett alternativ med mindre utsläpp än traditionell pappersbrevpost. Till exempel företaget Kivra Oy, som förmedlar post digitalt i Finland, har i sin klimatkonsekvensrapport för 2023 bedömt att enhets-effekten av en delgivning som förmedlats elektroniskt via företagets tjänster är cirka 14,6 CO₂e. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har inte bedömt klimatkonsekvenserna av de Suomi.fi-tjänster myndigheten producerar, men med beaktande av att volymen av meddelandetrafik i tjänsten Suomi.fi-meddelanden är mer än tiofaldig jämfört med den ovannämnda privata tjänsten (situationen 2023) och att Kivra Oy:s uppskattning innefattade också bland annat utsläpp av affärsresande i anslutning till företagets affärsrörelse kan man bedöma att det kalkylerade enhetsvärdet per förmedlat Suomi.fi-meddelande är uppskattningsvis 5–10 gram CO₂e. När volymen av meddelandetrafik ökar leder det till att enhetskostnaderna för koldioxidutsläpp minskar, vilket enligt målbilden för reformen ytterligare minskar enhetsvärdet av ett meddelande som förmedlats via tjänsten mätt i koldioxidutsläpp.

5 Remissvar

6 Specialmotivering

6.1 Lagen om ändring av lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

3 §. Stödtjänster. Det föreslås att 1 mom. 7 punkten, som innehåller bestämmelser om meddelandeförmedlingstjänsten, förenklas jämfört med den gällande lagen. Detta är motiverat eftersom mer omfattande bestämmelser om meddelandeförmedlingstjänsten i fortsättningen föreslås i ett eget kapitel. I 1 mom. 7 punkten slopas omnämmandet av att en handling med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten kan delges elektroniskt eller per post. I fortsättningen ska det i punkten hänvisas till delgivning allmänt utan specificering av de olika delgivningssätt som meddelandeförmedlingstjänsten möjliggör. Det här behövs också på grund av de ändringar som föreslås i lagen om elektronisk kommunikation. Förenklingen av paragrafen påverkar inte sakinnehållet utan med meddelandeförmedlingstjänsten avses fortfarande tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

---

¹⁵ IPC Postal Sector Sustainability Results 2023, <<https://www.ipc.be/services/sustainability/smms/group-results/results-summary>>, läst 9.10.2024.

5 §. Användning av stödtjänster vid offentliga uppdrag. Det föreslås att skyldigheten enligt 1 mom. att använda stödtjänsterna förtydligas genom att förutsättningarna för att avvika från skyldigheten flyttas till 7 §. Användningsskyldigheten förtydligas också genom en enklare formulering än i det gällande 1 mom. Avsikten med de ändringar som föreslås i 1 mom. tillsammans med de ändringar som föreslås i 7 § är å ena sidan att förtydliga skyldigheten för statliga förvaltningsmyndigheter, ämbetsverk, inrättningar och affärsverk, myndigheter i välfärdsområden och myndigheter i välfärdssammanslutningar, kommunala myndigheter när de sköter sina lagstadgade uppgifter samt domstolar och andra rättskipningsorgan att använda stödtjänsterna och å andra sidan att förtydliga förfarandet för avvikande från användningsskyldigheten. Enligt förslaget ändras inte bestämmelserna i paragrafen jämfört med den gällande lagen i fråga om de myndigheter och de stödtjänster som användningsskyldigheten gäller.

Det föreslås dessutom att omnämmandet i 1 mom. av stödtjänstens tillgänglighet slopas liksom omnämmandet av att det serviceavtal för en tjänst som anskaffats självständigt och som motsvarar stödtjänsten i fråga har löpt ut. Alla gemensamma stödtjänster för e-tjänster som avses i 3 § 1 mom. 1–4, 7 och 8 punkten är tillgängliga och åtta år efter stiftandet av lagen bedöms det inte längre i någon större utsträckning finnas serviceavtal för tjänster som anskaffats självständigt. Denna typ av tjänster ska alltså redan enligt gällande lagstiftning bedömas i relation till undantagsgrunderna gällande användningsskyldigheten enligt lagen om stödtjänster. Om det i vissa situationer finns serviceavtal som ännu är i kraft föreslås myndigheterna ha möjlighet att ansöka om undantag från användningsskyldigheten med hänvisning till undantagsgrunderna, det vill säga om myndigheten av tekniska eller funktionella skäl eller av skäl som hänför sig till kostnadseffektiviteten eller informationssäkerheten nödvändigtvis måste använda andra tjänster. Myndigheterna har inte i nuläget fullt ut uppfyllt användningsskyldigheten enligt lagen om stödtjänster. Avsikten med de ändringar som förtydligar användningsskyldigheten är att öka användningsgraden för stödtjänsterna för att de syften som anges i 1 § ska uppfyllas bättre. En ökad användning av meddelandeförmedlingstjänsten hos allt fler myndigheter gynnar också de kunder inom förvaltningen som använder tjänsten, när delgivningar som förmedlas av olika myndigheter kan tillgås centraliserat i en tjänst.

7 §. Avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras från Beslut som gäller skyldigheten att använda stödtjänster till Avvikelse från skyldigheten att använda stödtjänster. I och med den föreslagna ändringen beskriver rubriken bättre vad paragrafen handlar om.

Det föreslås att paragrafen görs mer logisk genom att den delas upp i tre moment. I 1 mom. föreskrivs det om förfarandet för ansökan om undantag från användningsskyldigheten. Den som är skyldig att använda stödtjänsten ska, liksom i nuläget, hos den som producerar stödtjänsten ansöka om undantag från användningsskyldigheten om den inte använder stödtjänsten i sin verksamhet. I nuläget har det gjorts väldigt få ansökningar om undantag från användningsskyldigheten, trots att myndigheterna har tillgång till egna tjänster som motsvarar stödtjänsterna. Av denna anledning föreslås det i 1 mom. en hänvisning till lagens 5 § 1 mom. som förtydligar kopplingen mellan paragraferna. Avsikten med ansökningsförfarandet är också i fortsättningen att främja användningen av gemensamma tjänster och på det sättet förbättra verksamheten inom den offentliga förvaltningen med avseende på tillgång, kvalitet, effektivitet, produktivitet och interoperabilitet. Det föreslås inte någon fastställd form för ansökan, men den som ansöker om undantag ska på serviceproducentens begäran lämna de uppgifter till serviceproducenten som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Användarorganisationen ska ansöka om undantag från sin användningsskyldighet om den i regel använder någon annan tjänst för sådan verksamhet som stödtjänsten är avsedd för. Användningsskyldigheten uppfylls till exempel inte om användarorganisationen skapar en integration till stödtjänsten som gäller bara en av organisationens ärendegrupper, men i andra ärendegrupper använder en annan tjänst för motsvarande ändamål.

I en sådan situation ska organisationen alltså ansöka om undantag från användningsskyldigheten. Ansökan om undantag från användningsskyldigheten kan göras på en gång gällande flera ärendegrupper. För att undvika en administrativ börda är det motiverat att en användarorganisation som ansöker om undantag från användningsskyldigheten gör bara en ansökan om undantag från användningsskyldigheten som gäller alla sådana ärendegrupper där organisationen inte använder stödtjänsten.

För att få avvika från skyldigheten att använda gemensamma stödtjänster för e-tjänster ska en myndighet som är användningsskyldig också i fortsättningen kunna påvisa objektiva grunder för avvikelsen. Bestämmelser om grunder för avvikelse finns i nuläget i 5 § 1 mom. i lagen om stödtjänster. För tydlighetens skull flyttas grunderna för undantag till 7 § och där till ett nytt 2 *mom.* som gäller undantag från skyldigheten att använda stödtjänster. Avsikten är inte att ändra grunderna för undantag från de gällande grunderna, utan också i fortsättningen kan en serviceproducent bevilja undantag från användningsskyldigheten, om användarorganisationen av tekniska eller funktionella skäl eller av skäl som hänför sig till kostnadseffektiviteten eller informations säkerheten nödvändigtvis måste använda andra tjänster i sin verksamhet eller i en del av den. Grunderna för undantag från användningsskyldigheten ska även i fortsättningen tolkas snävt. För att undantag ska kunna beviljas måste avvikelsen utgående från någon eller några av de grunder för undantag som nämns i bestämmelsen vara nödvändig enligt en objektiv bedömning. Innehållet i grunderna för undantag beskrivs närmare i samband med den proposition som ledde till att lagen om stödtjänster stiftades (RP 59/2016 rd, s. 42–43).

I 3 *mom.* föreslås det bestämmelser om ett förfarande, där finansministeriet kan överta ett ansökningsärende som gäller undantag från användningsskyldigheten för avgörande eller serviceproducenten kan föra ärendet till ministeriet för avgörande. Bestämmelser om motsvarande förfarande finns i nuläget bland annat i 1 *mom.*, varifrån de alltså nu flyttas till 3 *mom.* I momentet stryks samtidigt möjligheten för den som gjort ansökan om undantag från användningsskyldigheten att föra ärendet till finansministeriet för avgörande. På det sättet minskas den administrativa bördan i situationer där antalet ansökningar om undantag bedöms öka. Samtidigt uppdateras hänvisningen i momentet till styrningen av informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen i enlighet med lagen om informationshantering till en hänvisning till styrningen av informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen.

2 a kap. Meddelandeförmedlingstjänst

I lagen föreslås det ett nytt 2 a kap. med bestämmelser om meddelandeförmedlingstjänsten. I kapitlet finns närmare bestämmelser om användning av tjänsten i enlighet med gällande reglering och om skapande, stängning och återställande av ett meddelandeförmedlingskonto samt om blockering av användningen av kontot och borttagning av kontot.

8 a §. Användning av meddelandeförmedlingstjänsten. Utnyttjandet av meddelandeförmedlingstjänsten upplevs i nuläget för myndigheternas del vara delvis oklart. Avsikten med den föreslagna paragrafen är att precisera vad meddelandeförmedlingstjänsten *måste användas* för och vad den *kan användas* för. Också innehållet i skyldigheten att använda meddelandeförmedlingstjänsten preciseras således i den föreslagna paragrafen.

Enligt 1 *mom.* ska en användarorganisation använda meddelandeförmedlingstjänsten i sitt elektroniska delgivningsförfarande. Föremålen för elektronisk delgivning kan vara till exempel förvaltningsbeslut, förfarandebeslut, anmälningar, kallelser eller andra handlingar som påverkar behandlingen av ett ärende, såsom myndigheters och andras krav samt utredningar som kan påverka avgörandet av ett ärende. Användarorganisationen ska i regel använda meddelandeför-

medlingstjänsten som en del av sitt elektroniska delgivningsförfarande. Avsikten med bestämmelsen är att användarorganisationen också utnyttjar meddelandeförmedlingstjänsten så heltäckande som möjligt när den delger handlingar elektroniskt. Avsikten är emellertid inte att begränsa myndigheternas möjligheter att utnyttja också andra elektroniska delgivningssätt i situationer där sådana är ändamålsenliga. Till exempel på grund av informationssäkerheten, när det är fråga om att nå en person eller av någon annan motsvarande orsak kan det i enskilda fall vara mer ändamålsenligt att använda något annat delgivningssätt, även om mottagaren är användare av meddelandeförmedlingstjänsten. Användning av meddelandeförmedlingstjänsten i elektroniskt delgivningsförfarande innebär såväl att besluten delges elektroniskt direkt i meddelandeförmedlingstjänsten som att det förfarande tillämpas som föreslås i den nya 19 b § i lagen om elektronisk kommunikation, enligt vilken användarorganisationen delger ett beslut elektroniskt i sin egen e-tjänst, men skickar en notifikation om saken till meddelandeförmedlingstjänsten.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan meddelandeförmedlingstjänsten användas också för sändning och mottagande av andra elektroniska meddelanden mellan användarorganisationen och användarna. Det förekommer en stor mängd elektronisk kommunikation mellan myndigheterna och kunder inom förvaltningen som det inte alla gånger är ändamålsenligt att sköta via meddelandeförmedlingstjänsten. Sådan kommunikation sköts till exempel per e-post eller via myndigheternas egna e-tjänster. Meddelandeförmedlingstjänsten kan ändå också i fortsättningen användas även för kommunikation av det slaget. Med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten har en kund inom förvaltningen också möjlighet att inleda sitt ärende hos användarorganisationen om organisationen har gjort detta möjligt. Enligt 2 punkten i momentet kan meddelandeförmedlingstjänsten användas också för delgivningsförfarande som sker per post samt för sändning av andra brev. Med detta avses den nuvarande utskrifts-, kuverterings- och utdelningstjänsten som användarorganisationen, om den så vill, kan använda för att ordna utdelningen av sin brevpост centraliserat med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten.

8 b §. Sändning av notifikation. Den föreslagna paragrafen innehåller närmare bestämmelser om förfarandena och ansvaren vid sändning av anmälningar, det vill säga så kallade notifikationer, när meddelandeförmedlingstjänsten används. När användarorganisationen sänder en ny delgivning till användarens konto i meddelandeförmedlingstjänsten ska den bifoga en notifikation enligt den nya 19 a § som föreslås i lagen om elektronisk kommunikation. Serviceproducenten för meddelandeförmedlingstjänsten ansvarar för det tekniska sändandet av notifikationen. En förutsättning för sändande av notifikationen är att användaren har uppgett en elektronisk adress i meddelandeförmedlingstjänsten för detta ändamål. Serviceproducenten skickar en notifikation som den ansvariga användarorganisationen definierat också om andra meddelanden som inkommer till meddelandeförmedlingstjänsten. Med hjälp av paragrafen elimineras den oklarhet och tolkningsbarhet som tidvis råder i nuläget i anslutning till användarorganisationens och serviceproducentens ansvar när meddelandeförmedlingstjänsten används. Det vilar på användarorganisationens ansvar att definiera den notifikation om att ett nytt meddelande har skickats till användaren från meddelandeförmedlingstjänsten och serviceproducenten ansvarar för det tekniska sändandet till användaren.

Möjligheten att få en notifikation gagnar i synnerhet dem som använder meddelandeförmedlingstjänsten. Användaren följer inte nödvändigtvis aktivt det konto i meddelandeförmedlingstjänsten som skapats för honom eller henne. Den anmälan till en elektronisk adress om ett nytt meddelande som inkommit till meddelandeförmedlingstjänsten fungerar som en notifikation för användaren, som gör det lättare att följa det som händer i meddelandeförmedlingstjänsten. Det är för närvarande obligatoriskt i meddelandeförmedlingstjänsten att uppe en e-postadress för notifikationer. I fortsättningen när ett konto skapas automatiskt i meddelandeförmedlingstjänsten på myndighetsinitiativ för alla som använder identifieringstjänsten för fysiska personer ska

det inte längre förutsättas att användarna uppger en elektronisk kontaktuppgift för notifikationer. Användaren kan emellertid frivilligt uppge sin elektroniska adress för att få notifikationer. Användaren bär också ansvaret för att uppdatera den elektroniska adressen. På det sättet kan användaren försäkra sig om att få en notifikation om nya meddelanden som inkommer till kontot i meddelandeförmedlingstjänsten. Möjligheten att få notifikationer minskar för sin del också antalet kontakter som styrs till användarorganisationernas kundservice.

8 c §. *Leverans av brevpост.* I paragrafen föreslås det närmare bestämmelser om leverans av brevpост med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten. Serviceproducenten levererar per post en delgivning eller något annat meddelande som användarorganisationen sänder till meddelandeförmedlingstjänsten om användarorganisationen har uppgett det sättet som delgivnings- eller sändningssätt. Meddelandeförmedlingstjänsten erbjuder redan i nuläget en möjlighet för användarorganisationen att leverera brevpост centraliserat med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten. Användarorganisationen kan i enskilda fall av skäl som gäller möjligheten att nå mottagaren, informationssäkerhet eller någon annan omständighet använda brevpост i pappersform i stället för elektroniskt meddelande.

Utnyttjandet av utskrifts-, kuverterings- och utdelningstjänsten är i nuläget brokigt och i vissa fall har det funnits en risk för att den användarorganisation som ansvarar för delgivningen inte i slutändan fått veta om delgivningen har levererats till kunden inom förvaltningen elektroniskt eller per post. Enligt den föreslagna paragrafen skickar serviceproducenten en delgivning eller ett annat brev per post endast i situationer där användarorganisationen har angett detta som delgivningssätt. I annat fall levereras meddelanden och delgivningar som skickats till meddelandeförmedlingstjänsten i elektronisk form. Syftet med den föreslagna paragrafen är att förtydliga det förfarande som ska tillämpas vid utnyttjande av den centraliserade brevpостegenskapen i anslutning till meddelandeförmedlingstjänsten.

8 d §. *Skapande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten åt en fysisk person.* I paragrafen föreslås bestämmelser om att ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten ska skapas åt en myndig fysisk person och åt en minderårig fysisk person. Enligt 1 mom. skapar serviceproducenten ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten åt en myndig person när personen identifierar sig med hjälp av den tjänst för identifiering av fysiska personer som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten. Identifieringstjänsten används för identifiering i e-tjänster inom den offentliga förvaltningen, såsom MittKanta eller MinSkatt. För en myndig person skapas med stöd av bestämmelsen automatiskt ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten när personen identifierar sig i en e-tjänst inom den offentliga förvaltningen med personliga verktyg för stark autentisering. Att kontot skapas i samband med en identifieringstransaktion visar att personen förmår använda någon e-tjänst som administreras av en myndighet. Dessutom säkerställer det att personen använder något verktyg för stark autentisering. Skapandet av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten med stöd av 8 d § gäller sådana myndiga personer som inte har börjat använda kontot genom att ge sitt samtycke i enlighet med gällande reglering.

I samband med identifieringstransaktionen öppnas för personen en vy med information om att kontot skapas och konsekvenserna av detta. I samband med vyn ska personen ange antingen en e-postadress för sändande av de notifikationer som avses i 8 b § eller uppgift om att han eller hon inte vill ha separata notifikationer om delgivningar och meddelanden som inkommit till kontot. I samband med identifieringstransaktionen är det dessutom möjligt för personen att begära att kontot stängs på det sätt som avses i 8 e §. Efter vyn om skapandet av kontot kan personen fortsätta att sköta det ärende i myndighetens tjänst som var orsaken till att han eller hon identifierade sig i identifieringstjänsten. Ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten skapas alltid i samband med elektronisk kommunikation, när identifieringstjänsten används.

Tydlig information om möjligheten att stänga kontot i enlighet med det förfarande som föreslås i den nya 8 e § är av största vikt då det gäller att garantera personers jämlikhet och rättsskydd. På så sätt kan till exempel personer som använder elektroniska tjänster endast med assistans få information om skapandet av kontot i meddelandeförmedlingstjänsten och om möjligheten att stänga kontot så att den som assisterar finns till hands för att stödja dem. Om personen redan har ett giltigt konto öppnas den nämnda vyn inte, utan personen fortsätter direkt till den tjänst som han eller hon identifierade sig i.

Enligt 2 mom. skapar serviceproducenten ett konto för en person som fyllt femton år med samtycke av personen. Åt personer som är yngre än det skapar serviceproducenten ett konto med samtycke av vårdnadshavaren. Avvikande från det gällande förfarandet kan en person under femton år inte börja använda tjänsten även om han eller hon har identifieringsverktyg. En skillnad jämfört med det gällande förfarandet är också att vårdnadshavaren inte kan ta kontot i bruk för en person som har fyllt femton år.

Enligt 5 § 1 mom. i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) ansvarar barnets vårdnadshavare gemensamt för de uppgifter som hör till vårdnaden om barnet och fattar gemensamt beslut som gäller barnet, om inte annorlunda är föreskrivet eller bestämt. I 2 mom. anges det att kan någon av vårdnadshavarna inte till följd av resa eller sjukdom eller av annan orsak delta i beslut som gäller barnet och skulle dröjsmål med beslutet medföra olägenhet, är hans samtycke i saken inte nödvändigt. Ett ärende som har avsevärd betydelse för barnets framtid kan vårdnadshavarna dock endast avgöra gemensamt, om inte barnets bästa uppenbarligen kräver annat.

I 14 § 1 mom. i förvaltningslagen fastställs det att en omyndigs talan förs av den omyndigas intressebevakare, vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare. En omyndig har dock rätt att ensam föra sin talan i ärenden som gäller sådan inkomst eller förmögenhet som han eller hon råder över. Enligt 3 mom. har en minderårig som har fyllt femton år och hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare rätt att var för sig föra talan i ett ärende som gäller den minderåriges person eller personliga fördel eller rätt.

Meddelandeförmedlingstjänsten är en allmän elektronisk kanal för myndigheternas delgivning och andra meddelanden. Eftersom det är fråga om en allmän tjänst som i princip lämpar sig för all slags skötsel av myndighetsärenden stöder sig regleringen avseende minderårigas myndighetsärenden på den allmänna regleringen i förvaltningslagen. Därför föreslås det i propositionen att ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten ska skapas för en person under femton år endast med vårdnadshavarens samtycke. På så sätt säkerställs det att vårdnadshavaren har vetskap om och åtkomst till det konto dit det kan komma meddelanden och delgivningar om barnets angelägenheter,

Det räcker med en vårdnadshavarens samtycke för att ett konto ska kunna skapas för ett barn under femton år. Skapandet av kontot har i sig inte bedömts ha sådana rättsverkningar att ibruktageandet av barnets konto skulle kräva ett gemensamt beslut av vårdnadshavarna i enlighet med huvudregeln i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt. Inte heller i lagen om hemkommun (201/1994) förutsätts samtycke av alla vårdnadshavare i anmälan om flyttning som avser barnet, utan adressanmälan kan göras av en av de familjemedlemmar som flyttar med barnet. I praktiken kan postadressen för ett barn som flyttar med en vårdnadshavare anmälas av den vårdnadshavare som flyttar med och det förutsätter ingen medverkan av den vårdnadshavare som bor på annat håll.

En vårdnadshavare som har skapat ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten ska vid behov informera en annan vårdnadshavare om att ett konto skapats i meddelandeförmedlingstjänsten

för barnet som är under femton år och om de delgivningarna och meddelanden som inkommer till kontot. Därtill ska myndigheten, när den behandlar ett förvaltningsärende som gäller ett barn under femton år, i vilket fall som helst försäkra sig om att alla vårdnadshavare vid behov deltar i behandlingen av ärendet. Om den vårdnadshavare som skapat kontot för barnets del använder kontot för barnets del så att rättsskyddet för barnet under femton år äventyras är det möjligt för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att blockera användningen av kontot med stöd av den föreslagna 8 f §.

Vårdnadshavaren ansvarar för att informera ett barn under femton år om angelägenheter som gäller barnet, om det med beaktande av barnets ålder och utveckling samt ärendets natur är möjligt. Således ska vårdnadshavaren informera ett barn under femton år om meddelanden och delgivningarna som inkommit till kontot i meddelandeförmedlingstjänsten. Barnet under femton år har också åtkomst till sitt eget konto som vårdnadshavaren öppnat, om barnet har ett verktyg för stark autentisering. Det sparas en uppgift om användare som loggat in på kontot, vilket innebär att det i meddelanden som skickas från kontot framgår vem som har skickat meddelandet från kontot. Då kan den myndighet som får meddelandet observera om det är barnet under femton år som använder kontot på egen hand.

Meddelandeförmedlingstjänsten är inte i alla fall en lämplig kanal för myndigheter att skicka meddelanden och delgivningarna till barn under femton år. Det finns ett flertal lagar som innehåller en skyldighet för myndigheterna att på ett sådant sätt som barnets ålder och utvecklingsnivå förutsätter utreda vilka åsikter och önskemål ett barn som har fyllt tolv år och till och med ett yngre barn har. Till exempel i ett barnskyddsärende ska i enlighet med 20 § 2 mom. i barnskyddslagen (417/2007) ett barn som fyllt tolv år ges tillfälle att i enlighet med 34 § i förvaltningslagen bli hört i ett ärende som gäller barnet självt. Att använda meddelandeförmedlingstjänsten för att skicka meddelanden och delgivningarna som är avsedda för en minderårig är i sista hand något som myndigheten avgör genom prövning med beaktande av speciallagstiftningen och rättsverkningarna i varje enskilt fall.

I fråga om en minderårig som är över 15 år förutsätter skapandet av ett konto att den minderåriga själv ger sitt samtycke. Med stöd av 14 § 3 mom. i förvaltningslagen ska en minderårig som har fyllt 15 år anses kunna besluta självständigt om att börja använda sitt eget konto i meddelandeförmedlingstjänsten, och skapandet av ett konto förutsätter således inte vårdnadshavarens samtycke. Vårdnadshavaren har dock åtkomst till den minderåriges konto om han eller hon har ett verktyg för stark autentisering. Om det är möjligt för vårdnadshavaren att ta i bruk ett konto för en minderårig som har fyllt 15 år får den minderåriga inte nödvändigtvis vetskap om kontot och har inte faktiska möjligheter att ta emot meddelanden och delgivningarna som är avsedda för honom eller henne. Därför ska ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten som vårdnadshavaren tagit i bruk för den minderåriges del stängas på det sätt som föreslås i 8 e § 1 mom. när den minderåriga har fyllt 15 år.

Myndigheten ska emellertid försäkra sig om vårdnadshavarens utnyttjande av sin parallella talan genom att skicka meddelanden och delgivningarna som gäller den minderåriga som har fyllt 15 år till en kommunikationskanal som vårdnadshavaren använder.

8 e §. Stängning och återställande av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten. Enligt 1 mom. stänger serviceproducenten ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten på begäran av användaren eller när den minderåriga fyller femton år eller efter att ha fått kännedom om att användaren har avlidit. Med stängning av kontot avses att det inte längre går att skicka meddelanden till kontot och att personen avlägsnas från det register som avses i 11 §. De meddelanden som finns på kontot bevaras dock på kontot tills de med stöd av 13 § ska avföras ur registret. Kontot kvarstår alltså passivt i bakgrunden så att de delgivningarna och andra meddelanden som sänts dit tidigare fortfarande kan läsas.

Personen kan begära att kontot stängs genast efter att kontot har skapats. I samband med att kontot skapas informeras användaren om möjligheten att stänga kontot. Personen kan också när som helst efter att kontot skapats begära att det stängs genom meddelande till serviceproducenten antingen i meddelandeförmedlingstjänsten eller på något annat sätt, såsom genom att besöka serviceproducentens serviceställe. Om en person till exempel på grund av sjukdom är förhindrad att begära att kontot stängs, kan begäran göras av någon annan i personens ställe, antingen elektroniskt med hjälp av Suomi.fi-fullmakt eller på ett serviceställe med en fullmakt i pappersform.

Användningen av meddelandeförmedlingstjänsten förutsätter i enlighet med 8 d § 2 mom. samtycke av en minderårig person som fyllt femton år. Därför ska serviceproducenten stänga ett konto som vårdnadshavaren skapat för den minderårige när den minderårige har fyllt femton år. Kontot återställs i användning när den minderårige som fyllt femton år har gett sitt samtycke till detta. På detta sätt säkerställs att en minderårig som har fyllt femton år har förmåga att ta emot myndighetens delgivningar och meddelanden på sitt konto i meddelandeförmedlingstjänsten. Information om stängningen skickas på förhand genom ett meddelande till barnets konto. Om den minderårige inte meddelar sitt samtycke innan han eller hon blir myndig kvarstår kontot som stängt tills personen använder identifieringstjänsten som myndig. Då aktiveras kontot för användning med stöd av 8 d § 1 mom.

Serviceproducenten stänger kontot också i det fallet att den får kännedom om att användaren har avlidit. Detta motsvarar gällande praxis. I praktiken får serviceproducenten informationen om att användaren har avlidit från befolkningsdatasystemet. Kontot är då stängt i fem år, varefter det tas bort på det sätt som föreslås i 8 g §.

Enligt 2 mom. återställer serviceproducenten ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten åt en myndig fysisk person vars konto har stängts på personens begäran om personen använder tjänsten för identifiering av fysiska personer efter sex månader från det att kontot i meddelandeförmedlingstjänsten har stängts. Detta innebär att ett konto som stängts på användarens begäran i en situation som definieras i momentet automatiskt återställs i användning, varvid personen införs i det register som avses i 11 § och meddelanden och delgivningar kan skickas till honom eller henne till kontot. I praktiken öppnas för personen i samband med att kontot återställs en motsvarande vy som i en situation enligt 8 d § 1 mom. Genom regleringen strävar man efter att säkerställa att de personer åt vilka det skapats ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten och vilka i praktiken sköter ärenden elektroniskt tar kontot i meddelandeförmedlingstjänsten i aktiv användning. Personen ska ändå ha möjlighet att också i denna situation begära att kontot stängs på det sätt som föreslås i 1 mom. I praktiken aktiveras ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten som skapats åt personen inte för användning om personen begär att kontot tas bort i en situation som avses i 2 mom.

Personen kan utan separat reglering på sin begäran ta kontot i meddelandeförmedlingstjänsten i användning på nytt inom den tidsfrist som avses i 2 mom. Om personen efter detta begär att kontot stängs, börjar en ny tidsfrist som avses i 2 mom. löpa från den tidpunkten.

8 f §. *Blockering av användningen av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten.* Enligt 1 mom. föreslås det att serviceproducenten ska kunna blockera användningen av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten i situationer som avses i momentet. Serviceproducenten kan på denna grund enligt sitt övervägande antingen stänga kontot på det sätt som avses i 8 e § eller låsa kontot så att det inte går att skicka meddelanden och delgivningar till kontot och det inte går att logga in på kontot för att läsa meddelanden.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan serviceproducenten blockera användningen om den har skäl att misstänka att någon annan än den för vilken kontot har skapats använder det obehörigen. Med obehörig användning avses situationer där en utomstående aktör har åtkomst till användarens konto i meddelandeförmedlingstjänsten till exempel på grund av dataintrång, personuppgiftsincident eller av någon annan orsak. Enligt 2 punkten i momentet är det möjligt att blockera användningen om en säker användning av kontot annars äventyras. Säker användning av kontot kan äventyras också av andra orsaker än på grund av att en utomstående aktör har åtkomst till användarens konto. Det kan till exempel observeras sporadiska sårbarheter i tjänstens informations- eller cybersäkerhet, och då kan det finnas ett behov av att förhindra användningen av tjänsten med tanke på skyddet för användarens uppgifter. Syftet med den föreslagna paragrafen är att göra det möjligt för serviceproducenten att i undantagssituationer av nödvändighet förhindra användningen av kontot i meddelandeförmedlingstjänsten för att skydda användarens intressen och rättigheter.

Enligt 2 mom. återställer serviceproducenten kontot för användning när en grund enligt 1 mom. inte längre föreligger.

8 g §. Borttagning av ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten. Enligt den föreslagna paragrafen tar serviceproducenten helt bort ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten, om det har stängts eller blockerats och inte har återställts för användning under de senaste fem åren. Avsikten med paragrafen är att göra det möjligt för serviceproducenten att helt ta bort sådana konton i meddelandeförmedlingstjänsten som inte längre används. Det saknar betydelse om kontot ursprungligen har stängts på användarens initiativ eller om användningen har blockerats på serviceproducentens initiativ till exempel av en orsak som är kopplad till säkerhet. När konton i meddelandeförmedlingstjänsten inte har använts på fem år finns det inte längre grunder för att bevara dem till exempel som passiva eller låsta konton i bakgrunden. Möjligheten att helt ta bort konton i meddelandeförmedlingstjänsten är betydelsefull också som ett hinder för onödigt belastning av servicemiljön. Tiden på fem år för borttagning motsvarar också den föreslagna tiden för utplånande av meddelanden som förmedlats med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten.

11 §. Register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten. I det gällande 1 mom. föreskrivs det om registrering av det samtycke som gäller delgivningsförfarande. Med stöd av registeranteckningen kan myndigheten delge en person som är införd i registret en handling via personens konto i meddelandeförmedlingstjänsten. För detta syfte ska registret innehålla information om användarna av meddelandeförmedlingstjänsten oavsett om kontot grundar sig på samtycke som getts med stöd av den gällande regleringen eller på användning av en identifieringstjänst enligt den föreslagna 8 d § eller på samtycke som getts av en minderårig person eller hans eller hennes vårdnadshavare. Därför föreslås det att momentet ändras så att det är fråga om ett register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten, som serviceproducenten för i enlighet med gällande reglering för genomförande av elektronisk delgivning i anslutning till myndighetsverksamhet.

I det gällande 2 mom. föreskrivs det att samtycken kan registreras också så att det register som avses i 10 § utnyttjas tekniskt. Det föreslås att momentet ändras så att där ingår en bestämmelse om att det som föreskrivs i 8 d § och 10 § 2–4 mom. om förfarandet vid registrering ska tillämpas när användare registreras. Det är i fortsättningen fråga om registrering som grundar sig både på användning av identifieringstjänsten och på samtycke. Vid registrering av samtycken kan man också utan omnämmandet i lagen tekniskt utnyttja det register som avses i 10 §, varför omnämmandet av detta enligt förslaget stryks i momentet.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. upphävs. I 3 mom. i den gällande paragrafen föreskrivs det om registrets tillförlitlighet och om att det meddelas separata bestämmelser om delgivningssätten. Det är fråga om informativ reglering som det inte finns något särskilt behov för.

13 §. Bevarande av uppgifter som behandlas inom tjänsteproduktionen. Det föreslås att 3 mom. ändras i fråga om bevaringstiden för uppgifter som förmedlats med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten. Serviceproducenten ska i fortsättningen bevara meddelanden som förmedlats med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten i fem år, om användaren inte har raderat dem före det. Enligt den gällande lagen ska meddelandena bevaras i två år, vilket har bedömts vara en för kort tid i förhållande till handläggningstiden för många myndighetsärenden, i synnerhet ärenden som leder till ändringsökande. En användare av meddelandeförmedlingstjänsten kan ha ett ärende under behandling hos en myndighet i flera års tid och under den tiden behöver användaren kunna se handlingar som an knyter till ärendet. Meddelandeförmedlingstjänsten är en informationssäker tjänst där användare enligt den föreslagna ändringen kan förvara behövliga handlingar under hela den tid ett ärende är under behandling. En längre bevaringstid gör det möjligt för användare att ha säker åtkomst till sina viktiga handlingar i stället för att till exempel behöva förvara dem i pappersform i hemmet. Den föreslagna bevaringstiden på fem år har bedömts vara tillräcklig i förhållande till livscykeln för handläggningen av de flesta myndighetsärenden.

Användaren föreslås fortfarande ha möjlighet att också på eget initiativ radera meddelanden i meddelandeförmedlingstjänsten som förmedlats med hjälp av tjänsten. Således kan användaren till exempel från sitt konto i meddelandeförmedlingstjänsten radera sådana handlingar som han eller hon inte längre har något behov av att förvara i anslutning till behandlingen av ärendet. Bevaringstiden för meddelanden som förmedlats med hjälp av meddelandeförmedlingstjänsten inverkar inte på de bevaringstider som föreskrivs för myndigheterna i lag, utan uppgifterna och handlingarna ska i myndigheternas egna system bevaras hela den föreskrivna tiden. Uppgifter och handlingar som användaren raderat eller som utplånats från meddelandeförmedlingstjänsten efter den föreslagna tiden på fem år kan alltså fås av myndigheterna och ur deras informationssystem under hela den föreskrivna bevaringstiden.

24 §. Ändringsökande. Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen. Momentet innehåller en informativ hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som innehåller bestämmelser om sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen. Därför föreslås det att också rubriken ”Begäran om omprövning” i den gällande paragrafen ändras till ”Ändringsökande” för att den ska motsvara paragrafens nya innehåll.

6.2 Lagen om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

2 §. Tillämpningsområde. I 1 mom. föreskrivs det om tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation, som omfattar anhängiggörande och behandling av förvaltningsärenden, domstolsärenden, åtalsärenden och utsökningsärenden samt delgivning av beslut i nämnda ärenden som sker på elektronisk väg.

Det föreslås att tillämpningsområdet ändras så att det omfattar också förundersökning och polisundersökning, som i den gällande lagen lämnats utanför tillämpningsområdet. Det föreslås att begreppet andra brottmål används i lagen. Begreppet domstolsärende innefattar brottmål som redan behandlas i domstolarna. Det föreslås att begreppet andra brottmål innefattar åtalsärenden enligt den gällande lagen, och dessutom förundersökning och även brottmål som behandlas genom bötesförfarande. I lagen nämns inte längre separat åtalsärende, eftersom det ingår i begreppet annat brottmål.

Förundersökningsmyndigheter är enligt 2 kap. 1 § i förundersökningslagen utöver polisen Gränsbevakningsväsendet, Tullen och Försvarsmakten. Lagen om elektronisk kommunikation är redan i nuläget tillämplig på dessa myndigheter när de handlägger förvaltningsärenden. Den gällande lagstiftningen om myndigheternas elektroniska tjänster gäller redan i nuläget i stor utsträckning förundersökningsmyndigheterna. Till exempel lagen om stödtjänster och lagen om informationshantering tillämpas också på förundersökningsmyndigheterna. Dessutom är regleringen i lagen om digitala tjänster frånsett 2 kap. tillämplig på förundersökningsmyndigheterna. I propositionen föreslås det att också tillämpningsområdet för 2 kap. i lagen om digitala tjänster ändras så att den gäller utförande av förundersökning och polisundersökning.

Polisundersökning utförs av polisen och avser enligt 6 kap. 1 § i polislagen (872/2011) annan undersökning som polisen enligt lag ska företa än förundersökning med anledning av brott. Polisundersökning är till exempel undersökning av dödsorsak och undersökning av fall där personer försvunnit. Polisundersökningen utförs med iakttagande av förundersökningslagen till tillämpliga delar på det sätt som undersökningens art förutsätter.

Med bötesförfarande avses behandling och avgörande av ett bötesärende som utförs summariskt utanför domstol det vill säga behandling med begränsad undersökning och skriftlig behandling. Bestämmelser om bötesförfarande finns i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Beronde på brottet och fallet påförs påföljden av polisen eller åklagaren. Vid bötesförfarande utnyttjas så kallad masspostning, varvid delgivningen med mottagarens samtycke redan i nuläget kan göras elektroniskt. Ändringen av tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation förtydligar ändå rättsgrunden för delgivning av böter även i detta förfarande, där en betydande mängd brottmål behandlas.

Av förundersökningsmyndigheterna har i synnerhet polisen utvecklat också sina e-tjänster i anslutning till förundersökning. Polisen tar i nuläget emot fler än 200 000 polisanmälningar elektroniskt i e-tjänsten, per e-post eller via någon annan elektronisk kanal. Det här är drygt hälften av den totala mängden polisanmälningar. Med tanke på harmonisering och förtydligande av regleringshelheten gällande myndigheternas e-tjänster och elektronisk kommunikation är det motiverat att lagen om elektronisk kommunikation tillämpas också på förundersökning och polisundersökning.

Ändringen av tillämpningsområdet medför inga betydande nya skyldigheter för förundersökningsmyndigheterna jämfört med den gällande lagstiftningen. Ändringen av tillämpningsområdet innebär bland annat att förundersökningsmyndigheterna vid delgivning av till exempel förundersökningsbeslut i enlighet med 11 kap. 1 § i förundersökningslagen kan använda kostnads-effektivare elektronisk delgivning och i sina elektroniska tjänster till denna del stödja sig på allmän lagstiftning. Ändringen förtydligar också skyldigheterna gällande elektronisk kommunikation med polisen och andra förundersökningsmyndigheter och kundernas rättigheter samt främjar digitaliseringsutvecklingen i samhället.

Samtidigt är det också i fortsättningen nödvändigt att vid förundersökning i vissa situationer delge en handling på annat sätt än elektroniskt. Till exempel en frihetsberövad person som är misstänkt för brott ska ha möjlighet att sätta sig in i den underrättelse om sina rättigheter enligt 4 kap. 17 § i förundersökningslagen som handlar om hans eller hennes rättigheter och personen ska få ha handlingen i sin besittning under hela den tid han eller hon är frihetsberövad. En sådan underrättelse måste således i praktiken lämnas på papper.

Det föreslås att 1 mom. för tydlighetens skull ändras också så att ordet beslut i samband med delgivning stryks i den första meningen, eftersom lagen om elektronisk kommunikation av hävd

tillämpas också på delgivning av andra myndighetshandlingar än beslut. Enligt 54 § i förvaltningslagen ska myndigheten utöver beslut delge också meddelanden, kallelser eller andra handlingar som inverkar på behandlingen av ärendet. Också till exempel allmänna domstolar delger i allmänhet andra handlingar än beslut, såsom stämningar och domar. Ändringen förtydligar således lagens tillämpningsområde så att lagen om elektronisk kommunikation är tillämplig allmänt på delgivning av olika myndighetshandlingar.

Det föreslås att 3 mom. upphävs på grund av ändringarna i 1 mom.

4 §. Definitioner. Paragrafen innehåller bestämmelser om definitioner i lagen om elektronisk kommunikation som gäller elektronisk dataöverföringsmetod, elektroniskt meddelande och elektroniskt dokument.

Det föreslås att 1 mom. 2 och 3 punkten ändras tekniskt på grund av bestämmelserna i den nya 4 och 5 punkten.

Det föreslås att det till 1 mom. fogas en ny 4 punkt där begreppet meddelandeförmedlingstjänst definieras. Med meddelandeförmedlingstjänst avses en sådan meddelandeförmedlingstjänst som avses i 3 § 1 mom. 7 punkten i lagen om stödtjänster och som hänvisar till den elektroniska tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Med hjälp av tjänsten är det möjligt för myndigheten att delge myndighetshandlingar elektroniskt i enlighet med 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation.

Det föreslås att det till 1 mom. fogas också en ny 5 punkt där begreppet elektronisk tjänst definieras. Med elektronisk tjänst avses en e-tjänst som en myndighet ansvarar för. Definitionen motsvarar definitionen av elektronisk tjänst i 2 § 1 mom. 4 punkten i lagen om stödtjänster. Som exempel på elektroniska tjänster kan nämnas Skatteförvaltningens tjänst MinSkatt och Folkpensionsanstaltens tjänst MittKanta. Enligt förarbetena till lagen om stödtjänster är avsikten att definitionen av elektronisk tjänst ska täcka alla sådana tjänster där en person kommunicerar eller sköter förvaltnings- eller andra ärenden elektroniskt i riktning mot en användarorganisation (RP 59/2016 rd, s. 36). I den elektroniska tjänsten kan man på samma sätt som i meddelandeförmedlingstjänsten delge myndighetshandlingar elektroniskt. Till elektroniska tjänster hör också en sådan digital tjänst som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om digitala tjänster, och på grund av 6 § i den lagen ska det i en elektronisk tjänst som används för delgivning vara möjligt för användaren att identifiera sig elektroniskt.

11 §. När dokument anses ha inkommit inom utsatt tid. I paragrafen finns bestämmelser om när handlingar som har lämnats in till myndigheten anses ha inkommit inom utsatt tid. Det föreslås att rubriken ändras på grund av de ändringar som görs i 1 mom., eftersom bestämmelsen i fortsättningen gäller också andra dokument än sådana som myndigheten inbegärt.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att bestämmelsen i stället för dokument som en myndighet inbegärt i fortsättningen gäller alla elektroniska dokument som har lämnats in till myndigheten. Detta förtydligar regleringen avseende när elektroniska dokument inkommer jämfört med nuläget, eftersom tidsfristen för när en elektronisk handling som en part lämnar in på eget initiativ med stöd av gällande lagstiftning har inkommit fastställs på ett annat sätt än tidsfristen för ett dokument som myndigheten inbegärt. De lagstiftningsändringar som föreslås i propositionen bedöms också öka antalet elektroniska dokument som lämnas in till myndigheterna, varför det är motiverat att harmonisera också regleringen av tidsfristerna för inlämnande av elektroniska dokument.

Enligt den gällande lagstiftningen fastställs tidsfristen för inlämnande av ett annat dokument än ett sådant som en myndighet inbegärt, till exempel ett dokument som inleder ett ärende, i allmänhet utifrån myndighetens öppettider. Det saknar betydelse om det är fråga om ett dokument som lämnats in elektroniskt eller ett dokument som lämnats in på något annat sätt. Enligt 6 § 1 mom. i lagen om beräkning av laga tid (150/1930) ska missnöjesanmälan, inlämnande av ändringsansökan, bemötande därav, tjänsteansökan och andra åtgärder som ska vidtas inom en bestämd tid vid domstol eller någon annan myndighet eller vid en officiell förrättning ske senast den sista dagen av den bestämda tiden. Ska åtgärden vidtas i ett ämbetsverk, ska det ske före utgången av verkets öppettid, och ska åtgärden vidtas vid en domstols sammanträde eller någon annan förrättning, ska det ske före sammanträdet eller förrättningens slut. Lagen om elektronisk kommunikation har stiftats efter lagen om beräkning av laga tid, och dess 11 § utgör en specialbestämmelse i förhållande till den ovannämnda 6 § i lagen om beräkning av laga tid. Lagen om beräkning av laga tid ska emellertid i övriga fall i fråga om tidsfristerna även för elektroniska handlingar tillämpas tillsammans med lagen om elektronisk kommunaktion på så sätt att bland annat beräkningen av bestämd dag sker i enlighet med bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid. Om bestämd dag infaller bland annat på en söckenlördag eller en helgdag betraktas således som bestämd dag i enlighet med 5 § i lagen om beräkning av laga tid den första söckendagen därefter.

Bestämmelser om myndigheternas öppettider ingår i lagen om grunderna för tillgången till statliga tjänster och placeringen av funktioner (728/2021) samt statsrådets förordning om statliga myndigheters minimiöppethållning (1203/2022), som utfärdats med stöd av den lagen. Med stöd av den nämnda lagstiftningen är det möjligt för myndigheten att i viss mån själv bestämma om sina öppettider.

Det att den bestämda tid då en elektroniskt inlämnad handling har inkommit är beroende av om det är fråga om en handling som myndigheten inbegärt eller en handling som lämnats in på eget initiativ kan bedömas orsaka förvirring i synnerhet bland andra än professionella aktörer. I allmänhet är användningen av myndigheternas elektroniska tjänster inte bunden till öppettiderna vid myndigheternas servicepunkter, vilket är ägnat att fördunkla betydelsen av en bestämd tid som är knuten till servicepunkternas öppettider. Enligt 4 § i lagen om digitala tjänster ska myndigheterna se till att de digitala tjänster som de ansvarar för och de andra elektroniska dataöverföringsmetoder som de använder också finns tillgängliga vid andra tider än under myndigheternas servicepunkters öppettider. Således är det möjligt att yrka på rättelse eller anföra besvär till exempel i en myndighets elektroniska tjänst också under andra tider än myndighetens öppettider. I rättspraxis har till exempel bristfälliga anvisningar om sökande av ändring tolkats till partens fördel så att en elektroniskt inlämnad handling som inleder ett ärende inte har kunnat lämnas utan prövning på den grunden att handlingen har inkommit under tidsfristen, men efter ämbetsverkets öppettid (t.ex. HFD:2024:22, MAD:474/2024 28.8.2024).

Ändringen innebär till exempel i fråga om sökande av ändring att den tidsfrist som tillämpas på en besvärsskrift som lämnats in elektroniskt avviker något från den tidsfrist som tillämpas på en besvärsskrift som lämnats in fysiskt eller per post. En sådan ska vara framme senast den sista dagen under tidsfristen innan myndigheten stänger för dagen. Elektroniskt kan ändring sökas ännu senare under samma dag.

På grund av den föreslagna ändringen är det inte motiverat att i 1 mom. separat nämna handlingarna vid namn. Också den sista meningen i 1 mom. blir överflödigt på grund av ändringen och det föreslås därför att den stryks.

18 §. Bevislig elektronisk delgivning. Paragrafen innehåller bestämmelser om bevislig elektronisk delgivning.

I 1 mom. föreskrivs det bland annat om förutsättningarna för användning av bevislig elektronisk delgivning. Det föreslås att ordalydelsen i momentet förtydligas och att momentet inte längre ska innehålla bestämmelser om partens samtycke till elektronisk delgivning. Den sista meningen i momentet ska också strykas av orsaker som presenteras nedan.

Bestämmelsen ska även framöver bygga på utgångspunkten enligt den gällande lagen att bevislig elektronisk delgivning kan användas för delgivning av en sådan handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt. Således kan myndigheten direkt med stöd av lagen om elektronisk kommunikation använda bevislig elektronisk delgivning i sådana fall där det enligt allmän lag eller speciallag ska användas mottagningsbevis eller annat bevisligt delgivningssätt. Det finns därmed inget behov av att särskilt föreskriva om användning av elektroniskt delgivningssätt. Enligt 60 § 1 mom. i förvaltningslagen ska en delgivning verkställas per post mot mottagningsbevis, det vill säga bevisligt, om den gäller ett förpliktande beslut och tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att beslutet delgavs. Dessutom innehåller speciallagstiftningen flera bestämmelser enligt vilka det har ansetts behövt att en myndighetshandling delges bevisligt.

Det föreslås att bestämmelsen i momentet om att telefax eller därmed jämförbar sätt inte får användas för bevislig delgivning stryks, eftersom sådana delgivningssätt inte annars heller uppfyller kravet i synnerhet i det föreslagna 3 mom. om informationssäker och bevislig identifiering av mottagaren. Denna ändring förändrar inte rättsläget jämfört med nuläget.

Det föreslås att den sista meningen i momentet stryks, varvid där inte längre förutsätts att myndigheten ska meddela att parten eller dennes företrädare kan hämta handlingen. Den gällande lagstiftningen är till denna del för teknisk och utesluter olika elektroniska delgivningssätt. Motsvarande reglering om notifikationer ingår också i de föreslagna nya 19 a och 19 b §, där det finns bestämmelser om notifikationer om elektroniska delgivningar som sänts till meddelandeförmedlingstjänsten och till e-tjänsten. En separat notifikation förutsätts emellertid inte i om det vid bevislig elektronisk delgivning används en sådan elektronisk adress enligt den föreslagna 2 mom. 3 punkten som mottagaren angett.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. med bestämmelser om vilken elektronisk kontaktuppgift myndigheten kan använda för att sända en elektronisk delgivning. Momentet ska tillämpas också genom den hänvisningsbestämmelse som föreslås gällande vanlig elektronisk delgivning enligt 19 §.

Propositionen utgår ifrån att meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga tjänsten Suomi.fi-meddelanden, i fortsättningen är den elektroniska motsvarigheten till en fysisk postlåda som myndigheterna i princip kan sända elektroniska delgivningar till och som personen ska följa. En elektronisk delgivning i tjänsten Suomi.fi-meddelanden förutsätter inte längre separat samtycke av mottagaren, utan myndigheten kan sända en elektronisk delgivning till tjänsten när myndigheten har vetskap om att tjänsten används av mottagaren till delgivningen. De föreslagna 19 a och 19 b § innehåller bestämmelser om den notifikation som sänds om delgivningen, vilket för sin del bidrar till att mottagaren effektivt får vetskap om delgivningen.

Enligt det föreslagna 2 mom. har myndigheten prövningsrätt när det gäller valet av elektroniskt delgivningssätt. En elektronisk delgivning kan enligt 2 mom. 1 punkten sändas till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, varifrån en notifikation enligt 19 a § skickas till den elektroniska adress som mottagaren av delgivningen har uppgett. Enligt 2 mom. 2 punkten kan myndigheten sända en elektronisk delgivning till myndighetens elektroniska tjänst. När myndigheten använder en elektronisk tjänst vid elektronisk delgivning

ska den enligt 19 b § också skicka en notifikation om delgivningen till meddelandeförmedlingstjänsten eller, om meddelandeförmedlingstjänsten inte är tillgänglig, till en annan elektronisk adress som mottagaren av delgivningen har uppgett för myndigheten för detta ändamål.

Enligt 2 mom. 3 punkten kan bevislig elektronisk delgivning sändas också till en annan elektronisk adress som mottagaren av delgivningen har uppgett som sin kontaktuppgift. Bestämmelsen motsvarar i praktiken förutsättningen i den gällande lagen om partens samtycke, eftersom den elektroniska adressen ska vara en sådan adress som personen har meddelat myndigheten. Den elektroniska kontaktuppgiften ska ha meddelats myndigheten i samband med handläggningen av ärendet, eller myndigheten ska på annat sätt försäkra sig om att den elektroniska adressen är aktuell.

För bevislig elektronisk delgivning ska myndigheten använda en sådan elektronisk tjänst som också uppfyller kravet i 3 mom. om informationssäker och bevislig identifiering av mottagaren av delgivningen. Således kan en bevislig elektronisk delgivning inte till exempel sändas som vanlig e-post på samma sätt som vanlig elektronisk delgivning.

Begränsningar i användningen av en elektronisk delgivningsadress kan också härröra ur annan lagstiftning. Till exempel enligt 14 § i lagen om informationshantering ska en myndighet som överför sekretessbelagd information i det allmänna datanätet överföra informationen i ett krypterat eller på annat sätt skyddat format. Dessutom ska överföringen ordnas så att mottagaren verifieras eller identifieras på ett tillräckligt informationssäkert sätt, innan mottagaren kommer åt att behandla den överförda sekretessbelagda informationen.

Det föreslås att 2 mom. flyttas till ett *3 mom.* på grund av det nya 2 mom. I momentet finns bestämmelser om identifiering av mottagaren av delgivningen. Momentet ändras i synnerhet på grund av ändringarna i 1 mom. Bestämmelsen förutsätter liksom den gällande lagen att mottagaren av delgivningen ska identifieras med hjälp av informationssäker och bevislig teknik. Liksom i den gällande lagen föreskrivs det inte i bestämmelsen om någon identifieringsteknik som uttryckligen ska användas. Bland annat i lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009) finns det bestämmelser om stark autentisering. Liksom i den gällande lagen kan vid identifiering användas också andra tekniker som är informationssäkra och bevisliga.

Det föreslås att 3 mom. flyttas till ett *4 mom.* på grund av det nya 2 mom. I momentet finns bestämmelser bland annat om hur bevislig elektronisk delgivning sker och vid vilken tidpunkt. Momentet ändras i synnerhet på grund av ändringarna i 1 mom. I stället för hämta används uttrycket bekräfta som mottagen. Det nya uttrycket beskriver skeendet bättre också i tekniskt avseende. En delgivning kan bekräftas som mottagen med olika tekniska metoder. Det kan göras till exempel i meddelandeförmedlingstjänsten eller i en elektronisk tjänst i form av en separat förfrågan, varvid informationen om att den bevisliga delgivningen har tagits emot förmedlas direkt till myndigheten. Mottagaren av delgivningen kan också till exempel skicka myndigheten ett meddelande där personen meddelar att han eller hon har tagit emot delgivningen.

Om en elektronisk delgivning inte sker på det sätt som förutsätts i bestämmelsen tillämpas, på samma sätt som i den gällande lagen, vad som föreskrivs någon annanstans i lag. I praktiken kan myndigheten då verkställa den bevisliga delgivningen till exempel i enlighet med bestämmelserna i 60 § i förvaltningslagen eller någon annan tillämplig lag.

19 §. Vanlig elektronisk delgivning. Paragrafen innehåller bestämmelser om vanlig elektronisk delgivning.

Paragrafens 1 mom. innehåller bestämmelser om när vanlig elektronisk delgivning används och om villkoren för detta. Enligt förslaget förtydligas momentet och där infogas en hänvisning till bestämmelserna i 18 § 2 mom. om den elektroniska adress som ska användas vid delgivningen. I bestämmelsen stryks kravet på samtycke på motsvarande sätt som i 18 § 1 mom. Villkoren för användning av en elektronisk delgivningsmetod fastställs i fortsättningen med stöd av 18 § 2 mom. och 19 b § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation i andra fall än när meddelandeförmedlingstjänsten används. Bestämmelsen om användning av en bevislig elektronisk delgivningsmetod flyttas enligt förslaget för tydlighetens skull till ett nytt 2 mom.

Den nya föreslagna formuleringen i momentet, ”en handling som enligt lag lämnas på något annat sätt än bevisligen” ändrar inte bestämmelsens tillämpningsområde, men ordalydelsen ändras så att den blir tydligare och mer enhetlig med 18 § 1 mom. Avsikten är att formuleringen ska klargöra det utgångsläge som ingår också i den gällande bestämmelsen, enligt vilken 19 § i lagen om elektronisk kommunikation är tillämplig i stor omfattning på de situationer där speciallagstiftningen innehåller bestämmelser om annan än en bevislig delgivningsmetod. Speciallagstiftningen innehåller många bestämmelser om delgivning av en handling till exempel per post eller brev. Myndigheten kan således tillämpa bestämmelsen i lagen om elektronisk kommunikation i en sådan situation och använda elektronisk delgivning utan att detta kräver särskild reglering.

I momentet föreslås en hänvisning till det nya 18 § 2 mom., där det finns bestämmelser om elektroniska adresser till vilka myndigheten kan sända en elektronisk delgivning.

Det föreslås att bestämmelsen i 1 mom. om användning av bevislig delgivningsmetod flyttas till det nya 2 mom. Bestämmelsen i den gällande lagen har orsakat tolkningsoklarheter om bestämmelsens förhållande bland annat till bestämmelsen i 60 § 1 mom. i förvaltningslagen, enligt vilken mottagningsbevis kan användas också i de fall där det av andra skäl är nödvändigt för att trygga en parts rättigheter. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att den är mer enhetlig med bestämmelsen i förvaltningslagen och tillämpning av bestämmelsen ger på motsvarande sätt som bestämmelsen i förvaltningslagen myndigheten möjlighet till prövning av när det är motiverat att använda en bevislig delgivningsmetod. Enligt förarbetena till förvaltningslagen kan användning av bevisligt delgivningssätt för att trygga en parts rättigheter komma i fråga till exempel när det vid behandlingen blir nödvändigt att för utredning av ärendet förrätta syn eller muntligt hörande, och personens närvaro vid förrättningen behövs för att ärendet skall kunna avgöras (RP 72/2002 rd, s. 123).

Avsikten med bestämmelsen är att förbättra rättssäkerheten för mottagaren av delgivningen, eftersom en bevislig delgivningsmetod är effektivare än vanlig delgivning, då den ger säkerhet om att delgivningen har ägt rum och nått mottagaren. Ökningen av antalet användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden samt det att bevislig elektronisk delgivning är en förmånlig delgivningssmetod gör det möjligt att använda snabb bevislig elektronisk delgivning flexibelt i situationer där delgivningen inte direkt enligt lag måste ske bevisligt, men ett bevisligt delgivningssätt ändå behövs för att partens rättigheter ska kunna tryggas. Enbart till exempel av informationssäkerhetsskäl eller för tillförlitlig identifiering av mottagaren behöver myndigheten emellertid inte nödvändigtvis använda bevislig delgivning. Till exempel när tjänsten Suomi.fi-meddelanden används vid vanlig elektronisk delgivning kan personen identifieras tillförlitligt och uppgifterna överförs krypterade i informationsnätet.

På samma sätt som förvaltningslagen innehåller också annan lagstiftning bestämmelser om när myndigheten ska använda en bevislig delgivningsmetod. Sådan reglering finns till exempel i 90 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, i 11 kap. 3 § och 11 kap. 3 a § i rättegångsbalken samt i 3 kap. 40 § i utsökningsbalken.

Det föreslås att 2 mom. på grund av det nya 2 mom. flyttas till ett 3 mom., och att inga ändringar görs i det.

19 a §. Notifikation om delgivning i meddelandeförmedlingstjänsten. Det föreslås att en ny 19 a § fogas till lagen, enligt vilken myndigheten ska underrätta mottagaren om en handling som delges och som har sänts till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden för delgivning. Redan i nuläget skickas en sådan så kallad notifikation till den e-postadress som användaren angett. Det föreslås att saken regleras på lagnivå särskilt av den anledningen att myndigheterna i fortsättningen kan sända elektroniska delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden utan separat samtycke av mottagaren av delgivningen, när mottagaren är användare av tjänsten. Notifikationen kan således anses ha betydelse i synnerhet till den del att den elektroniska delgivningen effektivt kommer till mottagarens kännedom.

En notifikation förutsätts emellertid inte i alla situationer, utan mottagaren av delgivningen ska ha uppgett en elektronisk adress till tjänsten Suomi.fi-meddelanden för detta ändamål. Det kan hända att en person inte har en lämplig elektronisk adress eller att han eller hon av någon annan anledning inte vill ha separata notifikationer. När ett konto skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden begärs elektroniska kontaktuppgifter av personen för sändande av notifikationer. Om personen inte vill lämna en elektronisk kontaktuppgift informeras personen om att han eller hon själv regelbundet ska följa sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden med tanke på delgivningar som sänds dit.

I paragrafen tas det inte separat ställning till hur meddelandet tekniskt sänds eller till den elektroniska adress som anges. För motsvarande ändamål har man vanligen använt meddelande per e-post eller sms.

Notifikationen till meddelandeförmedlingstjänsten om en inkommen delgivning skickas i tekniskt avseende av den serviceproducent som tillhandahåller meddelandeförmedlingstjänsten, som för närvarande är Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Bestämmelser om detta föreslås ingå i 8 b § i lagen om stödtjänster. Myndigheten ansvarar dock själv till exempel för innehållet i notifikationen och även i övrigt för att delgivningsförfarandet är lämpligt till exempel i enlighet med 54 § i förvaltningslagen. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska kunna visa att notifikationen har skickats från meddelandeförmedlingstjänsten men myndigheten bär ändå inte ansvaret om notifikationen de facto inte når mottagaren av någon orsak som inte är beroende av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Till exempel i fråga om e-post är det möjligt att ett meddelande styrs till skräpposten eller att personens e-postlåda är full, vilket leder till att notifikationen de facto inte når mottagaren.

Det föreslås inga separata bestämmelser om innehållet i notifikationen, utan innehållet kan vara beroende till exempel av det tekniska genomförandet. Det är till exempel inte möjligt att i en notifikation som skickas som sms ge lika heltäckande information som i en notifikation som skickas per e-post. I fråga om innehållet i notifikationen kan krav härledas bland annat utifrån serviceprincipen enligt 7 § i förvaltningslagen och kravet på gott språkbruk enligt 9 § i förvaltningslagen. Begränsningar som gäller innehållet i notifikationen kan också härledas ur annan lagstiftning, såsom den ovan beskrivna 14 § i lagen om informationshantering.

19 b §. Notifikation om delgivning i en elektronisk tjänst. Det föreslås att till lagen fogas en ny 19 b §, som gäller en notifikation som skickas om en handling som delges i en elektronisk tjänst och som motsvarar den notifikation som det i 19 a § föreskrivs om i fråga om meddelandeförmedlingstjänsten.

I 1 momentet föreslås det bestämmelser om att myndigheten måste underrätta mottagaren om en handling som delges och som har sänts till en elektronisk tjänst. Detta motiveras av motsvarande orsaker som konstateras i 19 a §. I den elektroniska tjänsten kan handlingen delges elektroniskt på det sätt som beskrivs i motiveringen till 2 mom. utan mottagarens separata samtycke när en notifikation om detta skickas till meddelandeförmedlingstjänsten. Det finns därför ett behov av att reglera detta, för att en elektronisk delgivning effektivt ska komma till delgivningens mottagares kännedom.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om vart notifikationen ska sändas. Av 18 § 2 mom. och den föreslagna 19 b § 2 mom. följer att myndigheten kan delge en handling i sin elektroniska tjänst utan separat samtycke av mottagaren om en notifikation om delgivningen sänds från den elektroniska tjänsten till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Vidare ska en notifikation enligt 8 b § i lagen om stödtjänster sändas till mottagarens elektroniska adress, om mottagaren har uppgett en sådan i meddelandeförmedlingstjänsten.

Om det inte är möjligt att skicka en notifikation från den elektroniska tjänsten till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, till exempel för att tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte har anslutits till den elektroniska tjänsten eller för att mottagaren inte har tjänsten Suomi.fi-meddelanden i användning, ska notifikationen sändas till en annan elektronisk adress som mottagaren har meddelat myndigheten, såsom en e-postadress, eller skickas per sms. I detta fall förutsätter delgivning i myndighetens elektroniska tjänst att mottagaren av delgivningen på förhand har meddelat myndigheten en elektronisk adress som notifikationen får sändas till.

Enligt bestämmelsen ska en notifikation om en handling som delges i en elektronisk tjänst i första hand skickas till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men avsikten är ändå inte att förplikta myndigheterna att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Bestämmelser om skyldigheten och rätten att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden finns i lagen om stödtjänster.

På motsvarande sätt som i 19 a § föreslås det inte heller i 19 b § separata bestämmelser om vilken teknisk metod som ska användas för sändande av notifikationen. Myndigheten ansvarar för att på motsvarande sätt som i 19 a § visa att notifikationen har skickats, men myndigheten bär dock inte ansvaret för om notifikationen inte nått sin mottagare av någon orsak som är oberoende av myndigheten.

6.3 Lagen om ändring av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster

3 §. Tillämpningsområde. I 2 mom. finns bestämmelser om att lagens 2 kap. tillämpas på myndigheters digitala tjänster och andra elektroniska dataöverföringsmetoder som tillhandahålls allmänheten. I momentet utesluts förrättande av polisundersökning och förundersökning särskilt ur tillämpningsområdet för kap. 2. Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om digitala tjänster ändras så att det omfattar också förundersökning och polisundersökning.

Förundersökningsmyndigheter är enligt 2 kap. 1 § i förundersökningslagen utöver polisen Gränsbevakningsväsendet, Tullen och Försvarmakten. Tillgänglighetskraven i lagen om digitala tjänster är redan i nuläget tillämpliga på myndigheterna i fråga när dessa tillhandahåller digitala tjänster. Den gällande lagstiftningen om myndigheternas elektroniska tjänster gäller redan i nuläget i stor utsträckning förundersökningsmyndigheterna. Till exempel lagen om stödtjänster och lagen om informationshantering tillämpas också på förundersökningsmyndigheterna. Det föreslås också i propositionen att tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation ändras så att den gäller förundersökningsmyndigheter.

Polisundersökning utförs av polisen och avser enligt 6 kap. 1 § i polislagen (872/2011) annan undersökning som polisen enligt lag ska företa än förundersökning med anledning av brott. Polisundersökning är till exempel undersökning av dödsorsak och undersökning av fall där personer försvunnit. Polisundersökningen utförs med iakttagande av förundersökningslagen till tillämpliga delar på det sätt som undersökningens art förutsätter.

Av förundersökningsmyndigheterna har i synnerhet polisen utvecklat också sina e-tjänster i anslutning till förundersökning. Polisen tar i nuläget emot mer än 200 000 polisanmälningar elektroniskt i e-tjänsten, per e-post eller via någon annan elektronisk kanal. Det här är mer än hälften av den totala mängden polisanmälningar. Med tanke på harmonisering och förtydligande av regleringshelheten gällande myndigheternas e-tjänster och elektronisk kommunikation är det motiverat att 2 kap. i lagen om digitala tjänster tillämpas också på förundersökning och polisundersökning.

6.4 Lagen om ändring av lagen om rättegång i förvaltningsärenden

15 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på innehållet i besvär.

I 2 *mom.* finns bestämmelser om att uppge kontaktuppgifter för ändringssökanden och dennes lagliga företrädare eller ombud. Till momentet fogas ett krav på att ändringssökande utöver sitt namn och sina kontaktuppgifter ska uppge sin personbeteckning eller sitt företags- och organisationsnummer. Identifikationsuppgiften behövs bland annat för utredande av om ändringssökanden kan delges handlingar som hänför sig till rättegången i förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst i enlighet med förfarandet i det nya 90 § 5 *mom.* Dessutom förutsätter delgivning i en elektronisk tjänst att en personbeteckning eller ett företags- och organisationsnummer har uppgetts. Det föreslås att motsvarande reglering om att uppge personbeteckning eller företags- och organisationsnummer fogas också till exempelvis rättegångsbalken. Om besvär har anförts via förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst förmedlas personbeteckningen till domstolen direkt den vägen och identifierar samtidigt den person som anför besvär. Personbeteckningen ska uppges också för att ändringssökanden ska kunna identifieras. Om ändringssökanden saknar personbeteckning kan för identifiering uppges till exempel födelsedatum eller någon beteckning som en myndighet använder för identifiering av personen, såsom Migrationsverkets kundnummer. Företags- och organisationsnumret behövs för identifiering av en juridisk person som är ändringssökande.

Om talan i stället för av ändringssökanden förs av en företrädare eller ett ombud ska också dennes personbeteckning eller företags- och organisationsnummer uppges. Personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret behöver uppges för att delgivningar till företrädaren eller ombudet i de ovan konstaterade, tillämpliga fallen ska kunna ske informationssäkert i förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst. Personbeteckningen behöver inte uppges separat om företrädaren eller ombudet anför besvären direkt i e-tjänsten, eftersom uppgiften förmedlas direkt från e-tjänsten i samband med inloggningen.

Personbeteckningen är en personuppgift. Skyldigheten att uppge den grundar sig emellertid på lag, som har det godtagbara syfte som beskrivs ovan. Behandling av personbeteckningar behövs i domstolarnas rättskipningsuppgifter. Att personbeteckningen uppges bidrar till korrekt identifiering av mottagaren av delgivningen och minskar därmed risken för personuppgiftsincidenter. Parterna ska vid rättegång meddela domstolen också andra personuppgifter utifrån vilka en svarande eller ett vittne kan identifieras. Bestämmelser om behandling av personbeteckning finns i 29 § i dataskyddslagen (1050/2018) och i artikel 87 i den allmänna dataskyddsförordningen (2016/679).

Det föreslås dessutom att 2 mom. ändras så att ändringssökandens postadress och andra kontaktuppgifter ska uppges i besvärsskriften. Det är fråga om en klargörande ändring som gör att det entydigare än tidigare framgår av momentet att ändringssökandens postadress ska uppges i besvärsskriften. Ändringssökandens postadress behövs i nuläget bland annat vid fakturering av rättegångsavgiften. Vid behov är det också möjligt att använda postadressen som stöd för identifiering av ändringssökanden.

I 3 mom. föreskrivs det om en processadress till vilken handlingar som hänför sig till rättegången sänds. Det föreslås att momentet ändras så att man i besvärsskriften ska uppge en elektronisk adress eller en eventuell annan adress, till vilken handlingar som hänför sig till rättegången kan sändas. Liksom i den gällande lagen förutsätts således inte alltid att postadressen individualiseras som processadress, utan en elektronisk adress eller annan adress, det vill säga i praktiken postadressen, kan vara alternativ till varandra. Ändringssökanden ska emellertid enligt 15 § 2 mom. uppge också en postadress, även om den inte används som processadress.

I bestämmelsen anges först den elektroniska adressen, som för sin del styr ändringssökanden att uppge en elektronisk processadress, eftersom elektronisk delgivning är snabbare för parten och i många fall också ett tillgängligare alternativ. Dessutom effektiviserar en elektronisk processadress rättegången och minskar de kostnader som delgivningen av handlingar orsakar domstolen. Med elektronisk adress avses främst förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst eller en e-postadress. Det är inte i nuläget möjligt för förvaltningsdomstolen att skicka handlingar som ska delges direkt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, utan tjänsten Suomi.fi-meddelanden fungerar som notifikationskanal för e-tjänsten. Däremot är till exempel konton i gemenskapstjänster på sociala medier inte adresser i den bemärkelse som avses i bestämmelsen.

En eventuell annan adress avser i fortsättningen främst postadress. På samma sätt som i den gällande lagen ska det fortsättningsvis vara möjligt att använda en postadress som processadress. En postadress behöver användas som processadress till exempel om ändringssökanden inte har en elektronisk adress eller han eller hon inte kan sköta ärenden i e-tjänsten till exempel på grund av avsaknad av verktyg för stark autentisering.

Enligt förslaget ska det till 3 mom. också fogas en bestämmelse om att om en besvärsskrift eller en annan handling senare medan ärendet är anhängigt har skickats till förvaltningsdomstolens elektroniska tjänst ska det anses att den elektroniska tjänsten har uppgetts som processadress. Med förvaltningsdomstolens elektroniska tjänst avses förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst. Enligt de ändringar som föreslås i lagen om elektronisk kommunikation kan en myndighets e-tjänst användas vid vanlig eller bevislig elektronisk delgivning om ett meddelande om en handling som ska delges i e-tjänsten skickas till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller till någon annan elektronisk adress som har meddelats myndigheten för sändande av notifikationer. Från förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst skickas en notifikation till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Om mottagaren av delgivningen inte använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden får han eller hon en notifikation i e-posten eller som sms.

Om besvärsskriften eller senare när ärendet är anhängigt en annan handling har lämnats in via e-tjänsten är det motiverat att som processadress använda samma informationssäkra elektroniska miljö. Genom att rättegångsrelaterade handlingar delges i e-tjänsten kan det säkerställas också att handlingarna lämnas till rätt person, eftersom e-tjänsten förutsätter stark autentisering. Bestämmelsen hindrar dock inte ändringssökanden från att senare vid behov ange en annan adress som processadress, om ändringssökandens åtkomst till e-tjänsten till exempel av en eller annan orsak förhindras medan ärendet är anhängigt.

90 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om vanlig delgivning och bevislig delgivning.

I 1 mom. föreskrivs det om vanlig delgivning. Det föreslås att bestämmelsen, för att elektronisk delgivning ska poängteras, ändras så att ett elektroniskt meddelande nämns före delgivning per brev. Ändringen inverkar inte på bestämmelsens materiella innehåll och domstolen kan fortfarande använda det delgivningssätt som mottagaren angett och som enligt domstolens övervägande är lämpligt. Genom bestämmelsen understryks emellertid det utgångsläge att till exempel om ändringssökanden har uppgett flera processadresser används en elektronisk adress bland dessa i första hand.

I 4 mom. föreskrivs det om bevislig delgivning. Det föreslås att momentet ändras på motsvarande sätt som 1 mom. på så sätt att bevislig delgivning nämns som första punkt i förteckningen så att elektronisk delgivning poängteras. Inte heller denna ändring inverkar på det materiella tillämpandet av bestämmelsen.

Det föreslås ett nytt 5 mom., enligt vilket delgivningen kan lämnas till förvaltningsdomstolens elektroniska tjänst, det vill säga till förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst också i det fall att en annan elektronisk adress än e-tjänsten har angetts som processadress.

Enligt 15 § 3 mom. och 90 § 1 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden skickas handlingar från förvaltningsdomstolen till den processadress som mottagaren har uppgett. Således är det med stöd av de föreslagna bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation i princip inte möjligt att skicka en elektronisk delgivning till en annan elektronisk adress än den som har uppgetts, trots att ändringarna i lagen i sig möjliggör elektronisk delgivning utan samtycke till en e-tjänst om det skickas ett meddelande om delgivningen från e-tjänsten till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Bestämmelsen behövs för att handlingar ska kunna delges elektroniskt i en e-tjänst i så många situationer som möjligt, eftersom det är en informationssäker elektronisk miljö, där mottagaren av delgivningen kan identifieras med stark autentisering. En handling kan med stöd av momentet delges i e-tjänsten som vanlig elektronisk delgivning eller som bevislig elektronisk delgivning.

I praktiken kan en annan elektronisk processadress närmast vara en e-postadress. Det är inte i nuläget möjligt för förvaltningsdomstolen att skicka handlingar som ska delges direkt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden, utan tjänsten Suomi.fi-meddelanden fungerar som notifikationskanal för e-tjänsten. En e-tjänst är i sin tur i regel ett mer informationssäkert alternativ än e-post, och dessutom kan mottagaren av delgivningen identifieras tillförlitligt som det konstaterats ovan. Bestämmelsen kan tillämpas oavsett vilken väg besvären har blivit anhängiga. Tillämpningen av bestämmelsen förutsätter emellertid att en elektronisk adress har uppgetts som processadress. Om besvären har anförts i e-tjänsten eller ändringssökanden senare, när ärendet varit anhängigt, har övergått till att använda e-tjänsten, fungerar e-tjänsten redan i princip som processadress i enlighet med den bestämmelse som föreslås i 15 § 3 mom. I detta fall kan 90 § 1 mom. eller 4 mom. 1 punkten tillämpas vid delgivningen.

Ordalydelsen i bestämmelsen ger förvaltningsdomstolen utrymme för skönsmässig bedömning av tillämpningen av bestämmelsen. En förutsättning för att bestämmelsen ska kunna tillämpas är att mottagaren av delgivningen är användare av den meddelandeförmedlingstjänst som avses i lagen om stödtjänster, det vill säga tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Detta visar att mottagaren av delgivningen använder ett verktyg för stark autentisering och således också har åtkomst till e-tjänsten. I praktiken ska förvaltningsdomstolen kontrollera saken i användarregistret för tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

En notifikation om delgivningen i e-tjänsten skickas till den elektroniska adress som mottagaren av delgivningen har uppgett som processadress, främst till e-postadressen. Bestämmelsen tryggar att delgivningen är effektiv och att den går fram, eftersom ändringssökanden till den elektroniska adress som han eller hon har uppgett får information om att en handling har sänts. Det är fråga om en specialbestämmelse i förhållande till det föreslagna 19 b § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation, enligt vilket notifikationen i första hand skickas till meddelandeförmedlingstjänsten, det vill säga till tjänsten Suomi.fi-meddelanden och först i andra hand till en annan elektronisk adress som uppgetts. Bestämmelsen behövs på grund av regleringen om processadress i 15 § 3 mom. och den tryggar på det sätt som beskrivs ovan att delgivningen når fram i sådana situationer, där e-tjänsten inte har uppgetts som processadress.

6.5 Lagen om ändring av rättegångsbalken

5 kap. Om väckande av talan och förberedelse i tvistemål

2 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på innehållet i stämningsansökan. Enligt 2 mom. ska i stämningsansökan uppges bland annat en processadress, med vilken avses den postadress samt en eventuell annan adress till vilken kallelser, uppmaningar och meddelanden som gäller målet kan sändas.

Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen så att käranden som sin processadress ska uppge en elektronisk eller eventuell annan adress. Även om bestämmelsen redan i nuläget gör det möjligt att uppge också en elektronisk adress som processadress uttrycker ändringen att utgångsläget är att en elektronisk adress uppges.

Ändringen behövs trots att det redan i nuläget är allmänt att en elektronisk adress uppges, i synnerhet när käranden har ett rättegångsombud eller ett rättegångsbiträde. Avsikten med ändringen är att försöka främja detta positiva förfarande, eftersom användningen av elektronisk processadress gör rättegången effektivare och minskar kostnaderna för delgivning av handlingar. Också sett utifrån syftet med propositionen, att främja digital myndighetskommunikation, är det viktigt att käranden kan nå elektroniskt.

En elektronisk adress kan avse till exempel ett konto i den meddelandeförmedlingstjänst som definieras i 3 § i lagen om stödtjänster, det vill säga för närvarande tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men också en e-postadress eller i fortsättningen domstolarnas elektroniska tjänst. Däremot är till exempel konton i gemenskapstjänster på sociala medier inte adresser i den bemärkelse som avses i bestämmelsen.

Eftersom alla inte har faktiska förutsättningar för att använda elektroniska kommunikationsmedel är det med tanke på likabehandling och också rättsskyddet problematiskt om angivande av en elektronisk processadress förutsätts utan undantag. Därför ska också angivande av en annan än elektronisk adress, såsom postadress, kvarstå som en möjlighet.

För bättre läsbarhet i momentet föreslås det att bestämmelsen om processadress införs som en separat mening.

Till momentet fogas också en ny mening om angivande av personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för parten, det vill säga käranden, svaranden, och en eventuell annan part samt personbeteckning för en person som benämns vittne eller annan person som ska höras. Angivande av dessa uppgifter främjar behandlingen av ärendet i tingsrätten, eftersom uppgiften

bidrar till identifiering av parterna och behövs vid delgivningen. Med hjälp av personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret kan mottagaren av delgivningen identifieras, varvid delgivningen kan levereras till rätt mottagare. Detta accentueras vid elektronisk delgivning, där risken för att delgivningen skickas till fel person är större än till exempel vid delgivning genom stämningsman.

Skyldigheten att ange de nämnda uppgifterna anstränger inte nämnvärt käranden, eftersom bara sådana beteckningar som redan färdigt är kända förutsätts bli angivna. Svarandens personbeteckningen eller företags- och organisationsnummer kan framgå till exempel av ett avtal mellan parterna. Käranden förutsätts alltså inte vidta några särskilda åtgärder för att utreda personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret. Det finns emellertid inget hinder för att utreda företags- och organisationsnumret i offentliga källor såsom handelsregistret eller företags- och organisationsdatasystemet.

Personbeteckningen eller företags- och organisationsnumret ska meddelas tingsrätten på lämpligt sätt. Det är således inte nödvändigt att ange beteckningarna i stämningsansökan, utan de kan meddelas också på annat sätt. Därmed kommer personbeteckningen inte i stämningen till svarandens kännedom. Förslaget motsvarar bestämmelserna om lämnande av kontaktinformation (RP 32/2001 rd s. 31).

Personbeteckningen är en personuppgift. Skyldigheten att uppges den grundar sig emellertid på lag, som har det godtagbara syfte som beskrivs ovan. Behandling av personbeteckningar behövs i domstolarnas rättskipningsuppgifter. Att personbeteckningen uppges bidrar till korrekt identifiering av mottagaren av delgivningen och minskar därmed risken för personuppgiftsincidenter. Parterna ska vid rättegång lämna tingsrätten också andra personuppgifter utifrån vilka en svarande eller ett vittne kan identifieras. Bestämmelser om behandling av personbeteckning finns i 29 § i dataskyddslagen (1050/2018) och i artikel 87 i den allmänna dataskyddsförordningen (2016/679).

10 §. I 3 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i svaret. Momentet tillämpas också på uttalande som ges i ansökningsärende. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av processadress samt svarandens personbeteckning eller företags- och organisationsnummer samt personbeteckningen för ett vittne eller en annan person som ska höras på samma sätt som kapitlets 2 § 2 mom. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 2 §.

11 kap. Om delgivning i rättegång

3 §. I 1 mom. föreskrivs det om bevislig delgivning. Det föreslås att momentet ändras för främjande av elektronisk delgivning.

Momentet ändras för det första genom att ordningen på delgivningssätten ändras så att bestämmelser om bevislig elektronisk delgivning finns i 1 punkten och bestämmelser om delgivning med mottagningsbevis i 3 punkten. Bestämmelser om delgivning med delgivningskvitto finns också i fortsättningen i 2 punkten.

Avsikten med ändringen är att understryka betydelsen av bevislig elektronisk delgivning som delgivningssätt. Delgivning med delgivningskvitto och delgivning med mottagningsbevis är ändå i fortsättningen möjliga under samma förutsättningar som i nuläget.

Momentet ändras också genom att punkten om bevislig elektronisk delgivning förtydligas. Bevislig elektronisk delgivning avser delgivning som avses i 18 § i lagen om elektronisk kommunikation. Det är fråga om en hänvisning uttryckligen till delgivningssättet. Den bevisliga

elektroniska delgivning som avses i lagen om elektronisk kommunikation kan således användas vid delgivning av alla handlingar, alltså också stämning i brottmål.

I propositionen föreslås det att också 18 § i lagen om elektronisk kommunikation ändras. I fortsättningen kan en handling delges bevisligt genom att den skickas som elektroniskt meddelande till meddelandeförmedlingstjänsten, e-tjänsten eller en annan elektronisk adress som mottagaren har angett som kontaktuppgift. Elektronisk bevislig delgivning förutsätter inte längre separat samtycke.

Ändringen av 18 § i lagen om elektronisk kommunikation innebär i rättegångar att alla handlingar i fortsättningen kan delges bevisligt också vid rättegång så som föreskrivs i den paragrafen. Det effektiviserar delgivningen och rättegångsförfarandet.

Den meddelandeförmedlingstjänst som avses i 18 § i lagen om elektronisk kommunikation definieras i 3 § i lagen om stödtjänster. För närvarande är det fråga om tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Med stöd av den föreslagna 8 d § i lagen om stödtjänster skapas åt en fysisk person ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden när personen identifierar sig med hjälp av den identifieringstjänst för fysiska personer som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten i den lagen. Det här kan bedömas öka antalet konton i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och således förutsättningarna att verkställa bevisliga elektroniska delgivningar via tjänsten.

Att delgivning skickas till meddelandeförmedlingstjänsten försvagar inte mottagarens rättsskydd. Elektronisk bevislig delgivning förutsätter för det första att mottagaren identifieras med en informationssäker och bevislig teknik. Därför kan man i fortsättningen minst på ett sätt som motsvarar nuläget säkerställa att delgivningen når rätt person. Användningen av meddelandeförmedlingstjänsten kan dessutom med stöd av 8 f § i lagen om stödtjänster förhindras om serviceproducenten har orsak att misstänka att någon annan än den för vilken kontot har skapats använder det olagligt eller om säkerheten i användningen av kontot i meddelandeförmedlingstjänsten eller användarens rättsskydd annars äventyras.

En förutsättning för att delgivningen sker är enligt 18 § 4 mom. i lagen om elektronisk kommunikation kravet på att mottagaren av delgivningen bekräftar att handlingen har tagits emot. Om handlingen inte har bekräftats vara mottagen inom sju dagar från att det elektroniska meddelandet sändes, iaktas vid delgivningen vad som annanstans i lag föreskrivs om delgivning. På så sätt kan man i fortsättningen lika effektivt som i nuläget försäkra sig om att en handling som ska delges faktiskt kommer till mottagarens kännedom. Rättsskyddet för mottagaren av delgivningen tillgodoses också på så sätt att mottagaren får en notifikation om att ett meddelande kommit in på det sätt som föreskrivs i 19 a § i lagen om elektronisk kommunikation.

Personen kan dessutom alltid förhindra att delgivningar som är adresserade till honom eller henne skickas till meddelandeförmedlingstjänsten genom att begära att hans eller hennes konto stängs. Bestämmelser om detta ska enligt förslaget finnas i 8 § 1 mom. i lagen om stödtjänster.

Domstolar och åklagare är inte skyldiga att använda bevislig elektronisk delgivning vid delgivning av handlingar med stöd av 3 §. Domstolar och åklagare kan också i fortsättningen välja vilket av de delgivningssätt som nämns i paragrafen de använder i ett enskilt fall. Även om bevislig elektronisk delgivning ofta är det enklaste och förmånligaste delgivningssättet kan det finnas situationer, där det är mer motiverat att välja delgivning med mottagningsbevis eller delgivningskvitto. Bevislig elektronisk delgivning förutsätter till exempel i praktiken att mottagaren kan ta emot sådana delgivningar och vill göra det.

Det föreslås inga ändringar till exempel i bestämmelserna om delgivning genom stämningsman eller delgivning per telefon. Dessa och andra delgivningssätt kan i fortsättningen användas på samma sätt som i nuläget.

När mottagaren av delgivningen vistas utomlands och adressen där är känd, levereras delgivningen i enlighet med kapitlets 8 §. Om delgivningen inte har anförtrotts en part, ska domstolen se till att de handlingar som ska delges skickas så som föreskrivs separat eller så som man avtalat med den främmande staten i fråga. I Europeiska unionen tillämpas artikel 19 i delgivningsförordningen (2020/1784) vid elektronisk delgivning i ärenden av civil eller kommersiell natur.

3 a §. I paragrafen föreslås bestämmelser om delgivning av andra handlingar än stämning. I 2 *mom.* finns en bestämmelse om tidpunkten för delfåendet när en handling har postats. Eftersom den delgivning som avses i paragrafen med stöd av 19 § i lagen om elektronisk kommunikation kan ske också som vanlig elektronisk delgivning bidrar det till tydligare lagstiftning om det i momentet infogas en informativ hänvisning till det som föreskrivs i den paragrafen om tidpunkten för delfåendet. I enlighet med den paragraf som det hänvisas till anses mottagaren ha fått del av beslutet den tredje dagen efter att meddelandet postades, om inte något annat visas.

5 §. I 2 *mom.* föreskrivs det om en situation där det är svårt att kopiera någon annan handling som ska delges än en stämningsansökan, ett svaromål eller en skriftlig utsaga eller om en kopiering är oändamålsenlig. Det kan vara fråga om till exempel kartor, ritningar eller andra omfattande handlingar som ska presenteras som bevis (RP 16/1990 rd, s. 14). I sådana situationer kan domstolen besluta att materialet hålls tillgängligt i domstolen eller på någon annan lämplig plats som domstolen bestämmer.

Till domstolar kan också lämnas handlingar som det inte nödvändigtvis är svårt eller oändamålsenligt att kopiera hos domstolen, men som det kan vara svårt eller ändamålsenligt att överlämna till mottagaren av delgivningen. Sådana kan vara till exempel filer i ett ovanligt filformat eller stora filer. Orsaken till detta är att den meddelandeförmedlingstjänst som används vid elektronisk delgivning och i fortsättningen domstolarnas e-tjänst inte nödvändigtvis stöder alla slag av filer. Vid andra delgivningssätt kan det vara svårt eller oändamålsenligt att överlämna en videoinspelning eller en annan omfattande fil då det förutsätter användning av till exempel en minnessticka eller motsvarande utrustning.

För att situationer av det slag som beskrivs ovan ska kunna beaktas och för främjande av elektronisk delgivning föreslås det att momentet ändras så att domstolen kan besluta att materialet ska hållas tillgängligt också när det är svårt eller på grund av handlingens omfattning är oändamålsenligt att överlämna det till mottagaren av delgivningen. Omfattningen kan också i fortsättningen innebära såväl handlingens fysiska storlek som filstorleken.

I momentet finns bestämmelser också om var materialet kan hållas tillgängligt. Tänkbara platser är domstolens lokaler och andra lämpliga platser som domstolen bestämmer. I förarbetena för bestämmelsen ges som exempel ett postkontor nära mottagaren eller, i ett jorddomstolsärende, någon av lantmäteriverkets lantmäteribyråer eller den kommunala vägnämnden (RP 9/2005 rd s. 18).

Det föreslås att momentet till denna del ändras så att materialet också kan finnas tillgängligt genom att det på lämpligt sätt görs elektroniskt tillgängligt, om inte något annat föreskrivs i lag. Avsikten med ändringen är att göra det möjligt att utnyttja elektroniska metoder för tillgänglighållande. Till exempel en omfattande videoinspelning kan när tekniken utvecklas hållas tillgänglig i myndighetens informationssystem så att mottagaren av delgivningen via en visningsförbindelse kan se inspelningen. I fortsättningen kan ett alternativ också vara att en handling

hålls tillgänglig i domstolarnas elektroniska tjänst, som för närvarande utvecklas, i en situation där e-tjänsten inte kan användas för delgivning av handlingen. Förslaget kan bedömas effektivisera förfarandet för tillgänglighållande i domstolen och underlätta parternas åtkomst till det material som med stöd av bestämmelsen hålls tillgängligt.

Sättet för tillgänglighållandet ska vara lämpligt. Hur lämpligt sättet för tillgänglighållande är ska bedömas framför allt utifrån om sättet är informationssäkert och faktiskt kan användas av mottagaren av delgivningen.

Domstolen kan inte besluta att ett material ska hållas tillgängligt för parten på det sätt som nu föreslås om något annat föreskrivs i lag. En bild- eller ljudinspelning kan inte hållas tillgänglig om upptagningen enligt 13 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar kan lämnas ut bara genom att den hålls tillgänglig i domstolen.

Det föreslås att den sista meningen i momentet ändras så att det blir språkligt tydligare.

Momentet gäller fortfarande endast andra handlingar än stämningsansökningar, svaromål eller skriftliga utsagor som ska delges. Domstolen kan inte heller i fortsättningen med stöd av momentet bestämma om tillgänglighållandet av sådana. Bestämmelser om tillgänglighållande av svaromål, skriftliga utsagor och ändringsansökningar finns i 3 mom.

7 §. Paragrafen gäller mellanhandsdelgivning som kan tillämpas när mottagaren av delgivningen kan antas hålla sig undan delgivningen. Enligt 2 mom. ska stämningssmannen, om mellanhandsdelgivning tillämpas, sända mottagaren ett meddelande om delgivningen per post. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att meddelandet ska sändas såväl per post som elektroniskt.

I fråga om postförsändelser innebär förslaget inte någon ändring jämfört med nuläget. Bestämmelsen om att meddelandet vid sidan av den elektroniska adressen uttryckligen ska sändas också till postadressen innebär att meddelandet trots bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation ska sändas till mottagaren av delgivningen också per post.

Trots utvecklingen av den elektroniska kommunikationen kan det fortfarande anses vara behövt att meddelandet postas till mottagaren av delgivningen, eftersom det är fråga om personer som är svåra att nå. Om det över huvud taget blir nödvändigt att tillgripa mellanhandsdelgivning har mottagaren av delgivningen inte kunnat nås med primära metoder, som bland annat omfattar bevislig elektronisk delgivning. Även om mottagaren av delgivningen själv har valt att vara svår att nå, är det med tanke på att delgivningen faktiskt ska ske och således i sista hand att rättegången ska vara rättvis viktigt att åtminstone sträva efter att säkerställa att meddelandet om mellanhandsdelgivning faktiskt når mottagaren av delgivningen. Delgivningen inverkar väsentligt på hur parternas rätt till en rättvis rättegång tillgodoses (GrUU 9/2010 rd s. 2).

I fortsättningen ska stämningssmannen sända meddelandet om mellanhandsdelgivning till mottagaren av delgivningen förutom per post också till personens kända elektroniska adresser. Det kan främst vara fråga om ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men också mottagarens e-postadress, om stämningssmannen av någon anledning känner till den. Om mottagaren av delgivningen inte har någon elektronisk adress som är känd, räcker det att meddelandet sänds per post. Bestämmelser om en motsvarande skyldighet finns i 8 kap. 3 och 5 § i lagen om bostadsaktiebolag (1599/2009). De handlar om delgivning av varning och beslut om att ta en aktielägenhet i bolagets besittning i vissa situationer

På grund av att 2 mom. ändras ska också 3 mom. om tidpunkten för när delgivningen sker ändras. Enligt det momentet anses delgivningen i fortsättning ha skett när det meddelande som

avses i 2 mom. har sänts. Om meddelandet har sänts till flera adresser är det avgörande vid vilken tidpunkt det första meddelandet sändes.

30 kap. Fullföljd av talan från hovrätt till högsta domstolen

6 §. I 3 mom. föreskrivs det om uppgivande av processadress i en fullföljdsskrift som riktas till högsta domstolen i ett ärende som hovrätten har behandlat som andra fullföljdsinstans. Momentet tillämpas med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 13 § 3 mom. också i ärenden som hovrätten behandlat som första fullföljdsinstans.

Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 5 kap. 2 §.

11 §. I 2 mom. föreskrivs det om uppgivande av processadress i ett bemötande som riktas till högsta domstolen i ett ärende som hovrätten har behandlat som andra fullföljdsinstans. Momentet tillämpas med stöd av hänvisningsbestämmelsen i kapitlets 15 § 1 mom. också i ärenden som hovrätten behandlat som första fullföljdsinstans.

Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 5 kap. 2 §.

6.6 Lagen om ändring av 25 kap. 16 § i lagen om ändring av rättegångsbalken

25 kap. Om fullföljd av talan från tingsrätt till hovrätt

16 §. I 1 mom. föreskrivs det om uppgivande av processadress i en besvärsskrift som riktas till hovrätten. Momentet ska med stöd av den hänvisningsbestämmelse som ingår i 26 kap. 4 § 2 mom. också gälla ett bemötande.

Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 5 kap. 2 §. Dessutom föreslås det att en mening infogas om meddelande av personbeteckning på grunder som likaså framgår i anslutning till 5 kap. 2 §. Skyldigheten gäller bara personer som ändringssökanden personligen vill förhöra och som inte har förhörts i tingsrätten. Hovrätten har oftast kännedom om personbeteckningarna för personer som förhörts i tingsrätten.

Momentet har tidigare ändrats genom lag 96/2022 i anslutning till en reform som gäller att vid ändringssökande ta emot muntlig bevisning genom en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten. Bestämmelser om ikraftträdandet av den tidigare ändringen i momentet utfärdas särskilt genom lag vid en tidpunkt som bestäms senare. Den ändring som nu föreslås ska enligt förslaget träda i kraft samtidigt som den tidigare ändringen i momentet. Enligt befintlig information sker detta i slutet av 2025 eller början av 2026.

6.7 Lagen om ändring av lagen om rättegång i marknadsdomstolen

4 kap. Handläggning av mål och ärenden som gäller industriella rättigheter och upphovsrätt

7 §. I 2 mom. föreskrivs det om de uppgifter som ska anges i en besvärsskrift i ärenden som gäller industriella rättigheter och upphovsrätt. På de uppgifter som lämnas i bemötandet tillämpas dessutom 15 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Enligt det moment till vilket det hänvisas i paragrafen ska i besvärsskriften anges namn och kontaktuppgifter för ändringssökanden. Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Medan besvären är anhängiga ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

I det moment som det hänvisas till finns inga bestämmelser om processadress. Bestämmelser om meddelande av processadress finns i 15 § 3 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, som det inte hänvisas till i detta moment. För att förtydliga lagstiftningen föreslås det att en hänvisning också till den bestämmelsen ska fogas till 7 § 2 mom.

5 kap. Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

4 §. I 3 mom. föreskrivs det om den ansökan med vilken ett marknadsrättsligt ärende blir anhängigt. Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

6 §. I 4 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i ett bemötande i ett marknadsrättsligt ärende. Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

6.8 Lagen om ändring av lagen om rättegång i arbetsdomstolen

15 §. I 2 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i en stämningsansökan. Enligt 1 punkten ska i stämningsansökan anges parterna och de som ska kallas för att höras samt deras postadresser.

Enligt förslaget ska det till punkten fogas ett krav på att i det stämningsansökan utöver postadresser ska anges elektroniska adresser för parterna och dem som ska kallas för att höras. Med elektronisk adress avses detsamma som i 5 kap. 2 § i rättegångsbalken. Även om det anses att angivande av e-postadresserna för parterna och dem som ska kallas för att höras redan i nuläget är allmänt, kan ändringen anses främja förutsättningarna för digital myndighetskommunikation i arbetsdomstolen.

6.9 Lagen om upphävande av 3 och 5 § i lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar

3 §. I paragrafen föreskrivs om en parts rätt att få sig handlingar från hovrätten och högsta domstolen tillställda med posten eller genom bud. Det föreslås att paragrafen hävs. Det är i alla händelser klart att de handlingar som nämns i paragrafen på begäran ska sändas till parten. Handlingarna kan då sändas till processadressen, som parten ska ha meddelat hovrätten och högsta domstolen och som kan vara också något annat än en postadress eller ett bud. Även om paragrafen med stöd av 19 § i lagen om elektronisk kommunikation kan tolkas så att den möjliggör också att handlingarna sänds elektroniskt, bidrar bestämmelsen om tillställande uttryckligen per post eller genom bud inte till att förtydliga lagstiftningen.

5 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om det sätt på vilket domstolen ska sända vissa handlingar till dem som begär dem. Det föreslås att paragrafen hävs. Motiveringen motsvarar den som föreslås för 3 §.

6.10 Lagen om ändring av fastighetsbildningslagen

237 §. I paragrafen föreskrivs det om kraven på innehållet i besvärsskriften när en part söker ändring i ett avgörande vid förrättning genom att anföra besvär hos jorddomstolen. Bestämmelsen ska med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 256 § 5 mom. också gälla ett bemötande till jorddomstolen.

Det föreslås att *1 mom.* ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

6.11 Lagen om ändring av lagen om grupptalan om åtgärder för förbuds föreläggande

8 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om krav på innehållet i ansökan. Det föreslås att *3 mom.* ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

6.12 Lagen om ändring av lagen om rättegång i brottmål

5 kap. Om väckande av åtal

3 §. I *2 mom.* finns bestämmelser om namn- och kontaktuppgifter som ska uppges i stämningsansökan i ett brottmål där åklagaren utför åtal. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för parter, vittnen eller andra som ska höras på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken. Uppgiften behöver inte meddelas i stämningsansökan, utan ett lämpligt sätt kan vara till exempel åklagarens och domstolens gemensamma informationssystem.

9 §. I *3 mom.* finns bestämmelser om de kontaktuppgifter som i svaromålet ska meddelas i ett brottmål som åklagaren utför. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av ett vittnes personbeteckning på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

7 kap. Om behandlingen av brottmål där målsäganden ensam för talan

2 §. I *2 mom.* finns bestämmelser om namn- och kontaktuppgifter som ska uppges i stämningsansökan i ett brottmål där målsäganden ensam för talan. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för parter, vittnen eller andra som ska höras på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

7 §. I *3 mom.* finns bestämmelser om de kontaktuppgifter som i svaromålet ska meddelas i ett brottmål där målsäganden ensam för talan. Det föreslås att momentet ändras i fråga om meddelande av ett vittnes personbeteckning på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

6.13 Lagen om ändring av 3 kap. 1 § i förundersökningslagen

3 kap. Allmänna bestämmelser om hur förundersökning ska genomföras

1 §. Paragrafen innehåller bestämmelser om registrering av anmälan om brott. Enligt 3 mom. ska en målsägande som har gjort en anmälan om brott få en skriftlig bekräftelse av anmälan, som innehåller de grundläggande uppgifterna om anmälan och om det brott eller den händelse som har anmälts.

Det föreslås att momentet ändras så att det också är möjligt att ge bekräftelsen genom att sända den till den adress som målsäganden uppgett och som kan vara en elektronisk adress eller en postadress. En elektronisk adress kan i praktiken vara tjänsten Suomi.fi-meddelanden på motsvarande sätt som i delgivningsbestämmelserna, förundersökningsmyndighetens e-tjänst eller en annan elektronisk adress som mottagaren av delgivningen har meddelat som sin kontaktuppgift, det vill säga exempelvis en e-postadress. Ändringen möjliggör digital myndighetskommunikation i fråga om den bekräftelse som avses i momentet.

Genom bestämmelsen genomförs artikel 5.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF. Enligt skäl 24 i ingressen till direktivet ska den skriftliga bekräftelsen innehålla uppgift om de grundläggande aspekterna av brottet, till exempel brottstyp, tidpunkt och plats, samt den eventuella skada eller förlust som har orsakats av brottet. Denna bekräftelse bör innehålla ett ärendenummer och tidpunkten och platsen för anmälan, så att den kan tjäna

som bevis för att brottet har anmälts, till exempel med avseende på försäkringsfordringar.

I artikel 6 i direktivet föreskrivs det om brottsoffers rätt att erhålla information om det egna ärendet. I anslutning till den bestämmelsen konstateras det i skäl 26 i ingressen att om inte annat anges, bör det vara möjligt att tillhandahålla den information som ska meddelas brottsoffret muntligen eller skriftligen, även på elektronisk väg. I skäl 27 preciseras det dessutom att information till ett brottsoffer bör lämnas till den senast kända postadressen eller de elektroniska kontaktuppgifter som brottsoffret har uppgett till den behöriga myndigheten.

Eftersom en betydande mängd brottsanmälningar numera görs elektroniskt är det motiverat att möjliggöra att också en bekräftelse på en brottsanmälan kan ges elektroniskt. Med tanke på bekräftelsen är det inte nödvändigt att den ges på papper. Med tanke på målsägandens rättskydd är det väsentliga att delgivningen i princip sker på det sätt som målsäganden önskar.

6.14 Lagen om ändring av 35 a § i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot

35 a §. I 1 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i en besvärsskrift. Det föreslås att 6 punkten ändras i fråga om processadressen på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. På motsvarande sätt som i rättegångsbalken föreslås det att till 1 mom. 7 punkten fogas en skyldighet att ange personbeteckning för vittnen och andra som ska höras. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken. Dessutom föreslås det att regleringen görs förenlig med bestämmelserna till exempel i rättegångsbalken och lagen om rättegång i brottmål på så sätt att det är möjligt att telefonnummer och andra kontaktuppgifter för ändringssökanden och eventuella vittnen och andra som ska höras kan meddelas tingsrätten också på andra lämpliga sätt än i besvärsskriften.

6.15 Lagen om ändring av 60 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten

60 §. I 2 mom. föreskrivs det om kraven på innehållet i disciplinbesvär. Det föreslås att momentet ändras i fråga om processadress och personbeteckning för vittnen eller andra som ska

höras på samma sätt som 5 kap. 2 § 2 mom. i rättegångsbalken. Motiveringen motsvarar den som föreslås i fråga om 5 kap. 2 § i rättegångsbalken.

6.16 Lagen om ändring av utsökningsbalken

3 kap. Allmänna bestämmelser om förfarandet

15 §. *Byte av ansvarig utmättningsman.* Det föreslås att 2 mom. stryks helt. I brev som sänds till en utsökningsgäldenär ska anges uppgifter om den utsökningsman som vid den givna tidpunkten är ansvarig för gäldenärens ärende. Den ansvarige utsökningsmannens uppgifter anges också i Utsökningsverkets egen elektroniska tjänst, Ulsa. Vid behov får alltså gäldenären uppgift om den ansvarige utsökningsman som ansvarar för gäldenärens ärende utöver i brev som sänds till gäldenären till exempel genom att kontakta Utsökningsverket.

33 §. *Meddelande om anhängighet.* Det föreslås att orden ”utan dröjsmål” raderas i den första meningen i 1 mom. och ersätts med orden ”inom skälig tid”. Som skälig tid kan betraktas exempelvis en vecka eller högst två veckor. Ändringen gör det möjligt för Utsökningsverket att sätta ihop brev som är avsedda för samma gäldenär i ett och samma kuvert till exempel under en veckas eller två veckors tid och sända dem till gäldenären på en gång. Genom att orden ”utan dröjsmål” raderas och ersätts med orden ”inom skälig tid” kan postningsrytmen i fråga om till exempel meddelanden om anhängighet göras en aning glesare och till gäldenären kan på en gång och i samma kuvert sändas meddelanden om anhängighet i flera ärenden som berör honom eller henne. Avsikten med ändringen är att möjliggöra ett sådant ovan beskrivet förfarande, som enligt den gällande bestämmelsen inte verkar vara möjligt. Tidsfristen för en betalningsuppmaning/flyttningsuppmaning eller annan uppmaning som sänds till gäldenären i samband med ett meddelande om anhängighet bedöms alltid enligt avsändningsdagen för uppmaningen. Ändringen bedöms därmed inte försvaga gäldenärens ställning.

38 §. *Delgivningsadress.* Det föreslås att 2 mom. 2 punkten ändras så att där hänvisas till lagen om stödtjänster och till 3 § 1 mom. 7 punkten i den lagen, där meddelandeförmedlingstjänsten (Suomi.fi-meddelanden) nämns. Avsikten är att genom denna ändring beakta det i programmet för att prioritera digitala myndighetstjänster angivna målet att minska myndigheternas brevpostvolym genom att utnyttja i synnerhet tjänsten Suomi.fi-meddelanden och starkare lyfta fram tjänsten. Ändringen förändrar inte nuläget, där Utsökningsverket redan i betydande omfattning använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden för delgivning. Bestämmelsen i 2 mom. 3 punkten verkar också redan i nuläget möjliggöra att Utsökningsverkets egen elektroniska tjänst Ulsa används för delgivning åtminstone i sådana situationer där en person som avses i 3 kap. 38 § 1 mom. i utsökningsbalken har meddelat tjänsten som sin delgivningsadress. Då kan delgivningen göras i Ulsa och personen ska underrättas om detta i enlighet med den föreslagna nya 19 b § i lagen om elektronisk kommunikation. I enlighet med bestämmelsen i den föreslagna 19 b § ska notifikationen sändas till ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller till en annan elektronisk adress som mottagaren har meddelat Utsökningsverket.

Det föreslås att 3 mom. stryks helt. Bestämmelsen i 3 mom. överlappar nämligen med bestämmelsen i 8 e § i lagen om stödtjänster. I fortsättningen är det möjligt att med stöd av 8 e § i lagen om stödtjänster förbjuda att tjänsten Suomi.fi-meddelanden och Suomi.fi-kontot används för delgivningar, men inte längre med stöd av 3 kap. 38 § 3 mom. i utsökningsbalken. Således gäller möjligheten att förbjuda användning av tjänsten i fortsättningen all myndighetskommunikation, men den som annars använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska inte längre särskilt kunna förbjuda att tjänsten används för delgivning av brev från Utsökningsverket. Med tanke på en enhetlig reglering är det mer ändamålsenligt att vägran att ta emot Suomi.fi-meddelanden sker med stöd av allmän lagstiftning. Avsikten är att förbud som meddelats med stöd av gällande 3

kap. 38 § 3 mom. i utskökningsbalken upphör att gälla i det skedet när den nya lagstiftningen träder i kraft. Därför ska Utsökningsverket innan den nya lagstiftningen träder i kraft på ett sätt som verket betraktar som lämpligt informera alla som meddelat förbud att förbudet upphör att gälla. Samtidigt kan det vara ändamålsenligt att informera också om hur den ska gå till väga som fortsättningsvis vill förbjuda att tjänsten Suomi.fi-meddelanden och Suomi.fi-kontot används efter att den nya lagstiftningen trätt i kraft.

39 §. Vanlig delgivning. I 2 mom. föreslås det att den del av bestämmelsen som gäller en delgivningstidpunkt på tre dagar för elektroniska meddelanden stryks, varvid tidpunkten för delgivningen fastställs med stöd av allmänna lagar. Om inte något annat visas anses ett elektroniskt meddelande enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation ha delgivits den tredje dagen efter att meddelandet sändes. För tydlighetens skull föreslås det att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., där det i fråga om tidpunkten för delfående hänvisas till lagen om elektronisk kommunikation och till lagens 19 §.

41 §. Bevisliga delgivningssätt. Det föreslås att orden ”med mottagarens samtycke” stryks i 2 mom. Bestämmelser om förutsättningarna för att sända ett elektroniskt meddelande finns i den allmänna lagen om elektronisk kommunikation, det vill säga i lagen om elektronisk kommunikation.

11 kap. Sökande av ändring i utmätningsmannens förfarande

8 §. Besvärsskriftens innehåll. Det föreslås att 1 mom. 4 punkten ändras så att ordet ”postadress” stryks i meningen och ersätts med ordet ”elektroniska”. Avsikten är att genom denna ändring beakta det i programmet för att prioritera digitala myndighetstjänster angivna målet att minska mängden brevpост från myndigheterna och ersätta delgivningar per post med elektroniska delgivningar. En elektronisk adress kan vara till exempel en e-postadress, ett Suomi.fi-konto eller en e-tjänst.

Det föreslås att 2 mom. ändras genom ett tillägg så att ändringssökanden dessutom i besvärsskriften ska meddela personbeteckning för vittnen eller andra som ska höras om ändringssökanden känner till personbeteckningen. Tillägget om meddelande av personbeteckning handlar om en ändring av ungefär samma typ som till exempel den ändring som föreslås i 5 kap. 2 § i rättegångsbalken, enligt vilken i en stämningsansökan också ska meddelas personbeteckning eller företags- och organisationsnummer för svaranden samt personbeteckning för ett vittne eller någon annan som ska höras om kändanden känner till personbeteckningen.

Personbeteckningen är en personuppgift. Skyldigheten att uppge den grundar sig emellertid på lag, som har det godtagbara syfte som beskrivs ovan. Personbeteckningen behöver behandlas vid skötseln av utskökningsmyndigheternas lagstadgade uppgifter. Att personbeteckningen uppges bidrar till korrekt identifiering av mottagaren av delgivningen och minskar därmed risken för personuppgiftsincidenter. Bestämmelser om behandling av personbeteckning finns i 29 § i dataskyddslagen (1050/2018) och i artikel 87 i den allmänna dataskyddsförordningen (2016/679).

6.17 Lagen om ändring av rättshjälpslagen

11 §. Beviljande av rättshjälp. Det föreslås inga ändringar i förhållande till nuläget i fråga om sättet att delge ett beslut, utan beslutet om rättshjälp kan också i fortsättningen sändas till den kontaktadress som sökanden har uppgett. En typisk kontaktadress har varit sökandens biträdes

e-postadress, när ett privat biträde har ansökt om rättshjälp för sin klients räkning. Kontaktdressen kan avse också en annan elektronisk adress, till exempel ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten eller en e-tjänst.

I 1 mom. föreslås det att meningen om en delgivningstidpunkt på sju dagar stryks, varvid tidpunkten för delgivningen fastställs med stöd av allmänna lagar. Mottagaren anses enligt 59 § 2 mom. i förvaltningslagen ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att brevet avsändes, om inte något annat visas. Enligt 19 § 2 mom. i lagen om elektronisk kommunikation anses en handling ha blivit delgiven den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

6.18 Lagen om ändring av 2 § i lagen om domstolsavgifter

2 §. Paragrafen gäller rättegångsavgifter. Det föreslås att paragrafen ändras så att rättegångsavgiften graderas i förvaltningsdomstolen, högsta förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen så att rättegångsavgiften sänks i de ärenden där den som har anhängiggjort ärendet har lämnat uppgifterna om målet direkt till förvaltnings- och specialdomstolarnas elektroniska tjänst.

Till paragrafen fogas enligt förslaget ett nytt 4 mom. där det föreskrivs om graderingen av rättegångsavgifterna. Rättegångsavgiften ska i högsta förvaltningsdomstolen, förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen vara 30 euro lägre om den som gjort ärendet anhängigt har lämnat uppgifterna om målet eller ärendet direkt till domstolens informationssystem. Det här innebär i princip att ändringssökanden har gjort ärendet anhängigt i förvaltnings- och specialdomstolarnas elektroniska tjänst och även i andra handläggningsskeden lämnat alla uppgifter om målet eller ärendet via e-tjänsten. Beloppet av rättegångsavgiften kvarstår oförändrat i de ärenden där den som gjort ärendet anhängigt har lämnat uppgifterna om ärendet på något annat sätt, till exempel per e-post eller på papper. Graderingen motsvarar den som i nuläget tillämpas i summariska tvistemål. Rättegångsavgiften är således lägre i ärenden som har behandlats på ett så enkelt sätt som möjligt med avseende på den arbetsmängd som krävs av domstolen. Syftet med propositionen är att styra dem som gör ärenden anhängiga till att oftare än för närvarande använda förvaltnings- och specialdomstolarnas elektroniska tjänst. En lägre rättegångsavgift sporrar till användning av ett sätt att sköta ärenden som är effektivare ur domstolens synvinkel.

Den lägre rättegångsavgiften bedöms styra många som gör ärenden anhängiga till förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst. Den lägre avgiften är motiverad, eftersom användningen av e-tjänsten minskar domstolens arbetsmängd. Avsikten är att avgiftsskillnaden ska motsvara de kostnader som i medeltal sparas. Den som gör ett ärendet anhängigt utför en del av domstolens arbete genom att mata in uppgifterna om målet eller ärendet med bilagor i systemet så att de kan läsas direkt i Haipa-systemet. När besvär blir anhängiga via e-tjänsten sparas domstolens arbete också i andra skeden av behandlingen än enbart i samband med att ärendet blir anhängigt. Förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst är ett informationssäkert sätt att lämna uppgifter till domstolen och handlingar i anslutning till rättegången kan också delges i e-tjänsten informationssäkert, förmånligt och snabbare och behändigare än per brevpост.

Nedsättning av rättegångsavgiften beviljas bara om den som gör ärendet anhängigt har lämnat uppgifterna om målet eller ärendet i förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst och inte exempelvis har bytt processadress under pågående rättegång. Det här sporrar dem som gör ärenden anhängiga att använda e-tjänsten under hela rättegången, vilket för sin del säkerställer största möjliga nytta av användningen av e-tjänsten. För att få den lägre rättegångsavgiften räcker det

med att den som gör ärendet anhängigt väljer e-tjänsten som processadress och lämnar de uppgifter som gäller målet eller ärendet till e-tjänsten till den del det inte föreskrivs att uppgifterna ska lämnas till domstolen av någon annan aktör, det vill säga i praktiken av den myndighet som fattat beslutet. Således kan den lägre rättegångsavgiften till exempel i förvaltningsdomstolarna gälla de ärendegrupper där besvär enligt lag ska lämnas till den myndighet som fattat beslutet och där ändringssökanden till följd av detta inte kan använda e-tjänsten i samband med att besvärärendet blir anhängigt. Till exempel enligt 197 § 1 mom. i utlänningslagen (301/2004) ska besvärsskriften ges in till den myndighet som fattat beslutet.

Den föreslagna ändringen har ingen styrande effekt i fråga om de ärendegrupper som enligt bestämmelserna i 5 § i lagen om domstolsavgifter är avgiftsfria. Avgiftsfria ärendegrupper är bland annat i paragrafen närmare definierade ärenden som gäller service och förmåner inom socialvården och hälso- och sjukvården, ärenden som gäller förmåner för en enskild som behandlas vid försäkringsdomstolen, barnskyddsärenden samt ärenden som gäller internationellt skydd enligt utlänningslagen.

I och med det nya 4 mom. blir det nuvarande 5 mom. i paragrafen 6 mom. Momentet förtydligas språkligt. Momentet tillämpas också på beloppet av den gradering av rättegångsavgift som föreskrivs i 4 mom. Paragrafens nuvarande 6 mom. blir 7 mom.

6.19 Lagen om ändring av 18 § i vallagen

18 §. *Upprättande av och uppgifter i rösträtsregister.* Det föreslås att bestämmelsen ändras så att den motsvarar ändringarna i lagen om stödtjänster och lagen om elektronisk kommunikation. Den föreslagna ändringen av 18 § 4 mom. i vallagen är av teknisk natur.

Med användare av meddelandeförmedlingstjänsten avses alla personer som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

I rösträtsregistret behövs också i fortsättningen information om att till en person har kunnat sändas ett i 21 § 1 mom. i vallagen avsett meddelandekort (meddelande om rösträtt) endast i elektronisk form. Uppgifter om att en person är användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden behövs för att valmyndigheterna ska kunna sköta sina kundserviceuppgifter i anslutning till val, såsom att svara på de röstberättigades förfrågningar om meddelandekorten.

7 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. När lagen om stödtjänster träder i kraft överförs de användare som är införda i det gällande samtyckesregistret enligt 11 § om elektroniskt delgivningsförfarande till det användarregister som avses i 11 §. Då säkerställs att användare som med stöd av den gällande lagen har gett samtycke till elektronisk delgivning i meddelandeförmedlingstjänsten automatiskt överförs till det nya användarregistret enligt 11 § och att de utan avbrott kan fortsätta att använda meddelandeförmedlingstjänsten.

Lagen om ändring av lagen om ändring av rättegångsbalken 96/2022 avses emellertid träda i kraft samma dag som den lag som den ändrar. Motiveringen till tidpunkten för ikraftträdandet anges i specialmotiveringen till 16 § i lagen i fråga. Enligt den nuvarande bedömningen kan lagförslaget träda i kraft i slutet av 2025.

8 Verkställighet och uppföljning

Verkställigheten och effekten av propositionen följs upp som en del av utvärderingen av genomförandet av statsförvaltningens produktivhetsprogram, som ingår i regeringsprogrammet, och genomförandet av produktivhetsmålen. De ekonomiska konsekvenserna följs upp med hjälp av statens, kommunsektorns och välfärdsområdenas bokslutsuppgifter per budgetår samt genom användningsstatistik över tjänsten Suomi.fi-meddelanden som erhålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

9 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

9.1 Utgångspunkter

Grundlagsutskottet har i sin tidigare praxis förhållit sig reserverat till att fysiska personer åläggs att kommunicera elektroniskt mot bakgrunden av den jämlikhet som tryggas i 6 § i Finlands grundlag (731/1999) och det rättsskydd som tryggas i 21 § i Finlands grundlag (GrUU 35/2010 rd, GrUU 5/2016 rd), GrUU 32/2018 rd). Också i avgörandep Praxis hos de högsta laglighetsövervakarna har man förhållit sig negativt till skyldighet till elektronisk myndighetskommunikation (t.ex. BJO 3911/4/11, 13.9.2012, BJO 2954/4/12, 28.5.2013, BJO 4653/4/14, 31.12.2015, JKÄ/429/1/2017, 18.6.2018). Den kraftiga ökningen av elektronisk myndighetskommunikation i och med den allmänna digitaliseringen i samhället ger emellertid möjlighet att bedöma grundlagsutskottets utlåtandep Praxis avseende elektronisk kommunikation under samhällseliga omständigheter som delvis är nya. Den aktuella propositionen kan anses uppdatera regleringen om myndigheternas delgivning så att den motsvarar digitaliseringsutvecklingen i samhället.

Utskottet har inte tidigare bedömt ett sådant lagförslag som ökar den elektroniska myndighetskommunikationen, där det primära sättet för delgivning till fysiska personer på myndighetsinitiativ ändras från delgivning per brev till elektronisk delgivning utifrån personens tidigare elektroniska kommunikation med myndigheter och där det också görs möjligt för en person att begära att hans eller hennes konto i meddelandeförmedlingstjänsten stängs så att elektroniska delgivningar inte kan tas emot. Även om lagförslaget inte ålägger någon att ta emot elektroniska delgivningar ändrar det ändå potentiellt väldigt många och till och med nästen tre miljoner fysiska personers primära sätt att ta emot delgivningar från delgivning per brev till elektronisk delgivning via tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Genom propositionen eftersträvas en betydande ökning av den elektroniska kommunikationen och därigenom effektivare myndighetsverksamhet. Därmed är propositionen viktig med tanke på jämlikheten och rättsskyddet och även utifrån skyddet för privatlivet och personuppgifter som tryggas i 10 § i grundlagen, de språkliga rättigheterna som tryggas i grundlagens 17 § samt barnets rättigheter som tryggas i grundlagens 6 § 3 mom. Dessa konstitutionella villkor har beaktats i beredningen av propositionen och den uppfyller således de krav som grundlagen ställer på det sätt som beskrivs närmare nedan.

9.2 Jämlikhet

Skapande av konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och sändande av elektroniska delgivningar

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. I bestämmelsen uttrycks utöver kravet på rättslig jämlikhet även en tanke om faktisk jämställdhet (GrUU 10/2024 rd). Den innehåller ett förbud mot godtycke och ett krav på enahanda bemötande i likadana fall (RP 309/1993 rd, s. 46). Den allmänna jämlikhetsbestämmelsen riktas också till lagstiftaren. Människor eller grupper av människor kan inte godtyckligt genom lag ges en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra. Jämlikhetsbestämmelsen förutsätter ändå inte att alla människor i alla avse-

enden ska behandlas lika, om inte de förhållanden som inverkar på ärendet är likadana. Jämlikhetsaspekter spelar en viss roll såväl när människor ges fördelar eller rättigheter genom lag som när de påförs skyldigheter (GrUU 57/2016 rd, s. 2).

Samtidigt är det utmärkande för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhällsligt intresse behandlar människor olika bl.a. för att främja faktisk jämlikhet (se RP 309/1993 rd s. 46 och t.ex. GrUU 55/2016, s. 2). I sin praxis har grundlagsutskottet av hävd framhållit att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning går att läsa ut ur jämlikhetsprincipen när en reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (GrUU 10/2024 rd, 8 punkten, GrUU 102/2022 rd, 5 punkten, GrUU 11/2012 rd, s. 2, GrUU 35/2010 rd, s. 2, GrUU 28/2009 rd, s. 2/II, GrUU 21/2007 rd, s. 2/I, GrUU 38/2006 rd, s. 2/I, GrUU 1/2006 rd, s. 2/I). Men särbehandlingen får inte vara godtycklig eller skillnaderna oskäliga (se t.ex. GrUU 10/2024 rd, 8 stycket, GrUU 57/2016 rd, s. 3, GrUU 37/2010 rd, s. 3/I, GrUU 11/2009 rd, s. 3).

Den allmänna jämlikhetsprincipen kompletteras genom diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen, enligt vilket ingen får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Förteckningen över förbjudna diskrimineringsgrunder är inte uttömmande utan till de förbjudna grunderna för åtskillnad hör också andra orsaker som anknyter till en person. Exempel på sådana är samhällelig ställning, egendom, deltagande i föreningsverksamhet, familjeförhållanden, graviditet, äktenskaplig börd, sexuell inriktning och boningsort (RP 309/1993, rd, s. 47). I bestämmelsen förbjuds också indirekt diskriminering, det vill säga sådana åtgärder som de facto – även endast indirekt – leder till ett diskriminerande resultat (RP 309/1993 rd, s. 47, GrUU 4/2016 rd, GrUU 31/2014 rd). Förekomsten av diskriminering ska bedömas mot de faktiska konsekvenserna av ett förfarande (GrUU 4/2016 rd, s. 3, GrUU 28/2009 rd, s. 2).

Bestämmelsen om förbud mot diskriminering innebär ändå inte att all åtskillnad mellan människor är förbjuden, även om åtskillnaden grundar sig på en orsak som uttryckligen anges i bestämmelsen. Det väsentliga är om åtskillnaden kan motiveras på ett acceptabelt sätt med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Kraven på motiveringen är emellertid höga, särskilt när det gäller de förbjudna särbehandlingskriterier som räknas upp i grundlagsbestämmelsen (GrUU 39/2018 rd, GrUU 55/2016 rd). I utskottets praxis har det förutsatts att en godtagbar grund ska ha ett sakligt och nära samband med lagens syfte (t.ex. GrUU 57/2016 rd, s. 3, GrUU 44/2010 rd, s. 6). Utöver särbehandlingen godtagbarhet har utskottet i sin praxis även fäst avseende vid om den valda lösningen står i rätt proportion till det eftersträlvade målet (se t.ex. GrUU 23/2012 rd, s. 2, GrUU 1/2017 rd, s. 3, GrUU 38/2006 rd, s. 3/II). Utskottet har förhållit sig kritiskt också till retroaktiva försämringar i hur jämlikhet fullgörs (GrUU 1/2017 rd, s. 4).

Grundlagsutskottet har i sin tidigare praxis konstaterat att elektronisk kommunikation som enda möjlighet har samband också med bestämmelsen om jämlikhet i 6 § i grundlagen, eftersom redskap för elektronisk kommunikation faktiskt inte är tillgängliga för alla (GrUU 32/2018 rd, s. 3). Relevant var enligt utskottet att skyldigheten till elektronisk kommunikation i regeringens proposition om en lag om ett bostadsdatasystem som bedömdes inte direkt gällde enskilda personer, utan skyldigheten gällde i främsta rummet juridiska personer. Indirekt gällde skyldigheten i huvudsak yrkespersoner och aktörer inom fastighetsbranschen som enligt utskottet kan förutsättas ha teknisk beredskap och tillräcklig förmåga att använda elektronisk kommunikation (GrUU 32/2018 rd, s. 3).

Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid den elektroniska kommunikationens faktiska möjligheter också i sitt utlåtande om gradering av rättegångsavgifter enligt inledningssättet. Ut-

skottet konstaterade att den proposition som bedömdes är relevant med tanke på bestämmelserna i 6 § i grundlagen, eftersom käreande som inte har möjlighet att använda elektronisk kommunikation skulle betala en högre rättegångsavgift än andra. Propositionen i fråga skulle enligt utskottet granskas i relation till den allmänna bestämmelsen om jämlikhet i 6 § 1 mom., eftersom placeringen i olika ställning i propositionen var relaterad till tillämpandet av det grundläggande rättsskyddet och det inte enligt utskottet var fråga om särbehandling av någon orsak som gäller person i den mening som avses i 2 mom. (GrUU 35/2010 rd, s. 2/II). Syftet med den föreslagna regleringen är att öka den elektroniska kommunikationen i tingsrätterna och effektivisera deras verksamhet. Enligt utskottet var gradering av rättegångsavgiften enligt inlednings sättet inte något författningsrättsligt problem förutsatt att skillnaden i avgifter är skälig och att den inte hindrar att ett mål inleds också på något annat sätt än genom att sända uppgifterna direkt till tingsrättens datasystem. Grundlagsutskottet har dessutom i sin tidigare praxis lagt författningsrättslig betydelse vid att det inte är obligatoriskt för fysiska personer att använda elektroniskt konto (för närvarande tjänsten Suomi.fi-meddelanden) vid utökningsförfarande (GrUU 5/2016 rd, s. 2).

Övergång till att primärt ta emot delgivning elektroniskt i enlighet med den här propositionen avspeglar att elektronisk myndighetskommunikation är en vanlig form för att sköta ärenden i dagens samhälle. Samhällsutvecklingen, där andelen elektronisk myndighetskommunikation har ökat kraftigt, motiverar lagförslagets mål att övergå till att i första hand utnyttja mottagning av elektroniska delgivningar i fråga om de personer som över huvud taget använder myndigheternas elektroniska tjänster. Således kan den föreslagna regleringen anses uppdatera bestämmelserna om myndigheternas delgivning så att de motsvarar samhällsutvecklingen. Till den delen har grundlagsutskottet av hävd framhållit att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning går att läsa ut ur den allmänna jämlikhet som föreskrivs i 6 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 10/2024 rd, 8 punkten, GrUU 102/2022 rd, 5 punkten, GrUU 11/2012 rd, s. 2).

I den föreslagna regleringen ändras grunden för en fysisk persons elektroniska kommunikation i fråga om mottagande av delgivning från en modell som grundar sig på förhandssamtycke till en modell som bygger på myndigheten som initiativtagare och på personens tidigare elektroniska kommunikation, där personen genom att begära att hans eller hennes konto i meddelandeförmedlingstjänsten stängs kan upphöra att ta emot elektroniska delgivningar. Ändringen genomförs delvis genom att det samtycke av parten till mottagning av elektroniska delgivning som förutsätts i 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation slopas. Dessutom fogas till lagen om stödtjänster en ny 8 d § om skapande av konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden åt en fysisk person på myndighetsinitiativ i samband med en Suomi.fi-identifieringstransaktion. I och med lagförslagen kan myndigheterna sända elektroniska delgivning direkt till ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden som skapats åt en person utan personens separata samtycke gällande varje handling som delges. Alternativt kan en delgivning utan separat handlingsspecifikt samtycke sändas till myndighetens egen elektroniska tjänst förutsatt att en notifikation om detta sänds till personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. För andra elektroniska delgivning som sänds på annat sätt än via tjänsten Suomi.fi-meddelanden, till exempel per e-post, förutsätts emellertid fortfarande mottagarens samtycke.

Såsom närmare redovisas i avsnittet om jämlikhetskONSEKVENSERNA av propositionen kan man bedöma att lagförslagen i fråga leder till att också många nya sådana fysiska personer blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och mottagare av elektroniska delgivning som saknar faktisk förmåga att använda Suomi.fi-meddelanden och andra elektroniska tjänster. Också mängden elektroniska kommunikationsverktyg såsom datorer kan variera och likaså internetuppkopplingens kvalitet. De bestämmelser som föreslås i propositionen är viktiga med tanke på den jämlikhet som föreskrivs i 6 § i grundlagen. Utifrån jämlikhetsaspekten är det emellertid viktigt att skapande av ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ i förslaget kopplas till personens användning av Suomi.fi-identifiering när en person identifierar sig

i någon myndighets elektroniska tjänst, till exempel MinSkatt eller MittKanta. Kopplingen mellan Suomi.fi-identifiering och att personen börjar använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden skapar en åtskillnad som grundar sig på en persons antagna förmåga till elektronisk kommunikation. Avsikten med åtskillnaden är att från modellen med ett konto som skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ och elektroniska delgivningar som sänds till tjänsten utesluta personer som saknar faktiska möjligheter att använda tjänsten och att ta emot elektroniska delgivningar till exempel på grund av sämre digitala färdigheter eller avsaknad av elektronisk utrustning, förbindelser eller verktyg för stark autentisering. Det att skapandet av ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden kopplas till användning av Suomi.fi-identifiering tryggar således vars och ens lika möjligheter att ta emot myndigheternas delgivningar i enlighet med personernas faktiska möjligheter. Genom att de ändringar som lagförslagen för med sig inriktas endast på dem som använder Suomi.fi-identifiering tryggas således den faktiska jämlikheten, när tjänsten Suomi.fi-meddelanden tas i bruk endast för dem som har förmåga till elektronisk kommunikation. Tryggandet av kommunikationsmöjligheter som faktiskt är jämlika är också förknippat med det grundläggande rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen, eftersom sändandet av delgivningar enligt beskrivningen nedan har betydelse för tillgodoseendet av en persons rättsskydd.

Användningen av Suomi.fi-identifiering förutsätter i sig inte bara ett verktyg för stark autentisering och tillgång till en dator och internetuppkoppling utan också tillräckliga digitala färdigheter. Det är alltså fråga om en relativt komplicerad åtgärd inom elektronisk kommunikation. Användningen av Suomi.fi-identifiering kan således ofta anses visa att personen har tillräckliga digitala färdigheter också för att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot elektroniska delgivningar. Såsom framgår närmare av bedömningen i propositionen av konsekvenserna för jämlikheten är finländarnas digitala färdigheter i medeltal på en mycket hög nivå också i internationell jämförelse och de har ökat i jämn takt i alla befolkningsgrupper. Eftersom övergången till elektroniska delgivningar för en del av de nya användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden kan anses förbättra deras kommunikation med myndigheterna jämfört med delgivningar per brev till exempel på grund av att elektroniska delgivningar är snabba och användarvänliga kan lagförslagen dessutom anses främja jämlikhet enligt 6 § i grundlagen också i fråga om vissa personer i utsatt ställning. Till exempel vissa personer i grupper med funktionsnedsättning kan lättare ta emot information genom elektronisk delgivning än per brev.

Trots att lagförslagen strävar efter att tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska tas i bruk på myndighetsinitiativ utgående från en persons förmåga till elektronisk kommunikation är samtidigt de faktiska möjligheterna att ta emot elektroniska delgivningar emellertid varierande bland personer som använder Suomi.fi-identifiering. Det är möjligt att också personer som inte de facto förmår använda tjänsten och följa sina elektroniska delgivningar genom lagförslagen blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Användningen av Suomi.fi-identifiering visar således inte alltid på ett tillförlitligt sätt en persons tillräckliga faktiska färdigheter för att ta emot elektroniska delgivningar. Även om lagförslagen formellt behandlar alla personer som använder Suomi.fi-identifiering och kommer att omfattas av tjänsten Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivningar jämlikt, försätts de nya användarna av tjänsten Suomi.fi-meddelanden som en följd av lagförslagen de facto i olika ställning beroende på hur väl deras faktiska digitala färdigheter räcker till för användning av tjänsten.

I synnerhet med tanke på jämlika möjligheter till kommunikation för sådana personer som omfattas av lagförslagen är det väsentligt att det i enlighet med propositionen införs bestämmelser i lagen om stödtjänster om möjligheten att genom att begära att ens konto stängs upphöra att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden och ta emot elektroniska delgivningar som sänds till tjänsten. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata som tar emot begäranden om stängning av konton har ingen prövningsrätt vid behandlingen av begärandena. Det är möjligt

att begära att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs genast efter att det har skapats. Som en följd av att en person gör begäran stängs personens användarkonto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden så att det inte längre går att sända nya elektroniska delgivningar till kontot och personen får sina delgivningar från myndigheter på något annat sätt, till exempel som brev per post. Personens konto kvarstår ändå i tjänsten så att personen också efter att ha slutat använda kontot kan granska handlingar som eventuellt redan sänts till kontot.

Även om lagförslagen gör det möjligt att använda Suomi.fi-meddelanden och att elektroniska delgivningar sänds dit på myndighetsinitiativ utan personens förhandssamtycke tryggar möjligheten att genom att begära att kontot stängs upphöra att använda tjänsten således en persons valfrihet gällande sättet att ta emot delgivningar. Lagförslagen ålägger inte heller någon som kommer att omfattas av tjänsten Suomi.fi-meddelanden att använda tjänsten och att ta emot elektroniska delgivningar och förslagen handlar således inte om att påföra fysiska personer en skyldighet att kommunicera elektroniskt, vilket eventuellt är problematiskt med tanke på jämlikheten (GrUU 5/2016 rd, GrUU 35/2010 rd). Förfarandet med begäran om stängning av kontot tryggar därmed människors faktiska jämlika möjligheter att kommunicera med myndigheterna på ett sätt som motsvarar deras egenskaper och färdigheter.

Den ändring från elektroniska delgivningar som grundar sig på förhandssamtycke till att det går att upphöra att använda kontot i meddelandeförmedlingstjänsten genom att begära att det stängs som lagförslagen för med sig innebär emellertid att en person som blir användare av Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ och som inte kan använda tjänsten måste vidta aktiva åtgärder och orsakas besvär när personen vill upphöra att använda tjänsten och ta emot elektroniska delgivningar. Dessa åtgärder kan emellertid i princip betraktas som skäligen, eftersom personen redan när han eller hon blev användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden skötte ett ärende elektroniskt med Suomi.fi-identifiering och personen således i de flesta fall kan anses ha tillräckliga färdigheter också för att vid behov begära att kontot stängs. Dessutom underlättas förfarandet med begäran om stängning av att det är enkelt att begära stängning av kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, av information om möjligheten att begära stängning av kontot i samband med att det skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden samt möjligheten att av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata få hjälp med att göra begäran. Därför kan det anses att anmälmöjligheten effektivt tryggar jämlikheten också för alla de personer som inte har faktiska möjligheter att ta emot elektroniska delgivningar trots att de använder Suomi.fi-identifiering,

Återställande av konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden

Propositionen innehåller också ett lagförslag om återställande av ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ enligt bestämmelserna i 8 e § i lagen om stödtjänster, om personen vill fortsätta att kommunicera elektroniskt med myndigheterna med Suomi.fi-identifiering ett halvt år efter sin begäran om att kontot stängs. Inte heller att kontot återställs på myndighetsinitiativ förpliktar till mottagande av elektroniska delgivningar, utan personen kan alltid göra en ny begäran, varefter kontot åter stängs. Om personen ändå vill kommunicera elektroniskt genom att logga in med Suomi.fi-identifiering till exempel i MittKanta eller MinSkatt, men inte kan använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden ska han eller hon upprepat göra en begäran om att kontot stängs som tätast med ett halvt års mellanrum. Lagförslaget om återställande av kontot på myndighetsinitiativ ökar i någon mån de åtgärder som krävs och det besvär det innebär för personen, om personen ibland behöver kommunicera elektroniskt med hjälp av Suomi.fi-identifiering, men ändå inte vill använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Avsikten med återställandet av kontot på myndighetsinitiativ är att trygga ett så heltäckande antal användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden som möjligt och därmed propositionens mål

avseende prioritering av elektronisk delgivning och effektivisering av myndighetsverksamheten. I praktiken är det möjligt att möjligheten att begära stängning av kontot används också av sådana personer som har alldeles tillräckliga färdigheter att kommunicera elektroniskt, men som inte av en eller annan orsak vill ta emot delgivningar elektroniskt till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Det att kontot i tjänsten återställs på myndighetsinitiativ i samband med Suomi.fi-identifiering anses regelbundet uppmuntra dessa personer att använda tjänsten. Således kan återställandet på myndighetsinitiativ anses vara ett godtagbart mål för att öka den elektroniska myndighetskommunikationen.

Eftersom användningen av Suomi.fi-identifiering ofta kan anses visa tillräckliga faktiska färdigheter för elektronisk kommunikation kan återställandet av kontot på myndighetsinitiativ inte i princip heller betraktas som en oskälig åtgärd i fråga om dessa personer som också annars kommunicerar elektroniskt. Eftersom återställandet av kontot på myndighetsinitiativ dessutom kan ske tidigast ett halvt år efter begäran om att kontot stängs och eftersom förfarandet för stängning, som det konstaterats ovan, är relativt lätt och det också finns stöd att tillgå, kan inte återställandet och eventuellt återkommande begäranden heller betraktas som oskäligt för dem som faktiskt har otillräckliga digitala färdigheter för att använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden, men som ändå har behov av att ibland använda Suomi.fi-identifiering i sin kommunikation med myndigheterna.

Minderårigas användning av tjänsten Suomi.fi-meddelanden

Enligt 6 § 3 mom. i grundlagen ska barn bemötas som jämlika individer och ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Det föreslås att lagen om stödtjänster ska förtydligas på så sätt att skapande av ett konto åt minderåriga i meddelandeförmedlingstjänsten också i fortsättningen förutsätter samtycke enligt den nya 8 d § i lagen om stödtjänster. Bestämelsen grundar sig på huvudregeln i förvaltningslagen om vårdnadshavares och minderårigas talan i förvaltningsärenden. De föreslagna ändringarna bevarar möjligheten till elektronisk delgivning också i fråga om minderåriga och vårdnadshavare till barn under femton år. De förslag som gäller barn kan således anses främja målen i 6 § 3 mom. i grundlagen och i konventionen om barnets rättigheter (FördS 60/1991) inklusive barnets intresse.

När elektroniska handlingar anses ha inkommit inom utsatt tid

Det föreslås att 11 § i lagen om elektronisk kommunikation, som gäller när handlingar anses ha inkommit inom utsatt tid, ska ändras. Med stöd av den gällande bestämmelsen anses en handling som en myndighet begärt vid behandlingen av ett ärende ha inkommit inom utsatt tid, om handlingen kommer in senast den sista dagen av den utsatta tiden. Det saknar i nuläget betydelse om det är fråga om en handling som lämnats in elektroniskt eller en handling som lämnats in på något annat sätt. I stället för en handling som en myndighet begärt föreslås det att bestämmelsen i fortsättningen gäller alla elektroniska handlingar som lämnas in till myndigheten. Den föreslagna ändringen innebär att en något längre tidsfrist tillämpas på en handling som lämnas in elektroniskt, även en annan handling än en sådan som myndigheten begärt, såsom till exempel en besvärsskrift, än på en handling som lämnas in genom ett besök på plats eller per post. En handling som lämnas in genom ett besök på plats eller per post ska vara framme senast den sista dagen av den utsatta tiden inom myndighetens öppettid. En elektronisk handling kan lämnas in till exempel i myndighetens e-tjänst ännu senare under samma dag. Personer vars faktiska möjligheter att kommunicera elektroniskt inte är tillräckliga för att lämna in handlingar elektroniskt är tvungna att lämna in sina handlingar tidigare den sista dagen inom tidsfristen än de som kan lämna in sina handlingar elektroniskt.

Syftet med ändringen är att förtydliga regleringen om tidsfrister för elektroniska handlingar. Med stöd av den gällande lagstiftningen fastställs tidsfristen för en elektronisk handling som en part lämnar in på eget initiativ på annat sätt än en elektronisk handling som myndigheten begärt. I vanliga fall har myndigheternas elektroniska tjänster ändå inte bundits till myndighetens öppettider, vilket är ägnat att fördunkla betydelsen av tidsfrister som är bundna till ett visst klockslag i fråga om elektronisk kommunikation. Det att den bestämda tid då en elektroniskt inlämnad handling har inkommit är beroende av om det är fråga om en handling som myndigheten inbegärt eller en handling som lämnats in på eget initiativ kan bedömas orsaka förvirring bland kunderna inom förvaltningen. Eftersom de lagstiftningsändringar som föreslås i propositionen bedöms öka antalet elektroniska handlingar som lämnas in till myndigheterna, är det motiverat att också bestämmelserna om tidsfristerna för inlämnande av elektroniska handlingar är så tydliga och enhetliga som möjligt. Således kan ändringen av bestämmelserna om tidsfrister bedömas ha orsaker som är godtagbara sett utifrån 6 § i grundlagen och som är förknippade med harmonisering av lagstiftningen och den elektroniska kommunikationens natur. Eftersom den faktiska skillnaden i tidsfristen mellan sätten att lämna in handlingar varierar endast inom den sista dagen under tidsfristen och räknas i timmar, kan skillnaden inte heller anses vara oskäligt stor.

Gradering av rättegångsavgiften i förvaltnings- och specialdomstolar

Propositionen innehåller också ett förslag om gradering av rättegångsavgiften i förvaltnings- och specialdomstolar genom att 2 § i lagen om domstolsavgifter ändras så att avgiften är lägre när den som anhängiggjort ärendet har lämnat uppgifterna om målet eller ärendet direkt till domstolens informationssystem. Om bestämmelser införs om rättegångsavgifter av olika storlek beroende på hur uppgifterna lämnas försätts vid anhängiggörande av ett ärende sådana personer i svagare ställning som saknar tillräckliga digitala färdigheter, verktyg för elektronisk identifiering samt sådan utrustning och internetuppkoppling som behövs för användning av e-tjänster. Rättegångsavgiften kan på grund av dessa faktiska förutsättningar för elektronisk kommunikation bli olika stor i likadana ärenden för olika personer som anhängiggör ärenden.

Grundlagsutskottet har som ovan konstateras tidigare bedömt graderingen av rättegångsavgifter i tingsrätterna i fråga om summariska tvistemål (GrUU 35/2010 rd). Grundlagsutskottet ansåg att regleringen är betydelsefull utifrån jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen. Enligt utskottet är gradering av rättegångsavgiften enligt inledningssättet inte något författningsrättsligt problem förutsatt att skillnaden i avgifter är skälig och att den inte hindrar att ett mål inleds också på något annat sätt än genom att sända uppgifterna direkt till tingsrättens datasystem.

Graderingen av rättegångsavgiften i fråga om förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst innebär en tillämpning av en avsevärt mer omfattande gradering, eftersom regleringen då tillämpas på ärenden som avgörs i förvaltningsdomstolarna, högsta förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen. Således gäller regleringen ärenden av väldigt olika typer jämfört med den gradering av rättegångsavgiften enligt gällande lag som gäller summariska tvistemål.

Till kärninnehållet i jämlikhetsprincipen hör bland annat förbud mot alla slag av diskriminering och över huvud taget kravet om att människor i likadana ärenden ska bemötas på samma sätt. Däremot kan det konstateras att bestämmelser om att beloppet av rättegångsavgiften är beroende av användningen av e-tjänsten och således delvis av kärandens digitala färdigheter placeras i randområdet för jämlikhet där ingrepp enligt etablerad praxis är mer godtagbara än ändring av det centrala rättsliga innehållet. Avsikten med lagförslaget är att uppmuntra till användning av förvaltnings- och specialdomstolarnas elektroniska tjänst. Även om principen om kostnadsmotvarighet inte i regel tillämpas på domstolsavgifter ska det i detta sammanhang beaktas att om

rättegångsavgifterna för dem som använder e-tjänsten och dem som kommunicerar på annat sätt är lika stora, betalar de som använder e-tjänsten i praktiken för de kostnader som uppstår vid behandlingen av handlingar som lämnats in på annat sätt. Principen om kostnads motsvarighet kan alltså för sin del användas som motivering för olika stora behandlingsavgifter.

I lagförslaget är skillnaden mellan rättegångsavgifterna också skälig och hänsyn ska dessutom tas till att det i synnerhet i förvaltningsdomstolarna och försäkringsdomstolen finns många avgiftsfria ärendegrupper som graderingen av rättegångsavgiften inte inverkar på. Sådana är bland annat ärenden gällande tjänster eller förmåner som avses i socialvårdslagen (1301/2014) och hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) som inlett av enskilda personer samt besvärärenden som enskilda personer inlett i försäkringsdomstolen och som gäller rätten till en förmån, förmånens storlek eller återkrav av en förmån. Rättegångsavgiften tas inte heller ut om ändringsökanden har beviljats rättshjälp. Graderingen av rättegångsavgifterna försätter därmed inte personer i olika ställning på basis av användningen av e-tjänsten i sådana fall där avgiftsfri domstolsbehandling betraktas som motiverad eller det är fråga om en mindre bemedlad person

Det ska också noteras att den ojämlikhet som orsakas av den lägre domstolsavgiften för dem som använder förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst delvis kompenseras av att datorer och eventuellt också handledning i användningen av dem finns allmänt tillgängliga till exempel på biblioteken. Också domstolarna kan erbjuda datorer för dem som inleder ärenden och där är det möjligt att med handledning av personalen upprätta besvär eller stämningensansökan i e-tjänsten. Förvaltningsdomstolarna, högsta förvaltningsdomstolen, marknadsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen erbjuder också rådgivning i användning av e-tjänsten.

9.3 Rättsskydd och god förvaltning

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Dessutom tryggas rätten till en rättvis rättegång också i artikel 6 i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna (FördrS 63/1999) och i artikel 14 i Förenta nationernas konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976).

Bestämmelsen i 21 § i grundlagen ska till denna del läsas som helhet (se RP 309/1993 rd, s. 77). I bestämmelsen uppräknas de viktigaste delområdena av rättvis rättegång och god förvaltning, det vill säga offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring. Förteckningen är inte avsedd att vara uttömmande (GrUU 43/2021 rd, 2 punkten). Kravet på tjänsteutövningens opartiskhet, liksom serviceprincipen enligt förvaltningslagen (434/2003), kan fogas till det krav på behörig handläggning som ställs i 1 momentet. Enligt serviceprincipen i 7 § 1 mom. i förvaltningslagen ska möjligheterna att uträtta ärenden och behandlingen av ärenden hos en myndighet om möjligt ordnas så att den som vänder sig till förvaltningen får behörig service och att myndigheten kan sköta sin uppgift med gott resultat. Ingens rättsskydd får äventyras genom lagstiftning (GrUU 5/2016 rd, s. 3). Bestämmelserna i 21 § i grundlagen hindrar emellertid inte att man genom lag föreskriver om mindre undantag från de rättigheter som tryggas i paragrafen, under förutsättning att undantagen inte ändrar den aktuella rättsskyddsgarantins ställning som huvudregel och inte i enskilda fall äventyrar individens rättssäkerhet (RP 309/1993 rd, s. 78–79 och till exempel GrUU 43/2021 rd, 2 punkten, GrUU 39/2014 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har påpekat att de grundläggande rättigheterna att få en rättvis rättegång och att få en sak behandlad utan dröjsmål är viktiga hörnstenar i rättsstaten (GrUU 43/2021 rd, 12 punkten och de utlåtanden som nämns där). Grundlagsutskottet har dessutom av hävd konstaterat att insatserna för att utveckla domstolsförfarandena med tiden inverkar på behandlingstiderna och den vägen främjar vars och ens i 21 § 1 mom. i grundlagen tryggade rätt att få sin sak behandlad av en domstol utan ogrundat dröjsmål (t.ex. GrUU 4/2010 rd s.5, GrUU 30/2006 rd s. 4, GrUU 2/2006 rd s. 2, GrUU 31/2005 rd s. 3 och GrUU 35/2002 rd s. 3). Utskottet har ansett att delgivningen inverkar väsentligt på hur parternas rätt till en rättvis rättegång tillgodoses. Uppgifterna ska delges på ett tydligt och för mottagaren begripligt sätt och i tillräckligt god tid (GrUU 9/2010 rd, s. 2/I). Regleringen om delgivning är betydelsefull också utifrån synvinkeln av rätten att bli hörd, eftersom delgivningen gör det möjligt att en part hörs vid rättegång.

Enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna innebär artikel 6.1 i Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna, som handlar om rättvis rättegång, inte någon skyldighet att sköta delgivningen på något visst sätt. Kravet om kontradiktoriskt förfarande, som ingår i en rättvis rättegång, förutsätter emellertid att parterna bereds tillfälle att ta del av all rättegångsmaterial av betydelse och att kommentera det. Viktigt är framför allt att motparten får information om ett domstolsmål som väckts mot honom eller henne. Delgivningen anknyter också till principen om jämlikt bemötande av parter, vilket inbegriper rimlig möjlighet för en part att föra sin talan i omständigheter som inte försätter honom eller henne i väsentligt sämre ställning än motparten (t.ex. Avotiņš v. Lettland 23.5.2016, stora utskottet, 119 punkten, Aždajić v. Slovenien 8.10.2025 48 punkten samt Dilipak och Karakaya v. Turkiet 4.3.2014 77 punkten).

Domstolen för de mänskliga rättigheterna har poängterat också behovet av att försäkra sig om att delgivningen faktiskt har sänts till en part som inte är närvarande. Det är inte tillräckligt att anta att en delgivning som sänts på ändamålsenligt sätt har lyckats, utan domstolen ska i mån av möjlighet utreda om mottagaren faktiskt har fått kännedom om rättegången (t.ex. Gankin m.fl. v. Ryssland 31.5.2016 38 punkten och Gusak v. Ryssland 7.6.2011 27 punkten). Lagstiftningen om delgivning och domstolens skyldighet att försäkra sig om att förfarandet för kallelse är ändamålsenligt har granskats också i avgörandepraxis gällande rätt till motförhör. Som godtagbart kan inte betraktas till exempel ett sådant förfarande att man använder en inspelad redogörelse i en situation, där delgivningen av att ett vittne eller en part kallas till rättegång har varit bristfällig (t.ex. Yevgeniy Ivanov v. Ryssland 25.4.2013 46 och 47 punkten samt HD 2018:54).

Grundlagsutskottet har tidigare utifrån rättsskyddet bedömt bland annat att juridiska personer åläggs en skyldighet till elektronisk kommunikation i samband med bostadsdatasystem (GrUU 32/2018 rd), frivillig användning av ett elektroniskt medborgarkonto i utökningsförfarande (GrUU 5/2016 rd) och gradering av rättegångsavgifterna mellan kommunikation i traditionell och elektronisk form (GrUU 35/2010 rd, s. 2). Dessutom har grundlagsutskottet bedömt telefondelgivning (GrUU 9/2010 rd). Vid bedömning av användning av ett medborgarkonto i utökningsförfarande ansåg grundlagsutskottet att rättsskyddsaspekterna förutsätter att delgivningen sker så att de uppgifter som mottagaren behöver för att utöva sina rättigheter delges mottagaren på ett tydligt och för mottagaren begripligt sätt och i tillräckligt god tid. Vid den konstitutionella bedömningen av förslaget handlar det enligt grundlagsutskottet om huruvida delgivningen till mottagaren är effektiv och huruvida det föreslagna delgivningsförfarandet uppfyller kravet på ett behörigt förfarande i 21 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 5/2016 rd, s. 3). Utskottet har också fäst vikt vid informationen till användarna genom att fästa uppmärksamhet vid notifikationer om elektronisk delgivning som skickas till en person samt genom att konstatera att om användningen av medborgarkonton utvidgas på det föreslagna sättet ska användarna av medborgarkonto uttryckligen informeras om att kontot används också i utökningsärenden.

I samband med ändringarna i utsökningsbalken ansåg utskottet att användningen av medborgarkontot för elektronisk delgivning på det sätt som föreslås i propositionen därmed i princip inte äventyrar mottagarens rättsskydd, förutsatt att medborgarkontot är funktions säkert tekniskt sett (GrUU 5/2016 rd, s. 3).

Att ett konto skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden på myndighetsinitiativ i enlighet med de i propositionen föreslagna bestämmelserna i 8 d § i lagen om stödtjänster och det i 18 och 19 § i lagen om elektronisk kommunikation föreslagna sloandet av att samtycke förutsätts i fråga om elektronisk delgivning via tjänsten Suomi.fi-meddelanden ändrar potentiellt väldigt många personers sätt att ta emot delgivning från delgivning per brev till elektronisk delgivning. Lagförslagen uppdaterar delgivningsförfarandet så att det motsvarar nuläget i samhället, där elektronisk kommunikation är en allmän metod för kommunikation med myndigheterna. Ur rättsskyddssynvinkel kan den föreslagna regleringen således ses som en utveckling av förvaltnings- och domstolsförfarandena så att de motsvarar omständigheterna i dagsläget.

Som det beskrevs närmare i samband med propositionens konsekvensbedömning gällande rättsskydd kan elektronisk delgivning nuförtiden betraktas som ett delgivningssätt som är snabbare än brevpост och ofta också säkrare för många personer. Utnyttjande av elektronisk delgivning förbättrar därför i många fall mottagarens rättsskydd jämfört med delgivning per post. I samband med en rättegång kan ett elektroniskt delgivningsförfarande också frigöra resurser som används för delgivning för genomförande av svårare delgivning, vilket kan främja verkställandet av sådana och på det sättet minska antalet huvudförhandlingar som måste ställas in på grund av misslyckad delgivning. Också i förvaltningsförfarande kan elektronisk delgivning frigöra resurser för verkställande av svårare delgivning. Således kan lagförslagen bedömas främja de i 21 § i grundlagen tryggade målen avseende behandling utan dröjsmål och annars behörigt förfarande, vilka grundlagsutskottet poängterat i sin praxis (GrUU 43/2021 rd, 12 punkten, GrUU 5/2016 rd, s. 3, GrUU 4/2010 rd, s. 5).

Eftersom en effektiv delgivning ändå förutsätter att nya användare är medvetna om de ändringar i delgivningssättet som lagförslagen för med sig och betydelsen av ändringarna, kan lagförslagen också vara förknippade med rättsskyddsrisiker, om en person inte faktiskt är medveten om att delgivningarna blivit elektroniska. Dessa risker kan anses accentueras i synnerhet när ett konto skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden i samband med Suomi.fi-identifiering samt i situationer där nya delgivningar sänds.

I situationer där ett konto skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden informeras den nya användaren tydligt om att kontot skapas, om vad detta innebär samt om personens möjlighet att upphöra att använda tjänsten och ta emot elektroniska delgivningar. Därmed skapas kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden inte i hemlighet för personen. Personen informeras också om möjligheten att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden i ett senare skede återställs på myndighetsinitiativ. Att personen informeras garanterar således en ny användares rättsskydd genom att säkerställa att användaren är medveten om att ett konto skapats i tjänsten Suomi.fi-meddelanden och att vilken myndighet som helst som använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden i och med detta kan sända elektroniska delgivningar till personen utan hans eller hennes separata samtycke. Med beaktande av grundlagsutskottets ovan beskrivna iakttagelser om betydelsen av information gällande delgivningssättet för att rättsskyddet ska tillgodoses (GrUU 5/2016 rd, s. 3), kan den information som ges till användaren för sin del anses garantera att rättsskyddet tillgodoses i samband med de ändringar som ingår i lagförslagen. Enligt förslaget ska information om de ändringar som propositionen innebär spridas också genom allmän information, vilket förbättrar medvetenheten om ändringarna och gör det möjligt att förbereda sig för dem redan på förhand. Också enligt 20 § 2 mom. i offentlighetslagen ska en myndighet informera om sin verksamhet

och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanlutningar har i ärenden som anknyter till dess verksamhetsområde.

Efter att ett konto skapats i tjänsten Suomi.fi-meddelanden är det med tanke på rättsskyddet viktigt hur effektivt användare faktiskt får information om en ny delgivning som inkommit till meddelandetjänsten. Det här har betydelse i synnerhet i ärenden med vanlig elektronisk delgivning enligt 19 § i lagen om elektronisk kommunikation, eftersom vanlig delgivning sker med antagande om delfående. Vid vanlig elektronisk delgivning anses mottagaren ha fått del av ärendet den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas. Vid vanlig elektronisk delgivning vilar det således i princip på personens eget ansvar att följa delgivningar som kommer till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Även om det går att sända också bevisliga elektroniska delgivningar till tjänsten ska myndigheten genomföra delgivningen på något annat sätt, till exempel med ett brev med mottagningsbevis, om personens bekräftelse på faktiskt delfående av handlingen inte kan fås inom tidsfristen. Vid bevislig elektronisk delgivning kan rättsskyddsriskerna därför bedömas vara små.

För situationer med mottagning av en ny elektronisk delgivning föreslås det i propositionen att det till lagen om elektronisk kommunikation fogas en ny 19 a § om en notifikation till personens elektroniska adress, till exempel e-postadressen, när personen har meddelat tjänsten en sådan elektronisk adress och en ny delgivning har sänts till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Om personen har meddelat kontaktuppgift för notifikationer är det enligt lagförslaget obligatoriskt för den delgivande myndigheten att se till att en notifikation sänds. Notifikationen främjar en effektiv delgivning och således rättsskyddet, vilket grundlagsutskottet på ovan konstaterat sätt har tillskrivit konstitutionell betydelse (GrUU 5/2016 rd, s. 3). En ny användare kan meddela kontaktuppgift för notifikationer redan i samband med att ett konto skapas i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, varefter personen får en notifikation alltid när det kommer en ny delgivning till hans eller hennes konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden eller ett meddelande om att personen har fått en delgivning till en annan elektronisk tjänst hos myndigheten. Efter att ha fått notifikationen kan personen kontrollera sina Suomi.fi-meddelanden och bedöma delgivningens betydelse och de åtgärder den eventuellt förutsätter. Det föreslås emellertid inte att det ska vara obligatoriskt att meddela kontaktuppgift för notifikationer, och en person kan därför också välja att inte ta emot notifikationer. Då ska han eller hon komma ihåg att regelbundet kontrollera om det har kommit nya delgivningar till tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I samband med att ett konto skapas informeras personen emellertid tydligt om vad det innebär om han eller hon inte meddelar kontaktuppgift för notifikationer. Utöver e-postnotifikation har personen möjlighet att som tilläggstjänst få meddelande om en ny delgivning också till sin telefon, om personen använder Suomi.fi-applikationen.

Det är också möjligt att en person, trots ändringarna i informerandet och informationen, notifikationer och andra tekniska rättsskyddsmekanismer som beskrivs närmare i bedömningen av konsekvenserna för rättsskyddet, ändå inte förstår, kommer ihåg eller vill följa sina Suomi.fi-meddelanden och elektroniska delgivningar som sänds till kontot. Grundlagsutskottet har konstaterat tidigare i sitt utlåtande om telefondelgivning att en förutsättning för att telefondelgivningen ska lyckas så att mottagaren tveklöst per telefon får del av handlingen och förstår innebörden av delgivningen i praktiken är att mottagaren medverkar till delgivningen och har beredskap att ta emot informationen (GrUU 9/2010 rd, s. 2). På motsvarande sätt förutsätter verkställandet av elektronisk delgivning via tjänsten Suomi.fi-meddelanden, på ett sådant sätt att personen faktiskt får veta om en handling som sänts till tjänsten, i praktiken egen medverkan av den som använder tjänsten. Därmed kan en användare av meddelandeförmedlingstjänsten som har tillräcklig elektronisk utrustning och digitala färdigheter förutsättas själv vara aktiv för att en effektiv delgivning ska kunna verkställas. Till dessa åtgärder hör till exempel att meddela

kontaktuppgift för notifikationer och att kontrollera den e-postadress som meddelats som kontaktuppgift för notifikationer samt ibland också nya Suomi.fi-meddelanden som inkommit. Samtidigt har en person som blir användare av tjänsten Suomi.fi-meddelanden men saknar tillräcklig beredskap att använda tjänsten och ta emot elektroniska delgivningar, som det beskrivits ovan, möjlighet enligt bestämmelserna i lagen om stödtjänster att begära att hans eller hennes konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs. Då sänds delgivningar åter på annat sätt, till exempel per brev.

Med avseende på god förvaltning är det betydelsefullt att möjligheten att begära att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs tryggar också uppfyllelsen av serviceprincipen enligt förvaltningslagen genom att den bevarar personens valfrihet gällande sättet att ta emot delgivningar. Även om propositionen slopar den förutsättning för samtycke till elektronisk delgivning som föreskrivs i lagen om elektronisk kommunikation när delgivningen eller en notifikation om den sänds till personens konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden, har en person efter att ha begärt att kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden stängs möjlighet att i ett halvt års tid kommunicera elektroniskt i myndigheternas elektroniska tjänster eller på annat sätt enligt sitt behov utan att börja använda tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Även om användningen av Suomi.fi-identifiering efter ett halvt år efter begäran om stängning av kontot leder till att tjänsten Suomi.fi-meddelanden återställs på myndighetsinitiativ är det möjligt för personen att alltid när han eller hon så vill på nytt begära att kontot stängs. Således begränsar inte heller återställandet av kontot i tjänsten Suomi.fi-meddelanden personens sätt att ta emot delgivningar endast till sitt konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Därmed bevaras valfriheten enligt serviceprincipen för en kund hos förvaltningen.

Att en person upphör att använda kontot i tjänsten leder inte heller till att handlingar och andra meddelanden som eventuellt redan sänts till kontot försvinner, utan en person kan också efter att ha upphört att använda kontot granska sina tidigare inkomna meddelanden, vilket likaså främjar tillgodoseendet av rättsskyddet. Det bör också noteras att sättet att sända delgivningar i fråga om en enskild handling också i fortsättningen avgörs av myndigheten trots att personen använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden.

Propositionen innehåller dessutom ett förslag om att rättegångsavgiften ska sänkas när ett ärende inleds i förvaltnings- eller specialdomstolarna e-tjänst. Det här kan i en del fall sänka tröskeln för att inleda ett ärende i domstol och således förbättra möjligheterna att få sitt ärende behandlat på behörigt sätt i domstol och på så sätt främja målen i 21 § i grundlagen. Förslaget innehåller inte höjning av rättegångsavgiften för någon ärendegrupp.

I propositionen föreslås det i fråga om minderårigas användning av ett konto som vårdnadshavaren tagit i bruk för ett barn under femton år stängs automatiskt när barnet fyller femton år och att femtonåringen kan börja använda kontot på nytt genom att ge sitt samtycke. Med den här regleringen garanteras rättsskyddet för den som fyllt femton år för att personen i enlighet med huvudregeln i förvaltningslagen ska kunna föra självständig talan i sin kommunikation med myndigheterna. Information om att kontot stängs sänds i ett meddelande till barnets konto före stängningen. Vårdnadshavare ska informera barnet om att kontot stängs och om att barnet kan börja använda kontot på nytt genom att samtycka till det.

9.4 Skyddet för privatlivet och personuppgifter

I och med propositionsutkastet skapas ett konto i tjänsten Suomi.fi-meddelanden åt fysiska personer som identifierar sig genom att använda en identifieringstjänst. Med hjälp av kontot tar de därefter emot delgivningar från myndigheterna och annan post i huvudsak elektroniskt. Det att myndigheterna övergår från att ha sänt handlingar på papper till att sända dem i elektronisk form

inverkar i sin tur på sätten att behandla personuppgifter om ett stort antal personer. Således är propositionen relevant också med tanke på skyddet för personuppgifter som tryggas i artikel 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Enligt grundlagsutskottets praxis begränsas lagstiftarens handlingsutrymme både av den här bestämmelsen och av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas också av skyddet för privatlivet, som tas upp i samma moment (t.ex. GrUU 71/2014). Grundlagsutskottet har av hävd ansett att lagstiftaren måste tillgodose denna rätt på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna över lag (GrUU 18/2012 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har i princip ansett det vara tillräckligt med tanke på 10 § 1 mom. i grundlagen att bestämmelserna uppfyller kraven i dataskyddsförordningen (se GrUU 14/2018 rd, s. 3–5, GrUU 15/2018 rd, GrUU 2/2018 rd). Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande konstaterat att skyddet för personuppgifter i första hand ska garanteras med stöd av dataskyddsförordningen och en nationell allmän lag om dataskydd. Användningen av speciallagstiftning bör vara avgränsad till endast nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger (se t.ex. GrUU 2/2018 rd, s. 5 och GrUU 14/2018 rd, s. 3). När man överväger att utnyttja det nationella handlingsutrymmet måste hänsyn tas till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer. Behovet av speciallagstiftning måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Grundlagsutskottet har också understrukit att skyddet för privatlivet och personuppgifter inte har företräde framför andra grundläggande fri- och rättigheter, utan bör stå i proportion till andra grundläggande och mänskliga rättigheter samt till andra vägande samhällsliga intressen (GrUU 14/2018 rd s. 7–8).

Det föreslås i propositionen att förvaringstiden för meddelanden som förmedlats med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden förlängs från nuvarande två år till fem år. De som använder tjänsten föreslås fortfarande ha möjlighet att radera meddelandena redan tidigare. En av de allmänna behandlingsprinciperna i artikel 5 i dataskyddsförordningen är att begränsa förvaringen: personuppgifter får förvaras bara så länge som det behövs med tanke på användningsändamålet. Principen ska följas i all behandling av personuppgifter som hör till tillämpningsområdet för förordningen. När förvaringstiden fastställs är det i princip fråga om en bedömning som den personuppgiftsansvarige bär ansvaret för och tiden fastställs mot bakgrund av uppgifternas användningsändamål. I beredningen av lagen om stödtjänster har det emellertid betraktats som motiverat att lagstifta om förvaringstiden för Suomi.fi-meddelanden, och det föreslås nu att den förvaringstiden förlängs. Dataskyddsförordningen förutsätter inte i sig någon viss tidsgräns för när uppgifterna nödvändigt ska tas bort. En godtagbar förvaringstid är således situationsbunden och saken ska bedömas i varje enskilt fall utifrån aktuella fakta. Grundlagsutskottet har i olika sammanhang bedömt ändamålsenligheten i förvaringstiderna för personuppgifter som omfattas av speciallagstiftning och förhållit sig reserverat till långa förvaringstider. Att förvara uppgifter varaktigt har utskottet betraktat som möjligt endast i undantagsfall. Ett reserverat förhållningssätt har poängterats i fråga om känsliga personuppgifter.

Enligt grundlagsutskottet är varaktig lagring av uppgifter inte förenlig med skyddet för personuppgifter om det inte är befogat av skäl som är kopplade till informationssystemets art eller syfte (se GrUU 31/2017 rd, s. 5, GrUU 18/2018 rd, s. 6). Information som delvis är oförändrad eller ändras långsamt och som inte uppdateras bara för att tiden gått och som behövs för att uppgifter ska kunna skötas kan tala för varaktig förvaring (GrUU 54/2010 rd). Utskottet har framhållit att framför allt lagringstiden för känsliga uppgifter ska vara begränsad på så sätt att

uppgifterna bara får finnas lagrade så länge det är nödvändigt för att fullfölja det syfte för vilket uppgifterna har registrerats (se t.ex. GrUU 31/2017 rd, s. 5, GrUU 13/2017 rd, s. 6 på finska). Utskottet har till exempel ansett att en fem års förvaringstid för känsliga uppgifter är lång (GrUU 13/2017 rd).

Det bedöms att det finns ett behov av att förlänga förvaringstiderna för meddelanden och delgivningar som förmedlats med hjälp av tjänsten Suomi.fi-meddelanden, när myndigheternas delgivningar i fortsättningen sänds huvudsakligen via tjänsten Suomi.fi-meddelanden. Enskilda personer bedöms ha ett större behov än tidigare att kunna granska delgivningar och andra meddelanden som myndigheterna sänt, samlade i en vy i tjänsten Suomi.fi-meddelanden. I många myndighetsärenden måste parterna komma åt en viss handling ännu efter mer än två år för att utöva sina rättigheter, intressen eller skyldigheter. Tidigare har förvaringen av sådana handlingar förutsatt att parten fysiskt förvarar brev som han eller hon mottagit till exempel per brev. När betydelsen av Suomi.fi-meddelanden ökar på det här sättet har man i beredningen av propositionen ansett det nödvändigt att med tanke på ändamålet med behandlingen av personuppgifter föreslå att förvaringstiden förlängs till fem år. Den föreslagna förvaringstiden bedöms på detta sätt vara nödvändig för att fullfölja det syfte för vilket uppgifterna har lagrats i registret för Suomi.fi-meddelanden. Användare har dessutom möjlighet att också i fortsättningen själv inverka på förvaringstiden genom att radera meddelanden. Således bedöms det att tryggheten av skyddet för privatlivet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och kravet att lagstifta om skyddet för personuppgifter uppfylls ändamålsenligt också i fråga om förvaringstiden för Suomi.fi-meddelanden.

Utöver förlängningen av förvaringstiden föreslås det i propositionen att det nuvarande samtyckesregistret gällande elektroniskt delgivningsförfarande ändras till ett register över användare av meddelandeförmedlingstjänsten. Med stöd av den föreslagna regleringen skapas i fortsättningen åt fysiska personer som använder identifieringstjänsten på myndighetsinitiativ ett konto i meddelandeförmedlingstjänsten och separat samtycke behövs inte längre ges till elektronisk delgivning. Grunden för behandling av personuppgifter i meddelandeförmedlingstjänsten är fortfarande att fullgöra en rättslig förpliktelse på det sätt som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. I 3 kap. i lagen om stödtjänster finns bestämmelser om behandling av personuppgifter och andra uppgifter inom tjänsteproduktionen, och i 4 kap. finns bestämmelser om krav som gäller stödtjänsterna och användningen av dem, inklusive informationssäkerhetskrav. Regleringen har till denna del betraktats som tillräcklig och ytterligare bestämmelser anses inte motiverade med beaktande av grundlagsutskottets ovan beskrivna utlåtandepraxis när det handlar om att tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter i första hand ska garanteras med stöd av dataskyddsförordningen och nationell allmän lagstiftning om dataskydd. Att i fråga om Suomi.fi-meddelanden utnyttja ett mer omfattande nationellt handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger betraktas inte som nödvändigt, även om tjänstens betydelse i kommunikationen mellan myndigheterna och medborgarna accentueras.

I propositionen föreslås det dessutom att det till vissa bestämmelser om myndigheter inom justitieförvaltningen och domstolar ska fogas en skyldighet att, i syfte att främja användningen av elektroniskt delgivningssätt, i en handling som inleder ett ärende ange personbeteckningen för den som inleder ärendet samt personbeteckningarna för vissa andra personer som anknyter till behandlingen av ärendet såsom en laglig företrädare eller ett ombud, kåranden och vittnen. Den behandling av personbeteckningar som avses i propositionen grundar sig på 29 § i dataskyddslagen. Behandlingen av personbeteckningar är nödvändig i lagstadgade rättskipnings- och myndighetsuppgifter som sköts av myndigheter inom justitieförvaltningen och domstolarna för att personer ska kunna identifieras på ett tillförlitligt sätt och elektronisk delgivning ska kunna verkställas.

9.5 Språkliga rättigheter

I propositionen föreslås inga bestämmelser som uttryckligen gäller språkliga rättigheter. Vid genomförandet av de föreslagna ändringarna ska emellertid hänsyn tas också till språkliga rättigheter. Enligt 17 § 1 mom. i grundlagen är Finlands nationalspråk finska och svenska. I enlighet med detta genomförs de ändringar som föreslås i meddelandeförmedlingstjänsten och kommunikationen gällande tjänsten på finska och svenska.

I genomförandet av de föreslagna ändringarna beaktas därtill samiska. Samiskspråkigas rätt att använda samiska i myndighetsverksamhet tryggas i 17 § 3 mom. i grundlagen, enligt vilket bestämmelser om samernas rätt att använda samiska hos myndigheterna utfärdas genom lag. Samiska språklagen har stiftats för att trygga denna rätt och den stärker för sin del samiskans ställning som officiellt språk och sänker tröskeln för att använda språket i officiella sammanhang. De instrument som lagen tillhandahåller avser bland annat att öka antalet personer som kan samiska hos de myndigheter som lagen gäller. När målet uppnåtts kan befolkningen inom samernas hembygdsområde oftare erbjudas såväl kvalitativt som kvantitativt likadana tjänster oavsett modersmål. Tolkning och översättning är trots allt också i fortsättningen ett viktigt sätt att nå målen (GrUB 4/2003 rd). Enligt 13 § 1 mom. 20 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata registreras i befolkningsdatasystemet det modersmål och kontaktspråk som personen har uppgett. Grundlagsutskottet menar att det också för samernas del ska räcka med att personen själv uppger modersmål eller att vårdnadshavarna uppger barnets modersmål. I analogi med detta menar utskottet att inte heller rätten att använda samiska i kontakter med myndigheterna ska knytas till definitionen av same i sametingslagen (974/1995) (GrUB 12/2014 rd, s. 6)

Med stöd av 2 § 1 mom. 7 punkten i samiska språklagen tillämpas lagen på Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Enligt 4 § i den lagen har en same rätt att i egen sak eller i ett ärende där han eller hon hörs använda samiska hos de myndigheter som avses i den lagen. Med samiska språken avses med stöd av 3 § 1 mom. 1 punkten i samiska språklagen enaresamiska, nordsamiska eller skoltsamiska, beroende på vilken språkvarietet som används eller den huvudsakliga målgruppen i fråga. En myndighet får inte begränsa eller vägra beakta de språkliga rättigheter som följer av lagen i fråga på den grund att en same även kan andra språk, såsom finska eller svenska. Enligt förarbetena för paragrafen gäller rätten att använda samiska både muntlig och skriftlig behandling av ett förvaltningsärende såsom visande av en handling för myndigheten (RP 180/1990 rd, s. 28, på finska).

Med stöd av 8 § 1 mom. i samiska språklagen ska information som myndigheterna riktar till allmänheten också ges på samiska. Enligt 8 § 2 mom. ska myndigheternas meddelanden, kundgörelser, anslag och annan information till allmänheten samt skyltar och för allmänheten avsedda blanketter med ifyllnadsanvisningar inom samernas hembygdsområde avfattas och ges också på samiska. På denna grund ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i egenskap av producent av meddelandeförmedlingstjänsten i sin verksamhet följa samiska språklagen och beakta förpliktelserna i lagen när myndigheten genomför ändringar enligt propositionen.

9.6 Ålands särställning

Enligt grundlagens 120 § har landskapet Åland självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland. Det föreslås att tillämpningsområdet för lagen om elektronisk kommunikation och 2 kap. i lagen om digitala tjänster ändras så att det omfattar också förundersökning och polisundersökning. Enligt 27 § 1 mom. 23 punkten i självstyrelselagen för Åland

har riket lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller förundersökning. Polisundersökning jämställs med förundersökningar, vilket framgår bland annat av att förundersökningslagen enligt 6 kap. 1 § 2 mom. i polislagen vid polisundersökning ska iakttas i tillämpliga delar. Således kan propositionen inte anses stå i konflikt med bestämmelserna om Ålands självstyrelse i 120 § i grundlagen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i frågan.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

#.

#.

#.

#.

#.

.

#.

#.

#.

#.

Click or tap here to enter text. Click or tap here to enter text.

..